

Uniwersytet Jagielloński
Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
INSTYTUT INFORMACJI NAUKOWEJ I BIBLIOTEKOZNAWSTWA
Studia stacjonarne

Nr albumu:1058880

Ocena:

Marta Mikłaszewicz

TŁUMACZENIA LITERATURY
FRANCUSKIEJ DLA DZIECI I
MŁODZIEŻY W POLSKIM
REPERTUARZE WYDAWNICZYM
PO 1990 ROKU

Opiekun pracy magisterskiej:

Dr hab. Anna Gruca

Opracowano zgodnie z obowiązującymi przepisami o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Kraków 2011

Marta Mikłaszewicz (2011). Tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w polskim repertuarze wydawniczym po 1990 roku. Praca magisterska pod kierunkiem dr hab. Anny Grucy, Kraków: Instytut INiB UJ, 239 s., 168 poz. bibl., 1 aneks + 6 wykresów

Abstrakt

Praca prezentuje polski rynek tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży po 1990 roku w kontekście czasów poprzedzających badany okres. Do opisu problemu zastosowano analizę bazy danych składającą się z 874 rekordów, zawierających informacje zebrane na podstawie polskiej bibliografii narodowej z lat 1990-2010. Dzięki możliwości szeregowania danych oraz zmian ich konfiguracji ustalono, jacy autorzy, ilustratorzy, tytuły i gatunki literackie są najpopularniejsze na polskim rynku oraz jacy tłumacze oraz wydawnictwa specjalizują się w wydawaniu francuskich książek dla dzieci i młodzieży. W pracy zbadano także zależności między wymienionymi elementami. Dodatkowo przeanalizowano fenomen Mikołajka, jako dzieła łączącego czasy sprzed 1990 roku i wciąż popularnego po tej cezurze.

Słowa kluczowe: TŁUMACZENIA — FRANCUSKA — LITERATURA
— DZIECI — MŁODZIEŻ

Marta Mikłaszewicz (2011). Polish translations of French children's and youth literature available on the Polish publishing market since 1990. MA thesis written under the supervision of dr hab. Anna Gruca, Cracow: Institute on Information and Library Science, Jagiellonian University, 239 pages., 168 bibliography positions, 1 annex + 6 diagrams

The thesis presents Polish market of translations of French literature for children and adolescents after 1990 in the context of the previous years. The researcher performed deep analysis of data base which consists of 874 records taken from Polish national bibliography covering the period of 1990-2010. As an example of the book which joins the times before 1990s' and years which came after this time, was given *Le Petit Nicolas*. Thanks to different configuration of the data it was possible to mark the most popular authors, illustrators, titles and genres and to discover which translators and publishers specialize in publishing French books for children and adolescents.

KEYWORDS: TRANSLATIONS — FRENCH — LITERATURE — CHILDREN — ADOLESCENTS

SPIS TREŚCI:

WSTĘP	5
1. RECEPCJA LITERATURY FRANCUSKIEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W POLSCE PRZED ROKIEM 1990.	10
1.1. Wprowadzenie	10
1.2. Okres do roku 1822.....	11
1.3. Okres od 1822 roku do 1945.....	16
1.4. Lata 1945-1965	20
1.5. Lata 1965-1990	25
1.6. Podsumowanie	28
2. LITERATURA FRANCUSKA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA POLSKIM RYNKU WYDAWNICZYM W LATACH 1990-2009	29
3.1. Wprowadzenie	29
2.2. Obraz lat 1990-2010	30
2.3. Lata 1990-1995	33
2.4. Lata 1996-2003	39
2.5. Lata 2004-2010	44
2.6. Podsumowanie	49
3. AUTORZY, TŁUMACZE, ILUSTRATORZY, WYDAWNICTWA	50
3.1. Wprowadzenie	50
3.2. Autorzy	51
3.3. Tłumacze, Ilustratorzy	58
3.4. Wydawnictwa. Rodzaje literackie.	67
3.5. Podsumowanie	73
4. <i>MIKOŁAJEK</i>	75
4.1. Wprowadzenie	75
4.2. Jubileusz Mikołajka i charakterystyka serii.....	76
4.3. Fenomen Mikołajka i jego recepcja.....	80
4.4. Ekranizacja Mikołajka	85
4.5. Podsumowanie	90
ZAKOŃCZENIE	92
BIBLIOGRAFIA	95
WYKAZ TABEL:.....	109
INDEKS NAZWISK	110
ANEKS: TŁUMACZENIA LITERATURY FRANCUSKIEJ WYDANE W POLSCE W LATACH 1990-2010	109

WSTĘP

W Polsce brakuje badań dotyczących tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, która ukazała się po roku 1990 na polskim rynku wydawniczym. W swojej pracy zdecydowałam się zapełnić tę lukę. Po pierwsze zastanowiłam się nad tym, co należy rozumieć jako „tłumaczenie”. Kierowałam się przy tym definicją, iż jest to „dokument piśmienniczy odtworzony z dowolnego języka w innym, również czynność, zasady, sposób oddawania treści sformułowanych w pewnym języku – w innym (...)”[EWoK 1971, s. 2343]. W przypadku zakresu terytorialnego uznałam, że będę kierować się wskazaniem *Przewodnika Bibliograficznego*, korzystając z którego stworzyłam bazę danych, będącą podstawą do wszelkich obliczeń statystycznych i przeprowadzonych analiz. Również przy rejestrowaniu książek należących do literatury dla dzieci i młodzieży kierowałam się klasyfikacją zawartą w bibliografii narodowej. Nie rozdzielałam przy tym obu tych gatunków od siebie. Uznałam, że bardzo często granica pomiędzy literaturą dziecięcą a młodzieżową nie jest wystarczająco klarowna, by uznać, że dana książka może być czytana tylko przez dzieci. Również słowniki, do których się odwoływałam nie potrafiły podać mi odpowiednich i przejrzystych definicji. *Mały słownik języka polskiego* pod redakcją Stanisława Skorupki w następujący sposób tłumaczył kim są dzieci i kim jest młodzież:

Dziecko - „niedorośnięta istota ludzka od urodzenia do wieku młodzieńczego; każdy niezależnie od wieku, potomek w stosunku do rodziców, syn, córka (czasem i o potomku zwierząt)” *Rodzone dzieci. Mam dwoje dzieci. Dorosłe dzieci. Nieletnie dzieci* [Skorupka 1968, s. 151]

Młodzież - „chłopcy i dziewczęta; osoby młode” *Młodzież szkolna, akademicka, studencka(...)*. [Skorupka 1968, s. 397]

Jak można zauważyć, żadna z tych definicji nie ucina dalszych dywagacji na temat tego co łączy, a co dzieli oba terminy. W rezultacie zdecydowałam się na ich połączenie i traktowanie w mojej statystyce łącznie.

Zasięg chronologiczny swej pracy ustanowiłam na lata 1990-2010. We wszelkich analizach statystycznych decydowałam się na wyłączenie danych z roku 2010, gdyż podczas pisania pracy nie dysponowałam ich kompletem, co fałszowało wyliczenia.

Mając ustalone zakresy chronologiczne, terytorialne oraz znając definicje przyjętych terminów zdecydowałam się przedstawić, jak wygląda współczesny obraz

tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. W kolejnych rozdziałach starałam się odpowiedzieć na pytania, którzy francuscy autorzy byli najpopularniejsi na polskim rynku wydawniczym, które z ich utworów najczęściej trafiały w ręce polskich czytelników.

Starałam się także dociec, czy amplituda popularności tłumaczeń francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży była stała, czy też miała swoje wzloty i upadki. Jeżeli przeważała druga opcja, to w którym okresie czasu wydawcy najchętniej publikowali takie książki, a w których latach decydowali się na ograniczenie tego procesu.

W przypadku tłumaczeń nie można ich oddzielić od osób, które je wykonywały. W rezultacie, w swojej pracy starałam się dociec, czy tłumacze byli bardziej przypisani do autorów, czy też do wydawnictw, a także czy na przestrzeni lat zmieniali miejsca pracy. Interesująca była również odpowiedź na pytanie kto przetłumaczył najwięcej dzieł, a także czyje prace były najczęściej publikowane przez wydawnictwa.

Książka dla dzieci i młodzieży nie może obyć się bez ilustracji. W swej pracy starałam się zastanowić nad rolą ilustratorów, zaprezentować najpopularniejszych, a także pokazać z którymi autorami oraz wydawnictwami najczęściej współpracowali.

Równie ważne były odpowiedzi na pytania, które wydawnictwa preferowały wydawanie francuskiej twórczości, które z nich wywarły największy wpływ na polski rynek wydawniczy tłumaczeń francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży.

Pod koniec swej pracy rozważałam, które książki okazały się bestsellerami. W tej pracy założyłam, że bestsellerem jest pozycja, która została wydana co najmniej dwa razy. Zainteresował mnie także problem najpopularniejszego gatunku literackiego oraz zmiana gustów czytelników na przestrzeni lat.

Aby móc przeprowadzić powyższe analizy musiałam skorzystać z bibliografii narodowej. Na jej podstawie stworzyłam bazę danych. Zawiera ona rekordy spisane z *Przewodnika Bibliograficznego*, obejmującego wydawnictwa zwarte powstałe w latach 1990-2010. Ostatnie dane pochodzą z maja 2010 roku. Ogółem analizie zostało poddanych 874 pozycji, z których wypisano następujące informacje: tytuł właściwy dzieła, pierwsze oznaczenie odpowiedzialności, oznaczenie wydania, pierwsze miejsce wydania, datę wydania, tłumacz, tytuł oryginału, ilustrator, datę wydania oryginału, rodzaj literacki oraz ewentualną serię wydawniczą.

Aby przedstawić opracowane dane w kontekście korzystałam z encyklopedii, słowników, innych bibliografii a także opracowań literackich. Dużą pomocą służyły mi kompendia wiedzy dotyczącej historii literatury francuskiej, szczególnie te

zredagowane przez Antoine'a Adama, Georges'a Lerminiera, Eduarda Morot-Sira. Dzięki nim mogłam otrzymać informacje o popularnych autorach, a także odbiorze ich twórczości w ich ojczystym kraju. W tym wypadku często musiałam zwracać się do opracowań obcojęzycznych dostępnych drogą elektroniczną. Źródła te okazały się być najbardziej kompletne i aktualne. Stanowiły one także doskonałe źródło informacji na temat poszczególnych autorów.

W swojej pracy korzystałam także z opracowań dotyczących epok literackich w Polsce. Dzięki nim mogłam dowiedzieć się, które francuskie utwory kształtowały polskie gusta czytelnicze. Kolejny rodzaj kompendiów wiedzy dotyczył informacji o literaturze dla dzieci i młodzieży w różnych epokach literackich. Dzięki tym dziełom mogłam dowiedzieć się, co młodzi czytelnicy czytali, a następnie wśród tych książek znaleźć interesujące mnie pozycje. Spośród całej, odnalezionej przeze mnie literatury tylko Anna Nikliborc poświęciła większą uwagę zagadnieniom recepcji francuskiej książki dla młodzieży w Polsce. Zbadała ona wiek XIX i XX dając mi podstawę oraz element odniesienia do moich własnych badań. Wśród innych opracowań bezpośrednio związanych z tematem najistotniejsze okazały się źródła elektroniczne – podczas pisania rozdziału dotyczącego książek o Mikołajku okazało się, iż oprócz wydawnictw ciągłych, w źródłach zwartych nie ma szczegółowych opracowań fenomenu dzieła stworzonego przez Goscinnego i Sempégo. Także źródła polskie okazały się być niewystarczające i koniecznym okazało się sięgnięcie do źródeł francusko- i angielskojęzycznych. Dzięki elementom promocji związanym z wchodzącym na ekrany kin filmem dotyczącym Mikołajka renomowane czasopisma poświęcały całe szpalty recepcji przygód francuskiego ucznia.

Z opracowań metodologicznych korzystałam przy tworzeniu bazy danych. Bardzo przydatny okazał się być opis metody bibliograficznej opracowany przez Krystynę Bednarską-Ruczajową. Dzięki niej dane statystyczne stworzone na podstawie bazy danych zyskały podbudowę teoretyczną.

Dzięki wykorzystaniu tych źródeł oraz informacji zawartych w bazie danych mogłam stworzyć pracę, która została podzielona na cztery rozdziały. W pierwszym z nich omówiłam recepcję literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w Polsce przed rokiem 1990. Rozdział ten został podzielony na cztery kolejne części. Pierwsza z nich obejmuje literaturę do 1822 roku, a opisano w niej tendencje panujące w twórczości oświeceniowej oraz najważniejszych twórców. Literatura XVII wieku stała się podstawą dla przyszłej twórczości dla dzieci i młodzieży. W następnym podrozdziale

opracowałam kolejne lata XIX wieku i początek XX-stego. Lata te obejmują takie epoki jak romantyzm, pozytywizm i Młodą Polskę. Każda z nich jest kamieniem milowym w dziejach kultury polskiej. Tak jak wcześniej to literatura francuska kształtowała polską, tak teraz to francuskie powieści były dobierane pod względem nurtów panujących ówczesnie w Polsce.

Następne podrozdziały opisują lata 1945-1965 oraz 1965-1990. Rok 1965 jest cezurą, gdyż po tym okresie oprócz utworów klasycznych zaczęto też tłumaczyć dzieła autorów współczesnych.

Następny rozdział jest pogłębioną analizą informacji zawartych w bazie danych. W tym fragmencie pracy omówieni zostali autorzy, tłumacze, ilustratorzy i wydawnictwa, które zaznaczyły swą obecność na polskim rynku wydawniczym co najmniej dwa razy. Aby ułatwić odbiór treści oraz dogłębniej zarysować tendencje, które panowały wówczas w doborze repertuaru wydawniczego rozdział ten został podzielony na 3 podrozdziały obejmujące kolejno lata: 1990-1995, 1996-2003 i 2004-2009.

Kolejny rozdział stanowi kontynuację analizy bazy danych. W tym wypadku zrezygnowałam jednak z podziału chronologicznego i omawiania ogólnych tendencji na rzecz szczegółowego charakteryzowania twórców i gatunków literackich, które wywarły największy wpływ na polskich czytelników. W pierwszym podrozdziale skoncentrowałam uwagę na autorach tzw. bestsellerów traktowanych przeze mnie jako utwory, które zostały wydane co najmniej dwa razy. W kolejnym podrozdziale opiszę najważniejszych tłumaczy francuskich książek dla dzieci i młodzieży oraz zwrócę uwagę na ich współpracę z wydawnictwami. Przeanalizuję bazę danych pod kątem dowiedzenia się, czy tłumacze są bardziej przywiązani do autorów, czy też częściej współpracują z wydawnictwami. Opiszę także rolę ilustratorów, ich współpraca z oficynami i autorami.

W kolejnym rozdziale omówię wydawnictwa specjalizujące się w wydawaniu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, proces kształtowania rynku wydawniczego przez duże, dominujące oficyny. Analizę bazy danych kończy opis popularnych przez lata rodzajów literackich i zmianie gustów czytelniczych.

Ostatni rozdział poświęciłam fenomenowi rynku francuskiego jak i polskiego - *Mikołajkowi*. Książka ta stanowi łącznik między okresem sprzed 1990 roku oraz czasami współczesnymi. Wydana już w latach 60., będąca obiektem nieprzemijającego zainteresowania doczekała się kolejnego wybuchu popularności w XXI wieku. Ukazały

się wówczas kolejne edycje oraz zbiory zapomnianych opowiadań Goscinnego i Sempégo. W pierwszym podrozdziale opisano historię powstania serii oraz jej odbiór na rynku polskim i francuskim. W tym samym fragmencie pracy zostały zaprezentowane też obchody jubileuszu powstania Mikołajka w Polsce i we Francji. W kolejnym podrozdziale zostanie przedstawiony fenomen tej postaci oraz jej wpływie na współczesną literaturę dla dzieci i młodzieży. Dzięki doskonałemu pomysłowi oraz oryginalnemu wykonaniu Mikołajek święcił sukcesy na całym świecie, co opisano w ostatnim fragmencie pracy.

Pracę uzupełnia bibliografia składająca się ze 170 pozycji oraz aneks. Zawarto w nim wydruk opracowywanej bazy danych. Składa się on z danych bibliograficznych dotyczących tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży wydanej na polskim rynku po 1990 roku. Podano w nim tytuł właściwy dzieła, pierwsze oznaczenie odpowiedzialności, oznaczenie wydania, pierwsze miejsce wydania, datę wydania tłumacza, tytuł oryginału, ilustratora, datę wydania oryginału, rodzaj literacki oraz ewentualną serię wydawniczą.

1. RECEPCJA LITERATURY FRANCUSKIEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W POLSCE PRZED ROKIEM 1990.

1.1. Wprowadzenie

W tym rozdziale pragnęłabym omówić recepcję literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w Polsce przed rokiem 1990. Zdecydowałam się na poszerzenie zakresu charakteryzowanych dzieł o ich wersje oryginalne, które były bardzo często wykorzystywane do nauki języka oraz przybliżania kultury. Rozdział ten podzieliłam na cztery części. Pierwsza z nich obejmuje okres do 1822 roku, druga dalszą część wieku XIX-stego i początek XX-stego, następna lata 1945-1965, kolejna zaś koncentruje się na przedziale czasu 1965-1990. Zdecydowałam się na wybranie roku 1822 jako swoistej cezury, gdyż jest to data uznawana za początek romantyzmu. Okres ten zmienił pojmowanie literatury dla dzieci, oprócz elementów dydaktycznych, które dominowały w poprzednich epokach, pojawił się w nim moment czystej rozrywki. Wiek XIX, to jednak nie tylko romantyzm, ale też i między innymi pozytywizm. W nim to po raz kolejny literatura dla dzieci i młodzieży zyskała nowe oblicze. Pojawił się w niej nurt techniczny, np. powieści Verne'a, zaś naczelnymi cechami charakteryzującymi głównego bohatera były jego pracowitość i wytrwałość w dążeniu do celu. Lata międzywojenne to z jednej strony początek schyłku literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, z drugiej zaś osiągnięcie mistrzostwa w jej opracowaniu graficznym. Lata powojenne przyniosły zmiany ustroju oraz ekspansję książek pochodzących z terenów ZSRR. Zawirowania na rynku wydawniczym spowodowały, że początkowo wydawano książki tylko sprawdzonych autorów, prawdziwą klasykę literatury dziecięcej i młodzieżowej. Po roku 1965 zwrócono uwagę na twórców, którzy choć adresowali swe utwory dla dorosłych, nie wahali się poświęcenia części swych dzieł dla młodszych odbiorców. Literaturę dla dzieci i młodzieży wydawały tylko 2 wydawnictwa, które podzieliły się udziałami na rynku: „Iskry” i „Nasza Księgarnia”. W kolejnym rozdziale zaprezentuję przemiany, które nastąpiły po roku 1990, a które wstrząsnęły ówczesnym systemem i zaowocowały zwiększoną konkurencyjnością pośród wydawców.

1.2. Okres do roku 1822

Wiek XVII był okresem przełomowym w kształtowaniu się literatury dla dzieci i młodzieży. Do tego momentu praktycznie nie istniały utwory przeznaczone dla młodych czytelników. Ich potrzeby były zaspokajane poprzez korzystanie z często ocenianych dzieł pisanych z myślą o dorosłych. Do takich utworów zaliczają się między innymi bajki Jeana de la Fontaine, które w dalszym ciągu cieszą się popularnością wśród młodych czytelników. Jednak dopiero w XVIII wieku, pod wpływem idei oświeceniowych, nastąpił znaczący wzrost ilościowy literatury dla dzieci i młodzieży. Właśnie w tym okresie ukształtowały się tendencje, które następnie miały zostać rozwinięte w późniejszych wiekach. Sformułowano wówczas podstawowe schematy, zarówno treściowe, jak i formalne, które miały funkcjonować przez kolejne lata. Według Ryszarda Waksmanda, aż do czasów Klementyny Hoffmanowej (1798-1845), jednej z pierwszych polskich autorek literatury dziecięcej i młodzieżowej, wśród książek wydawanych na rynku polskim i przeznaczonych dla młodych czytelników, dominowały tłumaczenia. Przekładano wówczas, głównie z języka francuskiego i niemieckiego, dzieła o charakterze religijnym, moralizatorskim, głównie powieści, opowiadania, komedie, książeczki obrazkowe, mniejszym powodzeniem cieszyła się natomiast poezja [Waksmund 1986, s. 18].

Drugim nurtem w ówczesnych zainteresowaniach czytelniczych, oprócz utworów mających uczynić z dzieci „małych dorosłych”, były baśnie, bajki, podania i kołysanki, opowiadane przez nianie opiekujące się młodymi czytelnikami. Francuz Charles Perrault w wydanych w 1697 roku *Histoires ou Contes du temps passé. Avec des Moralitez* (*Historie i baśnie z dawnych czasów z pouczeniami moralnymi*) spisał opowiadania krążące wśród ludu. Były to: *Śpiąca królewna*, *Mały Czerwony Kapturek*, *Sinobrody*, *Kot w butach*, *Wróżki*, *Kopciuszek*, *Frant z czubkiem i Paluszek*. Cieszyły się one powodzeniem na dworze Ludwika XIV, co zaskoczyło samego autora. Zdecydował się on na ogłoszenie, że twórcą opowiadań jest jego syn – Pierre, zaś sam tylko dopisał komentarz, wskazujący na ukryty morał. Początkowo baśnie te pisane były w celu zabawienia króla i dworzan, z czasem jednak cel dydaktyczny został mocniej wyeksponowany. Forma wówczas zaczęła stanowić jedynie ozdobnik ułatwiający przyswojenie nauki płynącej z tekstu. Bajki Perraulta znane są także pod tytułem *Contes de ma mère L'Oye* (*Opowieści Babci Gąski*), pochodzącym z karty tytułowej oryginału.

Interesujące jest złagodzenie z biegiem czasu treści utworów, wersje, które dotarły do Polski, bardzo różnią się od oryginału. W pierwotnej wersji *Czerwonego Kapturka* wilk pożarł zarówno babcię, jak i dziewczynkę. W bajce, która dotarła m.in. do Polski, na pomoc wnuczce rusza myśliwy, który zabija zwierzę. Dodatkowo, wraz z upływem czasu, w każdej baśni zaczynały pojawiać się regionalizmy. W polskim *Kopciuszku* sierota oddziela mak od popiołu, gdyż takie zachowanie pasowało do wyobrażenia osieroconego dziecka. Również produkty, które niesie Czerwony Kapturek w koszyczku, różnią się w zależności od regionu, w którym bajka jest opowiadana. Polacy zazwyczaj znają też tylko pierwszą część bajki o Śpiącej Królownie. W oryginale teściowa – wilkołak – pragnie zabić główną bohaterkę i jej dwójkę dzieci. Opowieści Perraulta zawierają również wiele dygresji o zabarwieniu erotycznym. Jak mówi Jerzy Cieślikowski: „Gdy (...) Śpiąca Królowna z małżonkiem po uczcie weselnej udali się do sypialni, dama dworu opuściła zasłony, ale młodzi nie spali... uczyniwszy tę pauzę, dodaje Perrault: *księżniczka przecież była bardzo wyspana*” [Cieślikowski 1967, s. 225].

Jednak już w XVII wieku do głosu zaczęły dochodzić opinie zwracające uwagę na problem kształtowania umysłu młodych osób. Jednym z pierwszych filozofów i dydaktyków, który zainteresował się tym tematem, był - działający również w Polsce - Czech Jan Amos Komenský. W swoich dziełach, takich jak *Informatorium školy mateřské*, adresowanych do matek i niań, podkreślał wagę nauczania przedszkolnego, które miało być, jak pisał w kolejnych książkach (*Schola ludu*) bezpłatne i powszechne. Stworzył on też pierwszą obrazkową książeczkę do nauczania początkowego. Tekst w niej zamieszczony był w dwóch językach: łacinie i po niemiecku. *Orbis sensualium pictus* (*Świat zmysłowy w obrazach*) pojawił się we Wrocławiu w 1667 roku. W tym wydaniu dodano dodatkową kolumnę tekstu w języku polskim [Nikliborc 1981, s. 17]. Innym filozofem, który pośrednio wpłynął na rozwój literatury dla dzieci i młodzieży, był John Locke. Rozpowszechnił on ideę *tabula rasa* – ideę, według której umysł dziecka jest jeszcze czysty i gotowy na przyjęcie wiedzy poprzez doświadczenie [Tatarkiewicz 1981, s. 97-104]. Jednak najistotniejszy wpływ na kształtowanie się tego rodzaju literatury wywarł Jean Jacques Rousseau, który uważał, że należy wychowywać dziecko w sposób jak najbardziej naturalny, czyli kształtować jego przyrodzone cechy. Cechy te różnią się w zależności od człowieka, stąd też wychowanie powinno być indywidualne. Przy kształtowaniu natury duchowej człowieka nie należy zapominać o rozwoju jego rozumu, ale przede wszystkim uczuć [Tatarkiewicz 1981, s. 150-155]. Podobne poglądy głosił również Franciszek Fénelon (François de Salignac de la

Mothe). On, jako pierwszy, napisał w 1697 roku powieść pod tytułem *Przypadki Telemaka* (*Les Aventures de Téléque fils d'Ulysse ou suite du qualrième live de l'Ulysse d'Homère*), specjalnie przeznaczoną dla dzieci, zaś jej pierwszym adresatem był następca francuskiego tronu. Książka opowiada o podróży Telemacha, syna Ulissesa, przemierzającego świat w poszukiwaniu swego ojca. Cała opowieść służy jedynie uatrakcyjnieniu dydaktycznych treści zawartych w dziele, autor nie zawahał się przed zaprezentowaniem swoich niepochlebnych sądów na temat absolutyzmu. Te poglądy sprowadziły na autora niełaskę króla Ludwika XIV. Należy jednak zauważyć, że dzieło Fénelona święciło triumfy w Polsce, zaś francuscy guwernerzy opierali na nim swoją naukę. Również Komisja Edukacji Narodowej, choć przeciwna literaturze zagranicznej, doceniała walory edukacyjne *Przypadków Telemaka*. W rezultacie utwór Fénelona był popularny aż do przełomu wieku XVIII, tłumaczono go zarówno wierszem (Jan Jabłoński, w Sandomierzu w 1726 roku), jak i prozą (Michał Trocki, I wydanie ukazało się w Lipsku w 1750 roku, nadbitka w 1768, zaś drugie wydanie w 1775 roku) oraz Ignacy Franciszek Stawiarski w 1805 roku. O wpływie dzieła świadczą na przykład pochwalne słowa Józefa Wybickiego w *Moich godzinach szczęśliwych* [Kaniowska – Lewańska 1980, s.26].

Kolejni pisarze pod wpływem sukcesu *Przypadków Telemacha* pisali dzieła zainspirowane tą lekturą. Należały do nich między innymi *Les aventures de Néoptolème fils d'Achille* (*Przypadki Neoptolema, syna Achillesa Chansiergesa*, wyd. polskie 1773 rok i *Les voyages de Cyrus Kawalera de Ramsay* (*Podróże Cyrusa*, wyd. polskie 1770). Jednak - najpotężniejszą pod względem rozmiaru powieścią kształcąca - było dziewięciotomowe dzieło ks. J. Barthèlèmy *Le voyage du jeune Anacharsis en Grèce*. (*Podróż młodego Anacharsisa do Grecji*), wydane i przetłumaczone w Polsce w latach 1819-1825 przez Łukasza Gołębiowskiego [Nikliborc 1981, s. 28].

W epoce Oświecenia w Polsce zauważono, że dzięki kształceniu dzieci przez cudzoziemskich guwernerów, ich pierwszym językiem stawał się język francuski, język polski przyswajany był dopiero w późniejszych latach życia. Część lektur, takich jak dzieła Perraulta, najczęściej funkcjonowała w oryginale. Utwory francuskiego bajkopisarza doczekały się swego pierwszego, pełnego przekładu dopiero w 1961 roku, dzięki pracy Hanny Januszewskiej [Skrobiszewska 1978, s. 6]. Wiele książek, takich jak *Don Kichot* Cervantesa, czy też *Przypadki Robinsona Cruzoa*, choć nie pisanych przez pisarzy francuskojęzycznych, docierało do czytelników dzięki tłumaczeniu francuskiemu. Działo się tak także w przypadku *Księgi tysiąca i jednej nocy*, czy też

lektur niemieckojęzycznych. Izabela Kaniowska – Lewańska uważa, że „(...) decydował tu zespół tłumaczy oświeconych dam z wyższych sfer, preceptorów oraz wyraźne upodobanie do tego kręgu kulturowego” [Skrobiszewska 1978, s. 10]. Anna Tazbir sądzi, że po prostu język angielski, hiszpański, nie wspominając tu o arabskim, był zdecydowanie mniej popularny. Rolę kulturotwórczą pełnił język francuski, którym posługiwała się wykształcona część społeczeństwa [Nikliborc 1981, s. 25]. Komisja Edukacji Narodowej zdecydowała się na walkę z tym narastającym problemem i stworzyła katalog książek propagowanych jako materiał w pracy z uczniem. Wśród pozycji polecanych do nauki znalazły się *Przypadki Telemacha*, *Bajki Perraulta* oraz utwory Marii Leprince de Beaumont. Jej najsłynniejszą bajką jest adaptacja wymyślonej przez Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve *Pięknej i Bestii*. Ukazała się ona wraz w opowiadaniem o wróżce i trzech życzeniach w *Polskiej książce do czytania* (Wrocław 1785), wydanej przez Daniela Vogela. Jednak Maria Leprince de Beaumont słynęła przede wszystkim ze swych magazynów pisanych z myślą o dzieciach. Ich naczelną cechą był dydaktyzm, za co z czasem były szeroko krytykowane. Swe utwory opierała na antagonizowaniu cech bohaterów, co miało służyć przyszłej dyskusji pomiędzy dzieckiem, a dorosłym. Oczywiście to do dorosłej osoby należało wysnuć odpowiedniego morału. Już w wstępie swego *Magazynu dzieciennego* formułowała swój cel: kształcenie dzieci, ich umysłu i sfery uczuciowej na przykładzie rozmów, w których poruszała takie tematy jak: historia, geografia, moralność i filozofia. W następujący sposób nauczała o Niderlandach:

„Co wiemy właściwie o Niderlandach? – pyta 12-letnia lady Dowcipna - *Jest to obszar, który leży pomiędzy Morzem Północnym, Francją, Niemcami. Nazywa się tak, ponieważ jest położony nad morzem, a teren w większości wypadków jest płaski i tylko niekiedy wznosi się nieznacznie...* - odpowiada rezolutnie również 12-letnia lady Dobra” [Cieślikowski 1967, s. 226].

W Polsce *Magazyn dziecienny* ukazał się po raz pierwszy w 1768 i wychodził regularnie do 1779 roku. Tłumaczył go pijar Eustachy Dębicki. W 1775 roku rozpoczął przekład analogicznego *Magazynu panińskiego* [Nikliborc 1981, s. 32]. W 1821 roku Komisja Oświecenia zalecała utwory francuskiej pisarki do użytku w pensjach żeńskich. Jak zauważa Izabela Kaniowska–Lewańska, „jeszcze w roku 1879 Karolina Gościńska przełożyła fragmenty utworów pani de Beaumont i wydała pod tytułem *Czarodziejskie baśnie*, które słusznie określono w dydaktycznej ocenie jako przykład nałogu i rutyny w pedagogice” [Kaniowska – Lewańska 1980, s. 29].

Kolejnym znanym w Polsce francuskim twórcą był Arnaud Berquin, który jako pierwszy autor wprowadził do książek dla dzieci bohaterów z różnych grup społecznych. Jego dzieła były bardzo sentymentalne i już w wieku XIX uznano je za przesłodzone. W Polsce jego wydawnictwo *L'Ami des Enfants*, przetłumaczone przez Annę Narbutównę ukazywało się w latach 1782-1786 pod tytułem *Przyjaciel dzieci*.

Zdecydowanie z większą radością przywitano w Polsce twórczość Stéphanie Félicité de Genlis. Jej utwory noszą znamię sentymentalizmu à la Rousseau. W przeciwieństwie do Perraulta uważała, że każde zdarzenie fantastyczne powinno zostać w racjonalny sposób wyjaśnione. Sądziła także, że baśnie są niemoralne i choćby zawierały nawet najdoskonalszą naukę, to ta zostanie wyparta przez wspomnienie o niezwykłych wydarzeniach, które zaszły w utworze [Cieślakowski 1967, s. 226]. Twórczość Madame de Genlis zawiera bardzo silny pierwiastek dydaktyczny, często osadzona jest w kontekście historycznym [Robb, dok. elektr.]. Opublikowała ona między innymi: *Wieczory zamkowe*, *Lekcje wychowawczynie*, *Teatr dla użytku młodych*. W pierwszym z dzieł Stéphanie Félicité de Genlis starała się w sposób naukowy wytłumaczyć wszystkie „cuda”, które wydarzyły się w zamku [Nikliborc 1981, s. 22]. Książka ta w latach 1786-1813 została wydana cztery razy. Przetłumaczył ją ks. Kajetan Skrzetuski. Według Anny Nikliborc „Autorka ta pasjonowała się postępem nauk i tę jej powiastkę można by uznać za jedną z pierwszych science fiction w dziecięcej literaturze światowej” [Nikliborc 1981, s. 22]. Odbiorcy docenili podkreślenie roli historii oraz wartość pedagogiczną jej dzieł, w rezultacie dzieła Madame de Genlis cieszyły się dużą popularnością w Polsce. W roku 1787 K. Czerwińska¹ przetłumaczyła jej *Adèle et Théodore ou lettres sur l'éducation (Adela i Teodor albo listy o wychowaniu)* [Nikliborc 1981, s. 35]. Jest to historia dwójki dzieci, które wyjechały z rodzicami na wakacje do Prowansji. W spokojnym otoczeniu dorośli mogą się poświęcić wychowaniu rodzeństwa.

Także prace Jean-François Marmontela, francuskiego poety, dramaturga i krytyka były znane w Polsce. Był on twórcą powiastek moralnych, które zostały przetłumaczone przez Tomasza Kajetana Węgierskiego, zaś *Inkasy czyli zniszczenie państwa Peru* wyszły dwukrotnie – w roku 1781 i 1794. Znał je także Adam Mickiewicz. Właśnie z powiastki moralnej narodziła się powiastka dla dzieci, która przez długi czas święciła sukcesy. Jej najważniejszą zaletą było ukazywanie morału w

¹ Imię tłumaczki jest nieznane

sposób bardziej dobitny, niż np. bajki La Fontaine'a. Treść nie mogła ulegać wartościowaniu, typizowała ona przywary ludzkie, a nie kryptonimowała [Waxmund 1986, s. 40]. Wśród literatury przyrodniczej popularnością cieszył się tzw. *Mały Buffon* George'a Louisa Leclera hr. de Buffona (1707-1788) przełożony na język polski w 1806 roku [Nikliborc 1981, s. 23].

1.3. Okres od 1822 roku do 1945

W okresie tym pojawiło się wiele prądów literackich, które wywarły ogromny wpływ na przyszłe dzieła. Zaliczamy do nich romantyzm, pozytywizm i Młodą Polskę. W XIX wieku - oprócz utworów czytanych w oryginale - wyodrębniły się dwie tendencje związane z tłumaczeniem dzieł francuskich. Przekładano na język polski książki z czasów oświecenia oraz współczesne pozycje. W Polsce, w okresie zamkniętym latami 1822 i 1863, dominował prąd zwany romantyzmem. Jego wpływ uwidaczniał się w powrocie do historii zawierających element fantastyczny. Należała do nich francuska baśń romantyczna, której reprezentantką była seria Biblioteki Malowniczej Najzabawniejszych Powieści dla Dzieci, wydawana przez Jana Nepomucena Bobrowicza, udostępniającej dwujęzyczny tekst, mający ułatwić naukę języka obcego. [Kaczorowski 1936, s. 157-158] Ukazała się w niej *Historia dziadka do orzechów* Dumasa. Był to pewien odwrót od dydaktycznej i moralizatorskiej literatury dominującej w XVIII wieku. W tejże serii ukazała się druga bajka Aleksandra Dumasa pod tytułem *La bouille de la comtesse Berthe (Polewka hrabiny Berty)* [Nikliborc 1981, s. 44]. Popularnością cieszyła się też powieść historyczna reprezentowana przez Aleksandra Dumasa (ojca), Alfreda de Vigny, Wiktora Hugo. Wszystkie te utwory, choć przeznaczone dla dorosłych były czytane przez dzieci i młodzież. Przyciągała je jasno zarysowana akcja oraz charyzmatyczni bohaterowie. *Trzech muszkieterów* przetłumaczono w 1852 roku, kolejne części trylogii dopiero w roku 1891 (*Dwadzieścia lat później*) i w latach 1891-1892 (*Wicehrabia de Bragelonne*) [Nikliborc 1978, s. 123-136]. Aleksander Dumas w swych powieściach opisywał barwne przygody bohaterów na historycznym tle. Nie stosował pogłębionej analizy psychologicznej, postacie nie mają zarysowanych charakterów, są jednak bardzo charakterystyczne. Cieszyły się one ogromnym powodzeniem zarówno we Francji, jak i we wszystkich krajach, w których umożliwiono czytelnikom zapoznanie się z twórczością wielkiego Francuza. Ten wnuk Kreolki prowadził równie fascynujące życie, jak te, które opisywał w swych

powieściach. Mówił, że „gwałci historię, ale po to aby mieć z nią dzieci” [Adam 1980, s. 185]. Ogromny majątek, który zdobył pisząc *Hrabiego Monte-Christo* w sposób natychmiastowy stracił poprzez hulawczy tryb życia, jednak do końca swych dni był wielbiony we Francji. Warto zauważyć, że pierwsze przetłumaczone wydanie *Trzech muszkieterów* ukazało się zaledwie 8 lat po wydaniu francuskim (1844).

Ascetycznego Alfreda de Vigny różnił od Dumasa zarówno charakter, jak i los. De Vigny w swych pierwszych powieściach zastanawiał się nad życiem. Przepelnione były one cierpieniem i melancholią. Dopiero w momencie, w którym pogodził się z życiem, jego utwory stały się optymistyczne i noszące w sobie nadzieję [Adam 1980, s. 94]. Z jego dzieł wybrano część wątków i następnie zaadaptowano je dla potrzeb dzieci. Stało się też tak w przypadku Wiktora Hugo .

Tradycyjnie w procesie dostosowania dłuższego i wybitnego utworu do zdolności przyswajania wiedzy przez małych czytelników usuwano wszelkiego rodzaju dłużyzny, opisy a także niejasności moralne. Przekaz miał być prosty i oczywisty, niosący wartości, w których miało się wychowywać dziecko. Tłumaczono także utwory mało popularnych autorek zajmujących się tematyką polską: Sophie Choiseul – Gouffier, Lattimore Clarke, Eugonii de Foa.

Należy zaznaczyć, że tłumaczenia te były bardzo swobodne. Często modyfikowano utwór, cenzurowano oraz dokonywano jego adaptacji. Temu procesowi podlegały szczególnie dzieła o charakterze komediowym. Bardzo często dodawano do nich elementy mające nadać utworowi koloryt lokalny [Kostkiewiczowa 1977, s. 414]. Okres ten charakteryzowała duża ilość tłumaczeń o niskiej jakości. Jak pisał krytyk Antoni Sygietyński w 1884 roku w *Naszym ruchu powieściowym* „Wszystko to uchodzi: i niestaranność w traktowaniu języka polskiego i najgrubsza nieznamość języka oryginału i barbarzyńskie obchodzenie się z formą a nawet treścią danych utworów, jeśli takowe w pierwszym wypadku przedstawiają pewne trudności techniczne dla tłumaczy, a w drugim zaczepiają o czułą stronę naszej prawowitej moralności, która nie tylko Flauberta (*Salammbó*) nie pozwala żywcem przyswoić naszej literaturze, ale nawet Goethego (*Reinecke Fuchs*) każe dezynfekować porządnie” [Markiewicz 1978, s. 414].

W latach 1864-1891 w polskiej literaturze dominował prąd zwany pozytywizmem, co nie pozostało bez wpływu na dobór dzieł do przetłumaczenia. Książki dla dzieci i młodzieży miały charakter użytkowy. Ich bohater w sposób samodzielny, poprzez własną pracę, dochodził do celu. W dalszym ciągu tłumaczono

utwory Dumasa, jednak popularnym tematem stał się los ubogich dzieci. Ten motyw rozwijały dzieła Hektora Malot, Paula d'Aigremonta, Alphonse'a Daudeta, które były przekładane przez jedną osobę – Helenę Szawłowską.

Charakterystyczne dla pozytywizmu uwielbienie ciekawostek technicznych oraz szacunek dla możliwości człowieka wywołały zainteresowanie tłumaczeniem powieści naukowo-technicznych. Ich czołowymi, francuskimi reprezentantami, byli: Eugenia Foa, Juliusz Taulier, Juliusz Verne, Emil Souvestre, Elie Berthet, Louis Jacolliot i André Laurie [Nikliborc 1978, s. 123-136]. W roku 1870 anonimowo przetłumaczono *Dwadzieścia tysięcy mil podmorskiej żeglugi* Juliusza Verne, w roku 1872 przełożono jego *Podróż naokoło świata w 80 dniach*, zaś w 1877 roku *Dzieci kapitana Granta* [Markiewicz 1978, s. 415]. W latach 1870-1900 ukazało się aż 40 wydań prac tego autora. Pierwsza z pozycji pojawiła się na polskim rynku w tym samym roku, co jej oryginał we Francji [Adam 1980, s. 213]. Połączenie wiary w technikę z talentem pisarza spowodowało, że jego dzieła cieszą się niesłabnącą popularnością na całym świecie. Juliusz Verne w sposób wyjątkowy potrafił przewidzieć kierunki, w których nauka miała się kiedyś rozwinąć. Jako pierwsi na gruncie polskim z jego twórczością zapoznali się prenumeratorzy francuskiego *Magazynu* Pierre-Julesa Hertzla [Nikliborc 1981, s. 57].

W roku 1874 przetłumaczono powieść naukową dla dzieci A. Castillone'a *Po szkolnym roku*². Jej bohaterem jest chłopiec zagrożony poprawką z fizyki, który - aby poprawić swoje stopnie - prosi o pomoc w nauce swoich kuzynów. Z każdej sytuacji dzieci wyciągają wnioski naukowe. Fabuła łączy wątki przygodowe z teoretyczną wiedzą, w sposób zupełnie jednak inny niż wystąpiło to u Juliusza Verne. Powieści A. Castillone'a są przesiąknięte dydaktyzmem, pomimo pełnej niezwykłych wydarzeń treści. [Waksmund 1986, s. 100]. Ryszard Waksmund przytacza przykład potwierdzający tę formę:

„- Aj! Aj! – wrzasnął Piotruś padając jak długi na ziemię, potknąwszy się o spory kamień – otóż trąciłem o ciało trochę przy tym twarde... pewno będę miał guza na czole.

- W takim razie – rzekł Ernest podnosząc małego wieśniaka – twój wypadek uczy mnie, że ciałem jest każda rzecz twarda.

² Imię autora nie jest znane

– Albo lepiej (wtrąca Rozyna – R.W.), że nim jest wszystko, co zajmuje gdziekolwiek jakieś miejsce w stanie stałym, płynnym lub gazowym” [Waxmund 1986, s. 100].

Kolejna epoka – Młoda Polska - zakwestionowała osiągnięcia pozytywizmu, zniknął dydaktyzm, pojawiły się elementy fantastyczne, zrezygnowano zaś z wprowadzania elementów *stricte* technicznych. Literaci w tym czasie byli prawdziwymi globtroterami, znali literaturę francuską z autopsji. Zauważono wówczas, że właśnie dzieciństwo stanowi podstawę dla kształtowania charakteru i umysłu człowieka. Choć podobne spostrzeżenia wysunięto już w Oświeceniu, to dopiero jednak na przełomie XIX i XX wieku zwrócono szczególną uwagę na jakość literatury dla dzieci. Miała ona nie różnić się pod względem wartości estetycznej od tej przeznaczonej dla starszych czytelników [Waxmund 1986, s. 100]. W rezultacie poziom literatury dla dzieci i młodzieży w II połowie XIX wieku był uważany za bardzo wysoki. Niestety, już na początku XX wieku uległ on obniżeniu. Literatura francuska musiała podjąć rywalizację z dziełami anglosaskimi o sympatię dzieci. Mimo obowiązkowej nauki języka francuskiego i niemieckiego to dzieła angielskich i amerykańskich autorów cieszyły się większą popularnością.

W XX-leciu międzywojennym w Polsce publikowano wydania wybranych, sprawdzonych, XIX-wiecznych autorów. Obok przekładów wciąż popularne było czytanie oryginalnych tekstów. [Nikliborc 1978, s. 113-158]. Pojawiły się wówczas dwie serie wydawnicze dla osób posiadających już zaawansowaną znajomość języka francuskiego: *Biblioteczka Francuska* Książnicy – Atlas i *Collection de classiques Français* poznańskiego Eosu [Nikliborc 1978, s. 113-158].

W latach 1928-1931 - według przeprowadzonych przez Barbarę Groszlikową i Marię Gutrę badań - wśród ulubionych książek czytanych przez dziewczęta, znajdowała się tylko jedna, napisana przez Francuza Hectora Malota. Była to powieść *Bez rodziny*. Lista obejmowała takie nazwiska jak: Harriet Beecher-Stowe, Frances Hodgson Burnett, Edna Lyall, Karol Dickens, Johanna Spyri, John Gould, Lucy Maud Montgomery, Angela Brazil, Mark Twain, Maria Buyno-Arctowa i inni. Chłopcy preferowali powieści przygodowo-podróżnicze. Jednak wśród autorów takich, jak Richard Bird, Daniel Defoe, James Fenimore Cooper, Robert Stevenson itd. nie ma ani jednego Francuza, nawet Juliusza Verne’a [Białek 1978, s. 35-36].

Spośród całej literatury dostępnej dla dzieci i młodzieży, która powstała w XX-leciu międzywojennym, około 20% zostało sprowadzone z zagranicy i udostępnione w języku polskim. Wśród tłumaczonych tekstów dominowały utwory w języku

angielskim. Popularny był też język rosyjski. Wśród przełożonych tekstów francuskojęzycznych znalazły się Alphonse Daudet i jego *Tartaren z Taraskonu* oraz Henri Allorge z *Walką światów*. Wznawiano też klasykę literatury dziecięcej oraz powieści obyczajowe [Białek 1978, s. 35-36].

Choć zabrakło francuskich tłumaczeń w listach bestsellerów Barbary Groszlikowej i Marii Gutry, to w tym okresie po raz kolejny rozbudziło się zainteresowanie francuską bajką, sięgano do sprawdzonej już klasyki. Pojawiły się nowe wydania bajek Perraulta w tłumaczeniu Haliny Bokser, wyprodukowanych przez oficynę Włodzimierza Ludwika Anczyca. Wanda Młodnicka przełożyła *Dziadka do orzechów* Dumasa, liczyły się też baśnie Anatola France'a, Charlesa Vildraca (*Różowa wyspa*, *Młodzi osadnicy*). Wśród chłopców wciąż popularne były powieści Verne'a, Gustawa Aimarda, Leona Boussenarda, Arnauda Galopina, Jacolliota i Pierra Maëla. Wśród powieści historycznej prym wiodły utwory Dumasa, Paula Adama, ale też francuskie powieści średniowieczne, takie, jak *Pieśń o Rolandzie*. Z angielskimi i amerykańskimi powieściami obyczajowymi konkurował Hektor Malot [Nikliborc 1980, s. 113-158]. Jak można zauważyć, przekładano przede wszystkim utwory klasyczne, powodzeniem nie cieszyły się wydawnictwa współczesne.

1.4. Lata 1945-1965

W pierwszych latach po II wojnie światowej na polskim rynku wydawniczym przeważały książki polskie. Według zestawień Felicji Neubert, ogłoszonych podczas *Seminarium naukowego poświęconego literaturze dla dzieci i młodzieży w 20-leciu PRL*, w 1945 roku liczba przekładów stanowiła 12,8% produkcji piśmienniczej. W kolejnych latach kształtowała się następująco: 1946 – 16%, 1947 – 17,2%, a w 1948 – 17%, by w 1949 roku osiągnąć wynik aż 42,6% [Frycie 1983, s. 223]. Tłumaczono wówczas utwory klasyczne, np. *100 najpiękniejszych bajek* La Fontaine'a, a także Juliusza Verne'a, Aleksandra Dumas, J.H. Rosny (właściwie Joseph Henri Honoré Boex) [Nikliborc 1980, s. 113-158]. Wydano wówczas między innymi *Zęby tygrysa* Maurice Leblanca (Łódź: „Kolumna” [1949]), *Upiora opery* Gastona Lerauxa (Łódź: „Kolumna” [1949]), Juliusza Verne'a *Dzieci kapitana Granta* (Warszawa: Księgarnia J.Kubicki, 1947 i 1949), *Wyspę tajemniczą* (Warszawa: Księgarnia J. Kubicki 1946), *20 000 mil podmorskiej żeglugi* (Warszawa: Wydawnictwo B. Matuszewski, [1946]),

Łowców meteorów (Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1949) i *Piętnastoletniego kapitana* (Kraków: Wydawnictwo M. Kot, 1949), a także *Kapitana Fracasse* Theophile'a Gautiera (Łódź: Łódzki Instytut Wydawniczy, 1948) [Bębenek 1977]. Theophile Gautier w swej powieści opowiada historię zubożalego szlachcica, który - oczarowany urodą aktoreczki - przystaje do wędrownej trupy aktorów.

Jak można wywnioskować z niewielkiej ilości przekładów, utwory francuskie nie cieszyły się popularnością wśród dzieł wybieranych do tłumaczenia. Tę tendencję można wytłumaczyć tym, iż podczas pierwszych powojennych lat koncentrowano się głównie na wprowadzaniu na polski rynek dzieł autorów radzieckich. Dopiero od 1950 roku zaczęto częściej wydawać dzieła pochodzące spoza kręgu państw socjalistycznych. Tłumaczono wówczas powieści obyczajowe, powodzeniem cieszyła się też proza historyczna, biograficzna, utwory podróżniczo-przygodowe i fantastycznonaukowe. Publikacją utworów dla dzieci zajmowały się oficyny wydające utwory dla dorosłych (państwowe, spółdzielcze, prywatne). Zakwestionowano wówczas dotychczasowe osiągnięcia w stosunku do literatury dziecięcej i młodzieżowej. Odstąpiono od publikowania dzieł z silnym wątkiem patriotycznym, by powrócić do nich dopiero po roku 1956 [Skrobiszewska 1971, s. 75].

W 1950 roku tłumaczenia stanowiły 56,7% dziecięcej produkcji wydawniczej, a w kolejnych latach: 1951 – 59,6%, 1952- 42,6%, w 1953 – 40,1%, w 1955 – 39,4%, by w 1956 roku spaść do zaledwie 26,4% [Frycie 1983, s. 229]. Zniknęły wówczas zupełnie małe oficyny, które działały w pierwszych powojennych latach. W dalszym ciągu największym powodzeniem cieszyły się powieści fantastyczno-naukowe i przygodowe, należące do klasyki gatunku. Oficyna „Iskry” koncentrowała się na publikowaniu książek przeznaczonych dla młodzieży. „Nasza Księgarnia” zajmowała się z kolei wydawaniem książek dla dzieci. Wydano wówczas powieści Aleksandra Dumasa: *Dwadzieścia lat później* (Warszawa: „Książka i Wiedza”, 1951), *Hrabia Monte Christo* (Warszawa: „Książka i Wiedza”, 1951; Warszawa: „Iskry”, 1954), *Trzech muszkieterów* (Warszawa: „Iskry”, 1952), *Wicehrabia de Bragelonne* (Warszawa: „Iskry”, 1953) [Bębenek 1977]. Prawa do wydawania dzieł Aleksandra Dumasa zostały odgórnie podzielone pomiędzy „Książkę i Wiedzę” oraz „Iskry”. Inna sytuacja rysuje się przy bardzo popularnych w tamtym okresie książkach Juliusza Verne'a. Ich publikację zdominowała „Nasza Księgarnia” i ta tendencja nie miała się zmienić w przeciągu najbliższych kilku lat. Na rynku pojawiły się wówczas: *20 000 mil podmorskiej żeglugi* (Warszawa: 1950-1951, 1952, 1954), *Dzieci kapitana Granta*

(Warszawa: 1950-1951, 1954), *Szkoła Robinsonów* (Warszawa: 1951), *Tajemnicza wyspa* (Warszawa:, 1955) oraz *W 80 dni dookoła świata* (Warszawa:, 1952) [Bębenek 1977]. W przeciągu pięciu lat, od 1950 roku, to właśnie dzieła Juliusza Verne cieszyły się największym powodzeniem. Oprócz klasycznych powieści fantastyczno-naukowych wydano również *Domy nad Garonną* Pierra Gamarry (Warszawa: „Czytelnik”, 1952), *Kapitana Fracasse* Theophile’a Gautiera (Warszawa: „Nasza Księgarnia” 1952, 1953) oraz *Bajki* Jeana de La Fontaine (Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1954) [Bębenek 1977]. Z tych wydawnictw jedynie „Nasza Księgarnia” jest powszechnie kojarzona z produkcją książek dla dzieci, oficyny takie jak „Czytelnik”, czy też Zakład Narodowy im. Ossolińskich publikowały zazwyczaj literaturę dla dorosłych.

Po roku 1956 zaczęto tłumaczyć książki reprezentujące współczesne tendencje na rynku literatury dla dzieci i młodzieży. W 1957 roku liczba tłumaczeń w polskim rynku wydawniczym spadła do 25,2%, w w kolejnych latach kształtowała się następująco: 1958 do 15,3%, 1959 r. – 15,4%, w 1960% - 16,6%, w 1962 – 18,6% i w 1963 – 20,6% [Frycie 1983, s. 240]. Podobnie, jak w poprzednich latach na rynku wśród tłumaczeń literatury francuskiej dominowała powieść podróżnicza i przygodowa. Tradycyjnie, powodzeniem cieszyły się książki Juliusza Verne’a, wydawane przez monopolistę - „Naszą Księgarnię”. Opublikowano wówczas *Dwa lata wakacji* (Warszawa:, 1956), *Dzieci kapitana Granta* (Warszawa:, 1959), *Gwiazdę Południa* (Warszawa:, 1957), *Napowietrzną wioskę* (Warszawa:, 1960), *500 milionów hinduskiej władczyni* (Warszawa:, 1959), *W 80 dni dookoła świata* (Warszawa:, 1958), *Wokół Księżycy* (Warszawa:, 1958) [Bębenek 1977]. Konkurentem dla Juliusza Verne’a pod względem liczby wydanych pozycji był Aleksander Dumas. W latach 1955-1960 wydano 8 jego książek: *Anioła Pitou* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1958), *Biesiadę widm* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1960), *Hrabiego Monte Christo* (Warszawa: „Iskry”, 1959), *Hrabinę de Charny* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1958), *Józefa Balsamo* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1957), *Królowę Margot* (Warszawa: „Iskry”, 1958) *Naszyjnik królowej* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1957) i *Wicehrabiego de Bragelonne* (Warszawa: „Iskry”, 1959) [Bębenek 1977]. Prawami autorskimi podzieliły się po równo Wydawnictwo Łódzkie i „Iskry”.

W latach 1956-1960 wydawano przede wszystkim książki przygodowe, takie jak: *Dobrowolnego rozbitka* Alain Bombarda (Warszawa: „Iskry”, 1958), *Arsene Lupin - dżentelmen włamywacz* Maurice’a Leblanca (Warszawa: „Iskry”, 1957), *Kajakiem przez Afrykę* Maurice’a Patry’ego (Warszawa: „Iskry”, 1959), *Siedem słońc na śniegu*

Naima Roberta Teldy'ego (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1957), *Tajemnica cyrku Pedroni* Naima Roberta Teldy'ego (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1960), *Tajemniczego grajka* Paula Berny (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1960) i Michela Rouzé *W zatopionym lesie* (I wyd.pol. 1956) [Frycie 1983, s. 236] [Bębenek 1977]. Nastąpił także powrót do baśni i utworów zawierających elementy fantastyczne, np. *Zazulkę* Anatole France'a (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1958). Bohaterką tego utworu była mała dziewczynka „Pszczółka”, która została porwana przez króla karzełek. Do innych utworów zawierających elementy baśniowe zaliczamy *Bajki* Jeana de La Fontaine (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1959) i *Małego księcia* Antoine'a de Saint-Exupery'ego (Warszawa: „PAX”, 1958). Nieśmiało zaczęto publikować utwory obyczajowe np. *Zieloną kobyłę* Marcela Aymé (Warszawa: „Czytelnik”, 1960), *Pannę de Maupin* Theophile'a Gautiera (Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1958) [Bębenek 1977].

W latach 60. książka zyskała bardzo poważnego rywala – telewizję. Jak pisze Skrobiszewska: „O tym, że świat jest rozległy, że żyją na nim ludzie o rozmaitych kolorach skóry, o różnych upodobaniach i zwyczajach też kiedyś dowiadywało się dziecko najwcześniej z baśni. (...) Okienko telewizora informuje dziś dokładniej, lecz migający obrazek nie jest w stanie zastąpić czarodziejstwa fikcji fabularnej pociągającej wyobraźnię tym, co nieznanne i egzotyczne. Dlatego może wydawcy współcześni uwzględniający upodobania młodego wieku dbają o zapewnienie jak najszerszego wachlarza baśni różnych narodów i kontynentów” [Skrobiszewska 1971, s. 154]. Część dzieł pisanych przez pisarzy z różnych stron świata docierała do polskich odbiorców dzięki francuskim tłumaczom. Georges Vallerey zebrała bajki afrykańskie, które następnie zostały przetłumaczone przez Jadwigę Dackiewicz. Wśród propozycji dotyczących literatury francuskiej należy wyróżnić zbiór bajek ludowych wybranych i opracowanych przez Natalię Gałczyńską *O wrózkach i czarodziejach*. (Warszawa 1963) [Skrobiszewska 1971, s. 161]. Były to swobodne adaptacje wydane w pięknej oprawie graficznej utrzymane w klimacie stylizowanym na romański. Kolejną, interesującą książką, awydaną w omawianym okresie, jest zbiór francuskich baśni literackich *Mówiący dąb* George Sand (Warszawa 1962.). Baśnie te choć lekko się już zestrzały są interesującym obiektem badawczym dla historyków literatury. Widać w nich nie tylko wpływ teorii ewolucji, ale też umiłowanie do naturalnego wychowania Rousseau oraz fascynację ludem [Skrobiszewska 1971, s. 163]. W następujący sposób Halina Skrobiszewska opisuje bajki George Sand: „Pozytywiści z wiekiem dziecięcym zaczęli

wiązać nadzieje na kształtowanie umysłów zgodne z ideałami epoki. Wiedzę, przede wszystkim wiedzę konkretną, znajomość realnego świata dawać miała literatura już najmłodszym. Nie rezygnowano zupełnie z bajek, lecz je niekiedy adaptowano. Interesujący szkielet fantastycznych wydarzeń miał służyć „przemycaniu” wiadomości często nawet z zakresu nauk ścisłych. Zabawne reperkusje tych teorii znajdziemy np. w pisanych pod koniec życia bajkach George Sand” [Skrobiszewska 1971, s. 123]. W roku 1961 w Warszawie „Czytelnik” wydał klasyczne *Bajki Babci Gąski* Charlesa Perrault [Bębenek 1977].

Telewizja przybliżała swym widzom nowe kraje, dzięki czemu rozbudzała ich zainteresowanie książkami przygodowymi. Czytelnicy mogli sami przeżywać przygody bohaterów. Przykładem takiej książki jest powieść Yvona Mauffreta *Zatopiona fregata* (Warszawa, 1964) [Skrobiszewska 1971, s. 424]. Główną bohaterką tego utworu jest dziewczynka żyjąca u wybrzeży Francji, która razem z przyjaciółmi zajmuje się poszukiwaniem skarbu. Oprócz książek przygodowych tłumaczono też książki obyczajowe o życiu dzieci. W nurt ten wpisuje się powieść Paula Berny *Rycerze Złotego Runa* (I wyd. pol. 1962), *Koń bez głowy* (I wyd. pol. 1958), *Tajemniczy grajek* (I wyd. pol. 1960) a także opowiadania René Gosciniego i Jean-Jacques Sempégo [Frycie 1983, s. 242]. *Rekreacje Mikołajka* wydała „Nasza Księgarnia” w 1964 roku. Oprócz Yvona Mauffreta akcję swych powieści umieszczali we francuskiej prowincji między innymi: Helena Courner, Cecylia Aubra, Colette Viner i Gil Bufet [Nikliborc 1980, s. 113-158]. W nurt ten wpisuje się również Colette Audry ze swoją *Duszką* (Warszawa: „Czytelnik”, 1964) W okresie tym zwrócono szczególną uwagę na uwarunkowania psychologiczne książki. Szczególnie ta tendencja jest widoczna u Madeleine Gilard i jej *Parawanie z obrazkami* (I wyd. pol. 1965). Wśród innych utworów wydawanych w latach 1960 – 1965 można wyróżnić *Dziwne przygody małego murzynka* Claude Aveline (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1961), *Wielką przygodę słoni* Georges Blonda (Warszawa: „Czytelnik”, 1963) i - pisaną również przez niego - *Tajemnicę rzeki Mrówki* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1964) [Bębenek 1977].

Zawsze wracano też do Aleksandra Dumasa i jego nieśmiertelnych powieści historycznych. W 1962 roku wydano słabo znaną *Polewkę hrabiny Berty* (Warszawa: „Czytelnik”, 1962) [Bębenek 1977].

1.5. Lata 1965-1990

W latach 60. zaczęły też pojawiać się utwory autorów którzy, choć pisali głównie dla dorosłych, poświęcili część swoich dzieł dla młodszych wiekiem czytelników. Wśród takich twórców należy wyróżnić Claude'a Aveline'a, Pierre'a Gamarre, Claude Roya i Antoine Saint Exupéry'ego. *Mały Książę* Antoine'a de Saint-Exupery został wydany w 1961 roku dwukrotnie, zarówno przez „PAX”, jak i przez Państwowy Instytut Wydawniczy. W kolejnych latach zaczął pojawiać się już systematycznie. „PAX” publikował go w latach 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 i 1976 [Bębenek 1977]. Żadne z państwowych wydawnictw nie konkurowało z tą oficyną pod tym względem, pomimo posiadanych przez PIW praw do wydawania *Małego Księcia*.

W 1968 roku „Nasza Księgarnia” opublikowała bajki i fantastykę zwierzęcą Claude'a Aveline'a: *Drzewo tik tak* i *Historyjki o lwie, o słoniu, o kotku i kilka innych jeszcze w środku*. Oprócz tego dwa lata później ukazała się książka *O lwie, który lubił tylko truskawki* [Bębenek 1977].

Popularny był wciąż Juliusz Verne. To jego powieści zajęły *ex aequo* trzecie miejsce z Sienkiewiczem w konkursie zorganizowanym w 1968 roku podczas audycji „Ekran z bratkiem”. Uczestnicy, w tym wypadku dzieci, mieli wybrać książkę, która w najbardziej efektywny sposób mogłaby zostać zekranizowana. Pierwsze miejsce zajęły powieści Alfreda Szklarskiego, drugie Karola Maya [Skrobiszewska 1971, s. 305]. Pod koniec lat 60. nastąpił prawdziwy renesans twórczości Verne'a. W stosunkowo krótkim czasie wydano *20 000 mil podmorskiej żeglugi* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1968), *Dzieci kapitana Granta* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1968), *Tajemniczą wyspę* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1968), *Piętnastoletniego kapitana* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1970) i *W 80 dni dookoła świata* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1967, 1968) [Bębenek 1977]. Również książki Aleksandra Dumasa zagościły w planach wydawniczych. W przeciągu 5 lat wydano *Kawalera de Maison-Rouge* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1970), *Naszynnik królowej* (Łódź: Wydaw. Łódzkie, 1968), *Trzech muszkieterów* (Warszawa: „Iskry”, 1967, 1970), *W dwadzieścia lat później* (Warszawa: „Iskry”, 1968) i *Wicehrabiego de Bragelonne* (Warszawa: „Iskry”, 1969) [Bębenek 1977].

W latach 1965-1970 wydano również *Tajemnicze lemingi i inne opowiadania o zwierzętach* Georgesa Blonda (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1969) *Zawrót głowy*

Pierre'a Boileau (Warszawa: „Czytelnik”, 1968 *Zaczarowane wyrazy* Pierre'a Gamarry (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1966), *Niejaki Piórko* Henri Michaux (Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1966) [Bębenek 1977]. W kolejnych latach zwiększyła się liczba wydawanych tłumaczeń dzieł literatury francuskiej. „Nasza Księgarnia” wznowiła wówczas wszystkie do tej pory wydane tytuły Juliusza Verne, takie jak: *Dwa lata wakacji* (Warszawa, 1973), *20 000 mil podmorskiej żeglugi* (Warszawa:, 1971), *Dzieci kapitana Granta* (Warszawa, 1975), *Latarnia na Krańcu Świata* (Warszawa, 1972), *Łowcy meteorów* (Warszawa, 1973), *Napowietrzna wioska* (Warszawa, 1971), *Pięć tygodni w balonie* (Warszawa, 1975), *Tajemnicza wyspa* (Warszawa, 1974), *W 80 dni dookoła świata* (Warszawa, 1971, 1974,1976), *Wąż morski* (Warszawa, 1975), *Wokół Księżyca* (Warszawa, 1975), *Wyprawa do wnętrza ziemi* (Warszawa, 1976). Powróciła też moda na tradycyjne bajki Perraulta i La Fontaine'a: *Bajki* Jeana de La Fontaine'a wydał w 1971 roku Państwowy Instytut Wydawniczy a *Bajki* Charlesa Perraulta „Nasza Księgarnia” w 1974) [Bębenek 1977].

Tak, jak w poprzednich latach stałą popularnością cieszyła się powieść przygodowa. Sukces odniosły m. in. *Niezwykłe choć prawdziwe przygody kapitana Korkorana* Alfreda Assolanta, wydane przez „Iskry” w 1975 roku (II wyd. 1979). Bohater książki Assolanta przemierza Indie, korzysta z pomocy wiernej tygrysicy i ratuje księżniczkę, którą następnie poślubia. Brakuje w tej powieści wątków naukowych, dlatego nadaje się przede wszystkim dla młodszych czytelników i stanowi wstęp do poważniejszej lektury, takiej jak na przykład powieści historyczne Aleksandra Dumasa, zarówno ojca jak i syna. Wydano wówczas dwa ich utwory: *Czarny tulipan* Aleksandra Dumasa syna (Warszawa: „Iskry”, 1971) oraz dzieło jego ojca: *Trzech muszkieterów* (Warszawa: „Iskry”, 1975). Równie popularne były *Kapitan Fracasse* Theophile'a Gautiera (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1973), *Wielcy żeglarze* Georges'a Blonda (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1971) oraz *Widmo w zamku Kermoala* Boileau, Pierre'a i Narcejaca Thomasa (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1974). Dziewczynki często zaczytywały się w powieściach obyczajowych, takich jak *Bella i Sebastian* Cecile Aubry (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1975), *Pierścionek z kocim oczkiem* Claude'a Aveline'a (Warszawa: „Iskry”, 1972), również jego autorstwa *Alarm!* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1971) i *Rycerze złotego runa* (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1972). Powodzeniem cieszyły się też powieść Pierre'a Gamarra *Płomienny dom* (Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1973) oraz *Żółty balonik* Nicole Lesueur (Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1973) [Bębenek 1977].

Ciekawostką jest opublikowanie *Przygód Telemacha* Louisa Aragona (Warszawa: „Czytelnik”, 1970), utworu popularnego wśród dzieci żyjących w XVIII wieku. Uważam, iż książka ta była przeznaczona dla czytelników dorosłych. Miała zaprezentować dzieła, które choć przeminęły to wywarły ogromny wpływ na wychowanie w XVIII wieku. Popularne były też dzieła noblisty Anatole’a France’a.

W kolejnych latach schematy wydawnicze wydawały się być powielane bez większych zmian. Triumfy w dalszym ciągu święcili zarówno Juliusz Verne, Aleksander Dumas, jak i Antoine de Saint-Exupery. Spośród powieści przygodowych nowością było dzieło Paula Févala *Kawaler de Lagardère* wydany przez „Iskry”, które szybko zyskało popularność. Zainteresowaniem cieszyły się też dzieła Michela Rouzé, Jeana Olliwiera, Naima Roberta, Ludmiły Schnitzer, George’a Nigremonta i Jeana Duché [Nikliborc 1978, s. 123-136]. Młodzież czytała też literaturę faktu, w której w opisy przyrody wpleciono akcję. Takie dzieła pisali między innymi Haroun Tazieff, André Suire, Herman Geiger, Georges Blond i Maurice Vauthier [Nikliborc 1978, s. 123-136]. Katolickie wydawnictwa proponowały też książki religijne, tłumaczone z języka francuskiego. Wśród wydawanych tytułów znajdowały się między innymi *Biblia dla moich dzieci* Daniela Ropsa (Wrocław: Wydaw. Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, [1985]), *Pismo święte dla moich dzieci: Biblia oraz Ewangelia* tego samego twórcy (Opole: Wydaw. Świętego Krzyża, 1985) [Bębenek 1977]. Nastąpił też pewnego rodzaju powrót do francuskich bajek. Wydano wówczas *Peronik* bajkę przełożoną i opracowaną przez Tadeusza Doktora (Warszawa : „Novum”, 1988), *Murzyńskie bajeczki dla dzieci białych ludzi* Blaise Cendrars (Warszawa : „Nasza Księgarnia”, 1988), *Małego Opiekuna Zapomnianych Zwierząt* (Poznań: „W Drodze”, 1987), *Modlitwę zwierząt* Carmen Bernos de Gasztold [Bębenek 1977].

Do roku 1990 na rynku tłumaczeń francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży w Polsce panowała stagnacja. Określone wydawnictwa posiadały prawa do publikacji dzieł wybranych autorów, nikt inny nie mógł z nimi konkurować. Dopiero rok 1990 przyniósł uwolnienie rynku, a literatura francuska stanęła przed nowym wyzwaniem. Musiała wziąć udział w wyścigu o zainteresowanie czytelników. Jej konkurencja - książki głównie autorów anglojęzycznych - szybko zawojowały rynek. W kolejnych rozdziałach pracy zostaną przedstawione książki francuskich autorów, które zostały uznane przez wydawców za rokujące największy sukces.

1.6. Podsumowanie

Dobór francuskiej literatury do tłumaczenia zmieniał się w kolejnych epokach. Do XVII wieku na rynku wydawniczym brakowało literatury dziecięcej, po prostu nie istniała. Aby zaspokoić potrzeby dzieci cenzurowano wydania dla dorosłych bądź też korzystano z bajek oraz baśni opowiadanych przez nianie. Dopiero wiek XVIII przyniósł inne traktowanie młodych czytelników. Zauważono, że należy kształtować ich umysł, gdyż przecież z dziecka wyrasta dorosły. Ówczesna literatura jest prześląknięta dydaktyzmem. Na dodatek częstokroć wcale jej nie tłumaczono, gdyż dzieci często posiadały francuskiego guwernera oraz znały doskonale język francuski, czasami lepiej niż ich ojczysty. Komisja Edukacji Narodowej dostrzegła to niebezpieczeństwo i stworzyła listę książek dopuszczonych do użytku. Pomimo nacisków na promocję języka polskiego, znalazło się na niej wiele francuskich tytułów.

Wraz z pojawieniem się kolejnej epoki – romantyzmu – w literaturze pojawił się nowy element – fantastyka. Wydawcy powrócili do dzieł Charlesa Perraulta, powodzeniem cieszyła się powieść historyczna reprezentowana przez Alfreda de Figny oraz Aleksandra Dumasa. Rozwijał się także rynek tłumaczeń. Ich cechą wspólną była bardzo niska jakość. Częstokroć tłumaczenia nie miały praktycznie nic wspólnego z oryginałem. Kolejna epoka – pozytywizm – sprawił, że do książek powrócił lekko już zapomniany element dydaktyczny. Utwory pisane wtedy miały być przede wszystkim pożyteczne. Taką rolę spełniały między innymi powieści Julesa Verne'a. W nich jednostka, dzięki ciężkiej pracy, samodzielnie była w stanie pokonać przeciwności losu i osiągnąć sukces. W epoce tej do głosu dochodzi także uwielbienie dla zdobyczy technicznych, właśnie w tym okresie czasu powstała literatura science fiction. W okresie Młodej Polski zauważono konieczność poprawienia jakości wydawanych publikacji dla dzieci. Publikowane wtedy książki fascynowały szatą graficzną i były prawdziwymi dziełami sztuki. Nie trwało to jednak długo i po drugiej wojnie światowej literatura dziecięca i młodzieżowa przeżywała prawdziwą zapaść. Na dodatek od lat 60. książce przybył nowy konkurent – telewizja. Literatura francuska rozpoczęła swe zmagania z dziełami anglosaskich autorów. Straciła ona już zupełnie swój status dzieł kształtujących polską kulturę, a stała się jedną z pozycji, do których mogło sięgnąć dziecko. Część książek nie udało się ocalić przed zapomnieniem, część zaś jest w dalszym ciągu popularna. Do takich pozycji zalicza się między innymi seria przygód Mikołajka, które choć stworzone w latach 60. XX wieku wciąż fascynują czytelników.

2. LITERATURA FRANCUSKA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA POLSKIM RYNKU WYDAWNICZYM W LATACH 1990-2009

3.1. Wprowadzenie

W poniższym rozdziale opisałam tendencje panujące na rynku wydawniczym tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w latach 1990-2009. W tym celu skoncentrowałam się na omówieniu autorów, tytułów, tłumaczy, ilustratorów i wydawnictw, które zaznaczyły swą obecność na rynku co najmniej dwa razy. Rozdział ten podzieliłam na cztery podrozdziały. W pierwszym z nich przedstawiam generalne tendencje panujące na polskim rynku wydawniczym. Kolejne podrozdziały obejmują kolejno lata: 1990-1995, 1996-2003 i 2004-2009. Każdy z tych okresów wyróżniały pewne tendencje, które zostaną przedstawione w kolejnych częściach pracy.

W rozdziale tym skorzystałam z terminów, których zakres stosowania wymaga wyjaśnienia. Słowa „rynek” użyłam w znaczeniu rynku wydawniczego tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Termin „sezon” stosowany jest jako określenie jednego roku kalendarzowego.

Z racji częściowo niedostępnych informacji na temat publikacji tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w 2010 roku zdecydowałam się zawęzić zasięg chronologiczny swego badania. Dane te pominęłam kierując się zasadą, iż mogłyby wypaczyć one wnioski wypływające z zestawień statystycznych.

Dodatkowo zdecydowałam się na omówienie danych, które pojawiły się w mojej bazie danych co najmniej dwa razy. W rezultacie wyeliminowałam utwory efemeryczne, które choć istotne, zaburzają obraz rynku, a także utrudniają wyszczególnienie nurtów którymi szedł rynek wydawniczy w opisywanych latach.

W podsumowaniu rozdziału zestawiałam wnioski, które wysunęłam podczas analizy zestawień statystycznych zawartych w stworzonej przeze mnie bazie danych. Przemieszczanie się po niej oraz wyszukiwanie odpowiednich informacji ułatwiają opracowane przeze mnie kwerendy.

2.2. Obraz lat 1990-2010

Rynek tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży przeżywał wiele chwil, w których wyglądało na to, że ulegnie załamaniu. Zawsze jednak się podnosił i książka francuska zawsze znajdowała swoich czytelników. Warto jest podsumować te zmiany.

Z wyliczeń statystycznych zaprezentowanych w tabeli 1 wynika, że polscy czytelnicy mieli szansę zapoznać się z dziełami aż 208 autorów, którzy opublikowali 619 tytułów, z których część ukazała się wielokrotnie. Najpopularniejszymi autorami byli Jules Verne, René Goscinny i Jean Jacques Sempé, Charles Perrault, Émilie Beaumont, Pierre Couronne i Antoine de Saint-Exupéry. Dzięki kolejnym wznowieniom ich dzieł w przeciągu dwudziestu jeden lat rynek wydawniczy został zasypany książkami – 116 wydawców publikujących tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży wydało aż 874 pozycji.

Bardzo interesującym danymi jest liczba tłumaczy i ilustratorów. Można zauważyć, że jest ona niewiele niższa liczby autorów i znacznie niższa od liczby tytułów publikowanych na polskim rynku wydawniczym. Może to nasuwać spostrzeżenie, że zarówno tłumacze, jak i ilustratorzy byli powiązani z osobami, których dzieła przybliżali polskim czytelnikom. Wydawnictwa kupując tytuły nawiązywały jednocześnie współpracę z twórcami opracowującymi te dzieła.

Tabela 1. Obraz tłumaczeń francuskiej dla dzieci i młodzieży na polskim rynku wydawniczym w latach 1990-2010

Kategoria	Liczba
tytuły	619
wydania	874
wydawcy	116
Autorzy	208
ilustratorzy	196
tłumacze	194

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego z lat 2000-2010*

Dzięki pracy wszystkich osób na polskim rynku wydawniczym nie było roku, w którym nie ukazałby się nowy tytuł, bądź też wznowienie dzieła literatury francuskiej

dla dzieci i młodzieży. Na Wykresie nr 1 chciałabym przedstawić, jak zmieniała się sytuacja wydawanych tłumaczeń na przestrzeni lat 1990-2010. Diagram ten powstał na podstawie opracowanej przeze mnie bazy danych, zawierającej informacje z *Przewodnika Bibliograficznego*. Ujęłam w nim wszystkie wydania literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, nie wyszczególniając liczby tytułów. Opracowując wykres chciałam pokazać popularność tłumaczeń, co znaczy, że starałam się zaznaczyć powroty wydawnictw do dzieł już opublikowanych. Zdecydowałam się jednak nie zaznaczać w nim liczby tytułów popularnej encyklopedii *Odkrycia młodych*, gdyż uznałam, iż była to publikacja efemerydyczna, pojawiająca się tylko raz, w bardzo dużym nakładzie i zaburzająca ogólny obraz polskiego repertuaru wydawniczego.

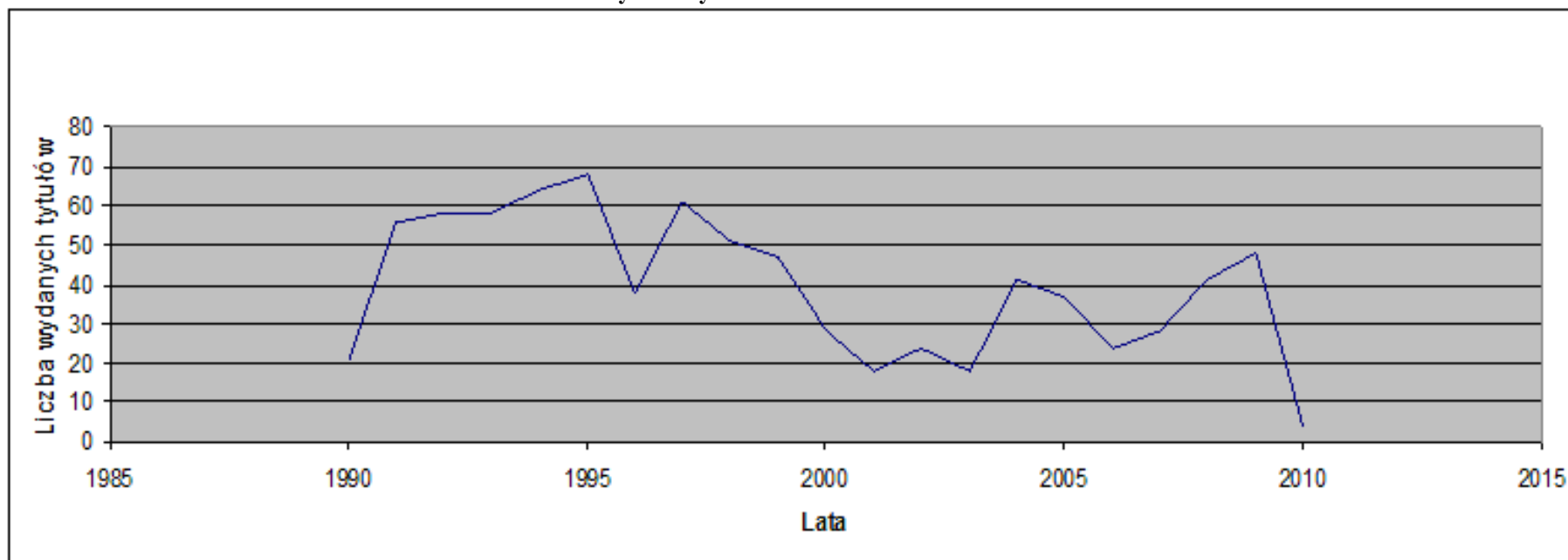
Jak można zauważyć na Wykresie 1 lata 1990-1995 są złotym czasem dla rozwoju tej literatury w Polsce. Po pierwszych trudnościach, w których po zmianach ustrojowych liczba wydawanych książek w gwałtowny sposób spadła do 21 pozycji, w kolejnych latach, z wyjątkiem roku 1993, wzrosła ponad dwukrotnie. Rynek tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży wydawał się być ustabilizowany.

W kolejnych latach, 1996-2003, uwidoczniła się jednak jego słabość. Rok 1996 jest okresem, w którym liczba wydawanych pozycji wyniosła 38, w kolejnych latach – 1997 i 1999 po raz kolejny podniosła się do pułapu powyżej 45 pozycji. Następne sezony, począwszy od roku 2000, charakteryzują się gwałtownym kryzysem liczby wydawanych pozycji. Ten przełom spowodował generalne osłabienie rynku, z którego do roku 2009 wydawnictwa nie potrafiły się podnieść.

W latach 2004-2009 następował stopniowy i bardzo powolny wzrost liczby wydawanych pozycji. Z braku odpowiednich danych trudno jest jednak przewidzieć, jak sytuacja będzie prezentować się w kolejnych latach.

Choć rynek tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży przeżywał gwałtowne zawirowania, liczba wydawanych książek często spadała do zaledwie kilkunastu tytułów, zawsze jednak następował moment, w którym odbijał się od dna. Obecnie znajduje się on w momencie, w którym osiąga jedne z najlepszych wyników. Na popularność francuskich książek z całą pewnością ma duży wpływ sukces Mikołajka. Dodatkowo pewni twórcy, znajdują się na listach lektur, co zapewnia im stały popyt wśród uczniów oraz stałe miejsce w planach wydawniczych oficyn.

Wykres 1. Liczba wydań tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży z wyłączeniem wielotomowej encyklopedii *Odkrycia młodych* opublikowanych przez wszystkie wydawnictwa w latach 1990-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Tabela 2. Liczba wydań tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży z wyłączeniem wielotomowej encyklopedii *Odkrycia młodych* opublikowanych przez wszystkie wydawnictwa w latach 1990-2010

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba wydanych tytułów	21	56	58	34	64	68	38	61	51	47	28	18	24	18	41	37	24	28	41	48	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

2.3. Lata 1990-1995

W latach 1990-1995 tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży przeżywały swój rozkwit. Oprócz dzieł tak popularnych autorów, jak Jules Verne na rynku pojawiały się nowe postacie. Wydawnictwa nie bały się eksperymentów. Ukształtowała się wtedy także pewna grupa tłumaczy oraz ilustratorów, która miała pojawiać się przez wszystkie kolejne lata.

W roku 1990, tuż po zmianach ustrojowych oraz zawirowaniach systemowych ukazało się zaledwie 21 tytułów tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, w tym aż trzynaście książek Julesa Verne'a oraz trzy Antoine'a Saint-Exupéry'ego. Autorzy ci zupełnie zdominowali rynek w tym okresie czasu. Oprócz ich utworów ukazało się zaledwie 5 tytułów, które nie można przyporządkować żadnemu z tych twórców.

Najpopularniejszymi tłumaczami byli: Jan Szwykowski, Zbigniew Florczak oraz Janina Kaczmarewicz-Federowska. Każdy z nich przełożył po dwie książki. Wśród ilustratorów wyróżnił się Antoine Saint-Exupéry. *Mały Książę* do którego autor stworzył ilustracje został wydany dwa razy. Ta sama książka, ukazała się w tym roku po raz kolejny, ale tym razem bez autorskich rysunków. *Mały Książę* był najpopularniejszym tytułem w 1990 roku.

Jednak bez wątplenia najważniejszym autorem był Jules Verne. Jego przygodowo-fantastyczne utwory: *W 80 dni dookoła świata* oraz *Rozbitek z Cyntii* opublikowano po dwa razy.

Wydawcą, który szczególnie upodobał sobie francuską literaturę dla dzieci i młodzieży była „Nasza Księgarnia”. W roku 1990 wydała ona pięć tłumaczeń, kolejne trzy książki opublikowała Krajowa Agencja Wydawnicza, zaś po dwie pozycje Pax, Śląsk i Wydawnictwo Poznańskie. W roku tym dominowała literatura przygodowa, co szczególnie uwidoczniło się w popularności prozy Julesa Verne'a.

W kolejnym roku nastąpił pewien przełom. Wydano wówczas aż 56 tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Liczba ta jest ponad dwukrotnie większa od ilości książek z poprzedniego roku. W przeciwieństwie do 1990 roku zmieniło się nastawienie wydawców, przestali oni koncentrować swe działania na publikacji książki jednego, najpopularniejszego autora (w tym wypadku Julesa Verne'a), ale rozpoczęli poszukiwania nowych tytułów, które miały szansę na zyskanie popularności wśród

najmłodszych odbiorców. Stąd też pomimo wydania dużej ilości książek, liczba autorów, których wydano ponad dwa tytuły jest stosunkowo niewielka – zaledwie cztery osoby: Marcel Aymé, René Goscinny, Antoine de Saint-Exupéry, Jules Verne. Zdecydowanie większa jest liczba tłumaczy, których przekłady wydano w ilości równej, bądź większej niż dwa tytuły: Karolina Bobrowska, Barbara Grzegorzewska, Elżbieta Radziwiłłowa, Jan Szwykowski i Elżbieta Traczewska – Zych.

Wśród ilustratorów najpopularniejsze nazwiska to: Antoine de Saint-Exupéry oraz Jean Jacques Sempé. W kolejnych latach osoby te będą pojawiać się praktycznie co roku.

Duża liczba wydanych utworów w 1991 roku wynika także z rozpoczęcia publikacji wielotomowej encyklopedii *Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard*. W sposób sztuczny zwiększyła ona statystykę wydanych tytułów, ukazało się jej aż 31 tomów. Wśród książek, które ukazały się ponad dwa razy znajduje się również *Mały Książę*.

W roku 1991 tłumaczenia francuskie wydawało już znacznie więcej wydawnictw: BGW (31 tytułów), Księgarnia Świętego Wojciecha (2 tytuły), „Nasza Księgarnia” (4 tytuły) i po 2 tytuły Piast, Siedmioróg oraz Wydawnictwo Dolnośląskie.

Najpopularniejszym gatunkiem literackim poza encyklopedią *Odkrycia młodych* okazały się książki przygodowe oraz obyczajowe. Opublikowano po siedem pozycji należących do tych gatunków. Warto zauważyć dużą liczbę książek edukacyjnych, których ukazało się 6 tytułów.

Rok 1992 przyniósł aż 58 wydanych tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Jest to okres szczególny, zwraca w nim uwagę dobór wydawanych utworów: po raz pierwszy wśród najpopularniejszych autorów nie pojawiają się nazwiska Antoine’a de Saint-Exupéry’ego i Julesa Verne’a. Ukazały się wówczas tylko trzy książki należące do encyklopedii *Odkrycia młodych*. Jest to rok eksperymentów. Pojawia się w nim wielu nowych autorów, takich jak: Françoise Biesse, François Vincent, Christine Dauvister, Pierre Couronne, którego książki będą pojawiać się poprzez kolejne lata. W roku tym wydano dwa tytuły duetu René Goscinnego i Uderzo, zaś Bénédicte Laferté i Marie-Laure Viney opublikowały po pięć wydań książek. W 1992 roku nastąpił też powrót do baśni Charlesa Perraulta. Wydano ich dwa tytuły.

Wzrosła też liczba tłumaczy. Wśród osób, które przetłumaczyły ponad dwa dzieła, które opublikowano w danym roku można wymienić Annę Haertlé-Wodziczko,

Hannę Januszewską, Dorotę Piętka-Hadałę, Hannę Sikorską, która przełożyła aż dziewięć pozycji i Joannę Sztuczyńską.

Pierre Couronne, który stał się objawieniem tego roku, nie tylko zajmował się pisaniem książek, ale też je ilustrował. Oprócz niego najpopularniejszymi ilustratorami byli: Uderzo, Francois Vincent i Marie-Laure Viney, którzy stworzyli ilustracje do kolejno czterech i pięciu książek.

Wydawnictwem, które po raz kolejny wydało najwięcej tłumaczeń literatury dla dzieci i młodzieży było BGW, dzięki niemu na polskim rynku pojawiło się aż dziewięć nowych tytułów. Debit opublikował cztery nowe pozycje, Panda, Podsiedlik-Raniowski i Spółka po trzy, zaś Editions Spotkania i Egmont Polska po dwa. Ważnym graczem na rynku okazało się Wydawnictwo Pawła Skokowskiego z 9 nowymi tytułami. Najpopularniejszymi gatunkami okazały się książki przygodowe i obyczajowe, których wydano kolejno po dwanaście i trzynaście.

W 1993 roku utrzymała się ilość wydawanych książek na poziomie 58, choć zaprzestano publikacji poszczególnych tomów *Odkryć młodych: encyklopedii Larousse'a Gallimarda*. Na rynku wydawniczym triumfy święcił odkryty w poprzednim sezonie Pierre Couronne (dziewięć tytułów) oraz Émilie Beaumont, która w kolejnych latach przyćmiła swą popularnością Julesa Verne'a - wydawnictwa w 1993 roku wydały jej dziesięć pozycji. W tym czasie współpracowała ona z Lindseyem Selleyem. Wśród innych istotnych autorów należy wyróżnić Anne Hofer i Agnès Vandewiele. Godna zanotowania jest kontynuacja publikacji dzieł Charlesa Perraulta, co świadczy o zapotrzebowaniu wśród dzieci na klasyczne baśnie. W 1993 roku ukazało się aż siedem jego pozycji.

Najpopularniejszymi tłumaczami okazali się Andrzej Bereda i Hanna Sikorska, co stanowi kontynuację zeszłorocznego trendu. Wydawnictwa opublikowały aż dziewięć ich przekładów. Nieco mniej popularny był Leszek Kwiatek z sześcioma tłumaczeniami. Lidia Sujczyńska, Jadwiga Mazur, Jan Kapel oraz Hanna Januszevska przetłumaczyli ponad dwie pozycje z dziedziny literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, które ukazały się na polskim rynku wydawniczym. Można zauważyć, że pojawiła się grupa tłumaczy przekładająca zazwyczaj po kilka książek. Wymienieni tłumacze przełożyli łącznie 39 książek, co stanowi ponad 67% wydanej literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży na polskim rynku wydawniczym.

Najbardziej popularnym ilustratorem był Lindsey Selley, który stworzył obrazy dla ponad dziesięciu pozycji. Anne Hofer oraz Jane King stworzyły ilustracje do kolejnych dziesięciu książek.

Oficyną, która w szczególny sposób skupiła się na propagowaniu francuskiej literatury było Wydawnictwo Pawła Skokowskiego. Opublikowało ono 34 książki. W zdecydowany sposób przeważało nad innymi wydawnictwami, takimi, jak Panda (sześć pozycji), Editions Spotkania (pięć pozycji) oraz Kleks (dwa tytuły). W roku 1993, w przeciwieństwie do poprzedniego ukazało się aż 29 książek edukacyjnych, tradycyjnie triumf na rynku literatury dla dzieci i młodzieży odniosły książki obyczajowe (11 pozycji). Renesans zainteresowania przeżyła baśń, którą wydawnictwa wydały na 15 różnych sposobów.

Rok 1994 odznacza się silną dominacją Émilie Baumont, która wspólnie z Debbie Richardson i Dudem Moseley'em napisała osiem książek, które ukazały się w tym okresie. Warto jest także wspomnieć o kolejnych autorach, takich jak Philippe Legendre, którego wydano siedem pozycji. W roku tym nastąpił triumfalny powrót Jules'a Verne'a, którego ukazało się aż dziewięć publikacji. Jest to zdecydowana poprawa w stosunku do poprzedniego sezonu, kiedy to dzieło tego autora pojawiło się tylko raz na rynku. Wśród kolejnych popularnych twórców można wymienić Yvette Barbetti oraz duet Agnes Vandewiele i Vivienne Bray, wydały one po cztery książki. Agnes Vandewiele pracująca samodzielnie opublikowała dwie pozycje, które ukazały się na polskim rynku. Kolejna autorka, Ann Rocard bardzo często współpracowała przy pisaniu swych dzieł. Wspólnie z Marino Dekano opublikowała dwie książki, zaś po dołączeniu się do tego grona François Royer ukazały się kolejne trzy pozycje.

Zaledwie ośmiu tłumaczy przełożyło 35 pozycji z 64 wydanych w 1994 roku. Może świadczyć to o konsolidacji rynku, w którym od dłuższego czasu istnieje zwarta grupa osób przybliżających osiągnięcia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Leszek Kwiatek wydał aż dziesięć publikacji, Kazimierz Deryło sześć. Warto jest też wspomnieć o Lidii Sujczyńskiej, Katarzynie i Adamie Cedrach, którzy przetłumaczyli kolejno pięć i cztery książki. Wśród kolejnych, wartych uwagi twórców można wymienić Zygmunta Burakowskiego, Zbigniewa Florczaka i Elżbietę Traczewską-Zych.

Wśród ilustratorów triumfy święcili debiutanci, osoby nie kojarzone wcześniej z francuską literaturą dla dzieci i młodzieży. Duet Debbie Richardson i Duda Moseley stworzył ilustracje do ośmiu książek, zdominował rynek, by nie pojawić się już później

w zestawieniu. W 1994 roku po raz kolejny uwidoczniła się tendencja przejawiająca się w literaturze dla dzieci i młodzieży, w której to autor książki jest jednocześnie jej ilustratorem. Działo się tak w przypadku Yvette Barbetti, która zarówno napisała, jak i stworzyła obrazy do czterech książek. Jest to jedyny w tym roku przykład autora, który funkcjonował w dwóch dziedzinach sztuki. Zazwyczaj ilustracje były tworzone przez profesjonalnych ilustratorów, takich jak: Vivienne Bray (cztery pozycje), Marino Degano (dwie książki), Trish Lengyel (dwie pozycje) czy też François Ruyer.

Żaden z tytułów nie zdominował rynku, tylko cztery pozycje zdecydowano się wydrukować więcej niż raz. Należały do nich takie książki jak: *Mopsik mały łaciaty piesek*, *Puszek miś wędrowniczek*, *W 80 dni dookoła świata* i *Zwierzęta leśne*.

Po raz kolejny w 1994 roku na prowadzenie wyszło Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, które wydało aż 31 pozycji. Drugie miejsce zajmuje Panda z dwunastoma książkami z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, trzecie zaś Delta z sześcioma pozycjami. Kolejne wydawnictwa w swej ofercie zamieściły po dwa utwory: Egros, Most i Muza. W roku 1994 po raz pierwszy po 1991 roku „Nasza Księgarnia” wydała więcej niż dwie pozycje. Trzy książki opublikował Translator.

Tak jak w poprzednim roku na rynku wydawniczym triumf święciły książki edukacyjne, których wydano 31 pozycji. Kolejne miejsca zajmują utwory o charakterze przygodowym (10) i obyczajowym (15). W roku 1994 w porównaniu do poprzedniego zdecydowanie spadła ilość opublikowanych baśni z piętnastu do pięciu.

Po roku przerwy w statystyce wydawniczej po raz kolejny pojawia się Pierre Couronne, który wspólnie z Teodorą Cedro wydał dwanaście pozycji, samodzielnie zaś opublikował siedem książek. Jego książki stanowią znaczący procent francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży, która ukazała się w 1995 roku. Wydano wówczas 68 pozycji. Kolejnymi popularnymi autorami byli klasycy: Jules Verne i Charles Perrault. W 1995 roku ukazało się po siedem ich książek. Kolejnym znanym już z poprzednich lat autorem jest Antoine de Saint-Exupéry. Jego jedyna pozycja przeznaczona dla dzieci i młodzieży: *Mały Książę*, ukazała się aż 4 razy. Równie popularne były książki debiutantów na polskim rynku wydawniczym: Denise Chabot i Pascale Védère-D'Auria oraz Annie Pimont oraz Marie-Anne Didierjean.

Rok 1995 jest okresem, w którym po raz kolejny wśród najpopularniejszych tłumaczy należy wymienić Adama Cedro, który przełożył aż jedenaście pozycji. Warto jest zwrócić uwagę także na Adama Bernarda (pięć książek) i Zulę Radomską (cztery książki). Po trzy pozycje przełożyli Janina Karczmarewicz-Fedorowska oraz Leszek

Kwiatek. Wśród nieco mniej popularnych tłumaczy należy wymienić Hanne Sikorską, Katarzynę Skawinę i Lidię Sujczyńską. Każda z tych osób przełożyła po 2 pozycje.

Część autorów, tak jak w poprzednich latach nie tylko pisała książki, ale też je ilustrowała. Należy do nich Pierre Couronne, który wykonał ilustracje do 18 dzieł. Podobnie postąpiła Marie-Anne Didierjean, Antoine de Saint-Exupéry oraz Denise Chabot. Ilustratorami, którzy nie wykorzystywali swych ambicji pisarskich byli: Lorenzo Orlandi i Betti Ferrero oraz Andrzej Fonfara. Każdy z nich stworzył ilustracje do co najmniej dwóch książek.

W 1995 roku pojawiła się dość duża ilość tytułów, których wydano w ilości równej dwóm egzemplarzom: *Kaczuszka*, *Kocięta*, *Króliczki w pociągu*, *Myszki*, *Tajemnicza Wyspa*, *Wiewiórki i Zajączki*. Bestseller *Mały Książę* został opublikowano trzy razy.

Oficyną, która zdominowała rynek wydawniczy było Wydawnictwo Paweł Skokowski, w którym ukazało się aż 31 pozycji z zakresu francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży. Następny, pod względem ilości wydanych pozycji jest Podsiadnik, Raniowski i Spółka. Opublikowano w nim siedem książek. Warte wymienienia są też Ajaks, Delta, Delta W-Z, Księgarnia Świętego Wojciecha, „Nasza Księgarnia” i Panda. Wszystkie one wydały więcej niż dwie książki.

W tym roku, po raz pierwszy od trzech lat liczba książek edukacyjnych (14) okazała się mniejsza od obyczajowych (33). Baśni ukazało się osiem, zaś przygodowych siedem.

W latach 1990-1995 ukształtowały się tendencje, które miały przetrwać aż do 2009 roku. Elementem, który wyróżniał początek tego okresu od lat, które miały po nim nastąpić była popularność encyklopedii *Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard*. Liczba wydanych pozycji lekko zafałszowała statystyki dzięki którym literatura francuska dla dzieci i młodzieży wydawała się być ponad dwa razy bardziej popularna wśród wyborów wydawców niż była w rzeczywistości.

2.4. Lata 1996-2003

Lata 1996-2003 wyróżniły się gwałtownym spadkiem publikowanych pozycji z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Już w roku 1996 liczba wydawanych tytułów spadła do zaledwie 38 książek.

Dzieła tylko czterech autorów zostały wydane w ilości większej niż dwóch nakładów. W tym roku nastąpił powrót do klasyków, zrezygnowano wówczas z eksperymentowania. Wśród najpopularniejszych autorów należy wyróżnić Antoine'a de Saint-Exupéry'ego, którego *Mały Książę* ukazał się w sześciu nakładach, Jules'a Verne'a, Charlesa Perraulta oraz René Goscinnego, których dzieła ukazały się dwa razy w ciągu tego sezonu.

Wśród tłumaczy, tak jak co roku pojawiają się te same nazwiska. Adam Cedro przetłumaczył 11 pozycji. Anna Barciszewska oraz Aleksandra Mańka-Chmura przełożyły po trzy książki, zaś Andrzej Bereda, Kazimierz Deryło, Janina Karczmarewicz-Fedorowska oraz Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkisz przełożyły po dwa utwory. Jak można zauważyć, liczba popularnych autorów jest zdecydowanie mniejsza od liczby tłumaczy. Może to świadczyć o większym powiązaniu tłumaczy z wydawnictwami zlecającymi im przekłady niż z autorami.

W 1996 roku Pierre Couronne, choć nie pokazał się w rankingu autorów, stworzył ilustracje do pięciu pozycji. Jean Jacques Sempé opracował dwie książki.

Wśród oficyn kolejny rok z rzędu najpopularniejszą okazało się Wydawnictwo Pawła Skokowskiego z 16 pozycjami. Regularnie pojawiała się też „Nasza Księgarnia” z sześcioma książkami. Warte zanotowania są też Kama, Panda, Siedmioróg i Videograf, które wydały powyżej dwóch tytułów z gatunku literatura francuska dla dzieci i młodzieży.

W tym roku liczba książek edukacyjnych (13 pozycji) po raz kolejny okazała się większa od liczby książek obyczajowych (10 pozycji).

W kolejnych latach, wciąż jednym z najpopularniejszych autorów był Antoine de Saint-Exupéry. W 1997 roku ukazało się sześć kolejnych wydań *Małego Księcia*. Po raz pierwszy wydawcy preferowali książki René Goscinnego i to one święciły triumfy wśród nowości wydawniczych. Żaden z tytułów nie ukazał się częściej niż raz, a jednak to właśnie ten autor był najpopularniejszy w 1997 roku. Książki Émilie Beaumont

zostały wydane cztery razy, bajki Charlesa Perraulta aż pięciokrotnie, a utwory Michela Rainauda i Julesa Verne'a czterokrotnie.

Rok 1997 był okresem wyjątkowym, do tego momentu ani razu aż dziesięciu różnych tłumaczy nie przełożyło więcej niż dwóch książek. Kazimierz Deryło współpracując z Martą Deryło przetłumaczył siedem książek, równie popularny był duet Toli Markuszewicz i Elżbiety Staniszkis. Piotr Rozwadowski przełożył 4 książki. Kolejnymi istotnymi tłumaczami są Adam Bernard, Barbara Grzegorzewska, Hanna Januszewska, Janina Karczmarewicz-Fedorowska, Teresa Mikraszewska i Elżbieta Traczewska-Zych. Łącznie najpopularniejsi tłumacze przełożyli 32 książki z 61, które wydano w tym roku. Jak można zauważyć wydawnictwa wydające francuską literaturę dla dzieci i młodzieży współpracują z określoną grupą osób, które odpowiadają za tłumaczenia. Tak jak wśród tłumaczy wciąż pojawiają się nowe nazwiska, tak wśród ilustratorów wciąż dominują te same osoby: Sophie Beaujard, Andrzej Fonfara, Michel Rainaud oraz dwaj klasycy: Antoine de Saint-Exupéry oraz Jean Jacques Sempé.

Wśród istotnych tytułów najważniejszą rolę odegrały baśnie: *Baśnie: 6 słynnych baśni - 6 kolorowych książek, 3 kasety magnetofonowe, Najpiękniejsze bajki z 4 stron świata* oraz *Śpiąca królewna* a także baśniowy *Mały Książę*.

Rok 1997 jest niemal ostatnim rokiem dominacji Wydawnictwa Pawła Skokowskiego, które w tym okresie wydało 16 książek. Kolejna oficyna – Grafag, w której ukazało się 10 dzieł, będzie równie istotna w przyszłym sezonie. „Nasza Księgarnia”, publikując 8 książek, po raz kolejny pokazała, że jej pozycja na rynku literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży jest bardzo mocna i stabilna. W roku 1997 po raz pierwszy i po raz ostatni w ciągu kolejnych 12 lat pokazał się Zakład Nagrań i Wydawnictw Związku Niewidomych, w którym ukazały się trzy wydania książek dla dzieci i młodzieży. Wartymi wymieniania oficynami są: Debit, Delta W-Z, Podsiedlik-Raniowski i Spółka oraz Siedmiogród.

W roku tym po raz pierwszy najpopularniejszym gatunkiem literackim okazała się być baśń. Wydano wówczas takie 24 utwory. Popularne były też książki obyczajowe (17) i edukacyjne (15).

W kolejnym roku – 1998, nastąpił spadek wydawanych tytułów z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Można zauważyć, że jest to tendencja stała. Ukazało się wówczas 51 tytułów, najpopularniejszym gatunkiem literackim okazała się baśń, zaś najpopularniejszym autorem jej przedstawiciel Charles Perrault. Wydano wówczas czternaście jego książek, następne miejsca na liście bestsellerów zajęły utwory

René Goscinnego (pięć wydań), Antoine'a de Saint-Exupéryego (dwa wydania) i Julesa Verne'a (trzy wydania).

Najpopularniejszą tłumaczką okazała się debiutująca Małgorzata Andrzejewska. W 1998 roku opublikowano pięć jej przekładów. Kolejną wartą wymienienia osobą jest Anna Sójka-Leszczyńska, której ukazały się cztery tłumaczenia. Jest to również jej debiutancki sezon, niestety w późniejszych latach nie wznawiano przełożonych przez nią książek. Na liście tradycyjnie utrzymały się tłumaczenia Marty i Kazimierza Deryło, których opublikowano kolejno cztery i trzy dzieła. Barbara Grzegorzewska przełożyła trzy książki, a Danuta Wróbel i Zbigniew Florczak po dwie.

Wśród ilustratorów pojawia się tylko jedno nowe nazwisko – Emiliana Stankeva, który stworzył ilustracje do pięciu książek. Poza nim, jak co roku bardzo popularny był Andrzej Fonfara z sześcioma wydaniem swych dzieł, a także Jean Jacques Sempé. Warto jest też wspomnieć o Sophie Beaujard, Émilie Beaumont, Pierre Couronne, Marie-Christine Lemayeur i Bernardzie Alunni, którzy pojawili się na liście ilustratorów. *Mały Książę* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego został wydany tylko dwa razy i dlatego też tylko tyle razy autor i zarazem ilustrator pojawił się w zestawieniu.

Rok 1998 był zdecydowanie czasem jednego gatunku literackiego. Wśród najpopularniejszych utworów przeważały klasyczne baśnie: *Bajki*, *Kopciuszek*, *Kot w butach* i *Śpiąca Królowna*. Odstępstwami od tej reguły były *Mały Książę* i *W 80 dni dookoła świata*.

W roku tym po raz ostatni na liście pojawiło się Wydawnictwo Pawła Skokowskiego – opublikowało ono dziewięć tytułów z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży. Jego konkurencja - Muza i Podśiedlik-Raniowskiego i Spółka wydała po sześć pozycji, zaś „Nasza Księgarnia” i Grafa po siedem wydań.

W roku 1999 wydano 47 tytułów z zakresu francuskiej literatury dla dzieci i młodzieży. Ponad połowa książek pochodzi od autorów, którzy wydali więcej niż dwa utwory. W 1999 roku aż dziesięć spełniło ten warunek. Najpopularniejszym autorem okazał się René Goscinnny i Jules Verne. Ukazały się po cztery ich tytuły. Popularnością wyróżniła się też Virginie Dumont i Gudule: opublikowano po trzy wydania ich książek. Warto jest też wspomnieć o Jean-Pierre Bernier, Jean-Loup Craipeau, Elzbieta, Muriel Pépin i Ann Rocan. Tym co łączy tych autorów jest ich debiut w rankingu najpopularniejszych autorów. Jest to ich jednorazowy występ, nie pojawiają się już w kolejnych latach. Żaden z sezonów wydawniczych nie może obyć się bez wznowienia *Malego Księcia* Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. W tym roku wydano go dwa razy.

Wśród tłumaczy brylowały dwa nowe nazwiska: Hanny Zbonikowskiej i Barbary Janickiej. Pierwsza z nich przełożyła siedem książek, druga pięć. Wśród pozostałych tłumaczy kolejny raz z rzędu pojawia się Marta Deryło, Barbarę Grzegorzewską i duet Toli Markuszewicz oraz Elżbiety Staniszkis. Wśród nowych nazwisk można wymienić Małgorzatę Fabianowską, Elżbietę Mierzejewską oraz Małgorzatę Nesteruk.

W roku 1999 wśród ilustratorów można wymienić Christophe'a Duruala, Marcelle Geneste i Denise oraz Claude's Milleta. Durual stworzył ilustracje do trzech książek, zaś pozostali twórcy do dwóch. Tradycyjnie na liście pojawił się Jean Jacques Sempé oraz Antoine de Saint-Exupéry.

Wśród tytułów na liście pojawiają się bestsellery popularne od lat: *Mały Książę* i *W 80 dni dookoła świata*.

W roku 1999 po raz pierwszy wśród wydawnictw, które wydały powyżej dwóch tytułów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży pierwsze miejsce zajęła „Nasza Księgarnia”. Opublikowała ona aż 14 książek. Na drugim miejscu znajduje się Bellona z siedmioma tytułami, a na trzecim Siedmioróg z sześcioma. Warto jest też wspomnieć o Egmoncie i Egmoncie Polska. Wydały one po cztery tytuły. Na liście wydawnictw znajduje się też Zakład Nagrań i Wydawnictw Związku Niewidomych i Endo.

Najpopularniejszym gatunkiem literackim okazały się książki obyczajowe. W 1999 roku wydano ich 23. Kolejnym popularnym gatunkiem były dzieła edukacyjne, których ukazało się 16.

W roku 2002 nastąpił niespotykany kryzys na rynku literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Wydano zaledwie 28 pozycji. Po raz kolejny potwierdziła się reguła, że w czasach kryzysu wydawnictwa wracają do sprawdzonych autorów. Większość wydawanych książek napisała wielka trójka nazwisk, które powracają praktycznie bez przerwy co roku: Jules Verne, René Goscinny i Antoine de Saint-Exupéry. Najpopularniejszym autorem okazał się Jules Verne, którego ukazało się dziewięć książek. Mała liczba twórców nie przekładała się jednak na liczbę tłumaczy. Wśród osób, które przełożyły dwie i więcej książki z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży pojawia się aż sześć nazwisk. Ta liczba łączy się z pięcioma najpopularniejszymi wydawnictwami, co jeszcze raz potwierdza tezę, że tłumacze związani są nie z autorami, ale z oficynami. Najwięcej książek przełożyły osoby związane z serią Mikołajków: Barbara Grzegorzewska oraz Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis. Pierwsza z nich przetłumaczyła trzy utwory, zaś duet tłumaczek

dwa. Innymi twórcami, których dzieła najczęściej doceniono w 2002 roku byli: Ewa Czerwińska, Krystyna Dąbrowska, Zbigniew Florczak i Barbara Janicka.

Po raz kolejny wśród ilustratorów brylował Jean Jacques Sempé, pojawił się także Antoine de Saint-Exupéry. Nową osobą, która po raz pierwszy weszła do grona najpopularniejszych twórców był Paul Wright.

Wśród tytułów najistotniejszymi pozycjami były utwory Julesa Verne'a: *20 000 mil podmorskiej żeglugi*, *Piętnastoletni kapitan* i *W 80 dni dookoła świata*.

Najwięcej książek w 2002 roku wydała „Nasza Księgarnia”, aż osiem pozycji, zaraz po niej uplasował się Siedmioróg z czterema tytułami, a następnie Zielona Sowa. Bellona i Arkady wydały po dwie książki. Największą popularnością cieszyły się książki obyczajowe i przygodowe.

W roku 2003 wydano zaledwie 18 książek, z czego połowę stanowiły dzieła René Gosciniego. Kolejne pięć tytułów należało do Julesa Verne'a, pozostałe do autorów, którzy opublikowali po jednej pozycji. Jak można się domyśleć najpopularniejszymi tłumaczkami zostały osoby przekładające utwory René Gosciniego: Barbara Grzegorzewska, Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis.

Jean Jacques Sempé był osobą, która zilustrowała wszystkie książki serii Mikołajków. Na liście najpopularniejszych ilustratorów nie pojawia się żadna inna postać oprócz niego.

Wśród najpopularniejszych tytułów powtarzały się dzieła Gosciniego: *Mikołajek*, *Mikołajek ma kłopoty*, *Rekreacje Mikołajka*, a także Julesa Verne *W 80 dni dookoła świata*.

Dzięki Mikołajkowi wśród najważniejszych wydawnictwa należy wymienić Naszą Księgarnię, która publikowała bestsellerowe przygody małego Francuza. Cztery pozycje wydała Zielona Sowa, zaś w oficynie Rytm ukazały się dwie książki z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży.

W latach 1996-2003 rynek literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży przeżył kryzys, z którego jednak wyszedł obronną ręką. Spadek popularności tych książek był tylko chwilowy. W tym okresie pojawiło się wiele nowych wydawnictw, które w późniejszych latach często miały pojawiać się przy wzmiankach na temat literatury francuskiej.

2.5. Lata 2004-2010

W latach 2004-2010 rynek odbudowywał się po niedawnym kryzysie. Już rok 2004 charakteryzuje się zdecydowanym wzrostem liczby opublikowanych książek. Tłumaczenia z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży wzrosły do 41 pozycji. Oprócz większej liczby publikacji, na rynku pojawili się także nowi autorzy, tacy jak Serge Brussolo, który opublikował 2 książki, czy też Aline de Pétigny, najpopularniejsza pisarka w 2004 roku. Kolejny nowy twórca, Sandrine Rogeon Deredel wydał trzy pozycje. Wśród osób pojawiających się co roku, to Jules Verne okazał się najpopularniejszym autorem. Wydawnictwa opublikowały aż 16 jego pozycji, zaś kolejne miejsca zajęli Charles Perrault i René Goscinny.

Na rynku pojawiło się wielu nowych tłumaczy takich jak: Ewa Cieplińska, Barbara Supernat, Agata Szeszko i Agnieszka Weseli-Ginter. Dzięki kolejnym wznowieniom publikacji w tym zestawieniu pojawiły się po raz tak znane postacie jak Barbara Grzegorzewska, czy też Hanna Januszewska. Najpopularniejszym tłumaczem była Agata Szeszko, która przybliżyła młodym czytelnikom pięć książek. Pozostałe osoby przełożyły po dwie publikacje.

Podobny trend panował w 2004 roku również pośród ilustratorów. Pojawiło się wiele nowych, bądź też słabo znanych osób ilustrujących książki dla dzieci i młodzieży. Należał do nich między innymi Igor Moniatowski, który pokazał własną, artystyczną wizję w przypadku czterech książek. Nieco mniej popularnym ilustratorem był Gustavo Mazali, który stworzył ilustracje do trzech wydań. Wśród innych osób, warto jest wymienić Jules-Descartesa Férata, Édouarda Riou, François Ruyer i tradycyjnie Jean Jacques Sempégo.

Rok 2004 zdecydowanie należał do Julesa Verne'a. W tym roku to jego książki dominowały wśród najpopularniejszych pozycji z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. W 2004 roku ukazały się między innymi takie jego dzieła jak: *20 000 mil podmorskiej żeglugi*, *Piętnastoletni kapitan* i *W 80 dni dookoła świata*.

Wydawnictwami, które wydały najwięcej książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży był Grafag i Zielona Sowa. Grafag opublikował sześć pozycji, zaś Zielona Sowa siedem. Kolejnym ważnym wydawnictwem było Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a, które wydało pięć książek. Wśród innych oficyn warto wymienić też Amber, Liwonę, Mediasat Poland, Naszą Księgarnię i Siedmioróg. Jak można zauważyć, w roku tym nie pojawiło się żadne wydawnictwo, które w

zdecydowany sposób zdominowałyby rynek. Na dodatek nowe oficyny podjęły się publikowania książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Dotychczasowy lider – „Nasza Księgarnia” – stracił swą rangę.

Wśród książek dominowały pozycje przygodowe i obyczajowe. Wydano je w ilości 16 i 15 tytułów. Baśń w dalszym ciągu nie straciła na popularności. W 2004 roku wydano siedem książek, które można było zaliczyć do tego gatunku literackiego.

W 2005 roku nastąpił niewielki regres w liczbie wydanych książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Opublikowano wówczas 37 pozycji. Najpopularniejszą autorką okazała się niespodziewanie Aline de Pétigny, której ukazało się aż 10 pozycji. Mocną pozycję utrzymał Jules Verne z sześcioma książkami. Żaden z tych autorów nie zdystansował zupełnie konkurencji, wśród której znaleźli się tak znani autorzy, jak René Goscinny, Charles Perrault, a także objawienie 2005 roku, publikujący zazwyczaj dla dorosłych Éric-Emmanuel Schmitt. Wśród debiutujących nazwisk pojawiły się Sandrine Deredel Rogeon oraz Catherine Fino.

Wśród tłumaczy dominowały cztery nazwiska: Anna Gryczyńska, Barbara Grzegorzewska, Agnieszka Weseli-Ginter i Agata Szeszko, w przekładzie której wydano aż 10 pozycji.

Najpopularniejszymi ilustratorami, oprócz tradycyjnie pojawiającego się na tej liście Jeana Jacquesa Sempégo, byli Dominique Bach, Gustavo Mazali oraz Marek Szal.

Jedyną książką, która ukazała się więcej niż jeden raz była pozycja Julesa Verne *W 80 dni dookoła świata*.

Przy tej stosunkowo niewielkiej liczbie tytułów uwagę zwraca duży wybór wydawnictw publikujących książki z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Tak, jak w poprzednim roku triumfy święcił Grafag, z dziesięcioma publikacjami, Zielona Sowa wydała pięć książek. „Nasza Księgarnia”, Siedmioróg i Wydawnictwo Salezjański opublikowały po trzy pozycje, zaś Amber, Orkla Press Polska i Znak po dwie.

Najpopularniejszym gatunkiem były książki obyczajowe, których ukazało się 21, przygodowych 9, religijnych i baśni po trzy.

W roku 2006 nastąpiła kontynuacja regresu liczby wydawanych tytułów z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Opublikowano wówczas zaledwie 24 pozycje, czyli tylko o sześć książek więcej niż w najsłabszych latach 2001 i 2003. W przeciwieństwie do tych roczników wydawnictwa nie zwróciły się do najpopularniejszych, klasycznych autorów, ale zdecydowały się postawić na

eksperymenty. W rezultacie opublikowano wówczas 2 książki Serge Brussolo i 3 pozycje Peyo. Jak co roku pojawiły się też publikacje René Goscinnego i Julesa Verne'a i to właśnie oni byli oni najpopularniejszymi autorami.

Grono tłumaczy, przy tak niskiej różnorodności autorów również uległo zacieśnieniu. Załedwie trzy osoby przełożyły więcej niż dwie pozycje. Należała do nich między innymi stała tłumaczka *Mikołajka* Barbara Grzegorzewska, która przybliżyła młodym czytelnikom trzy książki Goscinnego. Iwona Puchalska przełożyła cztery pozycje, a Barbara Janicka dwie.

Wśród ilustratorów, Sempé stworzył ilustracje do czterech książek. Dzięki temu był jedyną osobą, która wydała więcej niż 2 pozycje w ciągu roku.

Wśród najpopularniejszych książek znalazły się utwory Goscinnego (*Nowe przygody Mikołajka*) i Verne'a: *Pięć tygodni w balonie* i *W 80 dni dookoła świata*. Wydano je co najmniej raz w ciągu tego roku.

„Nasza Księgarnia” po raz kolejny zajęła czołowe miejsce wśród wydawnictw publikujących najwięcej książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Wydała ona sześć tytułów. Identyczną liczbę pozycji opublikowała Zielona Sowa. Na kolejnych miejscach znalazł się Edytor, Egmont Polska i Wydawnictwo Albatros Andrzej Kuryłowicz.

Tradycyjnie, po raz kolejny najważniejszym gatunkiem literackim okazała się powieść obyczajowa. Wydawnictwa opublikowały aż 17 książek należących do tego gatunku. Na kolejnym miejscu wśród najpopularniejszych dzieł znalazła się powieść przygodowa. W 2006 roku ukazała się załedwie jedna baśń.

Rok 2007 przyniósł niewielki wzrost liczby wydanych pozycji. Z 24 wzrósł on do 28 książek. Tak jak w poprzednich latach wśród popularnych autorów znaleźli się tacy klasycy jak Jules Verne, czy też René Goscinnny. Pojawiły się także nowe postacie, takie jak Gilbert Delahaye i Paul Martin. Gilbert Delahaye wydał pięć książek, dzięki czemu był jednym z najpopularniejszych autorów.

Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis, jako duet tłumaczek, przełożyły dwie pozycje i były jedynymi osobami, które w sposób bardziej zdecydowany zabłyły na rynku tłumaczeń.

Wśród ilustratorów tradycyjnie można wyróżnić Jeana Jacquesa Sempégo. Na rynku pojawiła się nowa postać Marcela Marlierego. Sempé stworzył ilustracje do sześciu książek, a Marlieri do pięciu. Żaden z tych tytułów nie został wydany więcej niż raz.

Wśród najpopularniejszych wydawnictw można zauważyć dużą koncentrację na rynku literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Pomimo niewielkiej liczby tytułów, aż pięć oficyn skupiło w swych rękach zdecydowaną jego większość. „Nasza Księgarnia” wydała osiem tytułów, Publicat-Papilon i Zielona Sowa po pięć, Siedmioróg trzy, a Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje” dwa.

Najpopularniejszym gatunkiem okazały się książki obyczajowe, których wydano 17, zaraz po niej kolejne miejsce zajęła powieść przygodowa.

W 2008 roku nastąpił prawie dwukrotny wzrost liczby wydanych tytułów. Na rynku książki pojawiło się wówczas 41 książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Uwagę zwraca powrót, po dłuższym okresie czasu, takich twórców, jak Pierre Couronne, czy też Émilie Beaumont. Wśród autorów nie ma osoby, która w zdecydowany sposób zdominowałaby zestawienie, tak jak działało się to w poprzednich latach z Julesem Verne’em, czy też René Goscinny’em. Na pierwszym miejscu uplasowały się takie nazwiska, jak debiutantka Nadia Berkane, Anaël Dena oraz Christelle Mekdjian. Wszystkie te autorki wydały po cztery tytuły. Aline de Pétigny i Peter Curry opublikowali po dwie pozycje.

Dzięki tak zróżnicowanej ofercie na rynku wydawniczym pojawiło się wiele nowych nazwisk tłumaczy. W rezultacie, w 2008 roku wydawnictwa zdecydowały się na nawiązanie współpracy z 9 osobami i wydanie co najmniej dwóch, przetłumaczonych przez nich pozycji. Podobne zjawisko dużej ilości tłumaczy specjalizujących się w przekładaniu dzieł literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży pojawiło się już dziesięć lat wcześniej, w późnych latach 90. Wtedy jednak na rynku wydawniczym książki przeznaczone dla tego samego gatunku czytelników ukazywały się znacznie częściej, często osiągając liczbę powyżej 60 tytułów na rok. Wśród najpopularniejszych tłumaczy można wymienić Ewę Ziółkowską-Darmas i Magdalenę Staroszczyk. Pierwsza z nich przełożyła sześć książek, druga pięć. Justyna Naglik przetłumaczyła niewiele mniej, bo aż cztery pozycje. Pozostali tłumacze, tacy jak Anna Boradyń-Bajkowska, Anna Major, Iwona Puchalska, Małgorzata Nesteruk i Agata Szeszko przekładały od dwóch do trzech książek. Barbara Grzegorzewska przetłumaczyła trzy pozycje. W 2008 roku, wśród najpopularniejszych ilustratorów nie pojawił się Jean Jacques Sempé. Jego miejsce zostało zajęte przez N. Berkanne i Van Goola, każdy z nich stworzył ilustracje do czterech książek. Pierre Couronne i Alexis Nesme przybliżyły młodym czytelnikom po dwie książki.

Wśród wydawnictw zdecydowanie najważniejszym była Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje”. W jego ofercie znalazło się aż 21 tytułów z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Egmont Polska wydał cztery tytuły, „Nasza Księgarnia” trzy, Debit, Zielona Sowa i Znak po dwa. Najpopularniejszym gatunkiem były tradycyjnie książki obyczajowe, przygodowe. W 2008 roku nastąpiło odrodzenie baśni, której ukazało się sześć pozycji.

W kolejnym roku, 2009, nastąpił dalszy wzrost popularności książki francuskiej dla dzieci i młodzieży. Wydano wówczas 48 pozycji. Wśród najpopularniejszych autorów znaleźli się tacy klasycy jak Jules Verne, Charles Perrault i René Goscinny. To właśnie Jules Verne okazał się najczęściej wydawanym twórcą w 2009 roku. Ukazało się wówczas aż dziewięć jego książek. Równie popularnym autorem był Serge Bloch. Niewiele mniej książek, bo aż osiem wydał duet René Goscinnego i Sempégo. Ta czwórka autorów zdecydowanie zdominowała rynek wydawniczy w Polsce. Kolejni popularni autorzy wydali zaledwie dwa lub trzy tytuły, byli to Virginie Aladjidi, Sandrine Deredel Rogeon, Aline de Pétigny i Alain Surget.

Wśród tłumaczy, jedynymi regularnie pojawiającymi się w zestawieniu tłumaczkami były Barbara Grzegorzewska, Elżbieta Staniszkis i Tola Markuszewicz. Najwięcej książek przełożyła Edyta Wielgosz. Pojawienie się jej dziewięciu pozycji można powiązać z nowym wydawnictwem, który zadebiutowało na rynku - Media Service Zawada. Wśród kolejnych tłumaczy Andrzej Zydorczak przełożył pięć pozycji, Maciej i Wojciech Weryński cztery książki, zaś Marek Puszczewicz trzy. Wśród ilustratorów zdecydowanie, tak jak co roku, dominował Jean Jacques Sempé. W tym roku jednak dołączył do niego Léon Benett. Oboje stworzyli ilustracje do pięciu pozycji. Albert Uderzo, współpracujący z Goscinnym opracował graficznie dwie książki. Édouard Riou i Gustavo Mazali dwie i trzy. Książkami, które ukazały się w dwóch wydaniach były *Kosmiczna przygoda : kolorowanki, łamigłównki, komiksy. Cz. 1, Prawdziwa historia Kota w Butach, W 80 dni dookoła świata*. Wydawnictwem, w którym ukazało się najwięcej tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży było Media Service Zawada. Równie ważnym graczem na rynku wydawniczym była Zielona Sowa, która wydała siedem książek. Zaraz po niej, z ilością pięciu pozycji uplasowały się Grafag i „Nasza Księgarnia”. Egmont, Egmont Polska i Świat Książki wydali po kolei cztery, trzy i dwie książki. Choć lata 2004-2009 nie obyły się bez spadków popularności literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, to jak można zauważyć pozycja tego gatunku książek umocniła się na swej pozycji.

2.6. Podsumowanie

Poprzez lata, sytuacja na rynku tłumaczeń książki francuskiej dla dzieci i młodzieży była bardzo zmienna.

Warto jest zwrócić uwagę na takie nazwiska, jak Jules Verne, René Goscinny, Antoine de Saint-Exupéry oraz Charles Perrault. Autorzy ci powszechnie uważani są za klasyków literatury dziecięcej i młodzieżowej. Dzięki nim oraz nieprzemijającej modzie na ich twórczość francuska twórczość nie powinna przeminąć przez długi czas. Dodatkowo, do grona najpopularniejszych twórców można dołączyć nazwiska osób, które choć szerzej nieznane kształtowały rzeczywistość na polskim rynku książki. Należą do nich Émilie Beaumont oraz Pierre Couronne.

To właśnie książki pisarzy klasycznych pojawiały się praktycznie co roku w rankingu najpopularniejszych dzieł, wydanych powyżej dwóch razy w sezonie. Jedynie lata 1994, 1995, 2002 i 2009 przełamały tę tendencję. Dominowały w nich utwory mniej znanych twórców, takich jak Émilie Beaumont. Z najpopularniejszymi dziełami związany jest ranking tłumaczy i ilustratorów. Osoby związane z takimi książkami pojawiały się praktycznie co roku.

Wśród tłumaczy jednymi z najważniejszych postaci były Barbara Grzegorzewska, Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis. Każda z nich związana była z Mikołajkiem. Podobna sytuacja kształtowała się też wśród ilustratorów.

W latach 1990-2009 dominowały dwa nazwiska: Antoine de Saint-Exupéry i Jean Jacques Sempé. Obaj Francuzi związani są z dwójką kultowych francuskich bohaterów literackich: Małym Księciem i Mikołajkiem. Ilustracje są nieodłączną częścią tych książek i kształtują ich fenomen.

Wśród wydawnictw jednym z najważniejszych była „Nasza Księgarnia”. Tytuły należące do jej oferty pojawiały się praktycznie co sezon, począwszy od roku 1990. Wydawnictwa takie jak Grafag, Egmont i Zielona Sowa pojawiały się stosunkowo często w rankingu. Część oficyn, np. Podsiedlik-Raniowski i Spółka oraz Wydawnictwo Paweł Skokowski w kolejnych latach zalewały rynek literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, by następnie zupełnie zniknąć z rankingu.

Jak można zauważyć, choć książka francuska nie zawsze cieszyła się popularnością wśród wydawców, ma ustaloną renomę i stałych czytelników przywiązanych do klasycznych pozycji i przekazujących to przywiązanie swoim dzieciom.

3. AUTORZY, TŁUMACZE, ILUSTRATORZY, WYDAWNICTWA

3.1. Wprowadzenie

W poniższym rozdziale zostaną przedstawione tendencje panujące na polskim rynku wydawniczym w latach 1990-2010. Kierując się metodą bibliograficzną zdecydowałam się na rozbicie spisu bibliograficznego zawartego w *Przewodniku Bibliograficznym* na mniejsze jednostki. Na ich podstawie zbudowałam bazę danych. Dane w niej zawarte zgrupowałam według określonych kryteriów następnie zaś zinterpretowałam je i wyciągnęłam wnioski. W tym rozdziale skoncentrowałam się na roli autorów, ilustratorów, tłumaczy. Przeanalizowałam też wydawnictwa, które specjalizowały się w wydawaniu tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży.

Pierwszy podrozdział poświęcony jest przedstawieniu najpopularniejszych francuskich autorów. Z racji ograniczonego miejsca ta część zostanie skoncentrowana na omówieniu wybranych twórców, takich którzy wywarli największy wpływ na polski rynek wydawniczy i kształtowanie świadomości czytelników. Jednocześnie zaprezentuję też najpopularniejsze dzieła wybranych osób. W podrozdziale tym zastosowałam metodę ilościową – podałam wyliczenia statystyczne: ilość osób, które wydały powyżej dwóch książek w przeciągu dwudziestu jeden lat, liczbę opublikowanych przez nich utworów, daty ich wydania oraz najważniejsze tytuły i wydawnictwa, z którymi związani byli autorzy. Dzięki tym danym będzie wywnioskować, które książki i w jakim okresie czasu cieszyły się największym poważaniem czytelników, a także w jakich latach jacy twórcy byli modni. Na tej podstawie wysunę wnioski, czy dany autor był popularny tylko ze względu na jeden utwór, czy też więcej jego książek zostało dostrzeżonych przez czytelników.

W drugiej części pracy szczególną uwagę zwrócę na tłumaczy dzieł oraz na ich współpracę z wydawnictwami. Zostaną też rozstrzygnięte następujące wątpliwości: po pierwsze, czy tłumacze częściej współpracują z autorami, czy też bardziej przywiązani są do wydawnictw. Pod koniec tych dywagacji powinien zostać wysnuty wniosek kto był najpopularniejszym tłumaczem oraz kto tłumaczył bestsellery.

W trzecim i ostatnim podrozdziale omówieniu ulegną ilustratorzy i rodzaje literackie, w których specjalizowały się oficyny. Problem ten zostanie przeanalizowany na przykładzie kwerendy: Autor – Ilustrator – Wydawnictwo. Pierwsze wnioski zostaną wyciągnięte z analizy zależności Autor - Ilustrator, zostaną one porównane z kwerendą Ilustrator – Wydawnictwo. Przy okazji tego opracowania analizie poddana zostanie częstotliwość zmiany wydawnictwa przez ilustratora.

Całość pracy zostanie zilustrowana wykresami, które powstały na podstawie bazy danych obejmującej tłumaczenia literatury francuskiej z lat 1990-2010.

3.2. Autorzy

W tym podrozdziale chciałabym przybliżyć najpopularniejszych autorów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w latach 1990-2010. Ogółem, w ciągu tych 21 lat dzieła aż 208 osób ukazały się na polskim rynku wydawniczym (tabela 3).

Tabela 3. Liczba autorów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży

Liczba książek:	Liczba autorów:
1-5	195
6-10	4
powyżej 10	9
Razem	208

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Przewodnika Bibliograficznego z lat 2000-2010.

Aż 195 autorów wydało od 1 do 5 książek, które zostały oddane w ręce polskich czytelników. Zaledwie twórców stworzyło dzieła, które wydano więcej niż sześć razy, a jednocześnie mniej niż dziesięć. Byli to Gilbert Delahaye, Sandrine Deredel Rogeon, Philippe Legendre i trio artystów Émilie Beaumont, Debbie Richardson oraz Moseley’a Duda. Ani jedno dzieło tych twórców nie ukazało się więcej niż raz. Inaczej było w przypadku najpopularniejszych autorów, ich książki często były wydawane po kilka razy. Zaliczamy do nich duet Pierre’a Couronne’a i Teodory Cedro, Pierre’a Couronne’a, Aline de Pétigny, René Goscinny, Charlesa Perraulta, Antoine’a de Saint-Exupéry’ego, Julesa Verne’a, Émilie Beaumont i współpracy tej pisarki z Lindseyem Selleyem.

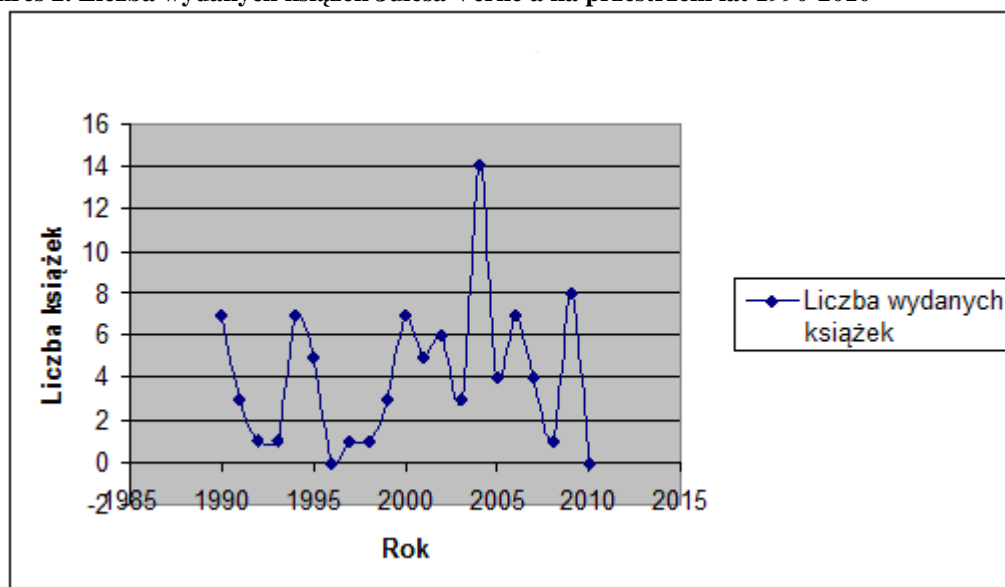
Na liście bestsellerów zawierającej publikacje, które ukazały się w ilości powyżej dwóch wydań znajduje się 87 dzieł. Po odjęciu pozycji należących do najpopularniejszych autorów takich jak Jules Verne, René Goscinny i Jean Jacques Sempé, Charles Perrault, Émilie Beaumont, Pierre Couronne i Antoine de Saint-Exupéry w tym rankingu pozostanie zaledwie siedem tytułów. W porównaniu z 57 autorami, którzy co najmniej dwukrotnie wydali swe książki na polskim rynku wydawniczym w latach 1990-2010 liczba ta wydaje się być szokująco niska. Świadczy ona o tym, że tak naprawdę żadna pozycja, z wyjątkiem literatury kultowej, za jaką uważam dzieła wymienionych twórców, nie została doceniona przez czytelników. Ta dysproporcja staje się jeszcze bardziej wyraźna, gdy weźmie się pod uwagę, że zarówno Pierre Couronne, jak i Émilie Beaumont byli autorami popularnymi tylko w przeciągu kilku lat i promowanymi przez dwa wydawnictwa. Po okresie krótkotrwałej popularności nigdy do nich nie wrócono.

Zdecydowanie najpopularniejszym autorem i twórcą największej ilości bestsellerów w latach 1990-2010 był Jules Verne. Ten francuski pisarz stworzył cykl powieści fantastyczno przygodowych liczący ponad 50 tomów. Uznaje się go za twórcę powieści fantastycznonaukowej [Encyklopedia szkolna: literatura i nauka o języku 1999, s. 789] W latach 1990-2010 ukazały się 123 edycje jego utworów, co stanowi w przybliżeniu 13 procent całości wydanej w tym okresie literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. W ciągu dwudziestu jeden lat aż 32 wydawnictwa publikowały jego książki. Najwięcej tytułów – 19, wydała Zielona Sowa. Ukazywały się one co roku, przez lata 2000-2009. Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a opublikowało 15 tytułów w bardzo krótkim okresie czasu. Nastąpiło to w latach 2001, 2002 i 2004. „Nasza Księgarnia” w latach 1990, 1991, 1994, 1996, 1999 i 2000 wydawała 3 zakupione przez siebie dzieła Verne’a. W ofercie wydawnictwa Prószyński i S-ka ukazały się 4 tytuły książek francuskiego pisarza. Zostały one opublikowane w latach 1999-2001 i 2009. Oficyna Rytm wydała 2 tytuły w latach 2002-2003 i 2007-2007.

Wśród innych wydawnictw, które opublikowały po 3 książki Verne’a należy wymienić Translatora, Ajaksa, Egrosa i Inicjatywę. Wydania Translatora w 1994, Ajaksa rok później, zaś Egrosa w 1994 i 1995 roku. Inicjatywa dzieła Verne’a wydała w 1990 i 1991 roku. Muza rozpowszechniała tylko jeden tytuł, dzieło się to w latach 1994, 1998 i 2000. Również Orkla Press Polska opublikowała jedną książkę w dwóch wydawniach. Dzieło się to w 2005 i 2006 roku. Podobnie postąpiła Wilga (1997 i 1999 rok). Natomiast Wydawnictwo Poznańskie i Śląsk wydały jeden tytuł w 1990 roku.

Zaledwie 30 książek Julesa Verne'a ukazało się przed 2000 rokiem, co stanowi 24.3% ogółu wydanych jego utworów. Najwięcej pozycji zostało opublikowanych w 2004 roku, wtedy ukazało się czternaście książek. Latami, w których wydano po 7 utworów Julesa Verne'a były: 1990, 1994, 2000, 2006. O jedną więcej książkę opublikowano w 2009 roku, kiedy to wydano 8 dzieł francuskiego pisarza. Najmniej urodzajnym rokiem był 1996, w którym to nie ukazała się ani jedna pozycja Julesa Verne'a. W latach 1991, 1999, 2003 wydano po trzy książki, zaś w latach 2005 i 2007 po cztery pozycje. Powieści Julesa Verne'a przeżywały swój kryzys w 1992, 1993, 1997, 1998 i 2008 roku.

Wykres 2. Liczba wydanych książek Julesa Verne'a na przestrzeni lat 1990-2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Jak można zauważyć na Wykresie nr 2, popularność książek francuskiego pisarza przeżywała swoje wznosy i upadki. Osiągała ona swoje maksimum w przypadku gdy nowe wydawnictwo wkraczało na rynek i zarzucało go powieściami fantastycznonaukowymi. Działo się tak zarówno w przypadku Polskiego Towarzystwa Juliusza Verne'a, jak i Zielonej Sowy. Jules Verne był wówczas popularny przez kilka lat, by potem odejść na kilka lat w zapomnienie. Bardzo pozytywnym trendem jest powracająca moda na jego utwory.

Jego największym bestsellerem było *W 80 dni dookoła świata*. Wydano 29 razy tę książkę na przestrzeni dwudziestu jeden lat. Kolejnym utworem pod względem popularności był *Piętnastoletni kapitan*, który ukazał się dziesięć razy. Na rynku

polskim wielką estymą cieszyła się też *Tajemnicza Wyspa*, którą opublikowano osiem razy, *Pięć tygodni w balonie*, które wydano sześć razy i *20 000 mil podmorskiej żeglugi*, które zagościło w polskich domach siedem razy. Ciekawostką jest duża popularność *Węza morskiego*, który ukazał się pięć razy. Takie utwory jak *Wyprawa do wnętrza Ziemi*, *Dzieci kapitana Granta* zostały wydane cztery razy. Wśród tytułów, które ukazały się więcej niż jeden raz należy wyróżnić *Dwa lata wakacji*, *Strasznego wynalazcę* i *Szkołę robinsonów*. Pozostałe książki Julesa Verne'a zagościły w polskich domach zaledwie raz w ciągu dwudziestu jeden lat.

Można wyróżnić 23 takie tytuły. Jak można zauważyć zdecydowana większość książek francuskiego pisarza science fiction nie cieszyła się zbyt dużą popularnością wśród czytelników. Zaledwie kilka tytułów weszło do klasyki powieści dla dzieci i młodzieży.

Jednak już ten wynik jest bardzo znamieny. Niewielu pisarzy francuskich miało szansę zyskać sympatię czytelników większą niż Jules Verne. Jednym z wyjątków był duet René Gosciniego i Jeana Jacquesa Sempégo. Każdy z ich zbiorów opowiadań okazał się bestsellerem. Ukazały się one w zaledwie czterech wydawnictwach. Aż 50 wydań historii Mikołajka weszło na rynek za sprawą Naszej Księgarni. Pojawiły się one w następujących latach: 1991, 1995-2010. Trzy publikacje ukazały się w 2007 roku w wydawnictwie Zakład Nagrań i Wydawnictw Związku Niewidomych. Wśród oficyn publikujących utwory Gosciniego warto jest też wyróżnić Egmont Polska i Znak. W przypadku Egmontu w jego ofercie Mikołajek ukazał się w 1991, 1992, zaś w przypadku Znaku nastąpiło to w 2006, 2007 i 2008 roku. Najczęściej wydawane były *Rekreacje Mikołajka*, które zostały opublikowane 14 razy. Następne w kolejności jest *Mikołajek i inne chłopaki*, które zagościły na polskim rynku wydawniczym 11 razy, a także *Wakacje Mikołajka* i *Mikołajek ma kłopoty*. *Wakacje Mikołajka* ukazały się dziewięć razy, a *Mikołajek ma kłopoty* ma kłopoty osiem. Równie popularny był sam *Mikołajek*, wydano go dziesięć razy.

Prace kolejnego autora, podobnie jak dzieła Julesa Verne'a zostały wydane przez wiele wydawnictw. W przeciwieństwie jednak do twórcy powieści fantastycznonaukowych jest znany tylko z kilkunastu krótkich utworów – bajek. Mowa jest tutaj o Charlesie Perraulcie. Jego dzieła są klasyką literatury dla dzieci i młodzieży, nie tylko francuskiej, ale i światowej. Oprócz bajek pisał też utwory, w których sprzeciwiał się wywyższaniu efektów twórczości osób żyjących w czasach antycznych nad twórczością mu współczesną. Po latach w pamięci czytelników pozostały jednak

jego utwory dla dzieci [Mały słownik pisarzy świata 1972, s. 382]. W Polsce kompilacje jego bajek wydało aż 16 wydawnictw. Pod względem liczby opublikowanych pozycji wyróżniły się szczególnie Podsiedlik-Raniowski i Spółka oraz Siedmioróg. Pierwsze z wydawnictw wydało 17 książek. Nastąpiło to w latach: 1995, 1997 – 1998, 2002 i 2004. W 1995 roku w tej oficynie ukazało się pięć wydań jego utworów, w 1997 dwa, w 1998 sześć, w 2002 dwa i w 2004 tylko jedno. Siedmioróg w latach 1995-1997 i 2004 opublikował siedem książek Charlesa Perraulta. Kolejnymi z wydawnictw, które interesowały się twórczością francuskiego bajkopisarza i wydawały ją na przestrzeni lat w ilości większej niż jedna książka były: „Nasza Księgarnia” i Skrzat. Nasza Księgarnia opublikowała 6 kompilacji twórczości Charlesa Perraulta w latach 1994, 1996-1999 i 2001. Skrzat wydał trzy pozycje w 2001 i 2004 roku. Część oficyn, takich jak Wydawnictwo Paweł Skokowski, Muza, Editions Spotkania, czy też Liwona zarzuciło rynek książkami Perraulta w pewnym konkretnym roku. Działo się tak w przypadku Wydawnictwa Paweł Skokowski w 1993 roku, gdy ukazało się aż 5 kolekcji bajek. Muza opublikowała identyczną ich ilość w 1998 roku, Liwona wydała 4 w 2008, a Editions Spotkania dwie w 1993 roku. Inne oficyny, takie jak Promocja, Format, Wydawnictwo Wacław Bagiński i Synowie, Czytelnik, Oficyna Wydawnicza G & P Gościański & Prętnicki i Axel Springer Polska wypuściły na polski rynek wydawniczy po jednej pozycji Perraulta. Przy części utworów francuskiego bajkopisarza *Przewodnik Bibliograficzny* nie podał wydawnictw odpowiedzialnych za publikację poszczególnych dzieł. Z tego powodu liczba ich przewyższa dane podane powyżej, które odnoszą się tylko do książek, do których są przypisane konkretne oficyny.

Najpopularniejszymi tytułami Charlesa Perraulta były *Bajki*, które wydano aż 14 razy. Bardzo popularne były poszczególne baśnie: *Kopciuszek*, *Śpiąca Królewna*, *Kot w butach* i *Czerwony Kapturek*. Wszystkie je wydano ponad pięć razy, zaś samego *Kopciuszka* aż osiem. Zdecydowanie mniej popularnymi baśniami była *Calineczka*, *Jaś i Małgosia* oraz *Tomcio Paluszek*. *Calineczkę* opublikowano tylko jeden raz, zaś pozostałe utwory niewiele więcej, bo tylko dwa razy. Kompilacje baśni o tytule innym niż *Bajki* również nie cieszyły się zbyt dużą popularnością. *Bajki czyli Bajki Babci Gąski*, *Baśnie: 6 słynnych baśni - 6 kolorowych książek*, *3 kasety magnetofonowe* i *Bajki Babci Gąski* zostały wydane poniżej pięć razy. Najbliżej tego limitu była pierwsza kompilacja, opublikowano ją cztery razy, pozostałe zbiory zaledwie dwa. Może świadczyć to o braku świadomości tradycyjnego nazewnictwa utworów Perraulta wśród polskich

odbiorców. Jego baśnie rozpoczęły samodzielną egzystencję w oderwaniu od swojej historii.

Inaczej sytuacja przedstawiała się w przypadku dzieł Émilie Beaumont . Ta współczesna autorka urodziła się w 1948 roku, naprawdę nazywa się Janine Boudineau. [Bibliothèque nationale de France, dok. elektr.] Współpracowała często z takimi twórcami jak Debbie Richardson, Dud Moseley, Pierre Bon, John Downes, Lorenzo Orlandi, Betti Ferrero, Marie-Renée Pimont, Vivienne Bray, Florence Guiraud, Noël Le Guillouzic, Lindey Selley, Craig Warwick, czy też Steve Weston. Émilie Beaumont była bardzo popularną pisarką w późnych latach 90. Jej dzieła wydawały głównie dwie oficyny: Wydawnictwo Paweł Skokowski i Panda. W 2008 roku do tego grona dołączyła Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje”, by opublikować cztery tytuły. Dzieła samodzielnie pracującej autorki wydało Wydawnictwo Paweł Skokowski sześć razy. Nastąpiło to w 1994, 1997 i w 1998 roku. Panda opublikowała w 1996 roku tylko jedną książkę Beaumont. Zazwyczaj postępowała podobnie wydając jeden tytuł rocznie. Wyjątkiem od tej reguły jest współpraca Francuzki z Lindeyem Selleyem. Opublikowali oni w Pandzie w latach 1993-1995 oraz 1997 siedem pozycji. Tyle samo książek pochodzących z tej samej współpracy i podobnego okresu czasu (1993 i 1996 rok) wydało Wydawnictwo Paweł Skokowski. Ten duet obu autorów był najbardziej owocny w całej karierze Émilie Beaumont w Polsce. Mniejszym poważaniem cieszyła się jej współpraca z Debbie Richardson i Dudem Moseley'em, z którym razem wydała w 1994 roku osiem pozycji dzięki Wydawnictwu Paweł Skokowski. Utwory te cieszyły się wyjątkowym powodzeniem, gdyż kolejne dzieła, które powstały podczas wspólnej pracy z innymi twórcami ukazywały się zazwyczaj tylko raz. Panda wydała książkę francuskiej autorki pisaną wraz z Pierrem Bonem, która ukazała się w 1993 roku. Trzy lata później opublikowała ona także dzieło stworzone z Johnem Downsem. Wydawnictwo pisane wspólnie z Lorenzo Orlandi i Betti Ferrero ukazało się dwa razy w 1995 roku. W 1993 i 1996 ukazały się książki stworzone przy współpracy z Craigiem Warwickiem i Stevem Westonem. Wydawnictwo Paweł Skokowski publikowało książki w tym samym okresie co Panda. Książka pisana wspólnie z Marie-Renée Pimont i Pierrem Bonem ukazała się w 1993 roku, w tymże samym roku ukazała się powieść stworzona przez tą trójkę autorów przy współudziale Vivienne Bray. Gdy zamiast tej twórczyni współpracę przy książce podjęła Florence Guiraud w 1993 roku ukazały się 2 tytuły tych twórców. W latach 1993 i 1995 Émilie Beaumont, Marie-Renée Pimont i Noël Le Guillouzic wydały dwie

książki. Ani jeden tytuł książki tej autorki nie ukazał się więcej niż jeden raz w przeciągu dwudziestu jeden lat.

Podobnym przypadkiem był Pierre Couronne. Urodził się on w 1928 roku. Znany jest przede wszystkim ze swoich rysunków i płócien, które zdobyły wiele nagród na rynku francuskim, między innymi nagrodę na międzynarodowym salonie Art-Inter w Montpellier [ARTactif, dok elektr.]. Tak jak w przypadku Émilie Beaumont jego dzieła były wydawane w dużej ilości przez konkretne wydawnictwo i w przeciągu krótkiego okresu czasu. Od 1990 roku do 2010 ukazało się trzydzieści cztery wydania książek napisanych przez francuskiego pisarza i artystę, wszystkie zostały opublikowane przez Wydawnictwo Paweł Skokowski w latach 1993-1995. Jedenaście tytułów weszło na polski rynek dwa razy: *Króliczki w samolocie*, *Króliczki w pociągu*, *Króliczki nad morzem*, *Króliczki na wsi*, *Króliczki na statku*, *Zajączki*, *Wiewiórki*, *Psiaki*, *Myszki*, *Kocięta*, *Kaczuszka*.

Zupełnie innym twórcą był Antoine de Saint-Exupéry. Napisał on tylko jedną książkę, która może uważana za skierowaną do dzieci. Francuski pisarz urodził się w 1900 roku, zginął w 1944 roku w wypadku lotniczym. Pochodził z rodziny arystokratycznej [Encyklopedia szkolna: literatura i nauka o języku 1999, s. 682] Uważany jest za „jednego z najwybitniejszych pisarzy francuskich podejmujących tradycję humanistycznego heroizmu”. [Saint-Exupéry 1977, okładka] Jego dzieła, szczególnie zaś *Mały Książę* ukazują negatywny wpływ cywilizacji na człowieka oraz wagę takich wartości jak godność, wierna przyjaźń, braterstwo, poczucie obowiązku, odwaga i odpowiedzialność [Encyklopedia szkolna: literatura i nauka o języku 1999, s. 682]. Ta baśniowa przypowieść stała się bestsellerem polskiego rynku wydawniczego. W przeciągu dwudziestu jeden lat ukazała się 30 razy w jedenastu różnych wydawnictwach. Według *Przewodnika Bibliograficznego* została wydana aż 35 razy, jednak w pięciu przypadkach nie podano nazwy nakładcy. Oficynami najbardziej związanymi z *Małym Księciem* są Pax, „Nasza Księgarnia” i Arcanum. W wydawnictwie Pax dzieło Antoine’a de Saint-Exupéry’ego ukazało się siedem razy. Nastąpiło to w latach 1990, 1991, 1993, 1997, 1998 i 2000. W Naszej Księgarni *Mały Książę* ukazywał się w latach 1995-1999, w Arcanum w latach 1990-1994. W innych wydawnictwach dzieło francuskiego pisarza wydano tylko kilka razy. W Krajowej Agencji Wydawniczej w latach 1991 i 1997, w Muzie w roku 2001 i 2003, Kamie w latach 1995-1997 i w Algo w 1995 i 1997 roku. Tylko raz *Mały Książę* został opublikowany przez De Agostini Polska (2002), Zieloną Sowę (1999), w 1996 roku

wydał go Świat Książki i idem. Jak można zauważyć książka Antoine'a de Saint-Exupéry'ego przeżywała swój szczyt popularności w latach 90., zaś po 2000 roku została wydana tylko cztery razy przez trzy oficyny. Być mogło wynikać to z nasycenia się rynku jej wydaniem. Do tej pory znajduje się na liście lektur, co gwarantuje jej powodzenia przez następne lata.

Kolejną autorką, której książki wywarły duży wpływ na polski rynek wydawniczy była Alice de Pétigny. Urodziła się ona w 1963, oprócz tekstów tworzy też ilustracje do swych książek. [Bibliothèque nationale de France, dok. elektr.] Każda z jej książek ukazała się tylko jeden raz. Autorka współpracowała z wydawnictwem Grafag, które opublikowało jej dzieła w latach 2004-2005, 2008 i 2009. Łącznie wydało ono 20 pozycji francuskiej pisarki.

Jak można zauważyć z tych wyliczeń tylko kilka osób kształtowało polski rynek literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Obecność innych twórców była marginalna i szybko zapominana.

3.3. Tłumacze, Ilustratorzy

W tym podrozdziale chciałabym omówić osoby niezwykle ważne dla zaistnienia książki dla dzieci i młodzieży na rynku wydawniczym: tłumaczy i ilustratorów.

Literaturę francuską polskim czytelnikom przybliżało aż 194 osoby, większość z nich – 171 tłumaczy – przełożyło mniej niż 6 pozycji. Do osób, które przetłumaczyło więcej niż 5 wydań można zaliczyć Martę Deryło, Zbigniewa Florczaka, Barbarę Janicką, Jana Kapela, Janinę Karczmarewicz-Fedorowską, Magdalenę Staroszczyk, Lidie Sujczyńską, Elżbietę Zych-Traczewkę, Wojciecha i Macieja Weryńskich, Edytę Wielgosz, Hannę Zbonikowską i Andrzeja Zydorczaka.

Jak można zauważyć z Tabeli nr 4 trzynastie osób przełożyło ponad 10 pozycji. Byli to zazwyczaj tłumacze książek i autorów bestsellerowych. Wśród nich można wymienić Adama Bernarda, Adama Cedro, Kazimierza Deryło, Barbarę Grzegorzewską, Hannę Januszewską, Leszka Kwiatka, duet Toli Markuszewicz i Elżbiety Staniszkis, Hannę Sikorską, Barbarę Supernat, Agatę Szeszko i Jana Szwykowskiego. Warto jest także wspomnieć o tłumaczkach popularnej encyklopedii *Odkrycia młodych*: Sylwii Bartkowskiej i Elżbiecie Sadowskiej

Tabela 4. Liczba tłumaczy książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży

Liczba książek	Liczba tłumaczy
1-5	171
6-10	12
Powyżej 10	13
Razem	196

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

W dalszej części podrozdziału chciałabym skoncentrować się na omówieniu relacji pomiędzy tłumaczem – tytułem i autorem, a także autorem – tłumaczem – tytułem i tłumaczem – tytułem i wydawnictwem. Posłużę się przy tym stworzonymi w bazie danej kwerendami.

Na liście tłumaczy, którzy przełożyli co najmniej 2 tytuły znajduje się 67 nazwisk. Jest to liczba większa od liczby autorów, którzy napisali książki zasługujące na miano bestsellerów, w tej pracy rozumianych jako dzieła które ukazały się więcej niż 2 razy. Zaledwie 18 twórców napisało utwory znajdujące się w tym rankingu. Ta dysproporcja może świadczyć o tym, że niektóre tytuły były przekładane przez kilka różnych osób w różnych okresach czasu. Zakładając, że tłumacze powiązani są z wydawnictwami i pracują na ich zlecenie statystyka ta zaczyna nabierać znaczenia. Wśród najbardziej zapracowanych tłumaczy należy wymienić takie nazwiska jak Adama Cedro, który przełożył 22 książki, Kazimierza Deryło, autora tłumaczeń do 15 pozycji, czy też Barbarę Grzegorzewską, tłumaczkę 14 powieści i Andrzeja Baredę, który przełożył 11 utworów. Nie wolno też zapomnieć o Leszku Kwiatku, który przybliżył młodym czytelnikom 18 powieści, Hannie Sikorskiej tłumaczącej 20 dzieł i Agacie Szeszko autorce 18 przekładów.

W dalszej części pracy chciałabym omówić najbardziej popularnych autorów i osoby przekładające ich dzieła dla dzieci i młodzieży. Na ich przykładzie można przedstawić tendencje, które panowały podczas tych dwudziestu jeden lat. Do autorów, którzy przekładani byli przez wiele różnych osób należał z całą pewnością Charles Perrault. Tłumaczyła go między innymi Hanna Januszewska. Skoncentrowała się one głównie na zbiorach jego bajek. W przeciągu dwudziestu jeden lat wydano pięć tłumaczonych przez nią pozycji. Hanna Januszewska była też pisarką, autorką utworów dla dzieci i młodzieży. [Bartelski 1995, s. 152-153] O jedną więcej książkę przełożył Adam Bernard. Tłumaczył on głównie poszczególne bajki: *Czerwonego Kapturka*,

Jasia i Małgosię, Kopciuszka, Paluszka i Śpiącą Królową. Z biegiem czasu dwukrotnie ukazała się ich antologia. Stosunkowo popularne były prace Małgorzaty Andrzejewskiej, która przełożyła pięć tytułów. Lidia Sujczyńska i Anna Sójka-Leszczyńska opracowały po cztery bajki, które jednak ani razu później nie zostały wznowione. Najmniej popularnymi tłumaczami byli Jarosław Sokół, Danuta Wróbel i Halszka Kozioł. Każde z nich przełożyło po dwa dzieła.

Ciekawym materiałem do tłumaczenia była proza Antoine'a de Saint-Exupéry'ego. W jego przypadku tylko jeden tytuł był przeznaczony dla dzieci. Najpopularniejszym z tłumaczy *Małego Księcia* był bez wątpienia Jan Szwykowski. Jego przekład ukazał się aż dziewiętnaście razy. Stosunkowo popularna była propozycja Anny Trznadel-Szczepanek. Wydawcy zdecydowali się zainwestować w nią 5 razy. Cztery razy wydano tłumaczenie Janiny Karczmarewicz-Federowskiej, trzy razy Marty Malickiej. Propozycje kolejnych tłumaczy: Haliny Kozioł, Marty Cywińskiej, Ewy Łozińskiej-Małkiewicz i Piotra Drzymały ukazały się na rynku mniej niż trzy razy.

Największa ilość tłumaczy poświęciła swój czas i uwagę dziełom Julesa Verne'a. Aż 31 osób przełożyło którąś z jego książek. Największą ich liczbę przetłumaczyła Barbara Supernat – aż 10 pozycji wyszło spod jej ręki. Warto zauważyć, że żadna z nich nie jest tytułem, który będzie wielokrotnie wydawany. Jedyne książki, które ukazały się więcej niż raz były *Wieczny Adam, Dzieje Jeana Morenasa, Wąż morski i Rodzina Ratonów*. Janina Karczmarewicz-Fedorowska przetłumaczyła cztery powieści Verne'a. Andrzej Zydorczak przełożył sześć książek wydanych w latach 1990-2010. Dzięki współpracy z Krzysztofem Czubaszkiem przetłumaczył jeszcze dwa kolejne tytuły. Dwie tłumaczki przełożyły po trzy książki ukazujące się na przestrzeni tych dwudziestu jeden lat. Były to Izabela Rogozińska oraz Karolina Bobrowska. Pozostali tłumacze przetłumaczyli po jednym tytule, z czego zdecydowana większość poprzestała na jednym wydaniu. Wyjątkiem był Zbigniew Florczak, którego *W osiemdziesiąt dni dookoła świata* okazało się kultowym tłumaczeniem i zostało wydane 10 razy. Tłumacz ten ukończył École des Beaux Arts i Wyższą Szkołę Dziennikarską w Brukseli. Pracował dla tygodnika „Kultura”, Galerii „Expressu Wieczornego” i Galerii „Interpressu”. [Bartelski 1995, s. 130]

W przypadku kolejnej popularnej autorki Émilie Beaumont sytuacja przedstawia się podobnie. W jej samodzielnych dziełach albo nie zostaje wymieniony tłumacz, ewentualnie podane są cztery różne nazwiska: Marta Deryło, Kazimierz Deryło, Violetta Bisztyga i Anna Barciszewska. W przypadku gdy francuska autorka

współpracowała z innymi twórcami *Przewodnik Bibliograficzny* nie wymienia danych osób przekładających tekst. Jeżeli już podane są informacje na ich temat, to okazuje się, że tłumacze ci stanowią bardzo zwartą grupę. Leszek Kwiatek przełożył dziewięć tytułów, Jadwiga Mazur cztery, Anna Barciszewska dwie, Magdalena Staroszczyk sześć, Anna Boradyń-Bajkowska jedną, Andrzej Bereda pięć i Katarzyna oraz Adam Cedrowie jeden.

Kolejny z autorów – Pierre Couronne, podobnie jak Émilie Beaumont był przekładany przez zaledwie kilka osób. *Przewodnik Bibliograficzny* w wielu przypadkach nie podaje nazwisk tłumaczy. Aż jedenaście tytułów przełożyła Hanna Sikorska, jedno z nich Adam Cedro, Anna Boradyń-Bajkowska dwa, zaś Lidia Sujczyńska jedno.

Wierną grupę tłumaczy posiadał René Goscinny. Jego książki zostały przełożone przez trzy osoby: Barbarę Grzegorzewską i pracujące w duecie Tołę Markuszewicz i Elżbietę Staniszkis. Ta wierność tłumaczeniu nasuwa myśl o klasyczności przekładu tych utworów.

Na przykładzie kwerendy Tłumacz - Wydawnictwo widać, iż oficyny związane są z wybranymi postaciami. Największe z nich mają po kilku współpracowników, mniejsze z nich ograniczają swe możliwości do jednej osoby. Wśród wydawnictw wydających najwięcej tłumaczeń z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży wyróżniają się między innymi Bellona, BGW, Debit, Delta, Egmont, Egmont Polska, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk – „Inwestycje”, Grafag, „Nasza Księgarnia”, Panda, Podsjedlik-Raniowski i Spółka, Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a, Siedmioróg, Wydaw. Paweł Skokowski i Zielona Sowa.

Z Belloną współpracowało trzech tłumaczy: Krystyna Dąbrowska, Hanna Zbonikowska i Piotr Rozwadowski. Pierwsza z nich przełożyła dwie książki, druga siedem, zaś Piotr Rozwadowski cztery. Oficyna BGW w przypadku swojej *Encyklopedii Młodych...* współpracowała z kilkoma tłumaczami: Sylwią Bartowską, Grzegorzem Walińskim i Elżbietą Sadowską. Wydawnictwo Debit współpracowało z sześcioma tłumaczami, co jest zaskakująco dużą liczbą jak na wydaną przez nich ilość książek – dwanaście tytułów. Elżbieta Krzak-Ćwiertnia przełożyła cztery dzieła, Anna Major, Lucjan Izakiewicz i Anna Haertlé-Wodziczko po dwa, zaś Alina Babicka i Zbigniew Różewicz po jednym. Kolejna oficyna Delta wydawała swe książki dzięki współudziałowi trzech tłumaczy: Elżbiety Traczewskiej-Zych, Zygmunta Burakowskiego, Stefana Krusia Pierwsza z tych osób przełożyła cztery pozycje i była

najważniejszym współpracownikiem Deltę. Zygmunt Burakowski przetłumaczył trzy książki, zaś Stefan Kruś dwie. Wydawnictwo Egmont współpracowało z czterema tłumaczami, z których najważniejszy był Wojciech Maciej Weryński. Umożliwił on wydrukowanie czterech pozycji. Maria Mosiewicz-Szrejter, Ksenia Chamerska i Małgorzata Fabianowska przełożyły po jednej książce. Wydawnictwo Egmont Polska współpracowało z sześcioma tłumaczami. Taka kooperacja w przełożeniu na stosunkowo niską liczbę wydanych publikacji jest zjawiskiem nietypowym w przypadku działalności wydawniczej. Oficyna ta korzystała z pracy Joanny Sztuczyńskiej, Małgorzaty Nesteruk, Zuzanny Naczyńskiej, Marka Puszczewicza i Wojciecha Macieja Weryńskiego. Joanna Sztuczyńska przetłumaczyła dwa tytuły, kolejna tłumaczka pięć. Jest to liczba stosunkowo duża, szczególnie w porównaniu z dorobkiem innych osób. Zuzanna Naczyńska przełożyła dwie pozycje, Marek Puszczewicz trzy, Wojciech Maciej Weryński również dwie.

Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje”, choć wydała więcej książek niż Egmont Polska, współpracowała z mniejszą ilością tłumaczy. Największą liczbę dzieł opublikowanych przez to wydawnictwo przetłumaczyła Ewa Ziółkowska-Darmas. Również sześć książek przełożyła Magdalena Staroszczyk. Tacy tłumacze jak Marta Jakubiuk, Justyna Naglik, Anna Boradyń-Bajowska przybliżyli młodym czytelnikom mniej niż cztery pozycje. Nie pojawiła się wśród nich ani jedna osoba, która współpracowałaby z wydawnictwem przy mniej niż dwóch tytułach.

Oficyna Grafag specjalizująca się w książkach dla małych dzieci współpracowała głównie z jedną tłumaczką – Agatą Szeszko. Przełożyła ona 17 pozycji. W tłumaczeniu całej oferty wydawniczej Grafagu wzięli też udział Mariola Kęcka i Teresa Mikraszewska, która współpracowała przy trzech książkach.

„Nasza Księgarnia”, choć nieodłącznie związana z Mikołajkiem, w związku z tym zaś z tłumaczkami Barbarą Grzegorzewską, Tolą Markuszewicz i Elżbietą Staniszkis, zlecała prace innym twórcom. Związani oni byli również z jednym tytułem. Zbigniew Florczak przełożył *W 80 dni dookoła świata*, które następnie wznowiono osiem razy. Anna Trznadel-Szczepanek przetłumaczyła *Małego Księcia*, którego wydano cztery razy. Hanna Januszewska przełożyła *Bajki*, które opublikowano sześć razy, a Katarzyna Witwicka *Bellę i Sebastiana*, które młodzi czytelnicy mogli przeczytać w czterech różnych wydaniach. Katarzyna Witwicka oraz Maria Zajączkowska, tłumaczka *Piętnastoletniego kapitana*, doczekały się czterech edycji

swojej pracy. Po jednej książce przetłumaczyły Jadwiga Jędras, Joanna Szyszko i Janina Kaczmarewicz-Fedorowska.

Wydawnictwo Panda miało czterech współpracowników przekładających wydane przez nie pozycje. Leszek Kwiatek przetłumaczył 19 tytułów, Anna Barciszewska cztery, Jerzy Snopek i Andrzej Leszczyński tylko po jednej.

Oficyna Pax, której główną pozycją w ofercie był *Mały Książę*, współpracowała z jego stałym tłumaczem – Janem Szwykowskim. Dzięki tej kooperacji jego tłumaczenie ukazało się w dziesięciu wydaniach.

Wydawnictwo Podsiedlik-Raniowski zwróciło szczególną uwagę na baśnie Charlesa Perraulta i nawiązało współpracę z Adamem Bernardem. Przełożył on sześć tytułów. Kolejna popularna tłumaczka współpracująca z tym wydawnictwem – Anna Sójka-Leszczyńska przełożyła cztery książki. Pojawiająca się już wcześniej Janina Kaczmarewicz-Federowska i Danuta Wróbel przełożyły po dwa tytuły, zaś Bolesław Kielski i Lidia Sujczyńska po jednym.

Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a zwróciło się o pomoc w opracowaniu wydawanych przez siebie książek do kilku osób. Jedną z nich była, pojawiająca się już w tym opracowaniu, Barbara Supernat. Przetłumaczyła ona osiem pozycji. Popularnym współpracownikiem Polskiego Towarzystwa Juliusza Verne'a był też Andrzej Zydorczak, który przybliżył młodym czytelnikom cztery pozycje, z czego dwie powstały w kooperacji z Agnieszką Zydorczak oraz Michałem Feliksem. Halina Popławska i Krzysztof Czubaszek przełożyli po jednej książce.

Siedmioróg publikujący wielu autorów i wiele gatunków literackich był związany z dużą ilością tłumaczy. Elżbieta Radziwiłłowa przełożyła dwie pozycje. Najpopularniejszymi tłumaczkami były Hanna Januszewska i Barbara Janicka. Pierwsza z nich przetłumaczyła trzy tytuły, druga opracowała sześć książek. Kolejni tłumacze: Joanna Belejowska, Maria Malicka, Mikołaj Rakusa-Suszczewski, Paweł Tarnowski, Maria Kowalska, Gabriela Hałat i Józef Waczków przetłumaczyli po jednym tytule.

Oficiną, która wydała najwięcej książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży było Wydawnictwo Paweł Skokowski. Przy 151 opublikowanych pozycjach, miało ono stosunkowo małą ilość tłumaczy, z którymi współpracowało. Jednym z najpopularniejszych był Kazimierz Deryło. Opracował on 17 tytułów. Równie ważnym tłumaczem był Adam Cedro. Dzięki jego tłumaczeniom ukazało się aż 27 książek. Lidia Sujczyńska przełożyła 11 pozycji, a Hanna Sikorska 20. Pozostali tłumacze brali żywy udział w procesie przybliżenia książki czytelnikowi.

Podobnie sytuacja przedstawiała się w przypadku wydawnictwa Zielona Sowa. Współpracowała z nim Iwona Puchalska, Paulina Małochleb, Andrzej Zydorcza, Mieczysława Wójcik, Barbara Supernat, Janusz Kasza, Bronisława Kowalska i Władysław Bogusławski. Iwona Puchalska i Andrzej Zydorcza przełożyli po pięć tytułów. Pozostali tłumacze, z wyjątkiem Janusza Kaszy przetłumaczyli mniej niż dwie książki.

Próbując uzasadnić tezę, że częściej tłumacz był powiązany z wydawnictwem, niż autorem warto jest przyrzeć się kwereńdziej Autor – Tłumacz - Wydawnictwo. Na liście osób tłumaczących francuską literaturę dla dzieci i młodzieży znajduje się osiem nazwisk, które przełożyły powyżej 10 tytułów. W dalszej części pracy pokrótce omówię tych tłumaczy i zwrócę uwagę na wydawnictwa, w których pracowali oraz pisarzy, których utwory przetłumaczyli.

Andrzej Bereda, który przełożył 11 książek, współpracował z Wydawnictwem Paweł Skokowski. *Przewodnik Bibliograficzny* podaje, iż głównie tłumaczył owoce współpracy Émilie Beaumont z innymi twórcami, takimi jak: Marie-Renée Pimont, Noël Le Guillouzie, Lindsey Selley, Florence Guiraud, Vivienne Bray i Pierre Bon.

Adam Cedro był drugim najpopularniejszym tłumaczem, przełożył on 22 książki. Współpracował z tym samym wydawnictwem co Andrzej Bereda i tłumaczył głównie utwory Pascale Védère-D'Auria, Pierre'a Couronne'a i Denise Chabot. Pracował między innymi w Zakładzie Badań nad Twórczością Norwida w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, w „Charakterach” a także oficynie EPIDEIXIS. Obecnie założył własne wydawnictwo pod nazwą Wydawnictwo Cedro i Synowie. [Wydawnictwo Cedro i Synowie, dok. elektr.]

Kazimierz Deryło, pracownik Ośrodka Polskiego Komitetu Współpracy z Alliance Française na Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, przetłumaczył 15 pozycji. Były to utwory Marie-Isabelle Murat, Valérie Le Du, Laure Cambournac, James Matthew Barrie [Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, dok. elektr.].

Kolejne tłumaczki, Barbara Grzegorzewska, Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis zostały zapamiętane przede wszystkim jako osoby, które przybliżyły Mikołajka młodym czytelnikom. Ich przekłady ukazywały się w „Naszej Księgarni”, z czasem też w Znaku i Zakładzie Nagrań i Wydawnictw Związku Niewidomych. Barbara Grzegorzewska przekładała też książki Érica Emmanuela Schmitta, Pierre'a Gripariego, Henriego Bosco i Marie-Catherine d'Aulnoy. Współpracowała początkowo

z Naszą Księgarnią, potem rozpoczęła ze Znakiem. Z kolei Leszek Kwiatek, absolwent romanistyki na Uniwersytecie Warszawskim swą działalność prowadził w ścisłym powiązaniu z wydawnictwem – w tym wypadku Panda [Sojusz Lewicy Demokratycznej, dok. elektr.] Przetłumaczył 18 tytułów takich autorów jak: Philippe Legendre, Émilie Beaumont, Muriel Lattay i Marie-Claude Colas.

Podobny system pracy przyjęła Hanna Sikorska. Tłumaczka ta współpracowała z Wydawnictwem Paweł Skokowski, dla którego przełożyła książki Pierre'a Couronne'a, Bénédicte Laferté, Marie-Laure Viney i Françoise Biesse, łącznie 20 pozycji. W tym samym wydawnictwie co Hanna Sikorska pracowała kolejna tłumaczka- Lidia Sujczyńska. Przekładała ona dzieła Charlesa Perraulta i Ann Rocard. Łącznie przetłumaczyła 11 tytułów. Agata Szeszko, która tłumaczyła książki dla Grafagu, podobnie jak Barbara Supernat była tłumaczką jednej autorki – Aline de Pétigny. Przełożyła 18 jej książek. Jak można zauważyć, tłumacze można podzielić na tych, którzy współpracowali głównie z wydawnictwami, bądź też byli tłumaczami konkretnych autorów. W chwili, gdy jakiś przekład został uznany za klasyczny wydawnictwo zainteresowane daną książką musiało zdecydować się na konkretne tłumaczenie. Dzięki temu dzieła wielu tłumaczy przechodziły z rąk do rąk wydawców. Część z nich starała się nawiązać długotrwałą współpracę z osobami przekładającymi tekst. Dzięki skoncentrowaniu się tłumacza na prozie konkretnego autora, jakość przekładu mogła tylko wzrastać, zaś cała seria dzieł nie posiadała rozbieżności wynikającej z różnych metod tłumaczeń, bądź też po prostu osobowości tłumacza.

W kolejnej części podrozdziału chciałabym omówić problem ilustratorów. Spośród wszystkich książek, które ukazały się w latach 1990-2011 z zakresu tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży aż 391 pozycji albo nie miało ilustracji, albo nie podano w nich nazwiska ilustratora. Tak jak pokazano w Tabeli nr 5 zdecydowana większość ilustratorów – 182 osoby stworzyło obrazy do mniej niż sześciu pozycji. Pozostali twórcy zazwyczaj byli związani z poszczególnymi autorami.

Tabela 5. Liczba ilustratorów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży

Liczba wydań	Liczba ilustratorów
1-5	182
6-10	8
powyżej 10	6
Razem	206

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Ośmiu ilustratorów opracowało więcej niż sześć pozycji, a mniej niż dziesięć. Można wśród nich wymienić Léona Benetta, Jane King, Marcela Marliera, Gustavo Mazali, Debbie Richardson, Moseleya Duda, Édouarda Riou, George'a Rouxa i François Ruyera. Sześć osób stworzyło ilustracje do więcej niż 11 wydań. Należeli do nich: Sophie Beaujard, Pierre Couronne, Andrzej Fonfara, Antoine de Saint-Exupéry, Lindsey Selley i Jean-Jacques Sempé.

Najbardziej popularnym z nich był Pierre Couronne, który stworzył ilustracje do 25 wydań. Bardzo blisko siebie, pod względem liczby opracowanych pozycji była Sophie Beaujard i Lindley Selley. Pierwsza z tej dwójki artystka stworzyła ilustracje do 14 tytułów, następny po niej Selley zilustrował 12 wydań. Kolejni na liście najpopularniejszych ilustratorów byli Jean Jacques Sempé, Leon Benett i Andrzej Fonfara oraz Debbie Richardson i Dud Moseley. Francuscy artyści opracował 9 tytułów, zaś Andrzej Fonfara oraz ilustratorski duet stworzyli ilustracje do kolejnych ośmiu dzieł. Inni ilustratorzy opracowali mniejszą ilość pozycji. François Ruyer oraz Gustavo Mazali stworzyli ilustracje do siedmiu tytułów. Stosunkowo popularna była również Jane King i artyści George Roux oraz Marcel Marlier, którzy opracowali po 6 dzieł. Jean Jacques Sempé tworzył ilustracje do opowiadań z serii Mikołajków, które powstały przy współpracy z René Goscinnym. Ich książki zostały wydane przez wydawnictwa „Nasza Księgarnia” i Znak. Pierre Couronne oprócz ilustracji stworzonych do książek swojego autorstwa oraz powstałych jako owoc współpracy z innymi autorami zilustrował powieści Jean-Marie Leprince de Beaumont, Rudyarda Kiplinga, Carlo Collodiego i Lewisa Carolla. Przez cały okres popularności jego twórczości na polskim rynku wydawniczym, nie zmienił on oficyny publikującej jego książki. Zawsze było to Wydawnictwo Pawła Skokowskiego.

Sytuacja Antoine'a de Saint-Exupéry'ego jest podobna do Jeana Jacquesa Sempégo. Obaj zostali powiązani ze stworzonymi przez siebie postaciami. Tak jak w przypadku Sempégo był to Mikołajek, tak francuski pisarz i lotnik na zawsze jest kojarzony z Małym Księciem. Przez lata kolejne wydawnictwa przybliżały go młodym czytelnikom, nie zmieniając warstwy graficznej, która była tak ważna dla kolejnych pokoleń.

Andrzej Fonfara przez lata powiązany był z jednym wydawnictwem - Podsjedlik-Raniowski i Spółka oraz jednym autorem – Charlesem Perraultem. W przypadku Sophie Beaujard *Przewodnik Bibliograficzny* ani razu nie wymienia

nazwiska autora książek, do których ta ilustratorka stworzyła ilustracje. Wiadome jest tylko iż współpracowała ona z wydawnictwem Grafag i ani razu go nie opuściła. Leon Benett jest ilustratorem książek Julesa Verne'a. Początkowo jego prace wydawane były przez Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a, z czasem zaczęły ukazywać się w oficynie Zielona Sowa. Gustavo Mazali był popularny dzięki ilustracjom stworzonym do dzieł Sandrine Deredel Rogeon, które ukazywały się początkowo w wydawnictwie Amber, a następnie w Grafagu. Prace Debbie Richardson i Duda Moseley'a były wydawane przez Wydawnictwo Paweł Skokowski, towarzyszyły one dziełom Émilie Beaumont. Utwory tej autorki były ilustrowane też przez Lindseya Selley'a. W tym samym czasie ukazywały się one w Pandzie oraz Wydawnictwie Paweł Skokowski.

Jak można zauważyć najpopularniejsi ilustratorze związani byli z najpopularniejszymi pisarzami. Czytelnicy bardzo często przywiązywali się do ilustracji zawartych w ich ulubionych książkach. W związku z tym wydawcy byli zmuszani do zakupywania nie tylko dzieł autorów, ale również towarzyszącej im oprawy graficznej. Ta często stanowiła integralną całość z treścią książki. Kształtowała ona wyobrazenie czytelników na temat bohaterów powieści oraz elementów im towarzyszących, takich jak wygląd środowiska, które ich otaczało.

3.4. Wydawnictwa. Rodzaje literackie.

W pierwszej części tego podrozdziału chciałabym poruszyć temat wydawnictw. Dzięki analizie bazy danych zawierającej opisy publikacji z lat 1990-2010 można zauważyć, które z oficyn specjalizowały się w wydawaniu literatury francuskiej. Dodatkowo, warto jest także obliczyć, w których latach jakie wydawnictwo publikowało najwięcej takich książek. Na koniec zostaną podane wyliczenia, które wskażą, kiedy nastąpiło największe zarzucenie rynku wydawniczego tytułami poprzez oficyny specjalizujące się w tego typu literaturze.

Tabela 6. Liczba wydawnictw publikujących tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży

Liczba wydań	Liczba wydawnictw
1-5	91
6-10	9
powyżej 10	16
Razem	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Jak można zauważyć na podstawie Tabeli nr 6, ze 116 wydawnictw publikujących książki z zakresu tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży zdecydowana większość oficyn wydała mniej niż 6 pozycji. Do wydawnictw, które zaoferowały czytelnikom co najmniej 6 różnych wydań zaliczamy takie oficyny jak Amber, Delta, Delta W-Z, Editions Spotkania, Egmont, Elżbietę Jamońkiewicz, Rytm, Publicat-Papillon, Zakład Nagrań i Wydawnictw Związku Niewidomych i Znak. Aż 16 oficyn w swej ofercie miało więcej niż 10 pozycji z zakresu literatury francuskiej. Były to Bellona, BGW, Debit, Egmont Polska, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje”, Grafag, Media Service Zawada, Muza, „Nasza Księgarnia”, Panda, Pax, Podsiadlik Raniowski i Spółka, Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a, Siedmioróg, Wydaw. Paweł Skokowski i Zielona Sowa.

Oficiną, która specjalizowała się w wydawaniu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży było Wydawnictwo Pawła Skokowskiego. Opublikowało ona 150 pozycji, z czego dziewięć ukazało się w 1992 roku, trzydzieści cztery w 1993, dwadzieścia osiem w 1994, trzydzieści siedem w 1995, szesnaście w 1996, siedem w 1997, jedną w 1998. W przypadku trzech książek *Przewodnik Bibliograficzny* nie podał żadnej daty. Gatunkiem, który dominował wśród publikowanych przez Wydawnictwo Pawła Skokowskiego książek była powieść obyczajowa. Oficyna ta jednak miała zróżnicowaną ofertę i tak wśród proponowanych przez nią pozycji można wyróżnić baśń oraz książkę edukacyjną.

Kolejnymi, ważnymi wydawnictwami było BGW i „Nasza Księgarnia”. Opublikowały one kolejno 99 i 98 książek. BGW swoją popularność zbudowało na publikowaniu książek z serii *Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard*, która ukazywała się w latach 1991-1992. Z kolei „Nasza Księgarnia” jest nieodłącznie kojarzona z Mikołajkiem. Z 98 pozycji wydanych przez nią aż 53 jest powiązanych z opowiadaniem Goscinnego i Sempégo. „Nasza Księgarnia” jest jedną z nielicznych oficyn, które istniały jeszcze przed 1990 rokiem i przetrwały do co najmniej 2011 roku. W 1990 roku wydała ona pięć pozycji, w 1991 cztery, w 1994 cztery, w 1995 dwie, w 1996 sześć, w 1997 osiem, w 1998 osiem, w 1999 czternaście, w 2000 osiem, w 2001 jedną, w 2002 również jedną, w 2003 dziewięć, w 2004 dwie, w 2005 trzy, w 2006 sześć, w 2007 osiem, w 2008 trzy, w 2009 pięć i w 2010 jedną. Wśród proponowanych przez nią książek dominowała powieść obyczajowa, ale w jej ofercie znalazły się także dzieła o charakterze edukacyjnym i baśniowym.

Z 37 opublikowanych przez Zieloną Sowa pozycji osiem ukazało się w 2009 roku, siedem w 2004. W kolejnych latach oficyny ta wydawała w 1998 i 1999 roku jeden tytuł, w 2000 trzy, w 2001 jeden, w 2003 cztery, w 2005 cztery, w 2006 również cztery, w 2007 dwie, w 2008 również dwie. Publikowała ona głównie książki przygodowe, ale także baśnie i powieści obyczajowe. W ich wydawaniu specjalizował się również Grafag. Na polskim rynku wydawniczym dzięki jego działalności ukazało się 42 tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Spoglądając na chronologię wydawanych przez niego pozycji warto jest zauważyć, że w początkowych latach swej działalności koncentrował się on na publikowaniu baśni – w 1997 roku wydał on 10 takich tytułów, w 1998 roku ten gatunek literacki wciąż dominował wśród publikowanych książek. Ukazało się wówczas siedem wydań baśni. Po stosunkowo długiej przerwie Grafag, począwszy od 2003 roku cyklicznie wydawał książki należące o powieści obyczajowej. Jedynym wyjątkiem jest rok 2002, w którym to ukazało się ostatnie wydanie baśni *Émilie Beaumont*. W 2004 roku zostało opublikowanych 6 pozycji, w 2005 dziesięć, w 2008 dwie, w 2009 pięć.

Przez wszystkie lata swej działalności Siedmioróg wydał 31 tytułów, które dotyczyły literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Nie specjalizował się on w żadnym gatunku literackim, książki publikowane przez niego należały zarówno do literatury przygodowej, obyczajowej, fantastycznej, jak też i baśni. Podobnie jak „Nasza Księgarnia” początki Siedmiorogu sięgają już wczesnych lat 90. W 1991 roku wydał on dwie pozycje, w 1993 tylko jedną, w 1995 dwie, w 1996 dwie, 1997 cztery, w 1999 sześć, w 2000 cztery, w 2004 trzy i, w 2005 trzy, w 2006 jedną i w 2007 trzy.

Wydawnictwami, które w latach 1990-2010 opublikowały podobną liczbę tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży była Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk – „Inwestycje”, Panda i Podsiadlik Raniowski i Spółka. Dwie pierwsze oficyny wydały po 25 tytułów, ostatnia 24. Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje” koncentrowała się na publikowaniu książek z zakresu literatury obyczajowej, edukacyjnej i baśni. Tłumaczenia powieści francuskiej rozpoczęły ukazywać się w 2004 roku. Wtedy wydano *Krok po kroku* Nathalie Bélineau. Po trzyletniej przerwie, w 2007 roku na rynku wydawniczym pojawiły się dwa tytuły. Było to preludium do roku 2008, w którym to ukazało się aż dwadzieścia pozycji. Rok później ukazała się tylko jedna książka – *Klara robi porządki* Mekdjiana.

W wydawnictwie Panda wszystkie publikacje z zakresu tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży zostały wydane w latach 90. XX wieku. W roku 1992

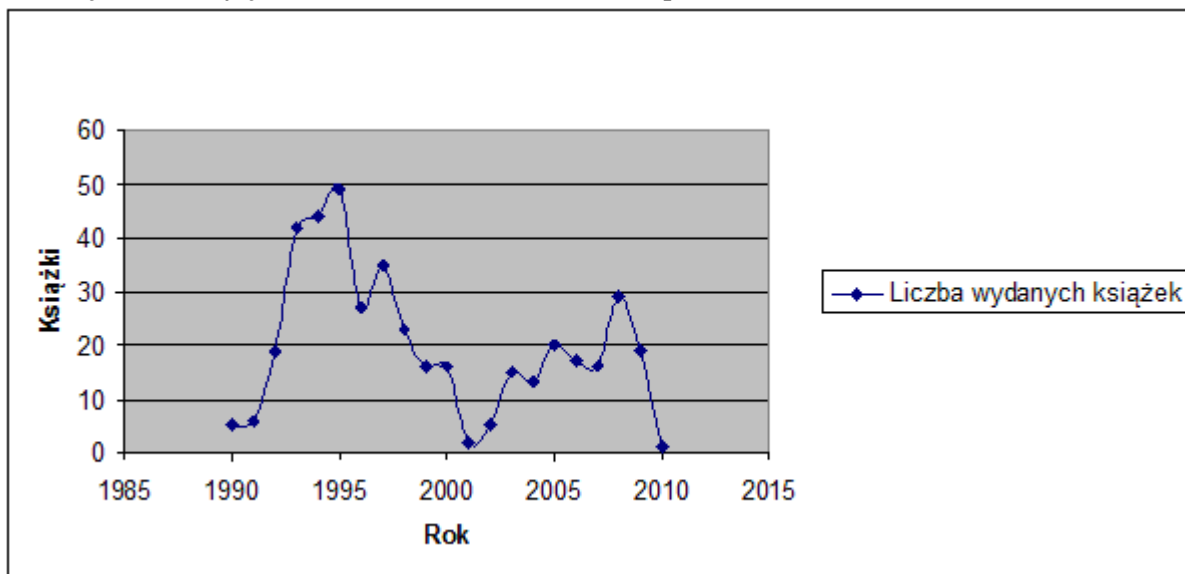
ukazały się trzy publikacje, rok później sześć pozycji, w 1994 dwanaście, by w 1995 spaść do zaledwie trzech. Rok później ukazały się również tylko trzy książki. Panda jest specyficznym wydawnictwem, publikowała tylko literaturę o charakterze edukacyjnym.

Oficyna Podsiedlik-Raniowski i Spółka miała zupełnie inny profil. W jej ofercie znalazły się zarówno baśnie, jak i książki przygodowe. Najpopularniejszym autorem wydawnictwa był Charles Perrault. Zdecydowana większość książek oficyny Podsiedlik-Raniowski i Spółka ukazała się w 1995 roku – pięć pozycji i 1998 – siedem wydań. Dodatkowo w 1992 roku oficyna ta opublikowała 3 pozycje, w 1994 jedną, w 1997 cztery, w 2002 dwie.

Kolejne wydawnictwo – Debit nie specjalizowało się on w żadnym z gatunków literackich. Publikowało ono książki obyczajowe, edukacyjne, baśnie i publikacje przygodowe. Debit wydawał swe utwory już w latach 90. XX wieku. W 1992 roku ukazały się cztery pozycje. Po pięcioletniej przerwie wydano dwie publikacje, w roku 1999 i 2000 jedną. Taka sama tendencja panowała w latach 2003, 2004, 2007. Została ona przełamana w 2008 roku, gdy ukazały się dwie książki.

Na Wykresie nr 3 chciałabym zaprezentować, jak rozkładała się liczna opublikowanych tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży poprzez powyżej opisane wydawnictwa na przestrzeni lat.

Wykres 3. Liczba wydanych pozycji przez wydawnictwa: Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, BGW, „Nasza Księgarnia”, Zielona Sowa, Grafag, Siedmioróg, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Oleksiejuk „Inwestycje”, Panda, Podsiedlik Raniowski i Spółka i Debit w latach 1990-2010

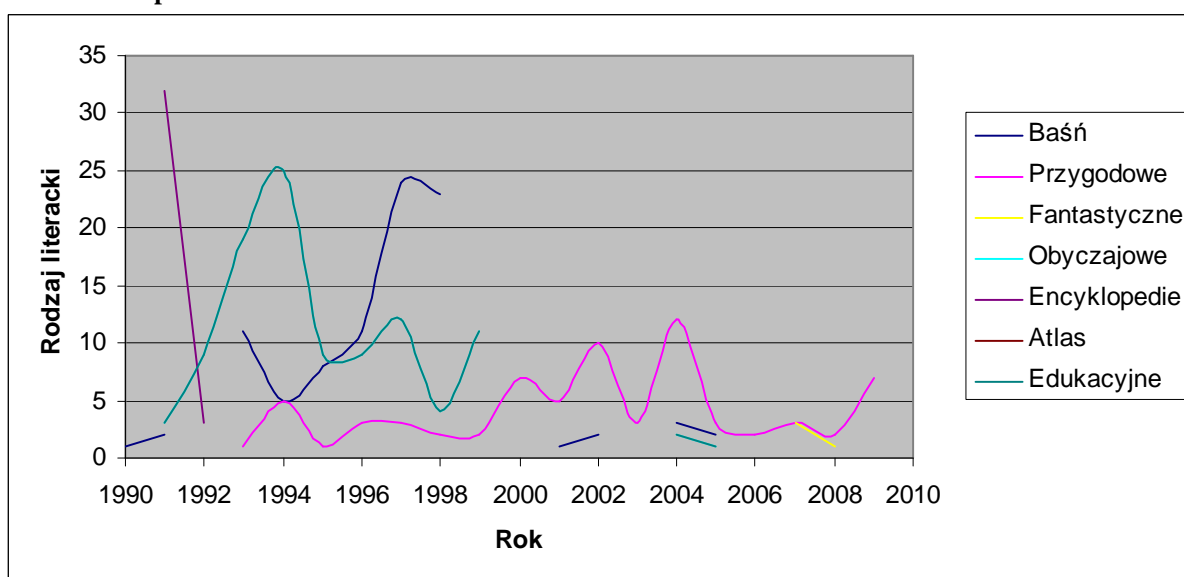

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Jak można zauważyć szczytowym okresem był rok 1995. To do tego momentu liczba wydawanych książek w bardzo szybki sposób wzrastała. Po tym roku następował stopniowy spadek, z jednym wyjątkowym okresem wzrostu popularności tłumaczeń, który nastąpił w 1997 roku. Momentem w którym liczba wydanych książek osiągnęła minimalny poziom był rok 2001. Wydano wówczas zaledwie 2 tłumaczenia. Od tej chwili na rynku następował stopniowy wzrost liczby publikacji.

Warto zwrócić uwagę na to, że Wykres nr 3 praktycznie pokrywa się z Wykresem nr 1. Również na tym wykresie rok 1995 jest okresem szczytowym, zaś lata pomiędzy 2001 a 2003 charakteryzują się spadkiem wydawanych tłumaczeń. Jediną różnicą jest wzrost liczby wydawanych tytułów w 1997 roku, co nie występuje w wykresie podsumowującym liczbę publikowanych tłumaczeń przez wybrane wydawnictwa. Na przykładzie porównania tych dwóch wykresów można zauważyć, że to wydawnictwa, które wydają największą ilość tytułów kształtują rynek wydawniczy. Pozostałe oficyny pozostały prawie bez wpływu na niego. Zazwyczaj każde wydawnictwo specjalizowało się w wydawaniu poszczególnych rodzajów literackich. Wyjątkami były tak duże oficyny jak „Nasza Księgarnia”, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk, czy też Siedmioróg. Publikowały one wiele książek, zarówno baśni, jak i książek obyczajowych. Na Wykresie nr 4 kierując się założeniem, że to najważniejsze wydawnictwa kształtowały rynek wydawniczy przedstawię rodzaje literackie, które dominowały w latach 90. XX wieku i początku XXI.

Wykres 4. Rodzaj literacki książek publikowanych w latach 1990-2010 przez wydawnictwa: Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, BGW, „Nasza Księgarnia”, Zielona Sowa, Grafag, Siedmioróg, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Oleksiejuk „Inwestycje”, Panda, Podsiadlik Raniowski i Spółka i Debit

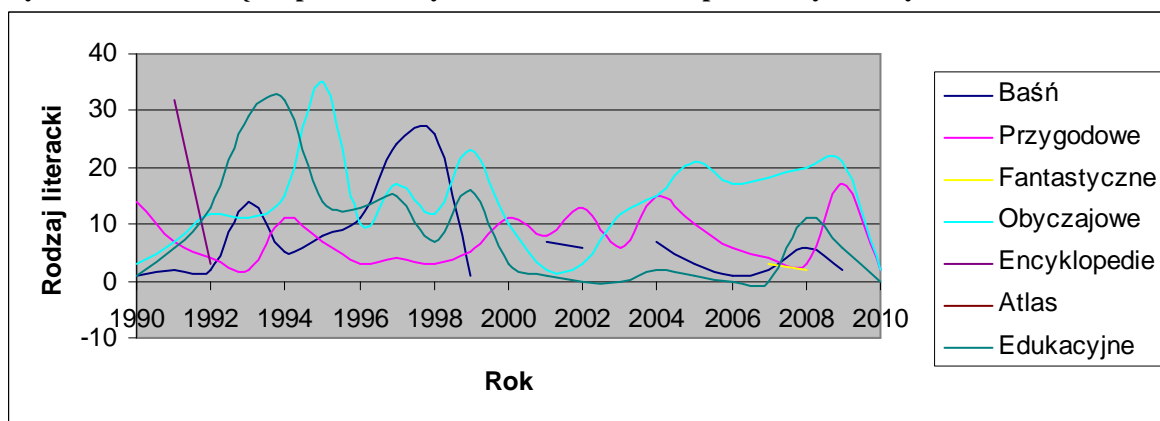
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Jak można zauważyć na Wykresie nr 4, zaledwie jeden rodzaj literacki – książki przygodowe był popularny przez praktycznie cały okres, który został poddany badaniu. Co roku wydawano maksimum 12 pozycji, które jednak były popularne przez długi czas. W latach 90-tych to książki obyczajowe, zdominowały zupełnie rynek, by następnie zniknąć i pojawić się tylko w pomiędzy 2004-2005 rokiem. W tym samym okresie swój rozkwit przeżywała baśń. Jej popularność kształtowała się jednak odwrotnie i swoje maksimum osiągnęła wtedy, gdy praktycznie zaprzestano wydawania powieści obyczajowych.

Encyklopedie były popularne tylko w latach 1991-1992, kiedy to wydawnictwo BGW zarzuciło nimi rynek wydawniczy. Apogeum książek edukacyjnych osiągnęło swój szczyt w roku 1994, by potem rozpocząć spadek, z niewielką przerwą na rok 1997.

Porównując wykres analizujący popularność określonych rodzajów literackich wydawanych przez wydawnictwa specjalizujące się w publikacji tłumaczeń literatury francuskiej oraz przez wszystkie oficyny, które wprowadziły na rynek choć jedną taką książkę można zauważyć, że główne tendencje zostały zachowane.

Wykres 5. Liczba książek publikowanych w latach 1990-2010 przez wszystkie wydawnictwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z *Przewodnika Bibliograficznego* z lat 2000-2010.

Tak jak widać to na Wykresie nr 5, książki obyczajowe największą popularnością cieszyły się w roku 1995, później nastąpił stopniowy spadek zainteresowania nimi czytelników. Okresem, w którym bardzo niewielka liczba wydawnictw decydowała się na ich publikację był rok 2001. Po nim, bardzo stopniowo nastąpiło odbudowanie się pozycji książek obyczajowych na polskim rynku wydawniczym.

W roku 1994 swój rozkwit popularności przeżywały dzieła edukacyjne. W okresie tym, to właśnie one cieszyły się największym poważaniem czytelników wśród wszystkich rodzajów literackich publikowanych w tym roku.

Przez lata 1990-2010 na podobnym poziomie utrzymywała się liczba wydanych książek przygodowych. Nigdy nie spadła ona powyżej zera, a jednocześnie tylko kilka razy były one najchętniej publikowanymi pozycjami wśród oferty wydawniczej.

Książki fantastyczne i atlasy zaledwie kilka razy pojawiły się wśród popularnych pozycji.

Baśń jest rodzajem literackim, który zawsze z chęcią był przyjmowany przez czytelników i cieszył się zainteresowaniem wydawców.

Przy porównaniu Wykresu nr 4 i Wykresu nr 5 można zauważyć, że rok 1998 jest swoistą cezurą. To do tego okresu dominowały wydawnictwa, które opublikowały największą ilość tłumaczeń z literatury francuskiej. Wydawały one najwięcej tłumaczeń, którymi wręcz zarzucały rynek. Po 1998 roku ta tendencja nagle się skończyła. Oznacza to, że ważne wydawnictwa straciły swoją dobrą passę w II połowie XX wieku, a rynek został zdominowany przez dużą ilość oficyn, publikujących po kilka książek należących do danego gatunku. Dzięki temu w dalszym ciągu na rynku wydawniczym dominowała książka obyczajowa i przygodowa. Książki edukacyjne nie cieszyły się zbytnim powodzeniem, z wyjątkiem roku 2008. Baśń nigdy nie wróciła po poziom, który osiągnęła w 1997 roku .

Porównując oba wykresy można zauważyć, jak ważne były wydawnictwa, które zdominowały rynek po 1990 roku. Dane z Wykresu nr 4 praktycznie nakładają się na dane zawarte w Wykresie nr 5. Do 1998 trwała zupełna dominacja dużych oficyn, która skończyła się otwierając drogę wielu małym wydawnictwom. Gusta czytelników pozostały jednak takie same. Wciąż popularnością cieszyła się powieść obyczajowa i przygodowa.

3.5. Podsumowanie

Choć polskie wydawnictwa publikowały książki wielu francuskich autorów piszących dla dzieci i młodzieży tylko kilku z nich cieszyło się prawdziwą popularnością. Należeli do nich między innymi Jules Verne, René Goscinny, Charles Perrault i Antoine de Saint-Exupéry. Warto zauważyć, że każdy z tych pisarzy miał

zupełnie inny styl i ich dzieła bardzo się od siebie różniły. Jules Verne tworzył powieści fantastyczno-naukowe, Charles Perrault baśnie, René Goscinny opowiadania obyczajowe, a Antoine de Saint-Exupéry zasłynął tylko z jednej książki przeznaczonej dla dzieci. Wszystkie te książki łączyła wyrazista postać głównego bohatera, często w otoczeniu elementów fantastycznych. Tak, jak wszystkie części serii Mikołajków były w jednakowy sposób popularne, tak tylko kilka pozycji Julesa Verne'a cieszyły się wyjątkową popularnością. Wiele z nich ukazało się tylko raz, inne z nich były zaś wydawane wielokrotnie. Kolejni autorzy, Émilie Beaumont i Pierre Couronne choć bardzo popularni w pewnych okresach czasu, nie zapadli w pamięć czytelników. Ich dzieła wydawane były tylko przez dwie oficyny: Pandę i Wydawnictwo Pawła Skokowskiego. Ukazywały się one tylko raz i choć zarzucono nimi rynek, ani razu nie pojawiły się w kolejnych wydaniach.

Warto zauważyć, że bardzo często jeden bestseller przekładany był przez wielu tłumaczy. Bardzo często wydawnictwa wraz z kupieniem praw do książki decydowały się na inny sposób przybliżenia jej treści czytelnikom. Jedyne w przypadku klasycznych przekładów, w dalszym ciągu pozostawały przy zawartej z tłumaczem umowie. W inny sposób rozwiązywano problem ilustracji. Zazwyczaj książkę kupowano wraz z nimi. Bardzo często ilustracje były nierozwiązywalnie powiązane z treścią. *Mały Książę* i seria Mikołajków nie mogły istnieć bez ilustracji stworzonych przez autora bądź współautora dzieł. Jest to specyfika książki dziecięcej i młodzieżowej.

Wśród książek najbardziej popularne były powieści obyczajowe, przygodowe i baśnie. To właśnie w nich specjalizowały się najważniejsze wydawnictwa, które do 1998 roku zdecydowanie wpływały na rynek wydawniczy. Po tej cezurze sytuacja uległa zmianie i literatura francuska weszła do repertuaru wielu małych oficyn.

Dzięki temu krokowi powstała szansa na przybliżenie młodym czytelnikom nowych, ciekawych pozycji, zaprezentowanych w inny niż dotychczasowy sposób.

4. MIKOŁAJEK

4.1. Wprowadzenie

Mikołajek jest we Francji postacią kultową. Został on wymyślony przez René Gosciniego i Jeana-Jacquesa Sempégo. Po raz pierwszy pojawił się w formie komiksu w czasopiśmie *Le Moustique* w roku 1958. Forma ta jednak niezbyt odpowiadała Sempému i po roku przerwy przygody Mikołajka zaczęły ukazywać się jako opowiadania w *Sud Ouest Dimanche*. Współpraca obu twórców trwała przez 15 lat, do roku 2009 opublikowano ponad 200 historii, które łączy postać głównego bohatera.

W swojej pracy, w pierwszym podrozdziale przedstawię historię powstania serii oraz jej odbiór na rynku polskim i francuskim. Zaprezentuję w nim także obchody jubileuszu urodzin „Mikołajka” w 2009 roku na przykładzie Francji i Polski. Uważam, że na poczytność serii ma wpływ nakład przeznaczony na jej promocję. W momencie, w którym wydanie nowej książki staje się artystycznym wydarzeniem roku w jednym kraju, a sama książka podbija listy bestsellerów, wydawcy z innych państw mogą czuć się bezpieczniej i tym samym również w nią inwestować. Dlatego też zdecydowałam się na dokładne opisanie jubileuszu „Mikołajka” we Francji, co według mnie miało wpływ na liczbę wydanych egzemplarzy w Polsce.

W kolejnym podrozdziale przedstawię fenomen „Mikołajka”, który uwidocznili się w liczbie wydanych egzemplarzy, miejscach na listach bestsellerów i wszelkiego rodzaju parodiach, pastiszach oraz jego oddziaływaniu na innych autorów. Opowiadania Gosciniego wywarły ogromny wpływ na literaturę dla dzieci i młodzieży, co postaram się udowodnić na kolejnych stronach danej pracy.

Wizja obu autorów została przeniesiona na szklany ekran i powstała ekranizacja przygód małego chłopca. Równocześnie wydano ostatni zbiór opowiadań o przygodach Mikołajka. Dzięki połączeniu obu promocji, oba dzieła cieszyły się ogromnym sukcesem, zarówno w Polsce, jak i we Francji, co opiszę w ostatnim podrozdziale. Zwrócę w nim także uwagę na powody, dla których akurat te przedstawienie postaci małego, charyzmatycznego ucznia stało się tak interesujące dla czytelników z Polski i Francji.

4.2. Jubileusz *Mikołajka* i charakterystyka serii

Mikołajek, bohater serii książeczek, których jest tytułowym bohaterem, skończył w 2009 roku 50 lat. Właśnie tyle czasu upłynęło od momentu, w którym jego twórcy: René Goscinny i Jean-Jacques Sempé opublikowali swoją pierwszą historyjkę w wielkanocnym numerze pisma *Sud Ouest Dimanche*. Nazywała się ona *Le Ballon* i miała po pół wieku ukazać się w ostatniej książce obu autorów, wydanej przez córkę Gosciniego, Anne Goscinny.

Zanim jednak Mikołajek mógł przybrać powszechnie znaną postać opowiadań wzbogaconych rysunkami musiało upłynąć kilka lat prób znalezienia formuły, w której najlepiej mógłby się sprawdzić. Jak mówi Sempé: „Dekoracje i atmosfera to ja, postaci to René, oprócz samego Mikołajka. Szkoła tegoż to moja szkoła z Bordeaux. René nigdy nie był na koloniach, a ja byłem” [Szczerba, dok. elektr.]. Sempé jeszcze przed swoim pierwszym spotkaniem z Goscinny stworzył postać małego chłopca, została ona zauważona i ukazała się na okładce pisma o radiu, wydanego przez wydawnictwo Depuis. Samo imię Mikołajka zostało wzięte od marki popularnych francuskich win.

Pierwsze spotkanie obu autorów w belgijskiej agencji prasowej na Champs Elysées zaowocowało powstaniem komiksu, w którym Sempé zajmował się rysowaniem postaci, zaś Goscinny, pod pseudonimem Agostini, pisanie tekstów do dymków. W ten sposób, w latach 1956-1958 w belgijskim czasopiśmie *Le Moustique* ukazało się 28 historyjek. Forma ta jednak szybko uległa wyczerpaniu, a Sempé nie chciał pracować dłużej nad komiksem. Autorzy zastanawiali się nad zarzuceniem projektu, jednak redaktor pisma *Sud Ouest Dimanche*, Henri Amoureux, zaproponował opublikowanie opowiadań urozmaiconych ilustracjami. Goscinny zjawił się w redakcji z tekstem na temat kolegów Mikołajka, z których każdy nosił dziwne imię: Rufus, Alcest, Maksencjusz, Ananiasz, Kleofas. Nowa forma szybko odniosła sukces i w rezultacie 29 marca 1959 roku opublikowano *L'oeuf de Pâques* - historię, która przyniosła powtórne narodziny Mikołajka i początek jego sukcesu [Le ballon et autres histoires inédites..., dok. elektr.]. Przez następne 15 lat w czasopiśmie ukazało się ponad 200 ilustrowanych opowiadań. Sempé w swym wywiadzie stwierdził, że zakończyli współpracę z Goscinny „zanim zmieniło się to w koszmar” [Szczerba, dok. elektr.].

W roku 1960 wydawnictwo Denoël opublikowało tom pierwszy przygód Mikołajka. Nie odniósł on jednak sukcesu, dlatego też nie planowano wydania

Rekreacji Mikołajka. Tylko jeden z wydawców - Alex Grall - przeczuwał sukces i naciskał na swoich kolegów [L’histoire du Petit Nicolas..., dok. elektr.]. W efekcie Sempé i Goscinny zdecydowali się spróbować raz jeszcze i wziąć udział w programie telewizyjnym pod tytułem *Lektury dla wszystkich*. Występ ten okazał się dobrym posunięciem marketingowym, pojawiły się kolejne zaproszenia do telewizji, a ekran, jak pisały gazety, pękł ze śmiechu. [L’histoire du Petit Nicolas..., dok. elektr.]

W ślad za pierwszym tomem Mikołajka, który nazywał się po prostu *Le Petit Nicolas* (polski tytuł *Mikołajek*), pojawiły się następne: *Les Récrés du Petit Nicolas* (*Rekreacje Mikołajka*), wydane w 1961 roku, zawierające 17 opowiadań, *Les Vacances du petit Nicolas* (*Wakacje Mikołajka*), które ukazały się w 1962 roku i - opublikowane rok później - *Le Petit Nicolas et les copains* (*Mikołajek i inne chłopaki*). Ostatnim tomem, który ukazał się za życia Gościnnego był: *Joachim a des ennuis*, (*Joachim ma kłopoty*), który od 1993 roku ukazywał się pod zmienionym tytułem *Le Petit Nicolas a des ennuis* (*Mikołajek ma kłopoty*).

Kolejny tom *Histoires inédites du Petit Nicolas* (polski tytuł *Nowe przygody Mikołajka*) został wydany 27 września 2004 roku przez córkę Goscinnego. Zawierał on 80 nieznanych do tej pory opowiadań jej ojca. Wydanie to okazało się sukcesem, sprzedano 650 000 egzemplarzy. Sukces powtórzyły *Histoires inédites du Petit Nicolas - volume 2*, które ukazały się 5 października 2006 roku (polski tytuł *Nowe przygody Mikołajka, tom 2*), których sprzedano 330 000 egzemplarzy [Historique..., dok. elektr.]. Sempé pragnął stworzyć do nich nowe ilustracje, gdyż uważał, że obecnie potrafi zrobić je lepiej, jednak Anne Goscinny przekonała go do zezwolenia na wykorzystanie jego starych rysunków.

W 2009 roku, z okazji 50-lecia powstania Mikołajka, opublikowano *Le Ballon et autres histoires inédites*, książkę, w której zawarto 10 opowiadań. Prowadzona akcja promocyjna miała udowodnić, że wszystkie historie nie były wcześniej publikowane, a Sempé stanął przed koniecznością stworzenia nowych rysunków. Sytuacja w rzeczywistości przedstawiała się inaczej. Otóż, każde z tych opowiadań wyszło już w jednym z numerów *Sud Ouest Dimanche*, jednak nie zostały ujęte w żadnej z ukazujących się antologii. Dodatkowo zaginęły do nich ilustracje, o których odtworzenie Anne Goscinny poprosiła Sempégo [Goscinny, dok. elektr.]. Ten zaś po raz pierwszy użył farb w procesie tworzenia kultowych postaci. W wywiadzie z córką Goscinnego, można przeczytać, iż: „Zdarzało się, że pytano mnie, czy trudno było Sempégo do tego namówić. Ależ skąd! Gdy przeczytał te opowiadania, sprawiły mu

wiele sentymentalnej radości, ale też po prostu nieźle się przy nich ubawił. Od razu zaproponował stworzenie do nich ilustracji. Niczego mu też nie sugerowałam - nie miałam śmiałości ingerować w rzecz tak kultową. Wręczyłam mu tylko manuskrypty, a on po krótkim czasie pokazał mi ilustracje. Sam zdecydował się na kolor - po prostu użył akwareli” [Gosciny, dok. elektr.].

W Polsce wydania Mikołajka ukazywały się dość szybko po ich wydaniach francuskich. Tłumaczyły je Tola Markuszewicz, Elżbieta Staniszkis oraz Barbara Grzegorzewska, która w wywiadzie przeprowadzonym dla wydawnictwa Znak wspomina:

„W 1967 czy 1968 roku, kiedy byłam w Paryżu, znajomi pokazali mi któryś z tomików. Książka mnie zachwyciła - ani przez chwilę nie wątpiłam, że należy ją przetłumaczyć. Okazało się zresztą, że książeczek jest aż pięć. Minęło jednak trochę czasu, zanim stało się to możliwe, bo chociaż na studiach (Wyższe Studium Języków Obcych UW) miałam zajęcia z tłumaczenia literackiego - i to nie z byle kim, bo z samym Jerzym Lisowskim - przez długi czas tłumaczyłam wyłącznie w kierunku z polskiego na francuski, przekonana, że w drugą stronę nie będę potrafiła... Bariery tę przełamalam dopiero po odbyciu zorganizowanego w 1976 roku przez Związek Literatów Polskich we współpracy z Literaturą na Świecie seminarium dla młodych tłumaczy” [Grzegorzewska, dok. elektr.].

W rezultacie, w roku 1979 ukazał się *Mikołajek i inne chłopaki*, w 1980 *Wakacje Mikołajka*, w 1982 *Joachim ma kłopoty* oraz wydane w 2005 i 2007 roku *Nowe przygody Mikołajka* i *Nowe przygody Mikołajka Tom 2*. Ostatnim tomem, który ukazał się 5 marca 2009 roku w tłumaczeniu Barbary Grzegorzewskiej, są *Nieznane przygody Mikołajka*. Jest to książka, stanowiąca element obchodów jubileuszu 50-tych urodzin Mikołajka, które rozpoczęły się 6 marca 2009 roku otwarciem wystawy poświęconej małemu Francuzowi i jego twórcom. Odbyła się ona w siedzibie mera Paryża. Początkowo miała trwać do 7 maja 2009 roku, jednak z powodu ogromnego zainteresowania zdecydowano się przedłużyć ją do 4 lipca. Do dnia jej planowanego zamknięcia w maju 2009 roku wystawę odwiedziło 60 tysięcy osób, w lipcu liczba gości osiągnęła 150 tysięcy. Wśród eksponatów znajdowała się maszyna do pisania Royal Keyston, na której Gosciny napisał Asterixa, Lucky Luke'a i właśnie Mikołajka.

Goście wystawy mogli obejrzeć także film prezentujący pracę obu twórców przygód chłopca. Sempé zdecydował się pokazać publiczności oryginalne ilustracje, zaś córka Goscinnego udostępniła archiwa ojca. Otwarcie wystawy uświetniło przybycie

obsady filmu „Mikołajek”, który wszedł do francuskich kin jesienią 2009 roku. W tym dniu ekspozycję przyszło zobaczyć 3000 osób, wśród nich znajdował się Maxime Godart, któremu powierzono tytułową rolę Mikołajka [Le petit Nicolas: a comic book's anniversary..., dok. elektr.]. Wśród kolejnych atrakcji, które przygotował kurator wystawy, znajdowała się możliwość wzięcia udziału w warsztacie i narysowania siebie oraz swoich szkolnych kolegów. W tym czasie odbył się również premierowy pokaz zwiastuna filmu, stanowiącego adaptację przygód Mikołajka oraz test kreskówki 3D. Jest ona kolejnym elementem obchodu 50-tych urodzin małego Francuza. Została wyemitowana we francuskim kanale M6. Kreskówka liczy 52 odcinki (każdy z nich ma ok. 13 minut) i sprzedano ją do takich krajów, jak Niemcy, Włochy, Grecja i Polska [50 years of making French kids laugh, dok. elektr.].

Oprócz tych ważnych wydarzeń, fani Mikołajka mieli okazję zaopatrzyć się w cały szereg powiązanych z nim produktów. Wydano wówczas limitowaną kolekcję nowych, pośmiertnych antologii prozy Goscinnego w efektownej teczce z pewną liczbą materiałów promocyjnych, w skład której wchodziły m.in. nalepki, plakat filmu oraz długopisy i notatniki. Na rynku pojawiły się również płyty z muzyką powiązaną z Mikołajkiem. Nosiły one nazwy kolejnych książek tj. *Le Petit Nicolas*, do której muzykę stworzyła Patrice Gomis, *Les Vacances du petit Nicolas*, *Le Petit Nicolas et ses copains*, *Les Récrés du petit Nicolas*, *Le petit Nicolas a des ennuis (Joachim a des ennuis)* które skomponowali Manuela Dubigeon i Hervé Malleta. Warto również zauważyć wydanie audiobooków z wyborem opowiadań o Mikołajku, które wyprodukowało wydawnictwo Gallimard Jeunesse. Dzięki najnowszym publikacjom, które miały za zadanie wykorzystać zainteresowanie opowiadaniem Goscinnego fani małego Francuza mogli rozszerzyć swoją wiedzę na temat jego przygód rozszyfrowując szarady w książce *Le cahier collector du Petit Nicolas pour les Adultes*, wydanej przez Hatier oraz poczytać o autorze w książce *Du Panthéon à Buenos Aires, Chroniques illustrées*.

Szum medialny, wytworzony wokół Mikołajka spowodował, iż we Francji trudno było znaleźć księgarnię, w której zapomniano by o bohaterze roku. Dodatkowo francuska poczta również uczciła to wielkie wydarzenie wydając 21 września 2009 roku serię 14 znaczków z postaciami narysowanymi przez Sempégo. Czy jednak świętowano urodziny Mikołajka gdzieś poza Francją? Mikołajek nie cieszy się zbyt wielkim powodzeniem w Wielkiej Brytanii, nad czym ubolewał Sempé, w jednym ze swoich wywiadów [Berg, dok. elektr.]. Jednak w Polsce, opowiadania o małym Francuzie

cieszą się popularnością. Dlatego też to właśnie Polskę, w dniu urodzin Mikołajka odwiedziła Anne Goscinnny. Uroczystość rozpoczęto 4 listopada w Liceum Francuskim na Saskiej Kępie, a następnie przeniesiono ją do Ambasady Francuskiej. Kolejnego dnia Barbara Grzegorzewska i córka Goscinnego spotkały się z czytelnikami w księgarni Traffik w Warszawie [Warszawa obchodzi 50. urodziny Mikołajka, dok. elektr.]. Podczas tych spotkań starały się wypromować zarówno książkę, jak i film. Promocja ta odniosła sukces, gdyż według prestiżowej listy bestsellerów Andrzeja Rostockiego, opartej na danych sprzedaży w sieciach księgarskich Empik i Matras oraz informacjach uzyskanych od części wydawnictwach najnowsze przygody Mikołajka wygrały ze wszystkimi innymi tłumaczonymi publikacjami i zdobyły najwięcej serc czytelników [Rostocki, dok. elektr.].

4.3. Fenomen *Mikołajka* i jego recepcja

Książki z serii *Mikołajek* od pierwszego wydania cieszą się we Francji nieustannym powodzeniem, z czasem zaś uzyskały status kultowych. Francuzi posługują się językiem tego chłopca w życiu codziennym. Na przykład: w jednym ze zbiorów opowiadań wychowawca opowiada Mikołajkowi historię o złym wezyrze i dobrym kalifie. Goscinnny wykorzystał później ten motyw w komiksie o wezyrze Iznogudzie. Pojawiły się tam słynne słowa: „Chcę być kalifem na miejscu kalifa”, ostatnio używane w odniesieniu do Nicolasa Sarkozy’ego usuwającego Jacquesa Chiraca ze stanowiska prezydenta Francji [Szczurba, dok. elektr.]. Nie jest to jednak jedyny przykład oddziaływania bohatera Goscinnego na życie codzienne Francuzów. Nicolas Sarkozy jest czasami nazywany „le Petit Nicolas”, czyli właśnie „Mikołajek”. W roku 2007 ukazała się książka *Le Petit Nicolas, Ségolène et les copain*. Jest to pastisz przygód małego Francuza. Autorzy, kryjący się za pseudonimami Gospé (ilustrator Mario Alberti) i Sempinny (do tej pory niezidentyfikowany dziennikarz) wyjaśniają w książce kulisy francuskiej polityki. Konflikty wewnątrzpartyjne, różnice w programach zostają sprowadzone do podwórkowych kłótni. Mikołajek jest chłopcem, który nieudolnie przewodzi swoim kolegom, pod imionami których kryją się francuscy ministrowie. Po pewnym czasie do klasy dołączyła dziewczynka o imieniu Carla: „Uśmiechnęła się, powiedziała, że jest Włoszką i nie mówi zbyt dobrze po francusku, więc wszyscy zaproponowaliśmy jej korepetycje” [Herma, s. 53-55]. Książka ta

cieszyła się tak wielkim powodzeniem, że w roku 2007 i 2008 pojawiły się jej kontynuacje: *Le petit Nicolas à l'Élysée: pastiche*, *Nicolas a de petits ennuis: pastiche*. [La campagne expliquée à mon fils, dok. elektr.]

Również w Polsce losy Mikołajka cieszyły się niezwykłym powodzeniem. Właśnie w Polsce - jako jedynym kraju na świecie - powstała własna wersja przygód Mikołajka. Maryna Miklaszewska w 1986 roku wydała *Mikołajka w szkole PRL*. Książka ta ukazała się w drugim obiegu w nielegalnej wówczas Oficynie Wydawniczej „Rytm”. Została zilustrowana przez 10-letniego syna autorki – Mikołaja Chylaka. Akcja polskiej wersji Mikołajka dzieje się w latach 80. XX wieku i została oparta na autentycznych historiach opowiadanych Marynie Miklaszewskiej przez jej syna. Polski Mikołajek, tak jak francuski, posiada grupkę przyjaciół: Masława, Mściwoja, Kacpra, Pękosława, Bożydarka i Krzesimira. Chłopcy bawią się w gry, które jednak bardzo często nie dochodzą do skutku, gdyż na przykład w trakcie zabawy w rozpędzanie demonstracji nikt nie chce należeć do ZOMO. Innym rodzajem spędzaniem czasu wolnego jest pisanie na ławkach haseł: „Wron won” i „Solidarność zwycięży”. Chłopcy otrzymują również paskudne w smaku słodycze od przyjaciół ze Wschodu i od czasu do czasu przez przypadek znajdują podsłuch w domu rodziców. O wpływie, jaki ta książka miała na życie społeczne i polityczne świadczy fakt, że Mikołaj Chylak został poproszony o namalowanie plakatu wzywającego do głosowania na „Solidarność” podczas pierwszych wolnych wyborów w 1989 roku [Peerelowski Mikołajek skończył 23 lat, dok. elektr.]. Tłumaczka, Barbara Grzegorzewska, tak skomentowała polską wersję przygód Mikołajka: „Książka bardzo mi się wówczas podobała, podziwiałam zwłaszcza celny dobór polskich imion. (...) To była próba umieszczenia postaci mikołajkopodobnej w naszych realiach, i to bardzo konkretnych, a nie komercyjne zerowanie na czyimś pomysłe” [Herma 2009, s.53-55].

Wielu autorów jednak wyraźnie zainspirowało się sukcesem historii Goscinnego i napisało opowiadania, których bohater zdradza wyraźne podobieństwo do Mikołajka. Timo Pavela w połowie lat 90. stworzył postać Elli, fińskiej dziewczynki, która jest otoczona kręgiem wiernych przyjaciół. Dzieci te, podobnie jak Mikołajek i jego koledzy, przeżywają szereg przygód i spierają się z wychowawcą, który często nie rozumie ich zachowania. Zdarza się również, że wyraźne podobieństwo do opowiadań Goscinnego jest wynikiem polityki wydawniczej. Wydawnictwo Znak, które opublikowało *Mateuszka* Elviry Lindo, zdecydowało się na zmianę tytułu książeczek, właśnie po to, aby upodobnić je do opowiadań o Mikołajku. Oprócz tej zmiany seria

posiada podobną szatę graficzną co zbiory historii Goscinnego, zaś ilustracje Juliana Bohdanowicza i Sempego bardzo dużo łączy. Wśród innych książek wyraźnie inspirowanych *Mikołajkiem* można wymienić *Koszmarne Karolka* Franceski Simon, *Joachima Lisa* Ingmara Fjelli, *Przygody Misia* Bruno i opowiadania Jacka Pałki o jego synu Bazylku [Herma 2009, s.53-55].

Skąd się bierze taka niezwykła popularność w Polsce i we Francji historii, które przecież opowiadają o dziecku i są pisane dziecięcym językiem? Do początku lat 90. *Mikołajek* wypełniał lukę na rynku wydawniczym, jaka istniała między bajkami a książkami Edwarda Niziurskiego. *Mikołajka* czytały dzieci już chodzące do szkoły, mogły więc w książkach znajdować te realia, które widziały na co dzień.

Według wydawcy i pisarza Tomasza Kołodziejczaka *Mikołajek* zakwestionował tradycję powieści szkolnej, w tych zbiorach opowiadań najlepszy uczeń nie jest wzorem do naśladowania, nie cieszy się sympatią rówieśników. Każdy członek grupy dzieci jest charakterystyczny na swój własny sposób, każdy ma wady, są one jednak sympatyczne. W rezultacie czytelnicy mogą się utożsamiać z przyjaciółmi Mikołajka [Polak 2009 s. 16].

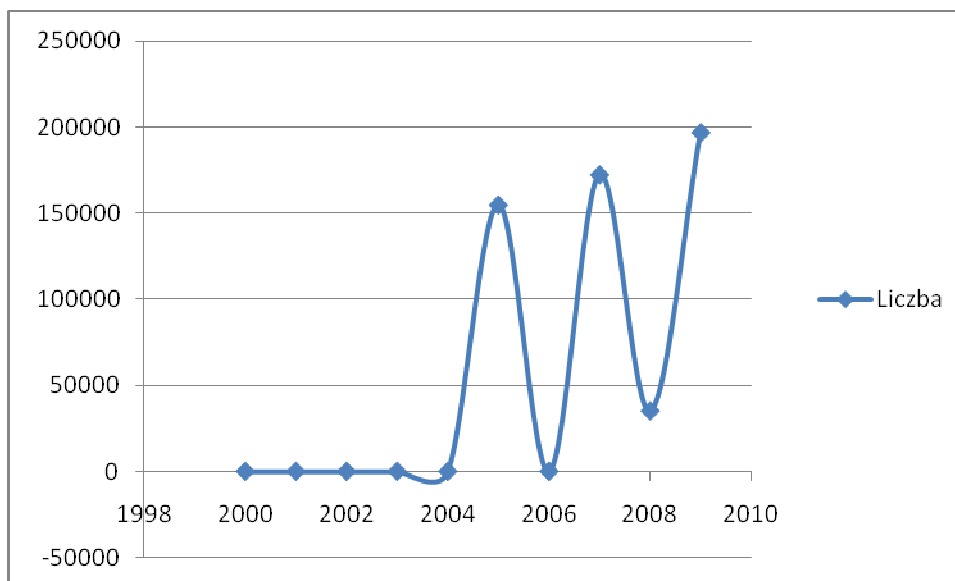
Polski artysta plastyk, współpracujący z *Przekrojem*, Marek Raczkowski, tak skomentował uniwersalność bohatera opowiadań: „Gosciny kapitalnie sportretował taką mikrospołeczność. Jest tam grubas, chudzielec, prymus, zakała - uniwersalny schemat, który Amerykanie wykorzystali choćby w serialu *Miasteczko South Park*. [Polak 2009 s. 16]. Czytelnicy mogą znajdować w postaci Alcesta, Euzebiusza, czy też Rosoła swoich kolegów i wychowawców ze szkoły. Pomaga im w tym język, który stworzył Gosciny. Mikołajek używa peryfraz i wyrażen potocznych, jednak w zasadzie w usta dorosłych można byłoby włożyć słowa używane przez dzieci. Polski prozaik Sławomir Shuty uważa, że „W latach 80. nikt w Polsce tak nie pisał dla dzieci” [Polak 2009 s. 16]. Obecnie, w wersji francuskiej wyczuwa się, że opowiadania pisane były w latach 60., jednak w polskim tłumaczeniu Barbara Grzegorzewska starała się unikać słownictwa, które sytuowałoby książkę w konkretnej epoce. Jak sama mówi: „Chyba mi się udało, bo jakiś czas temu zadzwoniła do mnie znajoma, mówiąc, że właśnie przeczytała trzy tomiki wydane na przełomie lat 70. i 80., że czytało jej się świetnie i w ogóle nie czuła, że od ich pierwszej publikacji upłynęło już prawie trzydzieści lat” [Polak 2009 s. 16]. W nowych wydaniach tłumaczka starała się w pewien sposób unowocześnić mowę Mikołajka i jego przyjaciół i zaczęła stosować takie określenia jak np. „super”.

Oprócz bogactwa językowego magnesem przyciągającym czytelników do Mikołajka są ilustracje Sempégo. Od pierwszej chwili współpracy obu autorów zrosły się one z bohaterami Goscinnego. Są one karykaturalne, ale nie przekraczają granicy śmieszności. Pokazują dzieci jak małych dorosłych. Między innymi właśnie w ten sposób ukazują się drugie dno opowiadań o Mikołajku, dzięki któremu czytane są także - a być może przede wszystkim - przez rodziców. Barbara Grzegorzewska uważa nawet, że te historie mogą być prawdziwie docenione dopiero przez dorosłych. Opowiadania Goscinnego są krytyką społeczeństwa, podaną jednak w spokojny i ciepły sposób. Dzieci, posługując się swoją logiką, obnażają hipokryzję dorosłych, występuje tu zamiana ról: dorośli zachowują się jak dzieci, a dzieci jak dorośli. Podwójne dno historii Goscinnego okazało się przyciągać czytelników. Opowiadania o Mikołajku przetłumaczono na 30 języków i rozeszły się w ponad 10 milionach egzemplarzy. Także w Polsce Mikołajek był i jest bardzo popularny. Jego pierwsze, polskie wydanie ukazało się w 1964 roku. Były to połączone *Rekreacje Mikołajka z Mikołajkiem*, przetłumaczyły je Tola Markuszewicz i Elżbieta Staniszkis. Samodzielny *Mikołajek* ukazał się w roku 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2003, 2005, 2008 i 2009. Zaś *Rekreacje Mikołajka* zostały wydane w 1986, 1991, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2002, 2003, 2004, 2006, 2007, 2009. Jak można zauważyć, między pierwszym, połączonym wydaniem opowiadań o Mikołajku a kolejnymi (*Rekreacje Mikołajka*) jest ponad dwudziestoletnia przerwa. Obie tłumaczki wyemigrowały za granicę i być może ten brak wydań jest formą represji stosowaną osoby rządzące w ówczesnym polskim ustroju. W roku 1979 ukazał się *Mikołajek i inne chłopaki*, tłumaczony już przez Barbarę Grzegorzewską. Jego następne wydania nastąpiły w latach 1986, 1991, 1997, 1998, 1999, 2000, 2003, 2004, 2007, 2009, 2010. *Wakacje Mikołajka* wydano w 1980, 1988, 1991, 1997, 1998, 1999, 2000, 2003, 2006, 2007 i 2009. Kolejną książką tłumaczoną przez Barbarę Grzegorzewską jest *Joachim ma kłopoty*, który zmienił w 1997 roku tytuł na *Mikołajek ma kłopoty*. *Joachim ma kłopoty* został wydany w 1982, 1988 i w 1991 roku. Po zmianie tytułu ukazał się w latach 1997, 1998, 1999, 2000, 2003, 2005, 2007 i 2009. Następne 3 tytuły: *Nowe przygody Mikołajka*, *Nowe przygody Mikołajka. Tom 2* oraz *Nieznane przygody Mikołajka* w przeciwieństwie do poprzednich, które wydała „Nasza Księgarnia”, ukazały się w wydawnictwie Znak. Tłumaczyła je również Barbara Grzegorzewska. Ukazały się one kolejno w 2004, 2005 i 2009 roku. Tomy te od razu znalazły się na liście bestsellerów Marka Rostockiego, która ukazuje się w *Rzeczpospolitej*. Wydzielono z niej kilka działów, w których

klasyfikowane są książki. Należą do nich między innymi lista Literatura obca i Literatura polska. W roku 2005 *Nowe przygody Mikołajka* zajęły 4 miejsce na liście Literatura obca, uplasowały się one tuż za ówczesnym hitami Dana Browna *Kodem Leonarda da Vinci*, *Aniołami i demonami* oraz *Zwodniczym punktem*. W 2005 roku książki z 4 pierwszych miejsc listy Literatura Obca plasowały się przed najpopularniejszymi utworami z listy Literatura polska. W rankingu opublikowanym w 2009 roku ta tendencja uległa odwróceniu. W 2005 roku bestseller Katarzyny Grocholi *Osobowość ćmy* sprzedał się w ilości 142 100 egzemplarzy, co stawia go za *Nowymi przygodami Mikołajka*, których rozprowadzono 155 000 sztuk. W roku następnym żadna z książek Goscinnego nie znalazła się na liście najlepiej sprzedających się książek. Sytuacja zmieniła się w roku 2007, kiedy to *Nowe przygody Mikołajka. Tom 2.* po raz pierwszy znalazły się na pierwszym miejscu. Sprzedano ich 172 543 egzemplarzy. Wyprzedziły one między innymi *Czarownicę z Portobello* Paula Coelho, a także *Zapalniczkę* Joanny Chmielewskiej, która wówczas zajmowała pierwsze miejsce w liście Literatura polska. W 2008 roku *Nowe przygody Mikołajka* spadły na miejsce 14 z liczbą 35 168 sprzedanych egzemplarzy. Rok ten należał bezsprzecznie do najnowszego Harry'ego Pottera – *Harry Potter i Insygnia Śmierci*, który osiągnął liczbę 595 000 sprzedanych egzemplarzy. Jak można zauważyć, ten wynik zdecydowanie przewyższa maksimum osiągnięte przez *Mikołajka*. Harry Potter jest uważany za fenomen, który rozpała wyobraźnię czytelników, tej magii oddziaływania nie posiadają opowiadania Goscinnego. W kolejnym, jubileuszowym roku promocja książki została połączona z premierą filmu i w rezultacie *Nieznane przygody Mikołajka* zajęły pierwsze miejsce z 197 000 egzemplarzami. Wydaje się, iż sympatia, którą polscy czytelnicy darzą bohatera Goscinnego, jest uczuciem dość stałym i spokojnym, bez nagłych wybuchów. Dodatkowo w tym właśnie roku po raz pierwszy książki z listy Literatura polska wyprzedziły bestsellery z Literatury obcej. Zwycięskim tomem okazał się *Dom nad rozlewiskiem* Małgorzaty Kalicińskiej. Sprzedano go aż 291 260 egzemplarzy.

Na Wykresie nr 6 można zobaczyć, jak kształtowała się popularność *Mikołajka*. Warto jest zauważyć, że choć wzrastała ona stopniowo, to jednak przeżywała dwa bardzo duże kryzysy: w latach 2006 i 2008. W czasie sprzed 2004 roku *Mikołajek* praktycznie wcale nie gościł w polskich domach. Rok 2009 jest szczytem popularności przygód młodego Francuza.

Wykres 6. Liczba sprzedanych w latach 2000-2009 egzemplarzy książek, których bohaterem jest Mikołajek

Źródło: opracowanie własne na podstawie Listy bestsellerów Marka Rostockiego z lat 2000-2009.

Barbara Grzegorzewska subiektywnie uważa, że przygody Mikołajka cieszą się w Polsce sympatią: „Fakt, że przez kilkanaście lat ani ja, ani nikt z mojego otoczenia nie zetknął się z tymi książeczkami, najlepiej świadczy o tym, jak były rozchwytywane. Później zresztą niejednokrotnie słyszałam, że egzemplarze ginęły z bibliotek... Mnie też zdarzyła się kiedyś niesamowita historia. Podczas jakiejś, związanej chyba z teatrem, wizyty w Poznaniu, podbiegła do mnie nagle młoda dziewczyna i... pocałowała mnie w rękę! Ze słowami: to za Mikołajka!” [Grzegorzewska, dok. elektr.]

4.4. Ekranizacja *Mikołajka*

Francuskie obchody urodzin Mikołajka miały dwa punkty kulminacyjne. Pierwszym z nich było wydanie do tej pory nieznanych przygód małego Francuza, drugim zaś premiera filmu stanowiącego ekranizację opowiadań Goscinnego. W obecnych czasach książki notują coraz słabsze wyniki sprzedaży. Jak można zauważyć z wyliczeń podanych w podrozdziale *Fenomen Mikołajka i jego recepcja*, w ostatnich latach jedynie *Harry Potter* J.K. Rowling pobijał kolejne rankingi liczną zakupionych egzemplarzy. Promocja jego kolejnych tomów łączyła się z ekranizacjami poprzednich części. Trudno wyobrazić sobie wydanie popularnej książki dla dzieci i młodzieży bez

dużego nakładu pieniędzy. Wszystkie tomy *Mikołajka*, które ukazywały się za życia Goscinnego nie musiały rywalizować z grami komputerowymi, telewizją, czy też Internetem. Anne Goscinnny wydając kolejne opowiadania wiedziała, że żyje już w innej rzeczywistości i musi dostosować się do niej. Stąd też przestała blokować próby przeniesienia *Mikołajka* do sali kinowych i do teatru. Przed reżyserami stanął problem oddania języka, którym Goscinnny pisał swe opowiadania oraz rysunków Sempégo, które decydowały o unikalności książek.

Uważam, że niezbędny jest opis ekranizacji zbioru opowiadań, która powstała w 2009 roku we Francji. Jej sukces zdecydowanie wspomógł wynik sprzedaży najnowszej książki Goscinnego zarówno we Francji, jak i w Polsce. Sądzę, że pozytywne recenzje dotyczące premier filmów ukazujących się zagranicą mają wpływ na promocję tego samego dzieła w innym kraju. Decydują one między innymi o tym, czy lepiej jest pominąć dystrybucję w kinie i od razu rozpocząć sprzedaż płyt DVD. W momencie, gdy premiera filmu osiąga sukces, dystrybutor udostępnia większą liczbę kopii filmu właścicielom kinom, co oznacza, że więcej widzów będzie miało szansę obejrzeć dzieło i być może zostanie zachęczone do kupna książki. Stąd też w niniejszej pracy opisano zarówno samą ekranizację, jak i jej odbiór we Francji, co między innymi wpłynęło na jej sukces w Polsce oraz promocję nowego zbioru opowiadań Goscinnego.

Anne Goscinnny wspomina, iż często czytała scenariusze, spotykała się z osobami, które chciały wyreżyserować film poświęcony tej kultowej we Francji postaci, ale żaden pomysł na ekranizację nie przypadł jej do gustu. Dopiero spotkanie z producentami Marciem Missonierem i Olivierem Delbosciem sprawiło, że córka Goscinnego przełamała swe obawy. Jak mówi w jednym z wywiadów: „Wybrałam mniej znanego producenta i reżysera Laurenta Tirarda, który wtedy nie nakręcił jeszcze filmu *Zakochany Moliere*. Zaufałam mu, bo miał pomysł” [Goscinnny 2009, s. 22-23]. Jednak Tirard, aby przekonać Anne Goscinnny, musiał dwa miesiące po rozmowie kwalifikacyjnej wrócić do niej i pokazać historię, którą sam napisał [Kubišta, dok. elektr.]. Dopiero wtedy dostał zgodę na ekranizację.

Mikołajek cieszy się we Francji ogromnym poważaniem, stąd też pracę reżysera poddano bacznej obserwacji. Laurent Tirard nie mógł zatracić ducha książek, jednocześnie zaś musiał znaleźć motyw, który łączyłby opowiadania w jedną spójną całość. Jak sam mówił: „Podczas przygotowań, wraz z Gregoirem Vigneronom, moim współscenarzystą od zawsze, zatopiliśmy się w książce oraz w życiu René Goscinnego. Wiedziałem, że klucz do adaptacji będzie krył się i w książce, i w jego życiu.(...)”

Gosciny lubował się w pewnym nieporządku i zdawał sobie sprawę, że śmiech mógł stanowić obronę w społeczeństwie, w którym nie czujemy się na właściwym miejscu. Wyczytałem to między wierszami jego biografii. Mały chłopiec, który szuka swego miejsca, stał się główną osią, wokół której skonstruowana jest cała historia Mikołajka. W pierwszej scenie pytamy go, co chciałby robić później, a on nie wie. Pod koniec będzie już wiedział” [Tirard, dok. elektr.]. W rezultacie Mikołajek podczas zajęć szkolnych dowiaduje się od swojego kolegi – Joachima – jak wygląda rodzina, w której mama spodziewa się dziecka. Według chłopca wydarzenie to jest tragiczną wiadomością dla starszych dzieci. Rodzice zapominają o nich wówczas, czasami zaś wywożą do lasu. Mikołajek jest przestraszony tą informacją. Po powrocie do domu z przerażeniem zauważa, iż wszystko jest takie, jak Joachim przewidział. Tata jest bardzo miły dla mamy, bez ponagleń wnosi śmieci, rodzice często się śmieją. Wniosek może być tylko jeden – mama spodziewa się dziecka. Mikołajek nie może do tego dopuścić i razem z kolegami walczy o swoją przyszłość. Główna intryga została obudowana scenkami rodzajowymi z życia szkoły i domu.

Aby przekonać Anne Gosciny, oprócz trafego pomysłu na scenariusz, Laurent Tirard musiał oddać język Goscinnego i styl rysunku Sempégo. Oto, jak reżyser opisuje swoje próby sprostania tym wyzwaniom: „*Mikołajek* jest projektem, gdzie siła, drobiazgowość i precyzja rysunku Sempégo muszą być źródłem wizualnej inspiracji. Nie chodziło o to, by powielać dosłownie, ale przykładaliśmy wagę do tego, by stworzyć film stylowy, elegancki, który oddawałby ducha oryginału.(...) Niektóre dekoracje, takie jak szkoła, klasa, podwórze i wnętrze domu, były oczywiste. Nie chodziło o powielanie kreski Sempégo, ale raczej o odtworzenie ducha książki. Dosłowność kosztowałaby nas nasze dusze. Konieczne zatem było, by film był minimalistyczny, bez tracenia przy tym szczegółów. Widz miał poczuć, że wszystko jest na swoim miejscu. (...) Musieliśmy również odtworzyć melodię pojawiającą się w tekście Goscinnego, tę poezję, przejawiającą się w sposobie wypowiedziania się Mikołajka zdaniem bez znaków interpunkcyjnych” [Tirard, dok. elektr.]. Nad każdym etapem pracy nad scenariuszem czuwała Anne Gosciny, z nią konsultowano się przy wszystkich decyzjach, przy tym, co należało z niego wyrzucić, a co dodać. Do jej głównych zasad należał zakaz przeklinania, film miał oddawać ducha opowiadań jej ojca. Kolejne uwagi zgłaszał Alain Chabat, który początkowo miał grać ojca Mikołajka, z czasem jednak jego rola została ograniczona do bycia „dobrym duchem”

przedsięwzięcia. Miał on za zadanie zgłoszenie ewentualnych poprawek i pomoc przy pisaniu dialogów.

Niezwykle ważne było znalezienie odpowiednich aktorów. W związku z tym producent filmu - Félicité Films - ogłosił ogólnonarodowy casting. W jego wyniku reżyser Laurent Tirard obejrzał występy około 800 dzieci, z których każde marzyło o międzynarodowej karierze. Szczególną trudność sprawiało znalezienie takich osób, które do tej pory nie występowały przed kamerą, a jednak posiadały talent i chęci. W przypadku dzieci ważne również było, by były w stanie nauczyć się roli oraz by nie straciły naturalności w świetle obiektywów. W rezultacie wybrano dziesięcioletniego Maxime Godarta - zagrał on tytułową rolę. Laurent Tirard przy jego wyborze zwrócił uwagę na niezwykle podobieństwo do literackiego pierwowzoru oraz determinację w spełnieniu swoich marzeń o zostaniu aktorem. Jego ekstrawertyczna osobowość sprawiła, że - mimo początkowych oporów - szybko przełamał strach przed kamerą i doskonale współpracował ze starszymi aktorami. Zarówno Valérie Lemercier, jak i Kad Merad, grający rodziców Mikołajka miło wspominają pracę z chłopcem i uważają, że udało im się stworzyć namiastkę rodziny [Lemercie, dok. elektr.]. Aktorzy ci są wyjątkowymi postaciami w oczach Tirarda, specjalnie dla nich pisał słowa scenariusza. Jak wspomina, bał się, że Valérie Lemercier nie zgodzi się zagrać swej roli, gdyż przerwa między jej kolejnymi filmami miała być zbyt mała. Jednak, na szczęście dla filmu, okazało się, że francuska aktorka jest fanką przygód Mikołajka i z chęcią weźmie udział w projekcie. Valérie Lemercier starała się odkryć nowe oblicze mamy Mikołajka, dodać do niego odrobinę szaleństwa i pokazać, że tak naprawdę jej pragnieniem była emancypacja. Tak reżyser charakteryzował graną przez nią postać: „Kura domowa z lat 50/60., która ma ambitne marzenia: prawo jazdy, kształcenie się, emancypacja” [Lemercie, tłumaczenie autorki pracy, dok. elektr.].

Z kolei Kad Merad zwrócił uwagę reżysera na swoją grę aktorską rolą w *Nie martw się o mnie (Je vais bien, ne t'en fais pas)* oraz w *Jeszcze dalej niż północ (Bienvenue chez les Ch'tis)*. Pomimo tego, że grał w nich osoby o dość bezbarwnej osobowości, zyskał sympatię widzów. Stąd też został zaangażowany jako ojciec Mikołajka – zagrał typowego urzędnika, pragnącego przypodobać się szefowi.

Nawiązanie współpracy z takimi drugoplanowymi aktorami, jak Gérard Jugnot, który gra nauczyciela śpiewu, czy też Alain Chabat, który miał zagrać ojca Mikołajka, miało spowodować zaangażowanie rodziców dzieci w śledzenie akcji filmu. Był to rodzaj zabawy z widzem. Gérard Jugnot występował wcześniej w znanym filmie *Pan*

od *Muzyki*, w którym prowadził chór. Alain Chabat grał w *Asteriksie i Obeliksie: Misja Kleopatry*. W *Mikołajku* występują także dzieci Anne Gosciny: Salomé i Simon. Ważną postać nauczycielki gra Sandrine Kiberlain, zaś Rosoła - François-Xavier Demaison. Laurent Tirard w następujący sposób argumentował wybór Sandrine Kiberlain: „Nauczycielka jest dla dzieci jak druga matka. Musiała być to zatem osoba bardzo łagodna, a ja ponadto wyobrażałem ją sobie jako kobietę niezwykle uczuciową. Niejednokrotnie jest bezsilna tak wobec dzieci, które uwielbia, jak i wobec dyrektora szkoły. Sandrine Kiberlain, ze swoimi wielkimi niebieskimi oczami, przejawia taką łagodność. Ma talent do przekazywania swoich emocji w sposób niezwykle subtelny, tylko za sprawą spojrzenia, czy sposobu poruszania się. Jest aktorką, jakiej potrzebowałem” [Lemercie, tłumaczenie autorki, dok. elektr.]. Reżyser jednak zdecydowanie bardziej obawiał się współpracy z dziecięcymi aktorami. Do tej pory tworzył filmy, w których występowali sami dorośli. W tym przypadku wszystko musiało się zmienić. W ramach przygotowania do pracy zaczął podpatrywać innych reżyserów, w tym Stevena Spielberga, dzięki temu odkrył, że sekret kryje się w podejściu: jeżeli film robi się z perspektywy dziecka, należy samemu stać się dzieckiem.

W efekcie powstał niezwykle ciepły film, utrzymany w klimacie lat 50. Jak jednak zauważa sam reżyser, nawet wtedy świat przedstawiony w *Mikołajku* nie istniał. Jak mówi Frédéric Beigbeder: „*Mikołajek* to romans historyczny w kostiumie z epoki. Pokazuje szkołę, w której dzieci nie zabijały jeszcze kolegów z kałasznikowów, nie rozprowadzały marihuany, nie prostytuowały się i wszystkie były białe” [Gosciny 2009, s. 22-23]. W opowiadaniach Gosciny nie ma problemów: bezrobocia, przestępczości, biedy i rozwodów. Dzieci czują się bezpiecznie, otoczone są opieką, mają poczucie stabilizacji. Świat, w którym żyją, jest światem idealnym, o którym każdy marzy. Zadaniem reżysera było oddanie tej atmosfery. W związku z tym zdecydował się na utrzymanie filmu w stylistyce *Mojego wujaszka (Mon Oncle)* Jacquesa Tati z widocznymi wpływami Jean-Pierre'a Jeuneta oraz Wesa Andersona [Gosciny 2009, s. 22-23]. Patrząc na efekt można odnieść wrażenie oglądania francuskich pocztówek z lat 50. Aby to osiągnąć Tirard nakręcił cały film w studiu. Wybór ten argumentował w następujący sposób: „Jesteśmy w bajce. Dekoracje, kadry, kostiumy, dźwięk opowiadają wymyśloną historię. Stąd też wynikła chęć kręcenia filmu w studiu. Chciałem, by dom pachniał studiem filmowym, i by film przypominał filmy hollywoodzkie z lat 50. Oglądając *Amerikanina w Paryżu* wiemy, że jesteśmy w studiu

w Hollywood, a nie w Paryżu, ale to też składa się na urok filmu. Gdybym miał odpowiednie środki, odtworzyłbym w studiu wszystkie ulice. Szukaliśmy sposobu, by stworzyć świat wyobrażony, sztuczny, całkowicie wyidealizowany, z wonią przeszłości, naszego dzieciństwa” [Lemercie, tłumaczenie autorki, dok. elektr.]. W efekcie tych starań powstał film, który tak opisał Sempé: „Nie wiem, jak to osiągnęliście, ale to jest dużo lepsze, niż sobie wyobrażałem” [Lemercie, tłumaczenie autorki, dok. elektr.]. Jego poglądy podzieliło 5 520 562 francuskich widzów, którzy poszli zobaczyć film w kinie [JPbox-office, dok. elektr.]. W dniu premiery zakupiono 140 625 biletów, zaś w ciągu pierwszego tygodnia obejrzało go 1 132 450 osób. Film utrzymał się w notowaniu Top20 dwanaście tygodni, zaś w podsumowaniu roku 2009 zajął czwarte miejsce za *Avatarem*, *Epoką lodowcową 3. Era dinozaurów* i *Harrym Potterem i Księciem Półkrwi*. Ogółem, w rankingu najpopularniejszych we Francji filmów zajmuje on 172 miejsce. *Mikołajek* zarobił na świecie 56 425 215 dolarów, zaś w rankingu ogólnościowym najlepiej sprzedających się filmów w 2009 roku zajął 51 miejsce - zdecydowanie wygrał *Avatar*. Film uzyskał również pozytywne opinie krytyków. Paweł Mossakowski z *gazety.pl* żałuje, że ekranizacja nie dorównała książce pod względem dowcipu, jednak uważa, że reżyser dobrze oddał atmosferę towarzyszącą Mikołajkowi [Mossakowski, 2009]. Krytyk z *excessif.com* zauważa z kolei podobieństwo do *Amelii* w ukazaniu nierealnej, poetyckiej wizji Paryża i surrealistycznych wstawkach [Le Petit Nicolas: critique d’Exceif, dok. elektr.]. Zwraca on także uwagę na niedostateczne ubarwienie postaci Mikołajka, który to w początkowej części filmu po prostu ginie wśród dominującej osobowości swoich kolegów. Mathieu Lindon z *liberation.fr*, tak jak większość krytyków cieszy się, że reżyserowi udało oddać się drugie dno *Mikołajka*, a film może bawić zarówno dorosłych, jak i dzieci [Lindon, dok. elektr.] Nie wszystkie jednak recenzje są pozytywne. Isabelle Regnier z *Le Monde* stwierdza, że film jest po prostu nudny i odrealniony. To, co inni krytycy uznawali za zaletę, krytyk z *Le Monde* uważa za wadę. Nie zmienia to jednak faktu, iż *Mikołajek* pobił rekordy boxoffice’u i planowane jest nakręcenie kolejnej części filmu.

4.5. Podsumowanie

We Francji pomysł Goscinnego i Sempégo szybko się przyjął. Postać chłopca o niebagatelnych pomysłach stała się kultowa, by następnie zostać kanwą dla kolejnych pastiszów, które zostały wymienione i opisane w poprzedniej części pracy. Również w Polsce *Mikołajek* wyszedł poza ramy opowiadań dla dzieci. Maryna Miklaszewska

posługując się pomysłem Goscinnego stworzyła książeczkę pokazującą paradoksy świata, w którym żyła. Na czym polegała fenomen Mikołajka? Przejawia się on w innym niż dotychczas podejściu do dzieci.

Goscinnny, jako jeden z pierwszych autorów przestał dzieci traktować jako mniejszą wersję dorosłego, nadał im zupełnie inną kategorię. Jednocześnie zaś są one lustrem, w którym dorośli mogą się przeglądać. Zazwyczaj jednak nie jest to powód do radości, Goscinnny raczej krytykuje społeczeństwo, niż je chwali. Stąd też być może częste wykorzystywanie tej prozy do satyrycznego przedstawienia rzeczywistości, jakim jest *Mikołajek w szkole PRL*, czy też francuski *Le Petit Nicolas, Ségolène et les copains*. Wszystkie te książki łączy coś, co było charakterystyczne dla opowiadań Goscinnego – krytyka opowiedziana z dużą dozą ciepła i humoru, na którą nie sposób się obrazić. Jak mówił stały rysownik *Przekroju* Marek Raczkowski „po takiej lekturze z dzieci wyrastali lepsi dorośli” [Polak, dok. elektr.].

Opowiadania Goscinnego miały już ponad pół wieku na udowodnienie tego, że magia małego chłopca nie przeminie, a jest w nim coś, co sprawia, iż ludzie zawsze do niego wracają. Jak mówi Barbara Grzegorzewska: „Zmieniło się bardzo dużo. Od czasu naszej transformacji ustrojowej coraz bardziej zacierają się różnice, o których wspominałam przed chwilą. Pojawiły się komputery, telefony komórkowe, gry elektroniczne i niezliczone gadżety, których nawet nie będę starała się wymienić. Rzadkością stały się domy, gdzie nie ma telewizora... Życie nabrało znacznie większego tempa, w różnych jego sektorach (niestety także w szkołach) nastąpiła brutalizacja obyczajów. (...) Jeśli chodzi o mnie, to odbieram Mikołajka tak samo jak na początku, a może nawet lepiej, bo przez te wszystkie lata zdążyliśmy się już bardzo żyć... Tak, że chyba nie jestem zbyt obiektywna. Myślę jednak, że pomimo wszystkich zmian Mikołajek wciąż trzyma się dobrze!” [Grzegorzewska, dok. elektr.]

ZAKOŃCZENIE

W swojej pracy chciałam przeanalizować sytuację tłumaczeń literatury francuskiej na polskim rynku wydawniczym po roku 1990 w kontekście lat poprzedzających ten okres czasu. W tym celu w kolejnych rozdziałach opisałam, jak książka francuska przyjęła się w polskich realiach wydawniczych. W pierwszej części pracy zwróciłam uwagę na uwarunkowania historyczne, popularność kultury francuskiej i jej oddziaływanie na kulturę polską. Do XVII wieku nie istniała jeszcze literatura dla dzieci i młodzieży. Dopiero te stulecie okazało się być przełomowym w jej kształtowaniu. Oprócz utworów dla dorosłych, które były cenzurowane i dostosowywane do możliwości młodego czytelnika, na rynku istniały też baśnie, bajki, podania i kołysanki, które nianie opowiadały dzieciom. Jednak wiek XVII przyniósł też po raz pierwszy dzieła pisane specjalnie z myślą o niepełnoletnich. W tym okresie czasu ukształtowały się schematy, które miały obowiązywać przez następne lata. Literatura miała silny rys dydaktyczny, miała kształcić i wychowywać. W kolejnych latach, szczególnie zaś podczas romantyzmu nastąpił powrót do historii zawierających element fantastyczny. W historiach dla dzieci i młodzieży oprócz funkcji wychowawczych pojawiła się też rozrywka. W momencie w którym w Polsce panował prąd zwany pozytywizmem, literatura dla dzieci i młodzieży zaczęła przejawiać charakter użytkowy. Ich bohater dzięki swojej pracy oraz poświęceniu dochodził do celu. Przykładem takiej twórczości są dzieła Julesa Verne'a, które na stałe zagościły na półkach polskich domów. W kolejnej epoce - Młodej Polsce – zakwestionowano dotychczasowe traktowanie dzieci. Zaczęto uważać je za młodych dorosłych, a co za tym idzie zmieniono szatę graficzną utworów i zwrócono szczególną uwagę na jakość literatury dla dzieci i młodzieży. W samych dziełach pojawiły się elementy fantastyczne, zrezygnowano z wprowadzania elementów technicznych. Po tym okresie nastąpiła II wojna światowa, po której po raz kolejny nastąpiło obniżenie standardów wydawniczych, dodatkowo książka francuska musiała rywalizować z literaturą anglosaską. W latach 60. przybył jej kolejny konkurent – telewizja. Od tej pory dzieci zaczęły mniej czytać. Interesowała je głównie powieść przygodowa, fantastyczna i klasyczne bajki Perraulta.

Jedną z nielicznych książek, która przebiła się do świadomości młodych czytelników był *Mikołajek*. Gosciny i Sempé stworzyli książkę, która stała się kultowa

zarówno we Francji, jak i w Polsce. Wyszła ona poza ramy opowiadań dla dzieci. Opowiadania Goscinnego stały się lustrem, w którym dorośli mogli widzieć swoje wyolbrzymione cechy, które rzadko kiedy były pozytywne. Dzięki temu satyrycznemu podejściu Mikołajek stał się także inspiracją do serii pastiszy, takich jak *Mikołajek w szkole PRL*, czy też *Le Petit Nicolas, Ségolène et les copains*. Seria opowiadań o Mikołajku była popularna w Polsce od końca lat 50. XX wieku do początku XXI wieku, pomimo zmieniającej się sytuacji na rynku tłumaczeń książki francuskiej dla dzieci i młodzieży.

Mimo zawirowań, sezonowych spadków popularności literatury francuskiej, które nastąpiły między innymi w latach 1996-2003, książka francuska zawsze była stosunkowo popularna i nigdy nie osiągała zerowych wyników. Autorzy, tacy jak Jules Verne, Charles Perrault, René Goscinny, Antoine de Saint-Exupéry są uważani za klasyków literatury dziecięcej i młodzieżowej. W analizie za lata 1990-2010 praktycznie nie ma roku, w którym żadne z ich dzieł nie zostałyby wydane. Jedynie lata 1994, 1995, 2002 i 2009 przełamały tę tendencję. Każdy z wymienionych pisarzy miał zupełnie inny styl i ich dzieła bardzo się od siebie różniły. Jules Verne tworzył powieści fantastyczno-naukowe, Charles Perrault baśnie, René Goscinny opowiadania obyczajowe, a Antoine de Saint-Exupéry zasłynął tylko z jednej książki przeznaczonej dla dzieci. Wszystkie te książki łączyła wyrazista postać głównego bohatera. Dodatkowo na polskim rynku książki pojawiły się takie osoby jak Émilie Beaumont oraz Pierre Couronne. Choć nieznane szerszej publiczności, w pewnych latach rynek książki został dosłownie zarzucony ich dziełami. Nie zostały one wydane po raz drugi, lecz wpłynęły na polską kulturę czytelniczą.

Francuskie książki nie zaistniałyby na polskim rynku wydawniczym bez tłumaczenia. Często najważniejsi autorzy tłumaczeni byli przez wielu tłumaczy. Wydawnictwa wraz z kupieniem praw do książki decydowały się przybliżyć ją czytelnikom na inny sposób. *Mikołajek* nigdy nie doczekał się alternatywnego tłumaczenia. Prace Barbary Grzegorzewskiej, Toli Markuszewicz, Elżbiety Staniszkis zostały uznane za klasyczne. Zupełnie inaczej przedstawiała się sytuacja w przypadku ilustracji. W przypadku książek dla dzieci są one szczególnie ważne, stąd też zazwyczaj są nierozdzielne od treści utworu. Takim przykładem jest na przykład dzieło duetu Goscinnego i Sempégo. Postać Mikołajka nie mogłaby istnieć bez swego wyobrażenia; jest już ono zbyt silnie wpisane w wyobraźnię czytelników. Także *Mały Książę* bardzo rzadko ukazywał się bez ilustracji Antoine'a de Saint-Exupéry'ego.

Wśród wydawnictw popularyzujących literaturę francuską dla dzieci i młodzieży szczególna uwaga należy się Naszej Księgarni. To w tej oficynie ukazywały się takie bestsellery jak *Mały Książę*, czy też seria Mikołajków. Ciekawymi wydawnictwami były Grafag, Egmont i Zielona Sowa, które również rzadko opuszczały listy najpopularniejszych oficyn. Wśród oficyn, które w pewnych okresach czasu zarzucały rynek swoimi publikacjami warto jest wyróżnić Podsiedlika-Raniowskiego i Spółkę oraz Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, które zarzuciły rynek swoimi publikacjami, by następnie zniknąć bez śladu.

Zaledwie kilka wydawnictw, takich jak Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, BGW i „Nasza Księgarnia”, Zielona Sowa, Grafa, Siedmioróg, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk „Inwestycje”, Panda i Podsiedlik-Raniowski i Spółka kształtowały polski rynek tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży. Pozostałe oficyny prawie nie wywarły wpływu na niego. Ta dobra passa skończyła się w II połowie XX wieku, a rynek został zdominowany przez dużą ilość małych oficyn, publikujących po kilka książek należących do danego gatunku.

Książka francuska miała i ma stałych wielbicieli, a jej popularność nie wygasa. Wciąż popularne są powieści obyczajowe, przygodowe i baśnie napisane w przeszłości przez francuskich twórców. Może martwić jedynie brak nowych autorów, którzy mogliby konkurować z anglosaskimi pisarzami.

BIBLIOGRAFIA

Wydawnictwa informacyjne

1. Bartelski, Lesław (1955) Polscy pisarze współcześni 1939-1991. Leksykon. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 152-153
2. Bębenek, Stanisław et. al. (1977). Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski wydanej w latach 1945-1976 Warszawa: Czytelnik.
3. Bębenek, Stanisław et. al. (1977). Bibliografia literatury tłumaczonej na język polski wydanej w latach 1945-1976 Warszawa: Czytelnik.
4. Birkenmajer, Aleksander red. (1971). Encyklopedia wiedzy o książce. Wrocław: Ossolineum, 2874 s.
5. Bouty, Michel (1995). Słownik dzieł i tematów literatury francuskiej. Wrocław: Wydaw. Dolnośląskie, 422 s.
6. Encyclopædia Britannica [dok. elektr.]
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/111289/childrens-literature>
[odczyt:10 luty 2011].
7. Frycie, Stanisław (2007). Leksykon literatury dla dzieci i młodzieży. Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie przy Filii Akademii Świętokrzyskiej, 816 s.
8. Hanula, Kazimierz red. (1972). Mały słownik pisarzy świata. Warszawa: Wiedza Powszechna, s. 382
9. Koczorowski St. P., Bobrowicz Jan Nepomucen [W:] Polski Słownik Biograficzny T.2, red. W. Konopczyński, Kraków 1936, s. 157-158
10. Kostkiewiczowa, Teresa (1977). Słownik literatury polskiego oświecenia. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich Wydawnictwo, s. 557
11. Kostkiewiczowa, Teresa (1977). Słownik literatury polskiego oświecenia. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich Wydawnictwo, s.557
12. Łachaciński, Winicjusz (1998). Bibliografia polskich przekładów utworów Juliusza Verne'a. Pruszków: Oficyna Wydawnicza "Ajaks", 96 s.

13. Makowiecki, Andrzej red. (1999). Encyklopedia szkolna: literatura i nauka o języku. Warszawa: WSiP, 789 s.
14. Skorupka, Stanisław red. (1969). Mały słownik języka polskiego. Warszawa: PIW, 1033 s.
15. Tylicka, Barbara; Leszczyński, Grzegorz (2002). Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 434 s.

Opracowania bezpośrednio związane z tematem

16. *50 years of making French kids laugh*. [dok. elektr.]
http://www.rtlgroup.com/www/html/home_news.aspx?ID=FB54B97F70D444CA957C196084A3EBB6 [odczyt 12.11.2010]
17. Gosciny, Anne. *Mikołajek to anty-Harry Potter* [dok. elektr.]
<http://kultura.dziennik.pl/ksiazki/artykuly/101892,gosciny-mikolajek-to-anty-harry-potter.html> [12.10.2010]
18. Bańkowska- , Bober , Krystyna (2000). Świat przekładów. *Pol. Cult* nr 2 , s. 28-31.
19. Baran, Zbigniew. Edukacyjne aspekty współczesnej literatury pięknej dla dzieci, (wydanej w latach 1981-2005 w Polsce). W: Szkoła w nauce i praktyce edukacyjnej. T. 2, pod red. Bożeny Muchackiej. Kraków: Oficyna Wydawnicza "Impuls", 321-331.
20. Berg, Sanchia. *The boy who is always in trouble*. [dok. elektr.]
http://news.bbc.co.uk/today/hi/today/newsid_7968000/7968094.stm [odczyt 09.11.2010]
21. Beszczyńska , Zofia (1995). Co się czyta i sprzedaje. *Nowe Książki* nr 12, s. 72.
22. Beszczyńska , Zofia (2002). Poland. *Bookbird* , s. 52-54.
23. Białek, Józef Zbigniew (1979). Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939. Warszawa: WSiP, s. 35-36.
24. Borodo, Michał (2006). Children's literature translation studies? - zarys badań nad literaturą dziecięcą w przekładzie. *Przekładaniec* nr 16, z. 1, s. 12-23.
25. Bourdieu, Pierre (2007). Reguły sztuki: geneza i struktura pola literackiego. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych "Universitas", 531 s.

26. Brandys, Kazimierz (2008). *Charaktery i pisma*. Warszawa: Wydawnictwo Iskry, 220 s.
27. Bugajska, Teresa, red. (2000). *Baśnie i baśniowość czyli Kraina dziecięcego mitu*. Kielce: Wydaw. Pedagogiczne ZNP, 63 s.
28. Cackowska, Małgorzata (2006). O książkach dla dzieci i różnicach kulturowych *Probl. Wcz. Eduk.* R. 2, nr 2, s. 23-28.
29. Chudak, Henryk red. (1994). *Symbolizm francuski i Młoda Polska: studia i materiały*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski Instytut Romanistyki, 123 s.
30. Cieślowski, Jerzy (1985). *Literatura osobna*. Warszawa: "Nasza Księgarnia", 241 s.
31. Cieślowski, Jerzy; Waksmund, Ryszard (1982). *Literatura i podkultura dzieci i młodzieży: antologia opracowań*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 439 s.
32. Cysewski, Kazimierz (2001). *O literaturze dla dzieci i młodzieży*. Olsztyn
33. Czapski, Józef (2004). *Patrząc*. Kraków: "Znak", 452 s.
34. Czechowski, Jan (2007). *Literatura dziecięca* *Życie Szkoły* R. 61, nr 5, s. 5-11.
35. Czubaszek, Krzysztof (1998). *Tajemniczy pan Verne*. Warszawa: [Krzysztof Czubaszek], 10 s.
36. Dąbmska-Prokop, Urszula (1997). *Śladami tłumacza: szkice*. Częstochowa: "Educator" ; Kraków : "Virdis", 152 s.
37. Deguy, Michel (2002). *Temu co się nie kończy: tren*. Poznań: "Biblioteka Telgte", 127 s.
38. Drewermann, Euglen (1996). *Istotnego nie widać: rzecz o Małym Księciu*. Warszawa: "W.A.B.", 172 s.
39. Dunin, Janusz (1990). *O książce dziecięcej. Kilka tez nienowych*. *Editor* t.3 s. 34-46.
40. France ditizon réunit cent professionnels polonais [Przez] C.F. *Livres Hebdo* 1992 vol. 14 nr 48 s. 30.
41. Frołow, Jakub; Gołębiowski, Łukasz (2005). *Rynek, który jest cool, książki dla niedorośliwych*. *Mag. Lit* nr 9, s. 20-23.
42. Gołębiowski, Łukasz (1998). *Rynek książki w Polsce: edycja '98*. Warszawa: „Herbud”, 256 s.
43. Gołębiowski, Łukasz (1999). *Rynek książki w Polsce: edycja '99*. Warszawa: Biblioteka Analiz, 271 s.

44. Gołębiewski, Łukasz (2000). Rynek książki w Polsce 2000. Warszawa: Biblioteka Analiz, 404 s.
45. Gołębiewski, Łukasz (2001). Rynek książki w Polsce 2001. Warszawa: Biblioteka Analiz, 473 s.
46. Gołębiewski, Łukasz (2002). Rynek książki w Polsce 2002: dystrybucja. Warszawa: Biblioteka Analiz, 209 s.
47. Gołębiewski, Łukasz (2002). Rynek książki w Polsce 2002: wydawnictwa. Warszawa : Biblioteka Analiz, 471 s.
48. Gołębiewski, Łukasz (2003). Rozmowy o rynku książki 2. Warszawa: Biblioteka Analiz, 259 s.
49. Gołębiewski, Łukasz (2003). Rynek książki w Polsce 2003: dystrybucja. Warszawa: Biblioteka Analiz, 259 s.
50. Gołębiewski, Łukasz (2003). Rynek książki w Polsce 2003: wydawnictwa. Warszawa : Biblioteka Analiz, 443 s.
51. Gołębiewski, Łukasz (2004). Rozmowy o rynku książki 2. Warszawa: Biblioteka Analiz, 283 s
52. Gołębiewski, Łukasz (2004). Rynek książki w Polsce 2004: dystrybucja. Warszawa: Biblioteka Analiz, 313 s.
53. Gołębiewski, Łukasz (2004). Rynek książki w Polsce 2004: wydawnictwa. Warszawa : Biblioteka Analiz, 488 s.
54. Gołębiewski, Łukasz (2005). Rozmowy o rynku książki 2004. Warszawa: Biblioteka Analiz, 342 s.
55. Gołębiewski, Łukasz (2006). Rynek książki w Polsce 2006: dystrybucja. Warszawa: Biblioteka Analiz, 368 s.
56. Gołębiewski, Łukasz (2006). Rynek książki w Polsce 2006: wydawnictwa. Warszawa : Biblioteka Analiz, 571 s.
57. Gołębiewski, Łukasz (2008). Rynek książki w Polsce 2008: wydawnictwa. Warszawa: Biblioteka Analiz, 569 s.
58. Gołębiewski, Łukasz (2009). Rynek książki w Polsce 2009: dystrybucja. Warszawa: Biblioteka Analiz, 381 s.
59. Gołębiewski, Łukasz (2009). Rynek książki w Polsce 2009: wydawnictwa. Warszawa : Biblioteka Analiz, 587 s.
60. Gosciniński, Anne. Szczerba, Jacek (2009) *Pół wieku z Mikołajkiem*. Gazeta Wyborcza nr 265, dod. Duży Format nr 44 z 12.11.2009, s. 22-23.

61. Gosciny, René (2005). *Nowe przygody Mikołajka*. Kraków: Znak, 634 s.
62. Gosciny, René (2009). *Mikołajek i inne chłopaki*. Warszawa: Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 139 s.
63. Gosciny, René (2009). *Mikołajek ma kłopoty*. Warszawa: Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 139 s.
64. Gosciny, René (2009). *Mikołajek*. Warszawa: Wydawnictwo "Nasza Księgarnia", 165 s.
65. Grzegorzewska, Barbara. *Mikołajek w oczach tłumaczki – wywiad z Barbarą Grzegorzewską*. [dok. elektr.]
http://www.qlturka.pl/czytelnia,literatura,mikolajek_w_oczach_tlumaczki__wywiad_z_barbara_grzegorzewska,2795.html [odczyt: 19.10.2010]
66. Hartwig-Sosnowska, Jolanta (1987). *Wyobraźnia bez granic*. Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 231 s.
67. Herma, Mariusz (2009) *Mikołajek atak klonów* Przekrój nr 28/3362, s.53-55
68. Heska-Kwaśniewicz, Krystyna (2008). *Literatura dla dzieci i młodzieży: (po roku 1980)*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 383 s.
69. Heskaj-Kwaśniewicz, Krystyna; Socha, Irena (1998). *Książka dla dziecka wczoraj, dziś, jutro*. Katowice: Wydaw. UŚ, 184 s.
70. *Historique* [dok. elektr.]. <http://www.petitnicolas.com/#part=historique> [odczyt 09.09.2010]
71. *JPbox-office* [dok. elektr.] <http://www.jpbox-office.com/fichfilm.php?id=10600&affich=france&deplier=yes> [odczyt 28.10.2010]
72. Komza, Małgorzata (1993). Seria „Odkrycia Gallimarda” (Découvertes Gallimarda Paris). *Rocz. Bibl. R.* 37 z. 1/2 s. 208-211.
73. Konferencja nt. literatury dla dzieci i młodzieży w latach 1990-1995. *Bibliotekarz*, 1996, nr 2, s. 30-33.
74. Krasoń, Katarzyna (2006). *Mikołajkowa wizja szkoły, czyli nauczyciele i uczniowie - konfrontacje komiczne*. *Guliwer* nr 1, s. 28-32.
75. Krzyśka, Sławomir, Maciej (2006). *O wartościach literatury dla dzieci*. W: *W kręgu sztuki i ekspresji dziecka*, pod red. Danuty Krzywoń. Katowice: Drukarnia Archidiecezjalna, 97-103.

76. Kubišta, Hanna. *Le Petit Nicolas, de Laurent Tirard: se remettre à hauteur d'enfant* [dok. elektr.] <http://www.radio.cz/fr/rubrique/culture/le-petit-nicolas-de-laurent-tirard-se-remettre-a-hauteur-denfant> [odczyt: 13.11.2010]
77. Kuliczowska, Krystyna (1983). *W świetle prozy dla dzieci*. Warszawa: "Nasza Księgarnia", 146 s.
78. Kuliczowska, Krystyna red. (1980). *Nurty, konwencje, tematy: materiały z międzynarodowej sesji naukowo-literackiej poświęconej współczesnej twórczości dla dzieci i młodzieży, [Warszawa, 7-9 grudnia 1979 r.]*. Warszawa: "Nasza Księgarnia", 222 s.
79. *L'histoire du Petit Nicolas* [dok. elektr.].
http://www.gosciny.net/prog/fr_lpn.htm [odczyt 16.08.2010]
80. *La campagne expliquée à mon fils* [dok. elektr.].
http://www.lefigaro.fr/culture/20070403.FIG000000140_la_campagne_explique_e_a_mon_fils.html [odczyt 30.09.2010]
81. *Le ballon et autres histoires inédites: dossier de presse* [dok. elektr.].
http://www.fnac.com/Magazine/espace_presse/dp_pdf/dp_petit_nicolas.pdf?NI D=0 [odczyt 08.09.2010]
82. *Le petit Nicolas: a comic book's anniversary in Paris* [dok. elektr.].
<http://20littlecities.com/what-to-see/le-petit-nicolas/> [odczyt 08.09.2010]
83. *Le Petit Nicolas: critique d'Exceif*. [dok. elektr.].
<http://www.excessif.com/cinema/critique-le-petit-nicolas-4708961-760.html> [odczyt 12.10.2010]
84. Lemerchie, Valérie; Merad, Kad. *Interview de Valérie Lemerchie et Kad Merad pour le film „Le Petit Nicolas”* [dok. elektr.].
<http://www.telleestmatele.com/article-36700856.html> [odczyt. 12.10.2010]
85. Leszczyński, Grzegorz (2005). *Czekając na... Perraulta. Poradnik Bibliotekarza nr 1, s. 22-23.*
86. Leszczyński, Grzegorz (2007). *Książka dla dzieci i młodzieży w XXI wieku. Cz. 2 Poradnik. Bibliotekarza nr 1, s. 7-12.*
87. Leszczyński, Grzegorz (2007). *Magiczna biblioteka: zbójckie księgi młodego wieku*. Warszawa: Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej, 208 s.

88. Leszczyński, Grzegorz, et. al. (2006). *Książka dziecięca 1990-2005, konteksty kultury popularnej i literatury wysokiej*, Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 267 s.
89. Lewandowicz- , Nosal , Grażyna. *Literatura fachowa o literaturze, książkach i bibliotekach dla dzieci i młodzieży 2001-2004* [dok.elekt.] <http://ebib.oss.wroc.pl/2005/64/lewandowicz-nosal.php> [odczyt 15.01.2010]
90. Lewandowicz, Grażyna (1992). *Książki dla dzieci we Francji. Notes Wydawniczy R 1 nr 8 s. 43.*
91. Lewandowicz, Nosal, Grażyna (2004). *Dziecko i książka: materiały z ogólnopolskiej konferencji, Biblioteka Narodowa 27-28 października 2003 roku.* Warszawa: Biblioteka Narodowa, 163 s.
92. Lindon, Mathieu *Sempé sans le bulles*. [dok. elekt.] <http://next.liberation.fr/cinema/0101594116-sempe-sans-les-bulles> [odczyt 12.10.2010]
93. Mossakowski, Paweł (2009) *Mikołajek*. *Gazeta Wyborcza* nr 284 z 04.12.2009
94. Nikliborc, Anna (1978). *Francuska książka dla młodzieży w Polsce w XIX wieku*. W: *Studia o książce*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 123-156 s.
95. Nikliborc, Anna (1978). *Recepcja francuskiej książki dla młodzieży w Polsce w XIX wieku*. W: *Studia o książce*. T 8, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolinskich, s. 123-136.
96. Nikliborc, Anna (1980). *Recepcja francuskiej książki dla młodzieży w Polsce w XX wieku*. W: *Studia o książce*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich , 113-158 s.
97. Nikliborc, Anna (1980). *Recepcja francuskiej książki dla młodzieży w Polsce w XX wieku*. W: *Studia o książce*. T 10, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolinskich, s. 113-158
98. Nikliborc, Anna (1981). *Od baśni do prawdy: szkice z dziejów literatury zachodniej dla dzieci i młodzieży*. Warszawa: Nasza Księgarnia, s.17
99. Nikliborc, Anna (1989). *Paul Berna*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 36 s.
100. Nowacka, Ewa (1995). *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1990-1995, charakterystyka i ocena*. *Bibl. Zachodniopomorski R. 36, nr 4, s. 22-29.*

101. Olejczuk, Katarzyna (2006). Literatura francuska w Polsce - rynek wydawniczy. W: O kondycji literatury najnowszej, pod red. Michaliny Kowalskiej i Andrzeja Zawadzkiego. Kraków, s. 85-90.
102. Olejczuk, Katarzyna (2006). Literatura francuska w Polsce – rynek wydawniczy. W: O kondycji literatury najnowsze: polsko-francuskie spotkania literackie. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 85-91 s.
103. Paćłowski, Jan (1996). Literatura dla dzieci i młodzieży. Kielce: WŚ, 196 s.
104. Papież, Katarzyna (2006). Literatura dziecięca nie tylko dla dzieci. Dlaczego dorośli czytają „Nowe przygody Mikołajka”. W: O kondycji literatury najnowszej: polsko-francuskie spotkania literackie. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, s. 51-59.
105. Papuzińska, Joanna (2007). Dziecięce spotkania z literaturą. Warszawa: Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, 200 s.
106. Papuzińska, Joanna; Żurkowski, Bogusław red. (1985). Wartości literatury dla dzieci i młodzieży: wybrane problemy: praca zbiorowa. Warszawa; Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe, 311 s.
107. Parvi, Jerzy (1989). Rzeczywistość i fantazja: szkice o literaturze francuskiej XIX wieku. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 210 s.
108. Pawlicka, Elżbieta (1993). Jak interpretować różnice? *Por. Bibl.* 1993 R. 45 nr 3 s. 6-7.
109. *Peerelowski Mikołajek skończył 23 lata.* [dok. elektr.]
<http://kultura.dziennik.pl/ksiazki/artykuly/100853,peerelowski-mikolajek-skonczyl-23-lata.html> [28.10.2010]
110. Piasecka, Agnieszka (2002). Rynek książki w Polsce na tle rynku w Niemczech i Francji - analiza wybranych parametrów branży wydawniczej. W: Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa i gospodarki. T. 2, red. nauk. Jan Rymarczyk, Wawrzyniec Michalczyk. Wrocław: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, 114-130s.
111. Polak, Cezary (2009) *Mały łobuz do naśladowania kończy 50 lat: 50 lat temu pojawiły się pierwsze przygody Mikołajka* Dziennik (Wyd. 2), nr 62, dod. Magazyn Dziennika z 13.02.2009, s. 16.

112. Poulet, Georges (1977). *Metamorfozy czasu: szkice krytyczne*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 578 s.
113. Puchalski, Jan (1993). Francuskie doświadczenie i polska praktyka. Warszawskie „Editions Spotkania”. *Print & Publishing R.* 1 nr 4 s. 44-46.
114. Rausz, Monika (1999). Książka francuska w repertuarze wydawniczym Galicji (1864-1914). W: Kraków-Lwów. T.4 , red. Nauk. Jerzy Jarowiecki. Kraków, 74-87 s.
115. Rostocki, Andrzej. *Bestsellery 2009*. [dok. elektr.]
http://www.rp.pl/artykul/61991,436816_Bestsellery_2009.html [odczyt 28.10.2010]
116. Ryszka, Franciszek (1978). *Lektury i przemyślenia: pięć szkiców o książkach i ich autorach*. Poznań: Wydaw. Poznańskie, 184 s.
117. Samuel, Henry. *The return of petit Nicolas (and for once it's not Sarkozy)* [dok. elektr.]
http://blogs.telegraph.co.uk/news/henrysamuel/9106969/The_return_of_Le_Petit_Nicolas_and_for_once_its_not_Sarkozy/ [15.09.2010]
118. Schiff, Stacy (1998). Antoine de Saint Exupéry: wielki Mały Książę XX wieku. Warszawa: "Alfa-Wero", 564 s.
119. Seweryn , Anna (2007). Mierzenie międzynarodowych przepływów tłumaczeń (Paryż, 5.12.2007), na marginesie jubileuszu 75-lecia "Index Translationum" *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* s. 65-67.
120. Skibińska, Elżbieta (2005). La version polonaise de "J'aime lire" : un apprentissage indirect de la civilisation française? *Acta Universitatis Wratislaviensis. Romanica Wratislaviensis* nr 50, s. 65-75.
121. Skotnicka , Gertruda (2000). Literatura polska dla dzieci i młodzieży u progu nowego wieku W: *Pisarze gdańscy dzieciom i młodzieży*. Gdańsk, s. 53-62.
122. Skotnicka, Gertruda (1990). Współczesna proza historyczna dla dzieci i młodzieży w świetle krytyki literackiej. Biblioteka Olsztyńska nr 3/4 s. 5-20.
123. Skotnicka, Gertruda (1996). Tradycje narodowo-kulturowe w literaturze dla dzieci i młodzieży: materiały z sesji, Jachranka 30 XI - 2 XII 1994 r. Warszawa: Wydaw. SBP, 189 s.
124. Skrobiszewska, Halina (1971). Książki naszych dzieci czyli o literaturze dla dzieci i młodzieży. Warszawa: „Wiedza Powszechna”, s. 75

125. Skrobiszewska, Hanna oprac. (1978). *Baśń i dziecko*. Praca oparta na materiałach z sesji naukowo-literackiej pod hasłem *Funkcja baśni w wychowaniu i kształceniu osobowości dziecka* zorganizowanej przez Związek Literatów Polskich w W-wie w grudniu 1973 r. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza W-wa, s. 6.
126. Staniów, Bogumiła (2007). Rola przekładów w zbliżaniu narodów, tłumaczenia literatury dla dzieci i młodzieży - wybrane zagadnienia. W: *Książka, biblioteka, informacja: między podziałami a wspólnotą*, pod red. Jolanty Dzieniakowskiej. Kielce:??, 485-494s.
127. Szczerba, Jacek. Gosciny, René; Sempé, Jean-Jacques: *Nowe przygody Mikołajka*, tom II [dok. elektr.]
<http://wyborcza.pl/1,76842,4735528.html> [odczyt 12.10.2010]
128. Tirard, Laurent. *Reżyser Laurent Tirard o filmie Mikołajek*. [dok. elektr.]
<http://www.kinomaniak.pl/katalog/wywiad/103,1> [odczyt: 12.10.2010]
129. Tomkowski, Jan (1987). *Juliusz Verne - Tajemnicza wyspa?* Łódź: Wydaw. Łódzkie, 162 s.
130. Trznadel, Jacek (2003). *Spojrzenie na Eurydykę: szkice literackie*. Kraków: "Arcana", 392 s.
131. Tytko, Małgorzata (2009). Szybko, łatwo i przyjemnie - czyli "sprawy najważniejsze" w literaturze (bardzo) popularnej. *Nurt SVD* R. 42, z. 1/2 (2008), s. 275-282.
132. Ungeheuer-, Gołąb, Alicja (2008). *W pobliżu literatury dziecięcej*. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 212 s.
133. Urgacz, Anna. *Literatura piękna dla dzieci i młodzieży, wybór za lata 2002-2005*, Dokument elektroniczny [dok. elektr.]
<http://ebib.oss.wroc.pl/2005/64/urgacz.php> [odczyt 15.01.2010].
134. Waksmund, Ryszard (1986). *Literatura pokoju dziecięcego*. Warszawa: Nasza Księgarnia, s. 18.
135. Waksmund, Ryszard (2000). *Od literatury dla dzieci do literatury dziecięcej: (tematy, gatunki, konteksty)*. Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 442 s.
136. *Warszawa obchodzi 50. urodziny Mikołajka*. [dok. elektr.]
http://warszawa.gazeta.pl/warszawa/1,95158,7222589,Warszawa_obchodzi_50_urodziny_Mikolajka.html [odczyt 08.10.2010]

137. Węgrzyn, Emil (1990). Zarys literatury dla dzieci i młodzieży : materiały pomocnicze dla nauczycieli. Nowy Sącz: Centrum Doskonalenia Nauczycieli Oddział im. Władysława Spasowskiego w Nowym Sączu, 36 s.
138. Wojnar, Waldemar (2005). Paryż literacki, Warszawa knajacka... . *Twórczość* R. 61, nr 4, s. 151-153.
139. Zając, Michał (1993). Rynek książki dziecięcej w Polsce. *Poradnik Bibliotekarza* R.45 nr 9 s.15-20.
140. Zając, Michał (2002). Raport o książce dla dzieci i młodzieży. Warszawa: Biblioteka Analiz, 143 s.
141. Zając, Michał (2004). Raport o książce dla dzieci i młodzieży. Warszawa: Biblioteka Analiz, 140 s.
142. Zając, Michał (2004). Rynek książki dla dzieci i młodzieży. *Poradnik Bibliotekarza* nr 4, s. 3-8.
143. Zawiszewska, Agata (2006). Zachód w oczach liberałów: literatura niemiecka, francuska i angielska nac łamach "Wiadomości Literackich" (1924-1939). Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 199 s.

Opracowania uzupełniające

144. Adam, Antoine; Lerminier, Georges; Morot-Sir, Eduard (1980). Literatura francuska. Tom II: XIX i XX wiek. Warszawa: PWN, s.185
145. Adam, Antoine; Lerminier, Georges; Morot-Sir, Eduard (1980). Literatura francuska. Tom II: XIX i XX wiek. Warszawa: PWN, s.185
146. ARTactif [dok elektr.] <http://www.artactif.com/couronne-pierre> [odczyt: 26.09.2011].
147. Baluch, Alicja (2006). Ilustracja, która prowadzi. *Polonistyka* R. 59, nr 2, s. 27-32.
148. Białek, Józef Zbigniew (1979). Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939. Warszawa: WSiP, s. 35-36.

149. Bibliothèque nationale de France [dok. elektr.]
<http://catalogue.bnf.fr/servlet/autorite?ID=12162558&idNoeud=1.1&host=catalogue> [odczyt: 26.09.2011].
150. Cieřlikowski, Jerzy (1967). Wielka zabawa: folklor dziecięcy, wyobraźnia dziecka, wiersze dla dzieci. Wrocław-Warszawa-Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 225.
151. Dybeł, Katarzyna (2005). Historia literatury francuskiej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 410 s.
152. Neubert, F. *Obraz polskiej literatury dla dzieci w okresie 1945-1964 w świetle liczb*. [W:] *Seminarium naukowego poświęcone literaturze dla dzieci i młodzieży w 20-leciu PRL*. Op.cit., s.29 – Opis za: Frycie, Stanisław (1983). *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945-1970*. Warszawa: WSiP, s. 223.
153. Floryan, Władysław (1979). *Dzieje literatur europejskich*. T. 1, Literatura starogrecka ; Literatura bizantyjska ; Literatura nowogrecka ; Literatura rzymska ; Literatura nowołacińska ; Literatura włoska ; Literatura francuska ; Literatura hiszpańska ; Literatura portugalska ; Literatura rumuńska. Warszawa: PIW, 2 wol. (576 ; [2], 577-1243, [1] s.)
154. Gut, Joanna (2006). Wzorce kultury masowej i paradygmaty literatury wysokiej we współczesnej książce dla dzieci i młodzieży (1990-2005). *Guliwer* nr 1, s. 113-115.
155. Heistein, Józef (1991). *Literatura francuska XX wieku*. Warszawa: PIW, 565 s.
156. Hutnikiewicz, Artur (1997). *Młoda Polska*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s.369
157. Hutnikiewicz, Artur (1997). *Młoda Polska*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s.369
158. Jakóbczyk, Stanisław (2001). *Wspomnienia z literatury francuskiej XX wieku*. Poznań : Wydaw. Poznańskie: we współpracy z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk, 271 s.
159. *Jan Amos Komenský: Teolog, filozof, pedagog a spisovatel* [dok. elektr.]
<http://www.spisovatele.cz/jan-amos-komensky> [odczyt: 18.02.2011].
160. Kaniowska – Lewańska, Izabela (1980). *Literatura dla dzieci i młodzieży do roku 1864: zarys monograficzny, materiały*. Warszawa: WSiP, s. 26.

161. Markiewicz, Henryk (1978). *Pozytywizm*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s.414.
162. Markiewicz, Henryk (1978). *Pozytywizm*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s.414.
163. Mucha, Bogusław (2005). *Literatura francuska XIX wieku : wykłady o literaturze i kulturze europejskiej*. Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie przy Filii Akademii Świętokrzyskiej, 302 s.
164. Robb, Bonnie Arden (1995). *Madame de Maintenon and the Literary Personality of Madame de Genlis: Creating Fictional, Historical, and Narrative Virtue* *Eighteenth-Century Fiction*: Vol. 7: Iss. 4, Article [dok. elektr.] 5.<http://digitalcommons.mcmaster.ca/ecf/vol7/iss4/5> [odczyt: 10.02.2011].
165. Saint-Exupéry, Antoine de (1977). *Pocztą na Południe; Nocny lot*. Warszawa: PIW, s. 189.
166. Sojusz Lewicy Demokratycznej [dok. elektr.] http://www.sld.org.pl/partia/p-r-m-a-443/kto_jest_kim.htm [odczyt: 26.09.2011]
167. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej [dok. elektr.] <http://www.umcs.lublin.pl/> [odczyt: 26.09.2011]
168. Wydawnictwo Cedro i Synowie [dok. elektr.] <http://www.cedro.com.pl/page24.php> [odczyt: 26.09.2011]

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1. Liczba wydań tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży z wyłączeniem wielotomowej encyklopedii <i>Odkrycia młodych</i> opublikowanych przez wszystkie wydawnictwa w latach 1990-2010.....	32
Wykres 2. Liczba wydanych książek Julesa Verne'a na przestrzeni lat 1990-2010.....	53
Wykres 3. Liczba wydanych pozycji przez wydawnictwa: Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, BGW, „Nasza Księgarnia”, Zielona Sowa, Grafag, Siedmioróg, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Oleksiejuk „Inwestycje”, Panda, Podsjedlik Raniowski i Spółka i Debit w latach 1990-2010.....	70
Wykres 4. Rodzaj literacki książek publikowanych w latach 1990-2010 przez wydawnictwa: Wydawnictwo Pawła Skokowskiego, BGW, „Nasza Księgarnia”, Zielona Sowa, Grafag, Siedmioróg, Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Oleksiejuk „Inwestycje”, Panda, Podsjedlik Raniowski i Spółka i Debit.....	71
Wykres 5. Liczba książek publikowanych w latach 1990-2010 przez wszystkie wydawnictwa	72
Wykres 6. Liczba sprzedanych w latach 2000-2009 egzemplarzy książek, których bohaterem jest Mikołajek.....	85

WYKAZ TABEL:

Tabela 1. Obraz tłumaczeń francuskiej dla dzieci i młodzieży na polskim rynku wydawniczym w latach 1990-2010	30
Tabela 2. Liczba wydań tłumaczeń literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży z wyłączeniem wielotomowej encyklopedii <i>Odkrycia młodych</i> opublikowanych przez wszystkie wydawnictwa w latach 1990-2010.....	32
Tabela 3. Liczba autorów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży.....	51
Tabela 4. Liczba tłumaczy książek z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży.....	59
Tabela 5. Liczba ilustratorów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży.....	65
Tabela 6. Liczba wydawnictw publikujących tłumaczenia literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży	67

INDEKS NAZWISK

- Adam, Antoine, 4
Aigremont, Paul de, 15
Aimard, Gustaw, 17
Aladjidi, Virginie, 45
Allorge, Henri, 17
Amouroux, Henri, 73
Anczyc, Włodzimierz Ludwik, 17
Anderson, Wes, 86
Andrzejewska, Małgorzata, 38, 57
Aragon, Louis, 24
Assolant, Alfred, 23
Aubra, Cecylia, 21
Aubry, Cecile, 23
Audry, Colette, 21
Aulnoy, Marie-Catherine de, 61
Aveline, Claude, 21, 22, 23
Aymé, Marcel, 20, 31
Babicka, Alina, 58
Bach, Dominique, 42
Barbetti, Yvette, 33, 34
Barbot de Villeneuve, Gabrielle-
Suzanne, 11
Barciszewska, Anna, 36, 57, 58, 60
Bareda, Andrzej, 56
Barrie, James Matthew, 61
Barthèlèmy, Jean-Jacques, 10
Bartowska, Sylwia, 58
Baumont, Émilie, 33
Beaujard, Sophie, 37, 38, 63, 64
Beaumont, Émilie, 27, 32, 36, 38, 44,
46, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 62,
64, 66, 71, 90
Beaumont, Maria Leprince de, Patrz
Leprince de Beaumont, Maria
Bednarska-Ruczajowa, Krystyna, 4
Beecher-Stowe, Harriet, 16
Belejowska, Joanna, 60
Benett, Leon, 45, 63, 64
Bereda, Andrzej, 32, 36, 58, 61
Berkane, Nadia, 44
Berna, Paul, 20, 21
Bernard, Adam, 34, 37, 56
Bernier, Jean-Pierre, 38
Berquin, Arnaud, 12
Berthet, Elie, 15
Bird, Richard, 16
Biszytyga, Violetta, 57
Bloch, Serge, 45
Blond, Georges, 21, 22, 23, 24
Bobrowicz, Jan Nepomucen, 13
Bobrowska, Karolina, 31, 57
Boex, Joseph Henri Honoré, 17
Bohdanowicz, Julian, 79
Boileau, Kermoal, 23
Boileau, Pierre, 23
Bokser, Halina, 17
Bombard, Alain, 19
Bon, Pierre, 53, 61
Boradyń-Bajkowska, Anna, 44, 58
Boradyń-Bajowska, Anna, 59
Bosco, Henry, 61
Boussenard, Leon, 17
Bray, Vivienne, 33, 34, 53, 61
Brazil, Angela, 16
Brown, Dan, 81
Brussolo, Serge, 41, 43
Bufet, Gil, 21
Buffon, George Louis Lecler hr. de, 13
Burakowski, Zygmunt, 33, 58
Burnett, Frances Hodgson, 16
Cambournac, Laure, 61
Caroll, Lewis, 63
Castillone, A., 15
Cedro, Adam, 33, 34, 36, 56, 58, 60, 61,
104
Cendrars, Blaise, 24
Cervantes, Miguel de, 10
Chabat, Alain, 84, 85
Chabot, Denise, 34, 35, 61
Chamerska, Ksenia, 59
Chansierges, 10
Chirac, Jacques, 77
Chmielewska, Joanna, 81
Chylak, Mikołaj, 78
Cieplińska, Ewa, 41
Cieślikowski, Jerzy, 9, 11, 12, 94, 103
Clarke, Lattimore, 14
Coelho, Paulo, 81
Colas, Marie-Claude, 62
Collodi, Carlo, 63
Cooper, James Fenimore, 16
Courner, Helena, 21

Couronne, Pierre, 27, 31, 32, 34, 35, 36,
 38, 44, 46, 48, 49, 53, 58, 61, 62, 63,
 71, 90
 Craipeau, Jean-Loup, 38
 Curry, Peter, 44
 Cywińska, Marta, 57
 Czerwińska, Ewa, 12, 40
 Czubaszek, Krzysztof, 57, 60, 94
 Daudet, Alphonse, 15, 16
 Dauvister, Christine, 31
 Dąbrowska, Krystyna, 40, 58
 Defoe, Daniel, 16
 Degano, Marino, 34
 Dekano, Marino, 33
 Delahaye, Gilbert, 43
 Delboscie, Olivier, 83
 Demaison, Francois-Xavier, 86
 Dena, Anaël, 44
 Deredel, Sandrine Rogeon, 41, 42, 45,
 64
 Deryło, Kazimierz, 33, 36, 37, 38, 39,
 56, 57, 60, 61
 Dębicki, Eustachy, 11
 Dickens, Karol, 16
 Didierjean, Anne-Marie, 34, 35
 Doktor, Tadeusz, 24
 Downs, John, 53
 Drzymała, Piotr, 57
 Du, Valérie Le, 61, 76
 Duché, Jean, 24
 Dumas, Aleksander, 13, 14, 15, 17, 18,
 19, 21, 22, 23, 24, 25
 Dumont, Virginie, 38
 Durual, Christophe, 39
 Elzbieta, 38
 Fabianowska, Małgorzata, 39, 59
 Feliks, Michał, 60
 Fénelon, Franciszek, 9, 10
 Férat, Jules-Descartes, 41
 Ferrero, Betti, 35, 53
 Féval, Paul, 24
 Figny, Alfred de, 25
 Fino, Catherine, 42
 Flaubert, Gustaw, 14
 Florczak, Zbigniew, 30, 33, 38, 40, 57,
 59
 Foa, Eugenia de, 14, 15
 Fonfara, Andrzej, 35, 37, 38, 63
 Fontaine, Jean de la, 8, 13, 17, 19, 20,
 23
 France, Anatol, 17, 20, 24
 Galopin, Arnaud, 17
 Gałczyńska, Natalia, 20
 Gamarra, Pierre, 19, 22, 23
 Gasztold, Carmen Bernos de, 24
 Gautier, Theophile, 18, 19, 20, 23
 Geiger, Herman, 24
 Geneste, Marcelle, 39
 Genlis, Stéphanie Félicité de, 12, 104
 Gilard, Madeleine, 21
 Godart, Maxim, 85
 Goethe, Johann Wolfgang von, 14
 Gołębiowski, Łukasz, 10
 Goscinny, Anne, 31, 38, 39, 43, 45, 73,
 74, 77, 83, 84, 85, 86, 88, 93, 95, 96,
 101
 Goscinny, René, 4, 6, 21, 27, 31, 36, 38,
 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 58,
 63, 65, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77,
 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88,
 89, 90
 Gościmska, Karolina, 11
 Gouffier, Sophie Choiseul, 14
 Gould, John, 16
 Grall, Alex, 74
 Gripari, Pierre, 61
 Grochol, Katarzyna, 81
 Groszlikowa, Barbara, 16, 17
 Gryczyńska, Anna, 42
 Grzegorzewska, Barbara, 31, 37, 38, 39,
 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 56, 58, 59,
 61, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 88, 90, 96
 Gudule, 38
 Guiraud, Florence, 53, 61
 Gutra, Maria, 16, 17
 Haertlé-Wodziczko, Anna, 31, 58
 Hałat, Gabriela, 60
 Hertzl, Pierre-Jules, 15
 Hofer, Anne, 32, 33
 Hoffmanowa, Klementyna, 8
 Hugo, Wiktor, 13, 14
 Iżakiewicz, Lucjan, 58
 Jabłoński, Jan, 10
 Jacolliot, Louis, 15, 17
 Jakubiuk, Marta, 59
 Janicka, Barbara, 39, 40, 43, 60
 Januszewska, Hanna, 10, 32, 37, 41, 56,
 59, 60
 Jeunet, Jean-Pierre, 86
 Jędras, Jadwiga, 59

Jugnot, Gérard, 85
 Kaczmarewicz-Federowska, Janina, 30, 60
 Kaczmarewicz-Fedorowska, Janina, 59
 Kalicińska, Małgorzata, 81
 Kaniowska – Lewańska, Izabela, 10, 11, 103, 104
 Kaniowska–Lewańska, Izabela, 11
 Kapel, Jan, 32
 Kaczmarewicz-Federowska, Janina, 57
 Kaczmarewicz-Fedorowska, Janina, 34, 36, 37, 57
 Kasza, Janusz, 61
 Kęcka, Mariola, 59
 Kiberlain, Sandrine, 86
 Kielski, Bolesław, 60
 King, Jane, 33, 63
 Kipling, Rudyard, 63
 Kołodziejczak, Tomasz, 79
 Komenský, Jan Amos, 9, 103
 Kowalska, Maria, 60, 61
 Kozioł, Halszka, 57
 Kruś, Stefan, 58
 Krzak-Ćwiertnia, Elżbieta, 58
 Kwiatek, Leszek, 32, 33, 35, 56, 58, 60, 62
 Laferté, Bénédicte, 31, 62
 Lattay, Muriel, 62
 Laurie, André, 15
 Leblanc, Maurice, 17, 19
 Legendre, Philippe, 33, 62
 Lemercier, Valérie, 85
 Lengyel, Trish, 34
 Leprince de Beaumont, Maria, 11, 63
 Leraux, Gaston, 17
 Lerminier, Georges, 4
 Lesueur, Nicole, 23
 Leszczyński, Andrzej, 60, 93, 97, 98
 Lindon, Mathieu, 87, 98
 Lisowski, Jerzy, 75
 Locke, John, 9
 Ludwik XIV, 8, 10
 Lyll, Edna, 16
 Łozińska-Małkiewicz, Ewa, 57
 Maël, Pierre, 17
 Major, Anna, 44, 58
 Malicka, Maria, 60
 Malicka, Marta, 57
 Malot, Hector, 16
 Malot, Hektor, 15, 17
 Małochleb, Paulina, 60
 Mańka-Chmura, Aleksandra, 36
 Markuszewicz, Tola, 36, 37, 39, 40, 43, 45, 46, 58, 59, 61, 75, 80, 90
 Marlier, Marcel, 63
 Marlieri, Marcel, 43
 Marmontel, Jean-François, 12
 Martin, Paul, 43
 Mauffret, Yvon, 21
 May, Karol, 22
 Mazali, Gustavo, 41, 42, 45, 63, 64
 Mazur, Jadwiga, 32, 58
 Mekdjian, Christelle, 44
 Merad, Kad, 85, 97
 Michaux, Henri, 23
 Mickiewicz, Adam, 12
 Mierzejewska, Elżbieta, 39
 Miklaszewska, Maryna, 78, 87
 Mikraszewska, Teresa, 37, 59
 Missoniere, Marcie, 83
 Młodnicka, Wanda, 17
 Moniatowski, Igor, 41
 Montgomery, Lucy Maud, 16
 Morot-Sir, Eduard, 4
 Moseley, Dud, 33, 53, 63, 64
 Mosiewicz-Szrejter, Maria, 59
 Mossakowski, Paweł, 87, 98
 Mothe, Francois de Salignac de la, Patrz Fenelon, Franciszek
 Murat, Marie-Isabelle, 61
 Naczyńska, Zuzanna, 59
 Naglik, Justyna, 44, 59
 Narbutówna, Anna, 12
 Nesme, Alexis, 44
 Nesteruk, Małgorzata, 39, 44, 59
 Neubert, Felicja, 17, 103
 Nigremont, George, 24
 Nikliborc, Anna, 4, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 21, 24, 98
 Olliwier, Jean, 24
 Orlandi, Lorenzo, 35, 53
 Pałka, Jacek, 79
 Patry, Maurice, 19
 Pavela, Timo, 78
 Pépin, Muriel, 38
 Perrault, Charles, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 21, 23, 25, 27, 31, 32, 34, 36, 37, 41, 42, 45, 46, 48, 51, 52, 56, 60, 62, 67, 70, 71, 89, 90, 97
 Pétigny, Aline de, 41, 42, 44, 45, 55, 62

Peyo, 43
 Piętka-Hadala, Dorota, 32
 Pimont, Annie, 34, 53, 61
 Pimont, Marie-Renée, 53
 Popławska, Halina, 60
 Puchalska, Iwona, 43, 44, 60, 61
 Puszczewicz, Marek, 45, 59
 Raczkowski, Marek, 79, 88
 Radomska, Zula, 34
 Radziwiłłowa, Elżbieta, 31, 60
 Rainaud, Michel, 37
 Rakusa-Suszczewski, Mikołaj, 60
 Ramsay, Andrew Michael, 10
 Richardson, Debbie, 33, 53, 63, 64
 Riou, Édouard, 41, 45
 Robert, Naim, 19, 24
 Rocan, Ann, 38
 Rocard, Ann, 33, 62
 Rogozińska, Izabela, 57
 Rops, Daniel, 24
 Rostocki, Andrzej, 77, 82
 Rostocki, Marek, 80
 Rousseau, Jean Jacques, 9, 12, 20
 Roux, George, 63
 Rouzé, Michel, 20, 24
 Rowling, J.K., 82
 Roy, Claude, 22
 Royer, Francois, 33
 Rozwadowski, Piotr, 37, 58
 Różewicz, Zbigniew, 58
 Ruyer, Francois, 34, 41, 63
 Sadowska, Elżbieta, 58
 Saint Exupéry, Antoine, 22
 Saint-Exupéry, Antoine, 30, 31, 34, 35,
 36, 37, 38, 39, 40, 46, 49, 54, 57, 63,
 70, 71, 90, 104
 Saint-Exupery, Antoine de, 20, 22, 24
 Sand, George, 20, 21
 Sarkozy, Nicolas, 77, 100
 Schmitt, Éric Emmanuel, 61
 Schmitt, Éric- Emmanuel, 42
 Schnitzer, Ludmiła, 24
 Selley, Lindsey, 32, 33, 53, 61, 63, 64
 Sempé, Jean Jacques, 4, 6, 21, 41, 42,
 45, 51, 63, 65, 74, 76, 80, 83, 84, 87,
 90
 Sempé, Jean-Jacques, 27, 31, 36, 37, 38,
 39, 40, 43, 44, 45, 46, 48, 63, 72, 73,
 74, 75, 76, 87, 89, 98, 101
 Sempégo, Jean-Jacques, 43
 Shuty, Sławomir, 79
 Sikorska, Hanna, 32, 35, 56, 58, 60, 62
 Simon, Franceska, 79
 Skawina, Katarzyna, 35
 Skrobiszewska, Halina, 10, 11, 18, 20,
 21, 22, 100, 101
 Skrzetuski, Kajetan, 12
 Snopek, Jerzy, 60
 Sokół, Jarosław, 57
 Souvestre, Emil, 15
 Sójka-Leszczyńska, Anna, 38, 57, 60
 Spielberg, Steven, 86
 Spyri, Johanna, 16
 Staniszkis, Elżbieta, 37, 39, 40, 43, 45,
 46, 58, 59, 61, 75, 80, 90
 Stankev, Emilian, 38
 Staroszczyk, Magdalena, 44, 58, 59
 Stawiarski, Ignacy Franciszek, 10
 Stevenson, Robert, 16
 Suire, André, 24
 Sujczyńska, Lidia, 32, 33, 35, 57, 58,
 60, 62
 Supernat, Barbara, 41, 57, 60, 61, 62
 Surget, Alain, 45
 Sygietyński, Antoni, 14
 Szal, Marek, 42
 Szawłowska, Helena, 15
 Szeszko, Agata, 41, 42, 44, 56, 59, 62
 Szklarski, Alfred, 22
 Sztuczyńska, Joanna, 32, 59
 Szwykowski, Jan, 30, 31, 57, 60
 Szyszko, Joanna, 59
 Tarnowski, Paweł, 60
 Tati, Jacques, 86
 Taulier, Juliusz, 15
 Tazieff, Haroun, 24
 Teldy, Robert, 19
 Telemach, 10
 Thomas, Narcejac, 23
 Thomas, Pierre, 23
 Tirard, Laurent, 83, 84, 85, 86, 97, 101
 Traczewska – Zych, Elżbieta, 31
 Traczewska-Zych, Elżbieta, 33, 37, 58
 Trocki, Michał, 10
 Trznadel-Szczepanek, Anna, 57, 59
 Twain, Mark, 16
 Uderzo, 31, 32, 45
 Vallerey, Georges, 20
 Vandewiele, Agnès, 32, 33
 Vauthier, Maurice, 24

Védère-D'Auria, Pascale, 34, 61
Venderwiele, Agnes, 33
Verne, Jules, 7
Verne, Juliusz, 7, 15, 16, 17, 18, 19, 22,
23, 24, 25, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 36,
37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
48, 49, 50, 51, 57, 58, 60, 64, 70, 71,
89, 90, 92, 94, 101
Vignerón, Gregoire, 83
Vigny, Alfred de, 13, 14
Vildrac, Charles, 17
Vincent, Francois, 31, 32
Viner, Colette, 21
Viney, Marie-Laure, 31, 32, 62
Vogel, Daniel, 11
Waksmund, Ryszard, 8, 13, 15, 16, 94,
101
Waliński, Grzegorz, 58
Warwick, Craig, 53
Weryński, Wojciech Maciej, 45, 59
Weseli-Ginter, Agnieszka, 41, 42
Weston, Steve, 53
Węgiński, Tomasz Kajetan, 12
Wielgosz, Edyta, 45
Witwicka, Katarzyna, 59
Wójcik, Mieczysława, 61
Wright, Paul, 40
Wróbel, Danuta, 38, 57, 60
Wybicki, Józef, 10
Zajączkowska, Maria, 59
Zbonikowska, Hanna, 39
Ziółkowska-Darmas, Ewa, 59
Ziółkowską-Darmas, Ewa, 44
Zydorczak, Andrzej, 45, 57, 60, 61

ANEKS: TŁUMACZENIA LITERATURY FRANCUSKIEJ WYDANE W POLSCE W LATACH 1990-2010

1. Zakres, zasięg, dobór

Baza bibliograficzna obejmuje 874 pozycje. Rejestruje ona tłumaczenia wydawnictw zwartych z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży pojawiające się na rynku polskim po 1990 roku. Podstawą jej opracowania był „Przewodnik Bibliograficzny” z lat 1990-2010 [dostęp 15.05.2010]. „Przewodnik Bibliograficzny” czerpie informacje na temat publikacji z egzemplarza obowiązkowego, który napływa do Biblioteki Narodowej. Rejestruje on te wydawnictwa zwarte, których wydawca bądź współwydawca ma swoją siedzibę na terenie Polski. Jeżeli zaś publikacja jest wydawana poza terenem państwa, to wydawcą bądź współwydawcą muszą być instytucje krajowe bądź też ich agendy.

W bazie bibliograficznej znajdują się wszystkie wydawnictwa zwarte z zakresu literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży, bez względu na ich typ bądź też rodzaj literacki.

2. Opis

Opis bibliograficzny oparto na normie PN-82/N-01152.01 *Opis bibliograficzny. Książki* wraz z nowelizacją z 1997 r., zgodną z zaleceniami międzynarodowymi International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications ISBD(M).

Na potrzeby bazy danych zdecydowano się zastosować I stopień szczegółowości opisu. Wypisano tytuł właściwy dzieła, pierwsze oznaczenie odpowiedzialności, oznaczenie wydania, pierwsze miejsce wydania oraz datę wydania. W celu przeprowadzenia badań porównawczych zdecydowano się na uzupełnienie tego opisu o następujące elementy: tłumacz, tytuł oryginału, ilustrator, datę wydania oryginału, rodzaj literacki oraz ewentualną serię wydawniczą.

W przypadku wydawnictw wielotomowych zastosowano metodę opisu na tzw. dwóch (lub więcej) poziomach.

Opisy w szczególnych przypadkach uzupełniano adnotacjami, w których precyzowano zapis książki (druk Braille’a), bądź też dodatkowe informacje, wpływające na przyszłe badania, których podstawą będzie dana baza bibliograficzna. Przykładem takiej adnotacji jest informacja o tym, że dana publikacja jest francuską adaptacją innego dzieła literackiego.

3. Układ

W bazie danych istnieje wiele możliwości wyszukiwania oraz porządkowania rekordów. Można je sortować według pierwszego oznaczenia odpowiedzialności, tytułu oryginału, tłumacza, ilustratora, tytułu w języku polskim, miejsca wydania w Polsce, wydawnictwa, roku wydania w Polsce, rodzaju literackiego, numeru wydania, daty roku wydania, serii, uwag dodanych przez autora bazy, autora tomu, ilustratora tomu, tłumacza tomu, daty wydania tomu oraz tytułu tomu. Możliwości porządkowania rekordów można łączyć aż do 3 kombinacji. Na przykład można zastosować układ haseł autorskich, zaś w obrębie każdej z grup autorów uszeregować ich dzieła chronologicznie. Rekordy można sortować rosnąco, bądź też malejąco.

W celu ułatwienia opracowywania zestawień i formułowania wniosków dotyczących sytuacji tłumaczeń francuskich na polskim rynku wydawniczym sformułowano 15 szczegółowych kwerend. Obejmują one następujące zagadnienia: autor – ilustrator – wydawnictwo, autor – ilustrator – wydawnictwo – tom, autor – ilustrator, ilustrator – wydawnictwo, tłumacz – tytuł – autor, autor – tłumacz – tytuł, tłumacz – tytuł – wydawnictwo, tłumacz – wydawnictwo, autor – tłumacz – wydawnictwo, autor – tytuł – rok – wydawnictwo, autor – wydawnictwo, ilustrator – tytuł – wydawnictwo – rok, wydawnictwo – rok – rodzaj, wydawnictwo – tłumacz – tytuł. Dodatkowo w bazie danych stworzono specjalną kwerendę w której przeanalizowano zależności pomiędzy autorem i tytułami stworzonych przez niego dzieł w obrębie lat 1990-2010. W każdej z grup rekordy uszeregowano w kolejności rosnącej.

Pracę stworzono w programie OpenOffice.org Base.

Do pracy magisterskiej dołączono wydruk z bazy danych. Zawiera on następujące dane ułożone wg alfabetycznej kolejności autorów: tytuł właściwy dzieła, pierwsze oznaczenie odpowiedzialności, datę wydania, tłumacz, tytuł oryginału, ilustrator, rodzaj literacki i serię wydawniczą, a także w przypadku dzieł wielotomowych autora tomu, jego ilustratora, tłumacza i jego tytuł.

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
1.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Jacquin, Philippe		Bartkowska, Sylwia	Ameryka przedkolumbijska
2.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Cheyne, Jean Claude		Bartkowska, Sylwia	Cesarstwo Bizantyjskie
3.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Ba, Abdourrahmane		Waliński, Grzegorz	Afryka
4.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Jacquin, Philippe		Bartkowska, Sylwia	Pierwsi Indianie amerykańscy
5.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Téboul-Wang, Brigitte		Bartkowska, Sylwia	Dawne Chiny
6.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Maurin-Boussard, Marie; Boissésou de, Dorothée		Sadowska, Anna	Japonia

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
7.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Chauvot, Alain		Bartkowska, Sylwia	Schyłek Rzymu
8.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Deleury, Guy		Bartkowska, Sylwia	Dawne Indie
9.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Clavel-Lévêque		Bartkowska, Sylwia	Pokój rzymski
10.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Nouhailhat, René		Bartkowska, Sylwia	Pierwsi chrześcijanie
11.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Hinard, François		Bartkowska, Sylwia	Republika Rzymska
12.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Le Bohec, Yann		Bartkowska, Sylwia	Podboje Cesarstwa Rzymskiego

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
13.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Descamps, Sophie		Bartkowska, Sylwia	Grecja od Peryklesa do Aleksandra
14.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Briquel, Dominique		Bartkowska, Sylwia	Narodzony Rzymu
15.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Descamps, Sophie		Bartkowska, Sylwia	Pierwsi Grecy
16.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Descamps, Sophie		Bartkowska, Sylwia	Miasta greckie
17.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Bovot, Jean-Luc; Delange, Elisabeth; Pierrat, Geneviève		Sadowska, Elżbieta	Egipt i jego bogowie
18.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Barbotin, Christophe		Sadowska, Elżbieta	Ostatni faraonowie

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
19.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Corradini, Nathalie		Sadowska, Elżbieta	Celtowie
20.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Bovot, Jean-Luc; Harle Diane; Pierrat, Geneviève		Sadowska, Elżbieta	Egipt i Nil
21.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		André-Salvini, Béatrice; Cluzan, Sophie		Sadowska, Elżbieta	Babilon i Mezopotamia
22.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		André-Salvini, Béatrice; Cluzan, Sophie		Sadowska, Elżbieta	Ludy starożytnego Wschodu
23.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Louboutin, Catherine		Sadowska, Elżbieta	Neolit-prawdziwa rewolucja
24.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		André-Salvini, Béatrice; Cluzan, Sophie		Sadowska, Elżbieta	Pierwsza cywilizacja

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
25.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Senut, Brigitte; Thomas, Herbert		Sadowska, Elżbieta	Pierwsi ludzie
26.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Marino; Marie-Hélène		Sadowska, Elżbieta	Łowcy epoki paleolitu
27.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Buffetaut, Eric		Sadowska, Elżbieta	Dinozaury
28.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Gheebrant, Emmanuel		Kowalski, Krzysztof	Ssaki
29.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Pajaud, Daniel		Kowalski, Krzysztof	Narodiny Ziemi
30.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Rage, Jean Claude		Kowalski, Krzysztof	Początki życia

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
31.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia		Verdeta, Jean-Pierre		Kowalski, Krzysztof	Powstanie wszechświata
32.	Major, Anna		Crimer, Liliane	Wróżki	Bielsko-Biała	Debit	2008	baśń					
33.	Nesteruk, Małgorzata			Śpiąca Królewna	Warszawa	Egmont Polska	2008	baśń	Księżniczka				
34.	Nesteruk, Małgorzata			Kopciuszek	Warszawa	Egmont Polska	2008	baśń					
35.	Ziółkowska-Darmas, Ewa			Zosia bawi się w sklep	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Mała Dziewczynka				
36.	Nesteruk, Małgorzata			Mała Syrenka	Warszawa	Egmont Polska	2008	baśń	Księżniczka				
37.	Jakubiuk, Marta			Baśnie według Charles'a Perraulta	Warszawa	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk "Inwestycje"	2007	baśń					
38.	Jakubiuk, Marta			Baśnie według Charles'a Perraulta	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk "Inwestycje"	2008	baśń					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
39.			Michałowska, Krystyna	Kryształowa kula : baśnie znane i lubiane	Warszawa	Świat Książki - Bertelsmann Media	2005	baśń					
40.	Krzak-Ćwiertnia, Elżbieta		Couronne, Pierre	Najlepszy przyjaciel	Bielsko-Biała	Debit	2007	obyczajowe					
41.			Beaujard, Sophie	Bajki świata	Warszawa	Grafag	2002	baśń					
42.			Drozd, Dorota	Bajki	Bochnia	Prowincjonalna Oficyna Wydawnicza	2002	baśń					
43.				Poznaj 100 zwierząt	Zielona Góra	Elżbieta Jarmońkiewicz	2001	edukacyjne					
44.				Opowiadania na cztery pory roku: wiosna, lato, jesień, zima	Zielona Góra	Elżbieta Jarmońkiewicz	2000	edukacyjne					
45.	Dąbrowska, Krystyna			Atlas przyroda i środowisko	Warszawa	Bellona	2000	atlas					
46.	Dąbrowska, Krystyna			Atlas dla dzieci od 6 do 10 lat: dookoła Ziemi	Warszawa	Bellona	2000	atlas					
47.				Sama jem!	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	edukacyjne	Fajnie, już to Potrafię!				
48.				Sama się kąpię!	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	edukacyjne	Fajnie, już to Potrafię!				
49.				Sam idę spać!	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	edukacyjne	Fajnie, już to Potrafię!				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
50.				Sam się ubieram!	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	edukacyjne	Fajnie, już to Potrafię!				
51.	Krzak-Ćwiertnia, Elżbieta		Ruyer, François	Historie do schrupania przed pójściem do spania	Bielsko-Biała	Debit	1999	edukacyjne					
52.				Quizyi zagadki, bajki: praca zbiorowa	Kraków	Rubikon	2000	edukacyjne	Pogodne Wieczory				
53.	Bielicka, Emilia; Braunstein, Maria			Odpowiedzi na 1001 pytań: życie na Ziemi, nauki przyrodnicze, ludzie i kraje	Warszawa	Świat Książki	1999	edukacyjne					
54.				Święta z Mikołajem	Zielona Góra	Elżbieta Jarmołkiewicz	1998	edukacyjne					
55.	Wikiera, Marta			Śpiąca Królewna	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
56.	Barańska, Anna			Trzy małe świnki	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
57.				Moje ulubione bajki	Warszawa	Grafag	1998	baśń					
58.	Deryło, Marta		Gangloff, Sylviane	Księga kucyków i koni	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
59.		Deryło, Marta	Ruyer, Françoise; David, Colette	Księga wróżek i czarownic	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	baśń					
60.		Kluza, Joanna		Królewna Śnieżka	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
61.		Deryło, Marta	Lemayeur, Marie-Christine; Alunni, Bernard	Księga dinozaurów i prehistorii	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	edukacyjne					
62.		Kędziora, Aneta		Czerwony Kapturek. Ołowiany żołnierz.	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
63.				Quizy, zagadki, bajki	Kraków	Poligrafia Salezjańska	1998	edukacyjne	Pogodne Wieczory				
64.			Beaujard, Sophie	Tomcio Paluszek; Krzesiwo; Dzikie łabędzie	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				
65.		Deryło, Kazimierz		Miś w szkole	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
66.			Beaujard, Sophie	Podróże Guliwera; Stary zawsze ma rację, Lalkarz	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
67.		Deryło, Kazimierz		Miś w gorach	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
68.		Deryło, Kazimierz		Miś w ogrodzie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
69.		Deryło, Kazimierz		Miś nad morzem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
70.		Deryło, Marta; Deryła, Kazimierz		Księga wsi	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
71.		Deryło, Marta; Deryła, Kazimierz		Księga Ziemi	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1997	edukacyjne					
72.			Beaumont, Émilie	Czerwony kapturek, Błękitny ptak, Księżę i ropucha	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				
73.			Beaumont, Émilie	Królewna Śnieżka, Trzy świnki, Śpiąca królewna	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				
74.			Beaumont, Émilie	Calineczka, Dzielny krawczyk, Cudowny koń	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
75.			Beaujard, Sophie	Alicja w Krainie Czarów, Braciszek i siostrzyczka, Jack i magiczna fasolka	Warszawa	Grafag	1998	baśń	Sezam Bajek				
76.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elżbieta	Chłube lata 1945-1975: społeczeństwo konsumpcyjne, emancypacja kobiet
77.			Beaujard, Sophie	Złoty Loczek, Sindbad Żeglarz, Kopciuszek	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
78.		Deryło, Kazimierz		Zwierzęta	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	edukacyjne					
79.		Cedro, Adam		Złotowłosa i trzy niedźwiadki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
80.	Cedro, Adam			Wilk i siedem koźlątek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki Babuni				
81.	Kluza, Joanna			Trzy misie, Tomcio Paluszek, Królowna Śnieżka, Kot w Butach	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
82.	Cedro, Adam			Trzy świnki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki Babuni				
83.		Beaujard, Sophie		Słowik i cesarz; Kot w butach; Brzydkie kaczątko	Warszawa	Grafag	1997	baśń	Sezam Bajek				
84.	Bereda, Andrzej			Rakiety	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Kosmosu				
85.	Barańska, Anna			Piotruś Pan, Czarodziejska fasolka, Kopciuszek, Zając i żółw	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
86.	Wikiera, Marta			Pinokio; Spiąca królowna, Alicja, Mysz polna i mysz z miasta	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
87.			Beaujard, Sophie	Pinokio, Piękna i Bestia, Zaczarowany flet	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
88.	Mikraszewska, Teresa		Beaujard, Sophie	Najpiękniejsze bajki z 4 stron świata	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
89.			Beaujard, Sophie	Ośla skórka, Knypsy z czubkiem, Sinobrody	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
90.	Mikraszewska, Teresa		Beaujard, Sophie	Najpiękniejsze bajki z 4 stron świata	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
91.	Mikraszewska, Teresa		Beaujard, Sophie	Najpiękniejsze bajki z 4 stron świata	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
92.	Sujczyńska, Lidia		King, Jane	Moje bajki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	baśń					
93.	Deryło, Kazimierz			Księga morza	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne					
94.	Bereda, Andrzej			Księga podróży	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne					
95.	Bereda, Andrzej			Księga kosmosu	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	edukacyjne					
96.	Orzepowska, Mariola			Jak się modlić?	Kraków	M	1996	religijne	Mały Pastuszek				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
97.		Cedro, Adam		Jaś i fasola	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	edukacyjne	Bajki Babuni				
98.				Czarodziejsk i świat bajek	Warszawa	Grafag	1997	baśń					
99.		Kędziora, Aneta		Czerwony kapturek, Ołowiany żołnierz, Jaś i Małgosia, Trzy małe świnki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	baśń	Baje, Bajki, Bajeczki				
100.		Cedro, Adam		Brzydkie kaczątko	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki Babuni				
101.				Bajki na dobranoc	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń					
102.			Couronne, Pierre	Syrenka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki nad Bajkami				
103.		Cedro, Adam		Bajki babuni: niezapomniane	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń					
104.			Beaujard, Sophie	Aladyn i cudowna lampa; Wilk i siedem koźlątek; Jaś i Małgosia	Warszawa	Grafag	1997	baśń	Sezam Bajek				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
105.			Beujard, Sophie	Alibaba i 40 rozbójników ; Ołowiany żołnierz, Dziewczynka z zapalkami	Warszawa	Grafag	1997	baśń	Sezam Bajek				
106.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia				Bartkowska, Sylwia; Sadowska, Elżbieta	Odrodzenie i XVII wiek
107.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Wołkow, Sergiusz		Sadowska, Elżbieta	Oblicza komunizmu: rewolucja kulturalna, Praska wiosna, Solidarność
108.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia				Bartkowska, Sylwia; Sadowska, Elżbieta	Od władców absolutnych do rewolucji

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
109.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Landy, Frédérica		Sadowska, Elżbieta	Kraje Azji: kino indyjskie, Azja Południowo-Wschodnia
110.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Dutopura, Thierry		Sadowska, Elżbieta	Europa Zachodnia: dążenie do zjednoczenia, kultura zachodnioeuropejska

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
111.		Szuszkiewicz, Ewa		Wokół Morza Śródziemnego: 2200-1800 przed Chr.: pałace na Krecie i idole cykladzkie, wojna miast w Mezopotamii, Egipt Średniego Państwa	Warszawa	Editions Spotkania	1993	edukacyjne	Historia Świata: Larousse				
112.		Pieńkos, Andrzej		Triumf Asyrii: 970-800 przed Chr.: wojowniczy władcy Asyrii, Salomon i królestwo żydowskie, Olmekowie w Ameryce Środkowej	Warszawa	Editions Spotkania	1993	edukacyjne	Historia Świata: Larousse				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
113.		Nowakowska-Sito, Katarzyna		Narodziny Rzymu: 800-700 przed Chr.: świat Grecji archaicznej, założenie Rzymu, kultura halsztacka				edukacyjne					
114.		Gaworska, Kinga		Od Nefertiti do Ramzesa II: 1400-1200 przed Chr.: Egipt faraonów, porty Lewantu, pochodzenie Hebrajczyków				edukacyjne					
115.		Kilian, Jarosław		Egipt faraonów: 1600-1400 przed Chr.: początki Nowego Państwa w Egipcie, Hetyci, Mykeny				edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
116.		Nowakowska-Sito, Katarzyna		Era brązu: 1800-1600 przed Chr.: epoka brązu w Europie Zachodniej, pierwsze imperium babilońskie, legendarne początki Chin				edukacyjne					
117.		Kilian, Jarosław		Czas piramid: 2350-2200 przed Chr.: grobowce nad brzegami Nilu, miasta nad Indusem, kurkhany i dolmeny				edukacyjne					
118.		Nowakowska-Sito, Katarzyna		Pierwsze cywilizacje: 3000-2350 przed Chr.: Mezopotamia, wynałazek pisma, Egipt pierwszych faraonów	Warszawa	Editions Spotkania	1993	edukacyjne	Historia Świata: Larousse				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
119.		Marczewska, Katarzyna		Początki wielkiej przygody ludzkości: pochodzenie człowieka, rewolucja neolityczna, pierwsze osady i pierwsze miasta	Warszawa	Editions Spotkania	1993	edukacyjne	Historia Świata: Larousse				
120.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Rapoport, Michel		Sadowska, Elżbieta	Wielka Brytania u progu XX wieku: walka kobiet, kres imperium

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
121.		Zasadzińska, Anna		Pierwsi królowie Chin: 1200-970 przed Chr.: początki królewskiej władzy w Chinach, ciemne wieki Grecji, Izraelici w Ziemi Obiecanej	Warszawa	Editions Spotkania	1993	edukacyjne	Historia Świata: Larousse				
122.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Sabbagh, Antoine		Sadowska, Elżbieta	Rewolucja w Rosji, bolszewicy, wojna domowa
123.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Zuber, Raymond		Sadowska, Elżbieta	Stany Zjednoczone w latach 1918-1941

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
124.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Castellan, Georges		Sadowska, Elżbieta	Niemcy i Austro-Węgry w latach 1871-1914: Bismarck i Wilhelm II, zabójstwo w Sarajewie
125.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Becker, Jean Jacques		Sadowska, Elżbieta	Pierwsza wojna światowa: okopy, Europa powojenna

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
126.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Backouche, Isabelle		Sadowska, Elżbieta	Francja w czasach III Republiki: świecka szkoła, winnice
127.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Dubreuil, Richard		Sadowska, Elżbieta	Japonia w czasach samurajów: buddyzm, wyrafinowana sztuka życia

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
128.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elżbieta	Europa w latach międzywojennych: Kafka, nazistowskie Niemcy
129.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Milza, Pierre		Sadowska, Elżbieta	Faszyzm: hitlerowskie Niemcy, Włochy Mussoliniego
130.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Trocme, Hélène		Sadowska, Elżbieta	Stany Zjednoczone Ameryki: wojna secesyjna, Zachód

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
131.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Castellan, Georges		Sadowska, Elżbieta	Balkan y: punkt zapalny Europy, okres między wojenn y
132.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		D'Almeida-Topor, Hélène		Sadowska, Elżbieta	Afryka w XIX wieku: badacze i zdobyw cy, kolonia lizm
133.		Barciszewska, Anna		Od młotki do komputera: elementarz techniki	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne					
134.		Snopek, Jerzy		Na ulicach i na jezdniach: mały kodeks drogowy	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	BIP_PEN Bawi i Uczy				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
135.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia					
136.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elzbieta	Odrodzenie na północ od Alp: Brugia - malarstwo olejne
137.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia					
138.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia					
139.		Serwatko-Krystyna	Frańczak-Tuszyńska, Irena	Lektury szkolne: VIII kl.: (wybór)	Rzeszów	Beta	1993	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
140.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Cadié, Gabrielle		Sadowska, Elżbieta	Drugie cesarstwo i Komuna paryska : Napoleon III, "krwawy tydzień"
141.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
142.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Trubecki, Włodzimierz		Sadowska, Elżbieta	Cesarstwo rosyjskie w przededniu rewolucji: najrozsleglejsze państwo świata, reformatorzy i rewolucjoniści
143.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Zuccarellie. Christian		Sadowska, Elżbieta	Arktyka i Antarktyda: na podbój biegunów, ludzie lodów - Eskimosi

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
144.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Virgili, Fabrice		Bartkowska, Sylwia	Zjednoczenie Niemiec, zjednoczenie Włoch: Cavour i Garibaldi, Bismarck "żelazny kanclerz"

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
145.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Demier, Francis; Molier, Jean Yves		Sadowska, Elżbieta	Rewolucje 1848 roku w Europie : Wiosna Ludów. przywrócenie porządku
146.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Minguet, Charles		Sadowska, Elżbieta	Wynalazki XIX wieku: kinematograf, samochód i samolot

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
147.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Rapoport, Michel		Bartkowska, Sylwia	Anglia wiktoriańska: Londyn - światowe centrum, dramat Irlandii
148.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Minguet, Charles		Bartkowska, Sylwia	Niepodległość krajów Ameryki Łacińskiej: czas Liberatorów, bohaterowie i wyjęci spod prawa

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
149.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Kaspy, André		Sadowska, Elżbieta	Wojna o niepodległość: narodziny Stanów Zjednoczonych Ameryki, podbój Dzikiego Zachodu

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
150.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Lamothe-Velter, Marie-José		Sadowska, Elżbieta	Wyprawa Marco Polo: jedwabny szlak, w poszukiwaniu zaginionych miast
151.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Gousseff, Catherine; Nercessian, Anne		Sadowska, Elżbieta	Rosja carów: Iwan Groźny, Piotr Wielki

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
152.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Ghirardi, Oliviera		Sadowska, Elżbieta	Wenecja: miasto z fałszywej, republika w czasach królów Portugalscy odkrywcy: Vasco da Gama, droga do Indii
153.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jacquin, Philippe		Sadowska, Elżbieta	Wenecja: miasto z fałszywej, republika w czasach królów Portugalscy odkrywcy: Vasco da Gama, droga do Indii

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
154.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Gengembre, Gerard		Bartkowska, Sylwia	Rewolucja francuska: Wielka Trwoga, niech żyje Republika!
155.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elżbieta	Odrodzenie we Włoszech: humanizm, Florencja i Rzym

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
156.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Gengembre, Gerard		Sadowska, Elżbieta	Pionierzy Ameryki: "Mayflower", Indianie i osadnicy
157.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Dutour, Thierry		Sadowska, Elżbieta	Od Średnio-wieczna do Odrodzenia: wojna stuletnia, Franciszek I i cesarz Karol V

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
158.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Duviols, Jean-Paul		Sadowska, Elżbieta	Odkrycie Ameryki: Krzysztof Kolumb, Magellan w podróży dookoła świata
159.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Val Julian, Carmen		Sadowska, Elżbieta	Konkwistadorzy: Cortés i Pizarro, prawo silniejszego

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
160.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Carmigne, Jean Carlos; Pigeard, Alan		Sadowska, Elżbieta	Napoleon I: Wielka Armia, życie codzienne w czasach Cesarstwa
161.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Brighell, Jean-Paul		Sadowska, Elżbieta	Francja Henryka IV i Ludwika XIII: muszketerowie króla, Fronda

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
162.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Bittar, Thérèse		Sadowska, Elżbieta	Imperium Osmańskie: Sulejman Wspaniały, złoty wiek Stambułu
163.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Biet, Christian		Sadowska, Elżbieta	Epoka Ludwika XIV: Wersal, nauka i sztuka

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
164.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Goldzinka, Jean		Sadowska, Elżbieta	Europa Północno-Zachodnia w XVII wieku: holenderscy kupcy, rewolucja angielska
165.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Gengembre, Gerard		Sadowska, Elżbieta	Bonaparte w Egipcie : Pierwszy Konsul

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
166.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Desroches, Jan-Paul; Okada Amina		Sadowska, Elżbieta	Cesarstwa Indii i Chin: Imperium Wielkich Mogołów, Chiny epoki Ming
167.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Goldzinka, Jean		Sadowska, Elżbieta	Wielkie odkrycia XVIII wieku: wyprawy Bougainville'a oraz Cooka, Wyspa Wielkonoćna

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
168.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Musset, Alain		Sadowska, Elżbieta	Ameryka Łacińska: imperium hiszpańskie i portugalskie, los Indian
169.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Demier, Francis; Molier, Jean Yves		Sadowska, Elżbieta	Restauracja i monarchia lipcowa: romantyzm, szkoła dla wszystkich, gazety codzienne

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
170.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Julien, Vincent		Sadowska, Elżbieta	Wiek Oświecenia: Buffon - "Histoire naturelle", uczeni i wynalazki Niemcy i Austria u progu XIX wieku: Kongres Wiedeński, muzyka romantyczna
171.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elżbieta	

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
172.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Cosseron, Serge		Sadowska, Elżbieta	Pierwsza rewolucja przemysłowa: maszyny parowe, sprawy robotników.
173.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Levillan, Philippe		Sadowska, Elżbieta	Kraje Śródziemnomorskie w XIX wieku: od Hiszpanii po Imperium Osmańskie, gaje oliwkowe

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
174.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Cadier, Gabriella		Sadowska, Elżbieta	Narodzony ruchu robotniczego: praca w fabryce, utopiści, walka o lepsze życie
175.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW		encyklopedia		Biet, Christian; Gengembre, Gerard		Sadowska, Elżbieta	Epoka filozofów: encyklopedia Diderota, salony

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
176.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1992	encyklopedia		Gengembre, Gerard		Sadowska, Elżbieta	Epoka podróży: na poszukiwanie przygód, legendarny Daleki Wschód i morza Południowa
177.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1992	encyklopedia		Gousseff, Catherine; Nercessian, Anne		Sadowska, Elżbieta	Absolutyzm oświecony XVIII wieku
178.				Odkrycia młodych: encyklopedia Larousse Gallimard	Warszawa	BGW	1992	encyklopedia		Marx, Roland		Sadowska, Elżbieta	Angliana początku XIX wieku

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
179.		Iżakiewicz, Lucjan		Niezwykłe przygody błękitnego króliczka	Bielsko-Biała	Debit	1992	edukacyjne					
180.				Na wsi	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1992	edukacyjne	Balonik. Myszka				
181.				Liczby	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1992	edukacyjne	Tini: 2-5 lat Balonik. Maluchy: 1-4 lat				
182.	Aladjidi Virginie	Wielgosz, Edyta		Dlaczego chce mi się spać?	Warszawa	Media Service Zawada	2009	edukacyjne	Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała				
183.	Aladjidi Virginie	Wielgosz, Edyta		Dlaczego jem?	Warszawa	Media Service Zawada	2009	edukacyjne	Adibu Tajemnice Ludzkiego Ciała				
184.	Alemagna Beatrice	Gowin, Natalia		Mój ukochany	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
185.	Amelin, Michel	Janicka, Barbara	Durual, Christophe	Piekielny pociąg	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe					
186.	Amelin, Michel	Puchalska, Iwona		Spotkanie na Wybrzeżu Miłości	Kraków	Zielona Sowa	2006	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
187.	Ange, Daniel	Cimer, Kinga		Homoseksualizm: czym jest?	Kraków	M	1993	edukacyjne					
188.	Assolant, Alfred	Zielonko, Janina	Rozwadowski, Stanisław	Niezwykłe choć prawdziwe przygody kapitana Konkorana	Warszawa	Graf	1991	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
189.	Aubrée, Christine	Tylicka, Barbara	Barthélémy, Stanislas	Czarna magia w szkole	Wrocław	Siedmioróg	2000	obyczajowe					
190.	Aubry, Cécile	Witwicka, Katarzyna	Kwacz, Mieczysław	Bella i Sebastian	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe	Nasi Braci Mniejsi				
191.	Aubry, Cécile	Witwicka, Katarzyna	Kwacz, Mieczysław	Bella i Sebastian	Warszawa	Nasza Księgarnia	1994	obyczajowe	Seria Odlotowa				
192.	Aubry, Cécilie	Witwicka, Katarzyna	Kwacz, Mieczysław	Bella i Sebastian	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
193.	Aubry Cécile	Witwicka, Katarzyna	Kwacz, Mieczysław	Bella i Sebastian	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe	Nasi Bracia Mniejsi				
194.	Aulnoy Marie-Catherine d'	Grzegorzewska, Barbara	Michałowska, Krystyna	Błękitny ptak i inne baśnie	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
195.	Aymé, Marcel	Radziwiłłowa, Elżbieta	Pawlak, Paweł	Niebieskie opowieści kota ze starej wierzby	Wrocław	Siedmioróg	1991	baśń	Zaczarowane Strony				
196.	Aymé, Marcel	Radziwiłłowa, Elżbieta	Pawlak, Paweł	Czerwone opowieści kota ze starej wierzby	Wrocław	Siedmioróg	1991	baśń	Zaczarowane Strony				
197.	Barbetti Yvette	Cedrowie, Katarzyna i Adam	Barbetti, Y.	Moje pierwsze wycieczki w głąb morza	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne					
198.	Barbetti Yvette	Cedrowie, Katarzyna i Adam	Barbetti, Y.	Moje pierwsze wycieczki na sawannę	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
199.	Barbetti Yvette	Cedrowie, Katarzyna i Adam	Barbetti, Y.	Moje pierwsze wycieczki na wieś	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne					
200.	Barbetti Yvette	Cedrowie, Katarzyna i Adam	Barbetti, Y.	Moje pierwsze wycieczki do lasu	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne					
201.	Barrie, J.M.	Deryło, Kazimierz	Couronne, Pierre	Piotruś Pan	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	baśń	Bajki nad Bajkami				
202.	Basco, Benoît	Chamerska, Ksenia	Schroeder, Ulrich	Śledztwo doskonałe	Warszawa	Egmont	1999	przygodowe	Klub detektywów/ Walt Disney				
203.	Beaumont, Émilie			Poznaję zwierzęta dzikie	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	edukacyjne					
204.	Beaumont, Émilie			Poznaję zwierzęta leśne	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	edukacyjne					
205.	Beaumont, Émilie	Deryło, Marta	Lemayeur, Marie-Christine; Alunni, Bernard	Księga gór	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	edukacyjne					
206.	Beaumont, Émilie			Poznaję zwierzęta domowe	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	edukacyjne					
207.	Beaumont, Émilie			Poznaję zwierzęta polne	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1994	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
208.	Beaumont, Émilie	Deryło, Kazimierz	David, Colette	Księga wiedzy ucznia klasy I i II				edukacyjne					
209.	Beaumont, Émilie	Bisztyga, Violetta	David, Colette	Księga Bożego Narodzenia Samochody	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski Panda	1997	edukacyjne					
210.	Beaumont, Émilie	Barciszewska, Anna	Gilles, Michel	Zwierzęta	Warszawa		1996	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				
211.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud		Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
212.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Pory roku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
213.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Wieś	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
214.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Miasto	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
215.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Morze	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
216.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Góry	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
217.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Kim będę	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
218.	Beaumont, Émilie, Richardson Debbie, Moseley Dud		Richardson Debbie, Moseley Dud	Dom	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	edukacyjne	Encyklopedia Pluszaków				
219.	Beaumont, Émilie; Bon, Pierre	Kwiaterek, Leszek	Bon, Pierre	Pociągi	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				
220.	Beaumont, Émilie; Downes John	Barciszewska, Anna	Downes, John	Statki	Warszawa	Panda	1996	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
221.	Beaumont, Émilie; Orlandi Lorenzo; Ferrero Betti	Kwiatek, Leszek	Orlandi, Lorenzo; Ferrero, Betti	Koty	Warszawa	Panda	1995	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				
222.	Beaumont, Émilie; Orlandi Lorenzo; Ferrero Betti	Kwiatek, Leszek	Orlandi, Lorenzo; Ferrero, Betti	Konie	Warszawa	Panda	1995	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				
223.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée, Bon Pierre	Bereda, Andrzej	Pimont, Marie-Renée, Bon Pierre	Planety	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga kosmosu				
224.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée; Bray Vivienne	Bereda, Andrzej	Pimont, Marie-Renée; Bray Vivienne	Zwierzęta	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Przyrody				
225.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée; Guiraud, Florence	Bereda, Andrzej	Pimont, Marie-Renée; Guiraud, Florence	Kwiaty	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Przyrody				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
226.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée; Guiraud, Florence	Bereda, Andrzej	Pimont, Marie-Renée; Guiraud, Florence	Drzewa	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Przyrody				
227.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée; Le Guillouzic Noël	Bereda, Andrzej	Le Guillouzic, Noël	Pogoda	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Przyrody				
228.	Beaumont, Émilie; Pimont, Marie-Renée; Le Guillouzic Noël	Cedrowie, Katarzyna i Adam	Le Guillouzic, Noël	Księga zabaw	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne					
229.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Mazur, Jadwiga	Selley, Lindsey	Skojarzenia	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Wiedzy				
230.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Bereda, Andrzej	Selley, Lindsey	Księga zwierząt	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	edukacyjne					
231.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Mazur, Jadwiga	Selley, Lindsey	Kolory	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Wiedzy				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
232.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Mazur, Jadwiga	Selley, Lindsey	Przeciwniśwa	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Wiedzy				
233.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Bereda, Andrzej	Selley, Lindsey	Ptaki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Zwierząt				
234.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Mazur, Jadwiga	Selley, Lindsey	Cyfry	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Wiedzy				
235.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Bereda, Andrzej	Selley, Lindsey	Księga zwierząt wodnych	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	edukacyjne	Księga Zwierząt				
236.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Zwierzęta prehistoryczne	Warszawa	Panda	1995	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				
237.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Ptaki	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				
238.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Owady	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				
239.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Zwierzęta sawanny	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	W Królestwie Zwierząt				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
240.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Encyklopedia zwierząt	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne					
241.	Beaumont, Émilie; Selley, Lindsey	Kwiatek, Leszek	Selley, Lindsey	Pojazdy kosmiczne	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				
242.	Beaumont, Émilie; Warwick Craig	Kwiatek, Leszek	Warwick Craig	Ciężarowe samochody	Warszawa	Panda	1993	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				
243.	Beaumont, Émilie; Weston Steve	Barciszewska, Anna	Weston Steve	Samoloty	Warszawa	Panda	1996	edukacyjne	Ludzie i Pojazdy				
244.	Beaumont Émilie	Staroszczyk, Magdalena	Nesme, Alexis	Łódka Jurka	Warszawa	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Mały Chłopiec				
245.	Beaumont Émilie	Staroszczyk, Magdalena	Nesme, Alexis	Samolot Karola	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Mały Chłopiec				
246.	Beaumont Émilie	Staroszczyk, Magdalena	Nesme, Alexis	Auto Artura	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Mały Chłopiec				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
247.	Beaumont J	Boradyń-Bajkowska, A.	Mélopée	Konie	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Naklejanki : uczę się, naklejam, bawię się				
248.	Bélineau Nathalie		Brassart, René	Krok po kroku	Warszawa	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2004	edukacyjne	Obrazki dla Maluchów				
249.	Belorgey Philippe		Belorgey, Lucile	Le petit livre de Lucile : trois petites histoires pour s'endormir, inventées par Papa pour sa fille Lucile qui les a illustrées	Warszawa	Marpres	2009	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
250.	Bemelmans Benôit		Kowalczyk, Agnieszka	Cudowny medalik : prawdziwa historia Medalika objawionego św. Katarzynie Labouré przez Najświętszą Pannę : opowiadanie dla dzieci	Kraków	Fundacja Instytut Edukacji Społecznej i Religijnej im. Ks. Piotra Skargi	2004	religijne					
251.	Ben Kemoun, Hubert	Janicka, Barbara	Bravo, Émilie	Dzień morderców	Wrocław	Siedmioróg	2000	przygodowe	Seria Dreszczowc ów				
252.	Berkane Nadia	Staroszczyk, Magdalena	Berkane, N.	Piesek	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Moje maleństwo				
253.	Berkane Nadia	Staroszczyk, Magdalena	Berkane, N.	Prosiaczek	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Moje maleństwo				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
254.	Berkane Nadia		Berkane, N.	Cielątko	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Moje maleństwo				
255.	Berkane Nadia		Berkane, N.	Kotek	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	edukacyjne	Moje maleństwo				
256.	Bernier, Jean-Pierre		Atelier Philippe Harchy	Odkrywamy oceany z małą rybką	Warszawa	Egmont	1999	edukacyjne	Disney Przedstawia Tajemnice Świata Zwierząt				
257.	Bernier, Jean-Pierre		Comicip Studio	Poznajemy sawannę z Simbą	Warszawa	Egmont	1999	edukacyjne	Disney Przedstawia Tajemnice Świata Zwierząt				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
258.	Berthier, René	Siostra Gracja	Manicka, Ewa	Jezus moim Przyjacielem : modlitwy na Mszy świętej, w domu i na wakacjach, podczas nauki katechizmu, w czasie choroby, przy pracy, po obejrzeniu telewizji	Poznań	Księgarnia Świętego Wojciecha	1995	religijne					
259.	Berthier, René	Siostra Gracja; Kuśnierek, Teresa	Manicka, Ewa	Jezus moim Przyjacielem : modlitwy na Mszy świętej, w domu i na wakacjach, podczas nauki katechizmu, w czasie choroby, przy pracy, po obejrzeniu telewizji	Poznań	Księgarnia Świętego Wojciecha	1991	religijne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
260.	Besson, Jean-Louis	Mańka-Chmura, Aleksandra		Odkrycia i wynalazki	Katowice	Videograf	1996	edukacyjne	Księgi Odkryć				
261.	Beucher, Patricia	Zbonikowska, Hanna	Hubert, Olivier	Rośliny	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne	Przewodnik Młodego Robinsona				
262.	Biesse Françoise; Vincent Francois	Sikorska, Hanna	Vincent Francois	Chrupek ratuje ptaszka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Chrupek				
263.	Biesse Françoise; Vincent Francois	Sikorska, Hanna	Vincent Francois	Chrupek w sadzie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Chrupek				
264.	Biesse Françoise; Vincent Francois	Sikorska, Hanna	Vincent Francois	Chrupek nad morzem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Chrupek				
265.	Biesse Françoise; Vincent Francois	Sikorska, Hanna	Vincent Francois	Chrupek piecze ciasto	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Chrupek				
266.	Blanchard, Monique; Laferté, Bénédicte	Błońska, Janina	Alix, Jean Marie; Foissy, Jean-Pierre	Ciało i życie	Bielsko-Biała	Kleks	1993	edukacyjne					
267.	Bloch Serge			Kosmiczna przygoda : kolorowanki , łąmigłówki, komiksy.Cz. 1	Warszawa	Media Service Zawada	2009	edukacyjne	SamSam				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
268.	Bloch Serge			Kosmiczna przygoda : kolorowanki , lamigłówki, komiksy.Cz. 2	Warszawa	Media Service Zawada	2009	edukacyjne	SamSam				
269.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Przyjaciele Flejka	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				
270.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Kłopoty z piratami	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				
271.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Zakochany Groszek	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe					
272.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Wyprawa na Marsa	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				
273.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Dwa zaproszenia	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
274.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Dziwna zamiana	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				
275.	Bloch Serge	Wielgosz, Edyta		Czysty jak Flejek	Warszawa	Media Service Zawada	2009	obyczajowe	SamSam : najmniejszy z największych				
276.	Bondoux Anne-Laure	Weryński, Maciej		Princetta i Kapitan	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
277.	Bosco Henri	Grzegorzewska, Barbara		Chłopiec i rzeka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2008	obyczajowe					
278.	Bottero Pierre	Wicher, Barbara		Wyprawa	Warszawa	W.A>B	2009	obyczajowe	Ewilan z dwóch światów				
279.	Brussolo Serge	Cieplińska, Ewa		Dzień niebieskiego psa	Warszawa	Świat Książki	2004	obyczajowe					
280.	Brussolo Serge	Janicka, Barbara		Sen demona	Warszawa	Wydawnictwo Albatros Andrzej Kuryłowicz	2006	obyczajowe	Peggy Sue i duchy				
281.	Brussolo Serge	Janicka, Barbara		Dzień niebieskiego psa	Warszawa	Wydawnictwo Albatros Andrzej Kuryłowicz	2006	obyczajowe	Peggy Sue i duchy				
282.	Brussolo Serge	Cieplińska, Ewa		Motyl przepaści	Warszawa	Bertelsmann Media	2005	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
283.	Brussolo Serge	Cieplińska, Ewa		Sen Demona	Warszawa	Świat Książki	2004	obyczajowe					
284.	Busquets, Carlos	Krzak-Czwiertnia, Elżbieta		Opowieści Świętego Mikołaja	Bielsko-Biała	Debit	2003	obyczajowe					
285.	Busquets, Carlos		Busquets, Carlos	O rybaku i złotej rybce. Ośla skórka. Pani Zima. Słownik	Zielona Góra	Elżbieta Jarwołkiewicza	2001	baśń	Bajki i Malowanki				
286.	Busquets, Carlos		Busquets, Carlos	Stoliczku, nakryj się! Świniopas. Wilk i siedem koźląt. Złotowłosa i trzy misie.	Zielona Góra	Elżbieta Jarwołkiewicza	2001	baśń	Bajki i Malowanki				
287.	Busquets, Carlos		Busquets, Carlos	Książę Żaba. Księżniczka na ziarnku grochu. Nowe Szaty cesarza. O bohaterskim krawczyku	Zielona Góra	Elżbieta Jarwołkiewicza	2001	baśń	Bajki i Malowanki				
288.	Cali Davide	Naczyńska, Zuzanna		Tata na miarę	Warszawa	Egmont Polska	2007	obyczajowe					
289.	Cambournac, Laure	Deryło, Kazimierz	Lemayeur, Marie-Christine; Alunni, Bernard	Dinozaury i inne zwierzęta wymarłe	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	edukacyjne	Odkrywanie świata				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
290.	Carroll Lewis, Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Alicja w Krainie Czarów	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	obyczajowe	Bajki nad Bajkami				
291.	Cassim Schaïne	Małochleb, Paulina		Felix i ja	Kraków	Zielona Sowa	2007	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
292.	Cauvin, Patrick	Pujol, Renata		Wszystko, co Józef napisał tamtego roku	Warszawa	Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza	1998	obyczajowe					
293.	Chabot Denise, Védère-D'Auria, Pascale	Cedro, Adam	Chabot Denise	Miś Remiś jest zazdrosny	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Miś Remiś				
294.	Chabot Denise, Védère-D'Auria, Pascale	Cedro, Adam	Chabot Denise	Miś Remiś musi nosić okulary	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Miś Remiś				
295.	Chabot Denise, Védère-D'Auria, Pascale	Cedro, Adam	Chabot Denise	Miś Remiś i bolący ząb	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Miś Remiś				
296.	Chabot Denise, Védère-D'Auria, Pascale	Cedro, Adam	Chabot Denise	Miś Remiś i nocne strachy	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Miś Remiś				
297.	Chémery, Laure	Traczevska-Zych, Elżbieta	Poissenot, Jean-Marie	Pogoda	Warszawa	Delta W-Z	1997	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
298.	Chinery, Michael	Burakowski, Zygmunt	Austin, Craig	Zwierzęta	Warszawa	Delta	1994	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
299.	Chottin, Ariane	Nesteruk, Małgorzata	Geneste, Marcelle	Mały bóbr silny jak żubr	Warszawa	Egmont Polska	1999	edukacyjne	Łapy i Łapki				
300.	Clément, Claude	Fabianowska, Małgorzata	Geneste, Marcelle	Kaczorek gapciorek	Warszawa	Egmont Polska	1999	obyczajowe	Łapy i Łapki				
301.	Colas, Marie-Claude	Kwiatek, Leszek		Las	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	BIP_PEN Bawi i Uczy				
302.	Collodi, Carlo; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Pinokio	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki nad Bajkami				
303.	Côte-Jallade, Marie Fracoise	Przylipiak, Mirosław	Frydrychowicz, Joanna	Młodzieńczość- trud istnienia	Gdańsk	Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne Debit	1995	edukacyjne	Seria dla Młodzieży				
304.	Couronne, Pierre	Krzak-Ćwiertnia, Elżbieta		Najlepszy przyjaciel	Bielsko-Biała		2000	obyczajowe	Bardzo Duże Litery; Uczę się czytać				
305.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki w szkole	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
306.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki w samolocie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
307.	Couronne, Pierre			Króliczki w samolocie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
308.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki w pociągu	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					
309.	Couronne, Pierre			Króliczki w pociągu	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					
310.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki w domu	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
311.	Couronne, Pierre			Króliczki w górach	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					
312.	Couronne, Pierre			Króliczki nad morzem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					
313.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki nad morzem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
314.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki na wycieczce	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
315.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki nad zimowisku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					
316.	Couronne, Pierre			Króliczki na wsi	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski		obyczajowe					
317.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki na wsi	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
318.	Couronne, Pierre			Króliczki na statku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
319.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki na statku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
320.	Couronne, Pierre	Sujczyńska, Lidia		Króliczki: która godzina?	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
321.	Couronne, Pierre	Sikorska, Hanna		Króliczki na basenie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					
322.	Couronne, Pierre	Cedro, Adam		Bajki nad Bajkami	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	obyczajowe					
323.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Zajączki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
324.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Zajączki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
325.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Wiewiórki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
326.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Wiewiórki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
327.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Psiaki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
328.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Psiaki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
329.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Myszki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
330.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Myszki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
331.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Kocięta	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
332.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Kocięta	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
333.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Kaczuszka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
334.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora		Couronne, Pierre	Kaczuszka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Ach, Te Zwierzaki				
335.	Couronne, Pierre; Cedro, Teodora	Sikorska, Hanna		Króliczki w wesołym miasteczku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
336.	Couronne Pierre	Boradyń-Bajkowska, Anna	Couronne Pierre	Króliczki : moi przyjaciele	Warszawa	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe					
337.	Couronne Pierre	Boradyń-Bajkowska, Anna	Couronne Pierre	Myszki : moi przyjaciele	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe					
338.	Craipeau, Jean-Loup	Janicka, Barbara	Martin, Jean-François	Nie pchaj palca między drzwiami: duszek, włóczęga i pies	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe					
339.	Craipeau, Jean-Loup	Janicka, Barbara	Millet, Claude i Denise	Nas troje i dobry lodożerca	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe					
340.	Cuisin, Michel; Olivier José	Ożarowska-Ciunik, Barbara	Olivier, José	Prehistoria	Wrocław	Wydaw. Dolnośląskie	1991	edukacyjne					
341.	Curry Peter	Ziółkowska-Darmas, Ewa		Zaginął Rudolf	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
342.	Curry Peter	Ziółkowska-Darmas, Ewa		Panda od Świętego Mikołaja	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe					
343.	Dalmais, Anne-Marie; Bonhomme, Annie		Bonhomme, Annie	365 przygód zwierząt: opowiadania na każdy dzień roku	Zielona Góra	Elżbieta Jarmołkiewicz	1997	obyczajowe					
344.	Daussin Philippe	Nowak, Maria	Nowak, Eryk	Pseudonim Przypadek	Warszawa	Instytut Wydawniczy Agape	2005	obyczajowe					
345.	Dautremer Rébecca	Sztuczyńska, Jolanta		Zakochani	Warszawa	Nasza Księgarnia	2005	obyczajowe					
346.	Dauvister, Christine, Couronne Pierre	Haertlé-Wodziczko, Anna	Couronne, P.	Moje najmilsze zwierzęta domowe	Bielsko Biała	Debit	1992	edukacyjne					
347.	Dauvister, Christine, Couronne Pierre	Haertlé-Wodziczko, Anna	Couronne, P.	Moje najmilsze zwierzęta leśne	Bielsko Biała	Debit	1992	edukacyjne					
348.	Dayre Valérie	Szyszko, Joanna		Takie jest życie, Lili	Warszawa	Nasza Księgarnia	2008	obyczajowe					
349.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka : najlepsze przygody : 8 fascynujących opowiadań	Poznań	Publicat-Papilon	2008	obyczajowe					
350.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka w wesołym miasteczku	Poznań	Publicat-Papilon	2007	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
351.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka i osiołek Wesołek	Poznań	Publicat-Papilon	2007	obyczajowe					
352.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka i cztery pory roku	Poznań	Publicat-Papilon	2007	obyczajowe					
353.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka i przeprowadzka	Poznań	Publicat-Papilon	2007	obyczajowe					
354.	Delahaye Gilbert		Marlier, Marcel	Martynka bawi się w teatr	Poznań	Publicat-Papilon	2007	obyczajowe					
355.	Delval, Jaques	Kowalczyk, Magdalena	Kowalczyk, Bożena	Laura i tajemnica różowego pokoju	Warszawa	Most	1994	obyczajowe					
356.	Dena Anaël	Naglik, Justyna	Gool, Van	W 80 dni dookoła świata : opracowanie powieści Juliusza Verne'a przeznaczone dla młodych czytelników	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	przygodowe	Czytanki dla Dzieci				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
357.	Dena Anaël	Mierzwińska, Ewa	Gool, Van	Dzwonnik z Notre Dame : opracowanie powieści Wiktora Hugo przeznaczone dla młodych czytelników	Warszawa	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2007	obyczajowe	Czytanki dla Dzieci				
358.	Dena Anaël	Naglik, Justyna	Gool, Van	Alicja w Krainie Czarów : opracowanie powieści Lewisa Carrola przeznaczone dla młodych czytelników	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe	Czytanki dla Dzieci				
359.	Dena Anaël	Naglik, Justyna	Gool, Van	Czarnoksiężnik z krainy Oz : opracowanie powieści L. Franka Bauma, przeznaczone dla młodych czytelników	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe	Czytanki dla Dzieci				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
360.	Dena Anaël	Naglik, Justyna	Gool, Van	Wyprawa do wnętrza ziemi : opracowanie powieści Juliusza Verne'a, przeznaczone dla młodych czytelników	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	przygodowe	Czytanki dla Dzieci				
361.	Déon Michel	Kusztelska, Milena	Delessert, Etienne	Tomek i nieskończoność	Poznań	G&P	2010	obyczajowe					
362.	De Pétigny, Aline		Delvaux, Nancy	Kamilka i jej przygody na każdy dzień	Warszawa	Grafag	2003	obyczajowe					
363.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka w ogrodzie	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
364.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka nie chce pożyczać zabawek	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
365.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka psoci	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
366.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka ma nowe kalosze	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
367.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka nad morzem	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
368.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka nie chce spać	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
369.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka sznuruje buty	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					
370.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka jest zakochana	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					
371.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka mówi brzydkie słowa	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					
372.	De Pétigny Aline	Szeszko, Agata		Kamilka idzie do parku	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					
373.	Deredel Rogeon Sandrine	Weseli- Ginter, Agnieszka	Mazali, Gustavo	Piotruś buduje	Warszawa	Amber	2005	obyczajowe	Amberek				
374.	Deredel Rogeon Sandrine		Mazali, Gustavo	Piotruś majsterkuje	Warszawa	Grafag	2009	obyczajowe					
375.	Deredel Rogeon Sandrine		Mazali, Gustavo	Piotryś zgubił drogę	Warszawa	Grafag	2009	obyczajowe					
376.	Deredel Rogeon Sandrine		Mazali, Gustavo	Piotruś buduje drogę	Warszawa	Grafag	2009	obyczajowe					
377.	Deredel Rogeon Sandrine		Salembier, Philippe	Niezwykłe przygody zabawek	Wrocław	Siedmioróg	2005	obyczajowe					
378.	Deredel Rogeon Sandrine	Weseli- Ginter, Agnieszka	Mazali, Gustavo	Piotruś zjadł za dużo cukierków	Warszawa	Amber	2004	obyczajowe	Amberek				
379.	Deredel Rogeon Sandrine	Weseli- Ginter, Agnieszka	Mazali, Gustavo	Piotruś majsterkuje	Warszawa	Amber	2004	obyczajowe	Amberek				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
380.	Deredel Rogeon Sandrine		Mazali, Gustavo	Piotruś boi się duchów	Warszawa	Amber	2004	obyczajowe	Amberek				
381.	Deredel Rogeon Sandrine	Weseli- Ginter, Agnieszka	Mazali, Gustavo	Piotruś zgubił swojego króliczka	Warszawa	Amber	2005	obyczajowe	Amberek				
382.	Desjardins, Arnaud	Miśkiewicz, Lucyna		Ziarno mądrości: wskazówki dla poszukujących Drogi	Warszawa	Jacek Santorski & CO Agencja Wydawnicza	1995	religijne					
383.	Desplechin Marie	Szyszko, Joanna		Zielinka : zbuntowana czarodziejka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
384.	Di Sarro, Thierry; Lattay, Muriel		Di Sarro, Thierry; Lattay, Muriel	Moje ciało	Warszawa	Panda	1992	edukacyjne	BIP_PEN Bawi i Uczy				
385.	Disney, Walt	Fabianowska, Małgorzata		Kopciuszek	Warszawa	Egmont	1998	baśń					
386.	Dolto, Francoise	Bartelik, Mariusz		Porozmawiajmy o dojrzewaniu: kompleks homara	Warszawa	WSiP	1996	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
387.	Dumas Alexandre , ojciec			D'Artagnan	Olsztyn	Edytor	2006	przygodowe	Najpiękniejsza za Literatura Młodzieżowa : kolekcja "Gazety Olsztyńskiej" i "Dziennika Elbląskiego"				
388.	Dumas Alexandre , ojciec			D'Artagnan	Kraków	Zielona Sowa	2005	przygodowe	Najpiękniejsza ze Książki Dzieciństwa				
389.	Du Mont, Jenny			Zwariowane pomysły Doroty	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1998	obyczajowe					
390.	Dumont, Virginie	Zbonikowska, Hanna	Slocoble, Romain; Bloch, Serge; Barborini, Robert	Pytania o miłość: 11-14 lat	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne					
391.	Dumont, Virginie	Zbonikowska, Hanna	Rosy	Pytania o miłość: 5-8 lat	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne					
392.	Dumont, Virginie	Zbonikowska, Hanna	Millet, Denise i Claude	Pytania o miłość: 8-11 lat	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne					
393.	Duquennoy Jacques	Tomaszewska, Marta		Duchy w Loch Ness	Warszawa	Kowalska/Stiasny	2005	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
394.	Duquesne, Jacques	Szafrański, Tadeusz		Jak opowiadam wnukom o Bogu	Warszawa	Pax	1999	religijne					
395.	Duquet, Marc	Zbonikowska, Hanna	Marle, Philippe	Ptaki	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne	Przewodnik Młodego Robinsona				
396.	Duval, Marie	Woroniecki, Andrzej		Cztery pory roku	Warszawa	Muza	1994	edukacyjne					
397.	Duval Marie	Hałat, Gabriela	Macias Sampedro, J. L.	Mój mały piesek Puszek	Wrocław	Siedmioróg	2005	obyczajowe					
398.	Elzbieta	Doboszowa, Danuta		Kruszek i Jagusia	Warszawa	Endo	1999	obyczajowe	Książki Endo				
399.	Elzbieta	Mierzejewska, Elzbieta		Chichotka i Kocicho: w Ogrodzie Luksemburskim	Warszawa	Endo	1999	obyczajowe	Książki Endo				
400.	Emmanuel	Szczerba, Dorota	Nouailhat, Pascale	Dzieci, pomóżcie memu Sercu zwyciężyć!: Fatima wciąż trwa!	Warszawa	Wydaw. Księży Marianów	1997	religijne					
401.	Féval Paul	Popławska, Halina		Kawaler de Lagardère	Radom	Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne	2005	przygodowe					
402.	Fino Catherine	Gryczyńska, Anna	Bach, Dominique	Maria Dominika Mazzarello	Warszawa	Wydawnictwo Salezjańskie	2005	religijne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
403.	Fino Catherine	Gryczyńska, Anna	Bach, Dominique	Święty Franciszek Salezy	Warszawa	Wydawnictwo Salezjańskie Biały Kruk	2005	religijne					
404.	Fischer Marie-Thérèse	Sosnowski, Adam	Bach, Dominique	Św. Proboszcz z Ars	Kraków	Wydawnictwo Salezjańskie Biały Kruk	2009	religijne					
405.	Flom, Frédéric		Flom, Frédéric	Formy i kształty	Warszawa	Panda	1992	edukacyjne	BIP_PEN Bawi i Uczy				
406.	Floris-Gabriel	Danilecka, Lilla		Modlitwa-co to takiego?	Brwinów	Ezop	1993	religijne					
407.	Fombelle Timothée de	Błońscy, Janina i Krzysztof	Place, François	Życie w zawieszeniu	Kraków	Znak	2008	obyczajowe	Tobi				
408.	Fombelle Timothée de	Błońscy Janina i Krzysztof	Place, François	Oczy Eliszy	Kraków	Znak	2009	obyczajowe	Tobi				
409.	Fustec, Fabienne	Traczewska-Zych, Elżbieta	Fichaux, Catherine	Rośliny	Warszawa	Delta W-Z	1997	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
410.	Fustec, Fabienne	Traczewska-Zych, Elżbieta	Fichaux, Catherine	Rośliny	Warszawa	Delta	1994	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
411.	Gautier, Théophile	Bogusławski, Władysław		Kapitan Fracasse	Kraków	Zielona Sowa	2003	przygodowe	Na Szlaku Wielkiej Przygody				
412.	Gautier, Théophile	Natanson, Wojciech	Uniechowski, Antoni	Kapitan Fracasse	Warszawa	Nasza Księgarnia	1990	przygodowe					
413.	Gillot Laurence	Buszkiewicz-Seferyńska, Katarzyna		Prawdziwa historia Kota w Butach	Warszawa	Świat Książki	2009	przygodowe					
414.	Goscinnny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
415.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
416.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
417.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
418.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
419.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
420.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
421.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
422.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2003	obyczajowe					
423.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2002	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
424.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta		Rekreacje Mikołajka T.2	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1997	obyczajowe					
425.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta		Rekreacje Mikołajka T.3	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1997	obyczajowe					
426.	Goscinny, René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta		Rekreacje Mikołajka T.1	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1997	obyczajowe					
427.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe					
428.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe					
429.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe					
430.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
431.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	obyczajowe					
432.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
433.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
434.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
435.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
436.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe					
437.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe					
438.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe					
439.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
440.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe					
441.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	obyczajowe					
442.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	obyczajowe					
443.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe					
444.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe					
445.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe					
446.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe					
447.	Goscinny, René	Markuszewicz Tola, Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe					
448.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempé, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1991	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
449.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempé, [Jean Jacques]	Joachim na kłopoty: przygody Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	1991	obyczajowe					
450.	Goscinny, René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1991	obyczajowe					
451.	Goscinny, René, Uderzo	Sztuczyńska, Joanna	Uderzo	Asteriks gladiator	Warszawa	Egmont Poland	1992	przygodowe					
452.	Goscinny, René, Uderzo	Sztuczyńska, Joanna	Uderzo	Przygody Galla Asteriksa	Warszawa	Egmont Poland	1992	przygodowe					
453.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2010	obyczajowe					
454.	Goscinny René	Puszczewicz, Marek	Uderzo, Albert	Rocznica urodzin Asteriksa i Obeliksa : złota księga	Warszawa	Egmont Polska	2009	przygodowe	Asteriks				
455.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2009	obyczajowe					
456.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2009	obyczajowe					
457.	Goscinny René	Puszczewicz, Marek	Uderzo, Albert	Jak Obeliks wpadł do kociołka Druida, kiedy był mały	Warszawa	Egmont Polska	2009	przygodowe	Asteriks				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
458.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2009	obyczajowe					
459.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2009	obyczajowe					
460.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2009	obyczajowe					
461.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek : książka rozkładanka	Kraków	Znak	2008	obyczajowe					
462.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Nowe przygody Mikołajka.T. 2	Kraków	Znak	2007	obyczajowe					
463.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
464.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
465.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
466.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
467.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
468.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Wakacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
469.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Nowe przygody Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
470.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Nowe przygody Mikołajka	Kraków	Znak	2006	obyczajowe					
471.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
472.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek ma kłopoty	Warszawa	Nasza Księgarnia	2005	obyczajowe					
473.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek	Warszawa	Nasza Księgarnia	2005	obyczajowe					
474.	Goscinny René	Grzegorzewska, Barbara	Sempe, [Jean Jacques]	Mikołajek i inne chłopaki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2004	obyczajowe					
475.	Goscinny René	Markuszewicz, Tola; Staniszkis, Elżbieta	Sempe, [Jean Jacques]	Rekreacje Mikołajka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2004	obyczajowe					
476.	Goscinny René	Puszczewicz, Marek	Morris	Szyny na prerii	Warszawa	Egmont Polska	2009	przygodowe	Lucky Luke				
477.	Gripari Pierre	Grzegorzewska, Barbara		Opowieści z ulicy Broca	Warszawa	Nasza Księgarnia	2008	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
478.	Gripari Pierre	Grzegorzewska, Barbara		Historia Patryka, którego nie dotyka	Warszawa	Nasza Księgarnia	2007	obyczajowe					
479.	Gudule	Bem, Marta		Prawdziwa historia Kota w Butach	Warszawa	Świat Książki	2009	obyczajowe					
480.	Gudule	Janicka, Barbara	Durual, Christophe	Nieistniejąca szkoła	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe	Czarny Księżyc; Seria Dreszczowców				
481.	Gudule	Waczków, Józef	Rébéna, Frédéric	Ratunku, jestem niewidzialna !	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe	Czarny Księżyc; Seria Dreszczowców				
482.	Gudule	Janicka, Barbara	Durual, Christophe	Co się wydarzyło w sklepie z zabawkami	Wrocław	Siedmioróg	1999	obyczajowe	Czarny Księżyc; Seria Dreszczowców				
483.	Gudule	Janicka, Barbara	Souppart, Étienne	Kierunek koszmar	Wrocław	Siedmioróg	2000	obyczajowe	Czarny Księżyc; Seria Dreszczowców				
484.	Hardy, François	Zbonikowska, Hanna	Locoste, Nathalie	W naturze	Warszawa	Bellona	1999	obyczajowe					
485.	Hofer Anne; Vandewiele Agnès	Kapel, Jan	Hofer, Anne	Calineczka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Bajki na Dobranoc				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
486.	Hofer Anne; Vandewiele Agnès	Kapel, Jan	Hofer, Anne	Wilk i siedem koźlątek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Bajki na Dobranoc				
487.	Hofer Anne; Vandewiele Agnès	Kapel, Jan	Hofer, Anne	Złotowłosa i trzy niedźwiadki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Bajki na Dobranoc				
488.	Hofer Anne; Vandewiele Agnès	Kapel, Jan	Hofer, Anne	Jaś i fasola	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Bajki na Dobranoc				
489.	Hofer Anne; Vandewiele Agnès	Kapel, Jan	Hofer, Anne	Trzy małe świnki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Bajki na Dobranoc				
490.	Huriet, Geneviève, Jouannigot, Loïc	Woroniecki, Andrzej		Wesołe przygody królików	Warszawa	Muza	1993	baśń					
491.	Ivens, Jan	Różewicz, Zbigniew	Ivens, Jan	Józefinka - miła czarownica	Bielsko-Biała	Debit	1997	obyczajowe					
492.	Jacquet Sarah	Puchalska, Iwona		Podążaj za mną	Kraków	Zielona Sowa	2006	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
493.	Jacquet Sarah	Puchalska, Iwona		Dzień, w którym dorostałam	Kraków	Zielona Sowa	2008	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
494.	Januszewska, Hanna, Perrault, Charles		Stylo-Ginter, Anna	Bajki kota w butach	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	baśń					
495.	Jarrige, Michel; Phillipps, Francis	Piętka-Hadala, Dorota	Phillips, Francis	Islam od VII do XV wieku	Warszawa	BGW	1992	edukacyjne	Ważne epoki i wydarzenia				
496.	Joly, Dominique	Kruś, Stefan		Historia	Warszawa	Delta	1995	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
497.	Judycki, Michel		Kropiowska, Anna; Kozlicki, Andrzej	Les vacances dans le desert	Paris	Czelej	1998	obyczajowe					
498.	Kalopissis, Theodore	Mańka-Chmura, Aleksandra		Domy świata	Katowice	Videograf	1996	edukacyjne	Księgi Odkryć				
499.	King, Dawn	Kapel, Jan	King, Dawn	Jaś i fasola	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1998	baśń	Bajki na Dobranoc				
500.	Kipling, Rudyard	Czekalski, Józef		Księga dżungli: dzieje Mowglięgo	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1994	przygodowe					
501.	Kipling, Rudyard; Couronne, Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Księga dżungli	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	przygodowe	Bajki nad Bajkami				
502.	L'Homme Érik	Sylwestrzak, Agata		Twarz cienia	Warszawa	Amber	2002	fantastyczne	Wrota wyobraźni				
503.	L'Homme Érik	Sylwestrzak, Agata		Pan Sha	Warszawa	Amber	2002	fantastyczne	Wrota wyobraźni				
504.	La Bréte, Jean de	Callier, A		Panna de Laval	Wrocław	Siedmioróg	1993	przygodowe					
505.	Labro, Philippe	Foryś-Majewska Sylwia		Manuella	Warszawa	Libros	2002	obyczajowe					
506.	Laferté Bénédicte, Viney Marie-Laure	Sikorska, Hanna	Viney Marie-Laure	Marcin zaprosił Rafała	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Marcin				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
507.	Laferté Bénédicte, Viney Marie-Laure	Sikorska, Hanna	Viney Marie-Laure	Marcin na spacerze z Michałem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Marcin				
508.	Laferté Bénédicte, Viney Marie-Laure	Sikorska, Hanna	Viney Marie-Laure	Marcin podróżuje z Tata	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Marcin				
509.	Laferté Bénédicte, Viney Marie-Laure	Sikorska, Hanna	Viney Marie-Laure	Marcin i Babcia robią zakupy	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Marcin				
510.	Laferté Bénédicte, Viney Marie-Laure	Sikorska, Hanna	Viney Marie-Laure	Marcin idzie spać	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1992	obyczajowe	Marcin				
511.	La Fontaine, Jean de	Kniaźnin, Franciszek	Dziedzic, Mirosław	Bajki	Gdańsk	Krajowa Agencja Wydawnicza Debit	1990	bajki					
512.	Lagarde, Luce-Andrée	Iżakiewicz, Lucjan; Słobosz, Janusz		Na kwiecistych ścieżkach	Bielsko-Biała		1992	obyczajowe					
513.	Lamblin, Simone, Hulné Violayne	Traczewska - Zych, Elżbieta	Hulné, Violayne	Nasze pierwsze rozmówki	Warszawa	BGW	1991	edukacyjne					
514.	Lamblin, Simone; Bessière Chrsitian	Kowalski, Krzysztof	Bessière Chrsitian	Moja pierwsza encyklopedia	Warszawa	BGW	1991	encyklopedia					
515.	Lanoë, Jean-Marie	Kwiatkowski, Roman	Larvor, Yves	Ameryka Północna	Bielsko-Biała	Kleks	1993	edukacyjne	Encyklopedia bez Granic				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
516.	Lattay, Muriel	Kwiatek, Leszek		Kolorowe zabawy	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	BIP_PEN				
517.	Lazier, Christine	Kozak, Cezary	Pariselle, Jean-Marc	Dzikie koty	Bielsko-Biała	Kleks	1994	edukacyjne	Bawi i Uczy				
518.	Lazier, Christine; Lemayeur Marie-Christine, Alunni Bernard	Deryło Kazimierz	Lemayeur Marie-Christine, Alunni Bernard	Przyroda: niezwykle zjawiska	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	edukacyjne	Encyklopedia bez Granic				
519.	Le Clézio, Jean-Marie Gustave	Jaskuła, Natalia	Galeron, Henri	Podróż do krainy drzew	Pisaczno	Book House	2009	edukacyjne					
520.	Le Du, Valérie	Deryło, Kazimierz	Lemayeur, Marie-Christine; Alunni, Bernard	Morze: fascynujący świat	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1997	edukacyjne	Glob: odkrywanie świata				
521.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Zwierzęta domowe	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
522.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Wśród pól i łąk	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
523.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Zwierzęta leśne	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
524.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Zwierzęta Leśne	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
525.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Nad morzem	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
526.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Moje zwierzaki	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				
527.	Legendre, Philippe	Kwiatek, Leszek		Dinozaury	Warszawa	Panda	1994	edukacyjne	Sam Rysuję i Maluję				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
528.	Le Gloahec Françoise		Busquets, Carlos	Na wsi	Wrocław	Siedmioróg	2005	edukacyjne					
529.	Le Guevellou, Jean-Marie, KADA	Piętka-Hadala, Dorota	de Kada	Mahomet	Warszawa	BGW	1992	edukacyjne	Wielcy ludzie				
530.	Lelarge Fabrice	Hałat, Gabriela	Ruyer, François	Ostry dyżur w szpitalu u zwierząt	Wrocław	Siedmioróg	2004	edukacyjne					
531.	Leprince de Beaumont, Jean-Marie; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Piękna i Bestia	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1996	baśń	Bajki nad Bajkami				
532.	Leprince de Beaumont, Jeanne-Marie		Adamus-Ludwikowska, Jolanta	Piękna i Bestia	Kraków	Skrzat	2002	baśń	W Świecie Baśni				
533.	Lévy Didier	Naczyńska, Zuzanna		Elza chce być dorosła	Warszawa	Egmont Polska	2008	obyczajowe					
534.	Lye, Keith	Traczewska-Zych, Elżbieta	Barber, John	Ziemia	Warszawa	Delta	1994	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
535.	Magda, Barnaé J.	Babicka, Alina	Magda	Mini-bajeczki	Bielsko-Biała	Debit	1997	baśń					
536.	Marceau, Sophie	Foryś-Majewska, Sylwia	Błachowicz, Janusz	Chmur i Chmurka	Warszawa	Twój Styl	1998	obyczajowe					
537.	Marchon, Benoît	Pakulska, Joanna	Kieffer, Jean-Françoise	Odkryjmy wielkie religie świata	Kraków	Wydaw. WAM	2000	edukacyjne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
538.	Marseille Jacques, Kraehn Jean-Charles	Piętka-Hadala, Dorota	Kraehn Jean-Charles	Juliusz Cezar	Warszawa	BGW	1992	edukacyjne	Wielcy ludzie				
539.	Martin Paul	Rakusa-Suszczewski, Mikołaj		Malkolm : potwór nad potwory	Wrocław	Siedmioróg	2007	fantastyczne	Nawiedzone zamczysko				
540.	Martin Paul	Tarnowski, Paweł		Czarodziejskie zaklęcie Beatrycze	Wrocław	Siedmioróg	2007	fantastyczne					
541.	Martin Paul	Kowalska, Maria		Doświadczenia von Skalpela	Wrocław	Siedmioróg	2007	fantastyczne	Nawiedzone zamczysko				
542.	Maury Marie- José	Kęcka, Mariola	Maury Marie- José	Heidi	Warszawa	Grafag	2004	obyczajowe					
543.	Mekdjian Christelle	Staroszczyk, Magdalena		Klara robi porządki	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2009	obyczajowe	Mała Dziewczynka				
544.	Mekdjian Christelle	Ziółkowska-Darmas, Ewa		Lila bawi się lalką	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe	Mała Dziewczynka				
545.	Mekdjian Christelle	Ziółkowska-Darmas, Ewa		Liza bawi się w szkołę	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje	2008	obyczajowe	Mała Dziewczynka				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
546.	Mekdjian Christelle	Ziółkowska-Darmas, Ewa		Nina bawi się w lekarza	Ożarów Mazowiecki	Firma Księgarska Jacek i Krzysztof Olesiejuk - Inwestycje Debit	2008	obyczajowe	Mała Dziewczynka				
547.	Mekdjian Christelle	Major, Anna		Łowcy smoków	Bielsko-Biała	RTW	2008	fantastyczne					
548.	Mettler, René	Ziółkowska, Ewa	Mettler, René	Przyroda przez cały rok	Warszawa	RTW	1999	edukacyjne					
549.	Miguel, Pierre; Joubert Pierre	Demidowicz - Domanasiewicz Daria	Joubert, Pierre	W czasach Ludwika XV i encyklopedystów	Wrocław	Wydaw. Dolnośląskie	1993	edukacyjne	Tak Żyli Ludzie				
550.	Millet, Claude	Pakulska, Joanna	Millet, Denise i Claude	Odkryjmy Jezusa, jego kraj i przyjaciół	Kraków	Wydaw. WAM	1999	religijne					
551.	Miquel Pierre, Probst Pierre	Czyżewski, Lech	Probst, Pierre	W czasach starożytnych Egipcjan...	Wrocław	Wydaw. Dolnośląskie	1990	edukacyjne	Tak Żyli Ludzie				
552.	Modiano Patrick	Gręda, Regina		Katarzynka	Warszawa	Czuły Barbarzyńca Press	2008	obyczajowe					
553.	Monmarché, Carole	Borowiczowa, Janina	Curelli, Augusta	Ksiądz Jan Bosko, mój przyjaciel	Warszawa	Verbinum	1998	religijne					
554.	Monmarché Carole	Gryczyńska, Anna	Curelli, Augusta	Ksiądz Bosko mój przyjaciel	Warszawa	Wydawnictwo Salezjański	2005	religijne					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
555.	Montmorillon, Blandine de; Pérols, Sylvaine	Traczewska-Zych, Elżbieta	Pérols, Sylvaine	Tajemnice przyrody: ich poznanie dzień pod dniem	Warszawa	BGW	1991	edukacyjne					
556.	Moreau, Yves	Wasilewska, Gracja Krystyna	Kujawa, Leonia Krystyna	Odkrywam tajemnicy mszy świętej	Poznań	Księgarnia Świętego Wojciecha	1995	religijne					
557.	Moreau, Yves	Wasilewska, Gracja Krystyna	Kujawa, Leonia Krystyna	Odkrywam tajemnicy mszy świętej	Poznań	Księgarnia Świętego Wojciecha	1991	religijne					
558.	Moreau, Yves	Wasilewska, Gracja Krystyna	Kujawa, Leonia Krystyna	Odkrywam tajemnicy mszy świętej	Poznań	Księgarnia Świętego Wojciecha	1990	religijne					
559.	Morgenstern Susie	Jędrzas, Jadwiga		Ernest i tajemnicze listy	Warszawa	Nasza Księgarnia	2006	obyczajowe					
560.	Munière, Henriette			Świątobliwy ksiądz z Ars-Jean-Marie Vianney	Warszawa	Wydaw. Salezjańskie	1993	religijne					
561.	Murat, Marie-Isabelle	Deryło, Kazimierz	Thorley, Stella	Tybella i wilk	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	religijne	Czytamy bez Mamy				
562.	Nicodème, Beatrice	Mosiewicz-Szrejter, Maria	Guëll, Fernando	Miki na tropie	Warszawa	Egmont	1999	obyczajowe	Klub detektywów/Walt Disney				
563.	Oberto, Varinia	Mitraszewska, Teresa		Lato z duchami	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe	Klub Przyjaciół Dzieci z Bullerbyn				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
564.	Oberto Varinia	Mitraszewsk a, Teresa	Orlińska, Wanda	Lato z duchami	Warszawa	Nasza Księgarnia	1995	obyczajowe	Klub Przyjaciół Dzieci z Bullerbyn				
565.	Parker, Steve	Burakowski, Zygmunt		Przedmioty	Warszawa	Delta	1994	obyczajowe	Encyklopedia Małolatka				
566.	Pépin, Muriel	Fabianowski a, Małgorzata	Fichaux, Catherine	Dzielny lis! brawo lis!	Warszawa	Egmont Polska	1999	obyczajowe	Łapy i Łapki				
567.	Pépin, Muriel	Nesteruk, Małgorzata	Bonhomme, Isabelle	O języku zbytniku	Warszawa	Egmont Polska	1999	obyczajowe	Łapy i Łapki				
568.	Perrault, Charles		Adamus-Ludwikowski a, Jolanta	Śpiąca Królewna	Kraków	Skrzat	2002	baśń	W Świecie Baśni				
569.	Perrault, Charles		Adamus-Ludwikowski a, Jolanta	Kot w butach	Kraków	Skrzat	2001	baśń	W Świecie Baśni				
570.	Perrault, Charles		Adamus-Ludwikowski a, Jolanta	Kopciuszek	Kraków	Skrzat	2001	baśń	W Świecie Baśni				
571.	Perrault, Charles		Fic, Dorota	Baśnie dla dzieci	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	2002	baśń					
572.	Perrault, Charles	Sokół, Jarosław	Fonfara, Andrzej	Czerwony Kapturek i inne baśnie Charlesa Perraulta	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	2002	baśń	Słonko				
573.	Perrault, Charles	Januszewska , Hanna	Orlińska, Wanda	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	2001	baśń					
574.	Perrault, Charles	Januszewska , Hanna		Bajki czyli Bajki Babci Gąski	Wrocław	Promocja	2001	baśń					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
575.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Baśnie: 6 słynnych baśni - 6 kolowych książek, 3 kasyety magnetofonowe	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1997	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
576.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Śpiąca Królewna	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
577.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Kopciuszek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
578.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Paluszek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
579.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Czerwony kapturek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
580.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Jaś i Małgosia	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
581.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	Fonfara, Andrzej	Baśnie: 6 słynnych baśni - 6 kolowych książek, 3 kasyety magnetofonowe	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1997	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
582.	Perrault, Charles	Wróbel, Danuta	Fonfara, Andrzej	Kopciuszek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
583.	Perrault, Charles	Sójka-Leszczyńska, Anna	Fonfara, Andrzej	Śpiąca Królewna	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
584.	Perrault, Charles	Wróbel, Danuta	Fonfara, Andrzej	Jaś i Małgosia	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
585.	Perrault, Charles	Sójka-Leszczyńska, Anna	Fonfara, Andrzej	Kot w Butach	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
586.	Perrault, Charles	Sójka-Leszczyńska, Anna	Fonfara, Andrzej	Paluszek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
587.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Orlińska, Wanda	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	baśń	Lektura Szkolna: klasa 2				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
588.	Perrault, Charles	Sójka-Leszczyńska, Anna	Fonfara, Andrzej	Czerwony Kapturek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1998	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
589.	Perrault, Charles	Koziół, Halszka	Szal, Marek	Bajki	Kraków	Zielona Sowa	1998	baśń					
590.	Perrault, Charles	Andrzejewska Małgorzata	Stankev, Emilian	Piękna i Bestia	Warszawa	Muza	1998	baśń					
591.	Perrault, Charles		Ronowski, Ryszard	Kot w butach	Warszawa	Format	1998	baśń	Malowanka Bajkowa				
592.	Perrault, Charles	Andrzejewska Małgorzata	Stankev, Emilian	Kopciuszek	Warszawa	Muza	1998	baśń					
593.	Perrault, Charles	Andrzejewska Małgorzata	Stankev, Emilian	Królewna Śnieżka	Warszawa	Muza	1998	baśń					
594.	Perrault, Charles	Andrzejewska Małgorzata	Stankev, Emilian	Śpiąca Królewna	Warszawa	Muza	1998	baśń					
595.	Perrault, Charles	Andrzejewska Małgorzata	Stankev, Emilian	Calineczka	Warszawa	Muza	1998	baśń					
596.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Szancer, Jan Marcin	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	baśń	Lektury Ucznia: klasa 2				Moje Bajki
597.	Perrault, Charles	Sujczyńska, Lidia	King, Jane	Tomcio Paluch	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń					Moje Bajki
598.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Lipińska, Zuzanna	Kopciuszek	Wrocław	Siedmioróg	1997	baśń	Zielona Biblioteka				Moje Bajki
599.	Perrault, Charles	Sujczyńska, Lidia	King, Jane	Kot w butach	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń					Moje Bajki

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
600.	Perrault, Charles	Sujczyńska, Lidia	King, Jane	Śpiaca Królewna	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Moje Bajki				
601.	Perrault, Charles	Bernard, Adam	King, Jane	Kopciuszek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Moje Bajki				
602.	Perrault, Charles	Sujczyńska, Lidia	Fonfara, Andrzej	Kot w butach	Poznań	Podsjedlik-Raniowski i Spółka	1995	baśń	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa				
603.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Doré, Gustave; Żukowski, Jarosław	Bajki pana Perrault czyli Bajki Babci Gąski	Wrocław	Siedmioróg	1997	baśń	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				
604.	Perrault, Charles	Sujczyńska, Lidia	King, Jane	Czerwony Kapturek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1993	baśń	Moje Bajki				
605.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Szancer, Jan Marcin	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	baśń	Lektura Szkolna: klasa 2				
606.	Perrault, Charles		Szancer, Jan Marcin	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	bajki	Lektura Szkolna: klasa 2				
607.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Doré, Gustave; Żukowski, Jarosław	Bajki Pana Perrault czyli Bajki Babci Gąski	Wrocław	Siedmioróg	1996	baśń	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
608.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Doré, Gustave; Żukowski, Jarosław	Bajki pana Perrault czyli Bajki Babci Gąski	Wrocław	Siedmioróg	1995	baśń	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				
609.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Doré, Gustawa	Bajki Babci Gąski 1697	Warszawa	Wydaw. Waclaw Bagiński i Synowie	1993	baśń	Powszechna Literatura Dziecięca				
610.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Grabiański, Janusz	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1994	baśń	Lektura Szkolna: Klasa 2				
611.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Gaudasińska, Elżbieta	Bajki Babci Gąski	Warszawa	Czytelnik	1993	baśń					
612.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna		Kopciuszek	Warszawa	Editions Spotkania	1992	baśń	Obowiązkowe Lektury Szkolne: kl. 2				
613.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna		Bajki	Warszawa	Editions Spotkania	1992	baśń	Obowiązkowe Lektury Szkolne: kl. 2				
614.	Perrault, Charles	Januszewska, Hanna	Grabiański, Janusz	Bajki	Warszawa	Nasza Księgarnia	1990	baśń					
615.	Perrault, Charles	Kusztelska, Milena	Kurasz, Danuta	Bajki	Poznań	Oficyna Wydawnicza G & P Gościański & Prętnicki	2009	baśń					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
616.	Perrault Charles	Jaroszuk, Barbara	Viacava, Alejandra	Czerwony Kapturek : na podstawie baśni Charlesa Perraulta	Warszawa	Axel Springer Polska	2008	baśń	Najpiękniejsz ze Bajki dla Dzieci : kolekcja Dziennika				
617.	Perrault Charles	Sokół, Jarosław	Seweryn, Zbigniew	Najpiękniejsz ze baśnie Perraulta	Poznań	Publicat	2009	baśń					
618.	Perrault Charles		Szal, Marek	Bajki	Kraków	Zielona Sowa	2007	baśń					
619.	Perrault Charles		Szal, Marek	Baśnie	Kraków	Zielona Sowa	2005	baśń					
620.	Perrault Charles		Szal, Marek	Bajki	Olsztyn	Edytor	2006	baśń	Najpiękniejsz z Bajki : kolekcja "Gazety Krakowskiej				
621.	Perrault Charles		Szal, Marek	Bajki	Kraków	Zielona Sowa	2005	baśń	Najpiękniejsz ze Bajki Dzieciństwa : kolekcja "Gazety Olsztyńskiej " i "Dziennika Elbląskiego"				
622.	Perrault Charles		Moniatowski, Igor	Śpiąca królewna	Warszawa	Liwona	2004	baśń	Bajeczka do Poduszki				
623.	Perrault Charles		Moniatowski, Igor	Czerwony Kapturek	Warszawa	Liwona	2004	baśń	Bajeczka do Poduszki				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
624.	Perrault Charles		Moniatowski, Igor	Kopciuszek	Warszawa	Liwona	2004	baśń	Bajeczka do Poduszki				
625.	Perrault Charles		Moniatowski, Igor	Kot w butach	Warszawa	Liwona	2004	baśń	Bajeczka do Poduszki				
626.	Perrault Charles	Januszewska, Hanna	Doré, Gustave; Piątek, Artur	Bajki	Wrocław	Siedmioróg	2004	baśń	Dużymi Literami				
627.	Perrault Charles	Januszewska, Hanna	Lipińska, Zuzanna	Kopciuszek	Wrocław	Siedmioróg	2004	baśń					
628.	Perrault Charles		Fic, Dorota	Kot w butach i inne opowieści	Poznań	Wydaw. Podsjedlik-Raniowski i Spółka Grafag	2004	baśń	Baśnie Perraulta				
629.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka idzie do szpitala	Warszawa	Grafag	2008	obyczajowe	Kamilka				
630.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka na plaży	Warszawa	Grafag	2008	obyczajowe	Kamilka				
631.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Mama i tata pokłócili się	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe					
632.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka poznaje przeciwieństwa	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe	Kamilka poznaje				
633.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka poznaje słowa	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe	Kamilka poznaje				
634.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka poznaje kolory	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe	Kamilka poznaje				
635.	Pétigny Aline, de	Szeszko, Agata		Kamilka poznaje kształty	Warszawa	Grafag	2005	obyczajowe	Kamilka poznaje				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
636.	Pétigny Aline de	Szeszko, Agata		Skarby Kamilki	Warszawa	Grafag	2009	obyczajowe	Kamilka				
637.	Pétigny Aline de			Kamilka dosiada kucyka	Warszawa	Grafag	2009	obyczajowe					
638.	Petit, Jean-Pierre	Szymanowski, Adam		Operacja Hermes	Warszawa	Wydawnictwa Naukowo-Techniczne	1991	obyczajowe	Przygody Anzelma Roztropka				
639.	Peyo			Dziwny smerf	Warszawa	Egmont Polska	2006	obyczajowe					
640.	Peyo			Smerfetka	Warszawa	Egmont Polska	2006	obyczajowe	Prosto z Ekranu				
641.	Peyo			Wyścig smerfów	Warszawa	Egmont Polska	2006	obyczajowe					
642.	Pimont, Annie; Didierjean, Marie-Anne	Radomska, Zula	Didierjean, Marie-Anne	W sawannie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne	Znam Te Słowa				
643.	Pimont, Annie; Didierjean, Marie-Anne	Radomska, Zula	Didierjean, Marie-Anne	Na wsi	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne	Znam Te Słowa				
644.	Pimont, Annie; Didierjean, Marie-Anne	Radomska, Zula	Didierjean, Marie-Anne	Nad morzem	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne	Znam Te Słowa				
645.	Pimont, Annie; Didierjean, Marie-Anne	Radomska, Zula	Didierjean, Marie-Anne	Na ulicy	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	edukacyjne	Znam Te Słowa				
646.	Piquemal Michel	Sobieraj, Helena	Malmon, Agnieszka	Bajki filozoficzne	Warszawa	Polityka. Spółdzielnia Pracy	2008	edukacyjne	Cała Polska Czyta Dzieciom				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
647.	Pol, Anne-Marie	Kowalski, Krzysztof	Krawczyk, Bożena	Królewna z wyspy	Warszawa	Most	1994	obyczajowe					
648.	Quist, Michel	Bączkowska, Zofia; Jakubowska, Zofia		Dzienniczek dorastającej dziewczynki	Warszawa	Wydaw. Sióstr Loretanek	1992	edukacyjne	Lektury Szkolne				
649.	Ragache, Claude-Catherine; Laverdet, Marcel	Latko, Paweł	Laverdet, Marcel	Stworzenie świata	Wrocław	Wydaw. Dolnośląskie	1991	edukacyjne					
650.	Rainaud, Michel	Rozwadowski, Piotr	Rainaud, Michel	Złotowłosa i trzy misie	Warszawa	Bellona	1997	baśń					
651.	Rainaud, Michel	Rozwadowski, Piotr	Rainaud, Michel	Kot w butach	Warszawa	Bellona	1997	baśń					
652.	Rainaud, Michel	Rozwadowski, Piotr	Rainaud, Michel	Śpiąca królewna	Warszawa	Bellona	1997	baśń					
653.	Rainaud, Michel	Rozwadowski, Piotr	Rainaud, Michel	Aladyn i czarodziejska lampa	Warszawa	Bellona	1997	baśń					
654.	Reseigh, Barbara	Traczewska-Zych, Elżbieta		Nauka	Warszawa	Delta	1995	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
655.	Rist, Dominique	Traczewska-Zych, Elżbieta		Narody	Warszawa	Delta	1996	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
656.	Rocard, Ann	Petkiewicz, Beata		Mały klaun	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictwo w Związku Niewidomych	2000	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
657.	Rocard, Ann	Deryło, Marta		Czekoladowy królik	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1999	obyczajowe					
658.	Rocard, Ann	Deryło, Marta		Piraci atakują!	Warszawa	Zakład Nagrań i Wydawnictw w Związku Niewidomych	1999	obyczajowe					
659.	Rocard, Ann; Degano Marino	Sujczyńska, Lidia	Degano Marino	Kituś Buraczysko	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe					
660.	Rocard, Ann; Degano Marino	Sujczyńska, Lidia	Degano Marino	Kituś Buraczysko w szkole	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe					
661.	Rocard, Ann; Degano Marino, Ruyer Francois	Sujczyńska, Lidia	Ruyer Francois	Kituś Buraczysko i Tikuś Skoczybur	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe					
662.	Rocard, Ann; Degano Marino; Ruyer Francois	Sujczyńska, Lidia	Ruyer Francois	Przebieranki Kitusia Buraczysko	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
663.	Rocard, Ann; Degano Marino; Ruyer Francois	Sujczyńska, Lidia	Ruyer Francois	Podwieczorki-potworki Kitusia Buraczysko	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe					
664.	Rocard Ann	Krzak-Ćwiertnia, Elżbieta	Ruyer, François	Bambarycja, nowoczesna czarownica	Bielsko-Biała	Debit	2004	obyczajowe					
665.	Rochut, Jean-Noël, Bergère Odette	Skawina, Katarzyna	Rochut, Jean-Noël	Uczę się czytać razem z małymi dinozaurami	Warszawa	Delta W-Z	1995	edukacyjne					
666.	Rochut, Jean-Noël, Joly Fanny	Skawina, Katarzyna	Rochut, Jean-Noël	Uczę się czytać razem z małymi małpkami	Warszawa	Delta W-Z	1995	edukacyjne					
667.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan		Mały Książę	Bydgoszcz	Arcanum	1992	obyczajowe	Biblioteka Lektur				
668.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Białystok	Krajowa Agencja Wydawnicza	1991	obyczajowe	Obowiązkowe Lektury Szkolne				
669.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1991	obyczajowe					
670.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan		Mały Książę	Bydgoszcz	Arcanum	1991	obyczajowe					
671.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały książę	Warszawa	Muza	2003	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
672.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały książę	Warszawa	De Agostini Polska	2002	obyczajowe	Arcydzieła Literatury Współczesnej				
673.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały książę	Warszawa	Porozumienie Wydawców: Muza	2001	obyczajowe					
674.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały książę	Warszawa	Muza	2001	obyczajowe					
675.	Saint-Exupéry, Antoine de	Malicka, Marta	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Wrocław	Siedmioróg	2000	obyczajowe					
676.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	2000	obyczajowe					
677.	Saint-Exupéry, Antoine de	Kozioł, Halina	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Kraków	Zielona Sowa	1999	obyczajowe					
678.	Saint-Exupéry, Antoine de	Trznadel-Szczepanek, Anna	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	obyczajowe					
679.	Saint-Exupéry, Antoine de	Trznadel-Szczepanek, Anna	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	obyczajowe	Lektura Szkolna: klasa 8				
680.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1998	obyczajowe					
681.	Saint-Exupéry, Antoine de	Trznadel-Szczepanek, Anna	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Nasza Księgarnia	1997	obyczajowe	Lektury Ucznia: klasa 8				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
682.	Saint-Exupéry, Antoine de	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Kama	1997	obyczajowe					
683.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Świat Książki	1996	obyczajowe					
684.	Saint-Exupéry, Antoine de	Cywińska, Marta		Mały Książę	Białystok	Krajowa Agencja Wydawnicza	1997	obyczajowe	Lektury Ucznia: Klasa VIII, szkoła podstawowa				
685.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1997	obyczajowe					
686.	Saint-Exupéry, Antoine de	Malicka, Marta	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Wrocław	Siedmioróg	1997	obyczajowe	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				
687.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1996	obyczajowe					
688.	Saint-Exupéry, Antoine de	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Kama	1996	obyczajowe	Lektury z Opracowaniem				
689.	Saint-Exupéry, Antoine de	Łozińska-Mańkiewicz, Ewa	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Toruń	Algo	1997	obyczajowe					
690.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Budgoszcz	Arcanus	1994	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
691.	Saint-Exupéry, Antoine de	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Kama	1996	obyczajowe	Lektury z Opracowaniami				
692.	Saint-Exupéry, Antoine de	Drzymała, Piotr	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Poznań	idem	1996	obyczajowe	Klasyka w Kieszeni				
693.	Saint-Exupéry, Antoine de	Trznadel-Szczepanek, Anna	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	obyczajowe	Lektura Szkolna: klasa 8				
694.	Saint-Exupéry, Antoine de	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Kama	1995	obyczajowe	Lektury z Opracowaniami				
695.	Saint-Exupéry, Antoine de	Trznadel-Szczepanek, Anna	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę: z ilustracjami autora	Warszawa	Nasza Księgarnia	1995	obyczajowe	Lektura Szkolna: klasa 8				
696.	Saint-Exupéry, Antoine de	Łozińska-Małkiewicz, Ewa	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Toruń	Algo	1995	obyczajowe					
697.	Saint-Exupéry, Antoine de	Malicka, Maria	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Wrocław	Siedmioróg	1995	obyczajowe	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
698.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1993	obyczajowe		Julien, Vincent		Sadowska, Elżbieta	Odrodzenie- nauka i literatura: Galileusz, wynalezienie druku
699.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1990	obyczajowe					
700.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan	Saint-Exupéry, Antoine de	Mały Książę	Warszawa	Pax	1990	obyczajowe					
701.	Saint-Exupéry, Antoine de	Szwykowski, Jan		Mały Książę	Bydgoszcz	Arcanum	1990	obyczajowe					
702.	Saint-Hilaire, Emil Marc de	Uniastowski, Roman		Historia Napoleona	Kraków	Zempol	1992	obyczajowe					
703.	Salembier Philippe	Walicka, Barbara	Salembier Philippe	Zwierzęta, moi przyjaciele : 6 opowieści	Wrocław	Siedmioróg	2006	obyczajowe					
704.	Sassier, Daniel	Traczewska-Zych, Elżbieta	Lagarde, Marc; Peu, Jean-Marc	Wieś	Warszawa	Delta W-Z	1997	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
705.	Schmitt Éric-Emmanuel	Grzegorzewska, Barbara		Dziecko Noego	Kraków	Znak	2005	obyczajowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
706.	Schmitt Éric-Emmanuel	Grzegorzewska, Barbara	Rusinek, Joanna	Opowieści o Niewidzialnym	Kraków	Znak	2005	obyczajowe					
707.	Schmitt Éric-Emmanuel	Grzegorzewska, Barbara		Oskar i Pani Róża	Kraków	Znak	2004	obyczajowe					
708.	Ségur, Sophie de	Micińska, Anna	Wiśniak, Kazimierz	Strapienia Zosi	Wrocław	Wydawnictwo Dolnośląskie	1995	obyczajowe					
709.	Selly Giova	Puchalska, Iwona		Letnie zwierzenia	Kraków	Zielona Sowa	2006	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
710.	Sérafini Dominique; Paccalet Yves	Kroszczyński, Stanisław	Suppa, Vivian	Wyspa rekinów	Warszawa	Orbita	1992	przygodowe					
711.	Soberski, Grégoire	Martenka, Henryk		Warowny gród z epoki żelaza	Bydgoszcz	Pomorze	1991	edukacyjne					
712.	Stevenson, Robert Louis	Birkenmajer, Józef	Joubert, Pierre	Wyspa skarbów	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1994	przygodowe					
713.	Surget Alain	Weryński Maciej, Wojciech		Złoto pierzastego węża	Warszawa	Egmont	2009	przygodowe	Czarna bandera				
714.	Surget Alain	Weryński Maciej, Wojciech		Statek widmo	Warszawa	Egmont	2009	przygodowe	Czarna bandera				
715.	Surget Alain	Weryński Maciej, Wojciech		Wyspa rekinów	Warszawa	Egmont	2009	przygodowe	Czarna bandera				
716.	Surget Alain	Weryński Maciej, Wojciech		Dzieci pirata	Warszawa	Egmont	2009	przygodowe	Czarna bandera				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
717.	Teresa od Dzieciątka Jezus		Fuks, Agata	Dzieje Białego Kwiatka : napisane specjalnie dla dzieci	Kraków	Wydawnictwo Karmelitów Bosych	2007	religijne					
718.	Thies Paul	Weryński Maciej, Wojciech		Tajemnica Wyspy Perel	Warszawa	Egmont Polska	2010	przygodowe	Pirat Ptyś				
719.	Thies Paul	Weryński Maciej, Wojciech		Statek wesołych piratów	Warszawa	Egmont Polska	2010	przygodowe	Pirat Ptyś				
720.	This, Hervé	Stypułkowska, Joanna		Marcin i Stefcia wyruszają na podbój kuchni	Warszawa	Prószyński i S-ka	2000	przygodowe					
721.	Thomas-Bilstein, Jacques; Busquets, Carlos; Batlle M.A.			Słowniczek	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1992	edukacyjne	Balonik. Maluchy: 1-4 lat				
722.	Truong, Marcelino		Truong, Marcelino	Odkryjmy Biblię	Kraków	Wydaw. WAM	1998	religijne					
723.	Ungerer Tomi	Rusinek, Michał		Trzej zbójcy	Łągowie	Wydawnictwo Format	2009	przygodowe					
724.	Valpierre	Puchalska, Iwona		Zakochana kłamczucha	Kraków	Zielona Sowa	2006	obyczajowe	Ty + Ja = Miłość				
725.	Vandewiele, Agnes	Deryło, Kazimierz	Lengyel, Trish	Puszek miś wędrowniczek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
726.	Vandewiele, Agnes	Deryło, Kazimierz	Lengyel, Trish	Mopsik mały laciaty piesek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				
727.	Vandewiele, Agnes; Bray Vivienne	Deryło, Kazimierz	Bray Vivienne	Puszek miś wędrowniczek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				
728.	Vandewiele, Agnes; Bray Vivienne	Deryło, Kazimierz	Bray Vivienne	Kicaki trzy małe łobuziaki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				
729.	Vandewiele, Agnes; Bray Vivienne	Deryło, Kazimierz	Bray Vivienne	Mopsik mały laciaty piesek	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				
730.	Vandewiele, Agnes; Bray Vivienne	Deryło, Kazimierz	Bray Vivienne	Bambo, wesoły słonik	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1994	obyczajowe	Poczytaj Mi Tato				
731.	Védère-D'Auria, Pascale		Couronne, Pierre	Bajki z wiejskiego podwórka	Lublin	Wydaw. Piotr Skokowski	1998	obyczajowe					
732.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	O dobrym wilku	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
733.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Powrót jaskółki	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
734.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Kwoka co się zowie	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
735.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Nocne życie sów	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
736.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Dole i niedole Królika Łapka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
737.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Kot to jest kot	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
738.	Védère-D'Auria, Pascale; Couronne Pierre	Cedro, Adam	Couronne, Pierre	Bajki z wiejskiego podwórka	Lublin	Wydaw. Paweł Skokowski	1995	obyczajowe	Bajki z Wiejskiego Podwórka				
739.	Védère-D'Auria; Zoraida E.	Łącz, Laura	Zoraida, E.	Księga zwierząt	Warszawa	Muza	1997	edukacyjne					
740.	Verder, Jean-Pierre	Mańka-Chmura, Aleksandra		Niebo	Katowice	Videograf	1996	edukacyjne	Księgi Odkryć				
741.	Verdet, Jean-Paul	Leszczyński, Anrzej		Świat zwierząt	Warszawa	Panda	1992	edukacyjne	BIP_PEN				
742.	Verdoux, Christiane	Matuszewsk a, Alicja	Daure, Philippe	Encyklopedia wychowania seksualnego 7-9 lat	Warszawa	BGW	1991	edukacyjne	Bawi i Uczy				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
743.	Vermot Marie-Sophie	Puchalska, Iwona		Zapowiedź burzy	Kraków	Zielona Sowa	2008	edukacyjne	Ty + Ja = Miłość				
744.	Verne, Jules	Topoliński, Włodzimierz		Tajemniczy gród w pustyni	Rzeszów	Resovia	1991	przygodowe					
745.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Łódź	Pryzmat	1992	przygodowe					
746.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej; Czubaszek, Krzysztof	Benett, Léon	Tajemnicze wydarzenia w Inflantach	Kraków	Zielona Sowa	2005	przygodowe					
747.	Verne, Jules	Wójcik, Mieczysław	Benett, Léon	W 80 dni dookoła świata	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				
748.	Verne, Jules	Supernat, Barbara	Roux, George	Wąż morski, czyli opowieści Jeana-Marie Cabidoulina	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				
749.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej	Benett, Léon	Pięćset milionów hinduskiej księżniczki	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				
750.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej	Benett, Léon	Szkoła Robinsonów	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				
751.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej	Riou, Édouard	Podróż do wnętrza Ziemi	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
752.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej	Riou, Édouard; Montaut de, Henri	Pięć tygodni w balonie : podróż odkrywczą trzech Anglików po Afryce	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe					
753.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej; Czubaszek, Krzysztof	Benett, Léon	Dramat w Inflantach	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe					
754.	Verne, Jules	Kasza, Janusz	Benett, Léon	Dwa lata wakacji	Kraków	Zielona Sowa	2009	przygodowe	Podróże z Verne'em				
755.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Orkla Press Polska	2005	przygodowe	Lektury Wszech Czasów				
756.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Poznań	Wydawnictwo Ibis	2009	przygodowe					
757.	Verne, Jules	Kulicka, Elżbieta		Pięć tygodni w balonie	Warszawa	Prószyński i S-ka	2008	przygodowe					
758.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Rytm	2007	przygodowe	Klasyka				
759.	Verne, Jules			Pięć tygodni w balonie	Olsztyn	Edytor	2006	przygodowe					
760.	Verne, Jules		Benett, Leon	W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Zielona Sowa	2007	przygodowe					
761.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Orkla Press Polska	2005	przygodowe	Lektury Wszech Czasów				
762.	Verne, Jules		Riou, Édouard	Pięć tygodni w balonie	Warszawa	Zielona Sowa	2007	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
763.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Zielona Sowa	2007	przygodowe					
764.	Verne, Jules		Riou, Édouard	Pięć tygodni w balonie	Warszawa	Zielona Sowa	2006	przygodowe					
765.	Verne, Jules			Tajemnicza wyspa	Warszawa	Zielona Sowa	2006	przygodowe					
766.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Rytm	2006	przygodowe					
767.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Świat Książki - Bertelsmann Media	2006	przygodowe					
768.	Verne, Jules			Dzieci kapitana Granta	Warszawa	Polskie Media Amer.Com	2005	przygodowe					
769.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Polskapresse	2005	przygodowe	Lektury Wszech Czasów				
770.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Wrocław	Wydawnictwo Siedmioróg	2004	przygodowe					
771.	Verne, Jules	Supernat, Barbara	Roux, George	Wąż morski	Kraków	Zielona Sowa	2005	przygodowe					
772.	Verne, Jules			Podróż do wnętrza Ziemi	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe	Czytaj z Sową!				
773.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe					
774.	Verne, Jules		Riou, Édouard	Pięć tygodni w balonie	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe	Czytaj z Sową!				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
775.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Kraków	Mediasat Poland	2004	przygodowe	Biblioteka Nowej Trybuny Opolskiej				
776.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Rytm	2004	przygodowe					
777.	Verne, Jules		Ferata , P.	Tajemnicza wyspa	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe					
778.	Verne, Jules		Riou, Édouard	Dzieci kapitana Granta	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe					
779.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe	Czytaj z Sową!				
780.	Verne, Jules	Kowalskiej, Bronisława	Roux, George	Zadziwiająca przygoda kapitana Antifera	Kraków	Zielona Sowa	2003	przygodowe					
781.	Verne, Jules			20 000 mil podmorskiej żeglugi	Kraków	Zielona Sowa	2004	przygodowe	Czytaj z Sową!				
782.	Verne, Jules			20 000 mil podmorskiej żeglugi	Kraków	Mediasat Poland	2004	przygodowe	Biblioteka Nowej Trybuny Opolskiej				
783.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Kraków	Zielona Sowa	2003	przygodowe					
784.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Rytm	2003	przygodowe	Klasyka				
785.	Verne, Jules	Supernat, Barbara	Benetta, Leona	Wieczny Adam	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
786.	Verne, Jules	Czerwińska, Ewa	Wright, Paul	20 000 mil podmorskiej żeglugi	Warszawa	Arkady	2000	przygodowe	Poznaję, Podziwiam, Literatura Klasyka				
787.	Verne, Jules			W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Rytm	2003	przygodowe					
788.	Verne, Jules	Rogosińska, Izabela		Dzieci kapitana Granta	Warszawa	Prószyński i S-ka	2002	przygodowe	Klasyka Dziecięca				
789.	Verne, Jules	Supernat, Barbara		Rodzina Ratonów	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe					
790.	Verne, Jules	Poniewiera, Barbara		Pierre-Jean	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2001	przygodowe					
791.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej		Przygody rodziny Ratonów: baśń o wróżkach	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe					
792.	Verne, Jules	Supernat, Barbara	Bernetta, Leona	Dzieje Jeana Morenasa	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
793.	Verne, Jules	Zydorczak, Andrzej	Christ, Damian	Dziesięć godzin polowania	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
794.	Verne, Jules	Guze, Joanna		Szkoła robinsonów	Warszawa	Hubert	2002	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
795.	Verne, Jules		Iwaszko, Piotr	W 80 dniach dookoła świata	Kraków	Zielona Sowa	2001	przygodowe					
796.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Rytm	2002	przygodowe	Klasyka				
797.	Verne, Jules	Supernat, Barbara	Bayard, Emile	Dramat w przestworzach	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo Juliusza Verne'a	2001	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
798.	Verne, Jules		Wolf, Tony	20 000 mil podmorskiej żeglugi	Poznań	Wydaw. Podsjedlik-Raniowski i Spółka	2001	przygodowe	Książki Szczęśliwego Dzieciństwa; Klasyka dla Dzieci				
799.	Verne, Jules	Wasilewska, Anna		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Wilga	1997	przygodowe	Odkrywamy Wielkich Klasyków				
800.	Verne, Jules	Wasilewska, Anna		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Wilga	1999	przygodowe	Odkrywamy Wielkich Klasyków				
801.	Verne, Jules	Zajączkowska, Maria		Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	przygodowe					
802.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	2000	przygodowe					
803.	Verne, Jules	Kulicka, Elżbieta		Dwadzieścia tysięcy mil podmorskiej żeglugi	Warszawa	Prószyński i S-ka	2001	przygodowe	Klasyka Dziecięca				
804.	Verne, Jules	Bochenek, Władysław		Matyas Sandor	Kraków	Małopolska Oficyna Wydawnicza "Korona"	2001	przygodowe	Niezwykłe Podróże				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
805.	Verne, Jules			20 000 mil podmorskiej żeglugi	Warszawa	KWE	2000	przygodowe					
806.	Verne, Jules			Piętnastoletni i kapitan	Kraków	Zielona Sowa	2000	przygodowe					
807.	Verne, Jules	Florczyk, Zbigniew	Prunier, Jame	W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Muza	2000	przygodowe					
808.	Verne, Jules			2 000 mil podmorskiej żeglugi	Kraków	Zielona Sowa	2000	przygodowe					
809.	Verne, Jules			Podróż do wnętrza Ziemi	Kraków	Zielona Sowa	2000	przygodowe	Czytaj z Sową				
810.	Verne, Jules	Florczyk, Zbigniew		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	przygodowe					
811.	Verne, Jules	Zajączkowska, Maria		Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Nasza Księgarnia	1999	przygodowe					
812.	Verne, Jules	Kulicka, Elżbieta	Kostulski, Lesław	W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Prószyński i S-ka	1999	przygodowe	Klasyka Dziecięca				
813.	Verne, Jules	Florczyk, Zbigniew		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Muza	1998	przygodowe					
814.	Verne, Jules	Florczyk, Zbigniew		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	1998	przygodowe					
815.	Verne, Jules	Sadowska, Teresa		Tajemnicza wyspa	Warszawa	Kama	1998	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
816.	Verne, Jules	Belejowska, Joanna	Ferat	Tajemnicza wyspa	Wrocław	Siedmioróg	1997	przygodowe	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				
817.	Verne, Jules	Kielski, Bolesław		20 000 tysięcy mil podmorskiej żeglugi	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1997	przygodowe	Biblioteka Klasyki Światowej				
818.	Verne, Jules	Belejowska, Janina	Férat	Tajemnicza wyspa	Wrocław	Siedmioróg	1996	przygodowe	Zaczarowane Strony: biblioteka światowej literatury dla dzieci				
819.	Verne, Jules	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Szydłowska, Marta	Zielony płomień	Warszawa	Translator	1994	przygodowe					
820.	Verne, Jules	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina		Wąż morski	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1997	przygodowe	Biblioteka Klasyki Światowej				
821.	Verne, Jules	Skrzos, Monika; Buciak, Michał		Gwiazda Południa	Warszawa	Translator	1994	przygodowe					
822.	Verne, Jules	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina		Latarnia na końcu świata	Warszawa	Translator	1994	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
823.	Verne, Jules	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina		Tajemnicza wyspa	Poznań	Podsiedlik Raniowski i Spółka	1995	przygodowe	Biblioteka Przygody				
824.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew		W 80 dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	1996	przygodowe					
825.	Verne, Jules			Wyspa błądząca	Pruszków	Ajaks	1995	przygodowe					
826.	Verne, Jules	Puszczewicz, Marek		Los na loterię	Warszawa	Egros	1995	przygodowe					
827.	Verne, Jules			Archipelag w ogniu	Pruszków	Ajaks	1995	przygodowe					
828.	Verne, Jules			Czarne Indie	Pruszków	Ajaks	1995	przygodowe					
829.	Verne, Jules	Karczmarewicz-Fedorowska, Janina	Gołębiowski, Artur	Tajemnicza wyspa	Warszawa	Iskry	1995	przygodowe	Klasyka dla młodzieży				
830.	Verne, Jules	Bobrowska, Karolina		Tajemniczy pilot	Warszawa	Egros	1994	przygodowe					
831.	Verne, Jules	Brzozowski, Jerzy		2 000 mil po Amazonce	Kraków	Wydaw. Baran i Suszczyński	1995	przygodowe					
832.	Verne, Jules	Kaczmarewicz-Federowska, Janina		Wąż morski	Poznań	Podsiedlik-Raniowski i Spółka	1994	przygodowe	Biblioteka Przygody				
833.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew		W 80 [osiemdziesiąt] dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	1994	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
834.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew		W 80 [osiemdziesiąt] dni dookoła świata	Warszawa	Muza	1994	przygodowe	Biblioteka Klasyki Młodzieżowej				
835.	Verne, Jules	Zajączkowska, Maria		Piętnastoletni i kapitan	Warszawa	Nasza Księgarnia	1994	przygodowe		Brighalli, Jean-Paul; Jusseaux, Patrick		Sadowska, Elżbieta	Hiszpania i Anglia w XVI wieku: Niezwykła Armada, Elżbieta I
836.	Verne, Jules	Komornicka, Wacława		Przygody ucznia filozofa Wanga	Warszawa	Egros	1994	przygodowe					
837.	Verne, Jules	Rogozińska, Izabela	Kozera, Piotr	Dzieci kapitana Granta	Warszawa	Morex	1993	przygodowe		Mari, Pierre		Sadowska, Elżbieta	Reformacja, wojny religijne: Luter i Kalwin, nietolerancja

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
838.	Verne, Jules	Duninowska, Ludmiła	Mróz, Daniel	Wyprawa do wnętrza Ziemi	Poznań	Wydaw. Poznańskie	1990	przygodowe					
839.	Verne, Jules	Kaczmarewicz-Fedorowska, Janina	Rychlicki, Zbigniew	Tajemnicza Wyspa	Warszawa	Nasza Księgarnia	1990	przygodowe					
840.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew	Jędrzyk, Maciej	W 80 [osiemdziesiąt] dni dookoła świata	Warszawa	Nasza Księgarnia	1990	przygodowe					
841.	Verne, Jules	Kobiela, Wacław Leszek		Sekret Wilhelma Storitza	Łódź	Wydaw. Łódzkie	1990	przygodowe					
842.	Verne, Jules			Wśród lodów polarnych	Gdynia	Inicjatywa	1991	przygodowe					
843.	Verne, Jules	Bobrowska, Karolina		Wulkan złota	Szczecin	Piast	1991	przygodowe					
844.	Verne, Jules	Bobrowska, Karolina		Straszny wynalazca	Gdynia	Inicjatywa	1991	przygodowe					
845.	Verne, Jules	Bobrowska, Karolina	Najder-Dzikowska, Janina; Najder Jakub, Michał	Straszny wynalazca	Łódź	Krajowa Agencja Wydawnicza	1990	przygodowe					
846.	Verne, Jules	Sęk, Bożena		Północ kontra Południe	Katowice	Śląsk	1990	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
847.	Verne, Jules	anonim		Rozbitkowie z "Chancellor"	Szczecin	Piast	1991	przygodowe					
848.	Verne, Jules	Kaczmarewicz-Federowska, Janina	Treutler, Jerzy	Wąż morski	Poznań	Wydaw. Poznańskie	1990	przygodowe					
849.	Verne, Jules	Słowiński, Marek	Dyrzka, Zenon	Pilot dunajskich statków	Katowice	Krajowa Agencja Wydawnicza	1990	przygodowe					
850.	Verne, Jules	Zajączkowska, Maria	Majewski, Mieczysław	Piętnastoletni i Kapitan W 80	Warszawa	Nasza Księgarnia Novex	1990	przygodowe					
851.	Verne, Jules	Florczak, Zbigniew	Kukliński, Włodzimierz	[osiemdziesiąt] dni dookoła świata				przygodowe					
852.	Verne, Jules	Rogozińska, Izabella	Bennett, L	Dwa lata wakacji	Warszawa	Nasza Księgarnia	1991	przygodowe					
853.	Verne, Jules	Topoliński, Włodzimierz		Hector Servadac: podróż wśród gwiazd i planet układu słonecznego	Gdynia	Inicjatywa	1990	przygodowe					
854.	Verne, Jules	Kasza, Janusz	Benetta, Leona	Dwa lata wakacji	Kraków	Zielona Sowa	2003	przygodowe					
855.	Verne, Jules; Laurie André	Mańka-Chmura, Aleksandra	Botor, Ireneusz	Rozbitek z "Cynthii"	Katowice	Śląsk	1990	przygodowe					

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
856.	Verne, Jules; Laurie André	Rogozińska, Izabella		Rozbitek z "Cynthii"	Warszawa	Spółka Wydawnicza o- Księgarska Arkady	1990	przygodowe					
857.	Verne Jules	Czerwińska, Ewa	Wright, Paul	20 000 mil podmorskiej żeglugi	Warszawa		2000	przygodowe	Poznaję, Podziwiam - Literatura				
858.	Verne Jules	Zydorczak, Agnieszka; Zydorczak, Andrzej	Roux, George	Gil Braltar	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2004	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
859.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Férat, Jules-Descartes	Martin Paz : opowiadanie historyczne : Ameryka Południowa, obyczaje peruwiańskie	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2004	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
860.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Roux, George	Humbug	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
861.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Myrbachade, Félicien	Rodzina Ratonów	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
862.	Verne Jules	Poniewiera, Barbara	Christ, Damian	Pierre-Jean	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2001	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
863.	Verne Jules	Felis, Michał; Zydorczak, Andrzej	Lix, F. ; Dargent, Y.	Edgar Poe i jego dzieła	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2004	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
864.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Benett, Léon	Wieczny Adam	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
865.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Férat, Jules-Descartes	Dramat w Meksyku czyli Pierwsze okręty marynarki meksykańskiej	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2004	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
866.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Roux, George	Dwudziesty dziewiąty wiek : dzień pewnego dziennikarza amerykańskiego w 2889 roku	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
867.	Verne Jules	Supernat, Barbara	Benett, Léon	Dzieje Jeana Morenasa	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2002	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				
868.	Verne Jules	Czubaszek, Krzysztof; Zydorczak, Agnieszka; Zydorczak, Andrzej	Drée, S.	Buntownicy z "Bounty"	Ruda Śląska	Polskie Towarzystwo o Juliusza Verne'a	2004	przygodowe	Biblioteka Andrzeja				

<i>Numer</i>	<i>Autor</i>	<i>Tłumacz</i>	<i>Ilustrator</i>	<i>Tytuł</i>	<i>Miejsce wydania</i>	<i>Wydawnictwo</i>	<i>Rok wydania</i>	<i>Rodzaj</i>	<i>Seria</i>	<i>Autor (tom)</i>	<i>Ilustrator (tom)</i>	<i>Tłumacz (tom)</i>	<i>Tytuł (tom)</i>
869.	Vildrac, Charles			Różowa wyspa	Warszawa	Ethos	2001	przygodowe	Literatura Wielkiej Przygody				
870.	Wessels, Florence	Kruś, Stefan	Bazin, Denise	Człowiek	Warszawa	Delta W-Z	1998	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
871.	Wessels, Florence; Wessels Pierre-Olivier	Kruś, Stefan	Bazin, Denise	Człowiek	Warszawa	Delta	1994	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
872.	Williams, Brian	Burakowski, Zygmunt	Dennis, Peter	Pojazdy	Warszawa	Delta	1994	edukacyjne	Encyklopedia Małolatka				
873.	Zaparenko, V.		Zaparenko, V.	Kot w butach	Jelenia Góra	Berg	1998	baśń					
874.	Zelveder, Michel	Zbonikowska, Hanna	Doxat, Éric; Lemoine, Olivier	Skąły i skamienialiny	Warszawa	Bellona	1999	edukacyjne	Przewodnik Młodego Robinsona				